

get till Främjande av utrikeshandeln m. m. Härvid avses främst de upplysningskampanjer som planeras i Västtyskland, Frankrike och Belgien samt i Amerikas Förenta Stater.

Med hänsyn härtill vill jag förorda en ökning av det statliga bidraget. Jag föreslår alltså, att bidraget för budgetåret 1962/63 utgår med 1 509 000 kr., vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en höjning med 220 000 kr.

2. Svensk-amerikanska nyhetsbyrån

Svensk-amerikanska nyhetsbyrån, som innevarande budgetår uppbär ett statsbidrag av 519 000 kr., har i sina äskanden för nästkommande budgetår hemställt om ett till 665 600 kr. förhöjt anslag. I petitaskrivelse den 18 augusti 1961 framhåller byrån, att händelser under året på upplysningsfronten inskräpft behovet av egna åtgärder och bättre möjligheter att anpassa verksamheten efter skiftande lägen. En förstärkning av serviceverksamheten framstår som i hög grad påkallad. Därtill kommer att aktuella planer och åtgärder, såväl från svensk sida som från amerikansk, kräver insatser av byrån, något som ånyo kraftigt understrukits av byråns råd i USA. För »Det tekniska året» t. ex. erfordras förberedande aktioner och kompletterande åtgärder från de ordinarie upplysningsorganens sida. De stora utställningar, som nu från amerikansk sida är under förberedande i Seattle och New York förutsätter även arbetsinsatser av byrån utöver vad som i andra former kan bli aktuellt från svensk sida. Den amerikanska diskussionen kring de ekonomiska samarbetssträvandena i Europa och EFTA:s roll visar otvetydigt behovet av starkt ökade upplysningsåtgärder. Det gäller över huvud taget för Sveriges vidkommande att komplettera och aktualisera den Sverige-bild som finns i USA.

Byrån anför vidare, att förutsättningarna för upplysningsarbetet under senare år undergått stora förändringar, som innebär krav på såväl starkare specialisering som ökad mångsidighet i upplysningsarbetet. Omfattningen av andra länders informationsverksamhet i Amerika bidrar till att skärpa anspråken på den svenska organisationen, som för att kunna lösa sina uppgifter måste vara rustad för jämförliga insatser i fråga om service och egna initiativ. Redan det mer eller mindre oundvikliga arbete, som bestäms av efterfrågan på uppgifter och bakgrundsmaterial, bilder, bistånd med skriftgranskning, kontaktförmedling etc., kräver numera under långa perioder en stor del av byråns kapacitet.

Den begärda höjningen hänför sig så gott om helt till New York-kontoret, för vilket administrationskostnaderna beräknas öka med 114 100 kr. och utgifterna för verksamheten med 24 800 kr. Merkostnaderna för administrationen avser bl. a. nyanställning av en redaktör, medan utgiftsökningen för verksamheten främst motiveras av en utvidgning av bulletin- och nyhetstjänsten, specialartiklar, bildtjänst m. m.

Departementschefen. Behovet av ökade insatser i Nordamerika har anmält sig i förhöjd grad under senare år. Med hänsyn till planerade utställningar och särskilt den kampanj, som fått arbetsnamnet »Det tekniska året», synes en förstärkning av personalen vid nyhetsbyråns New York-kontor erforderlig. Syftet är icke blott att vidga nyhetsförmedling och allmän information om Sverige utan framför allt att bedriva public-relation-verksamhet för att systematiskt och effektivt förbereda de planerade svenska framträdandena. För att detta skall möjliggöras förordar jag, att bidraget till Svensk-amerikanska nyhetsbyrån höjes med 80 000 kr. till 599 000 kr.

3. Svensk-internationella pressbyrån

I petitaskrivelse den 31 augusti 1961 har Sveriges allmänna exportförening hemställt om ett statsbidrag å 187 000 kr. för Svensk-internationella pressbyrån, som för sin verksamhet under innevarande budgetår av statsmedel tilldelats ett anslag av 165 000 kr. Föreningen framhåller, att kostnadskalkylen för nästkommande budgetår baserar sig på en verksamhet av oförändrad omfattning. Den uppkomna ökningen är helt av automatisk natur. En eventuell sänkning av de framlagda äskandena skulle innebära, att en nedskärning av pressbyråns aktivitet måste företagas. Detta skulle medföra, att vissa publicistiskt väl utarbetade marknader finge uppgivas och stora värden därmed spolieras. En inskränkning av byråns verksamhet vore även mycket att beklaga med hänsyn till nuvarande handelspolitiska situation, som gör det speciellt angeläget att tillvarataga alla effektiva resurser för hävdande av svenska intressen.

Departementschefen. Jag delar uppfattningen, att det i nuvarande läge vore olyckligt om en inskränkning av Svensk-internationella pressbyråns verksamhet måste företagas. Det synes tvärtom angeläget, att denna typ av informationsverksamhet bevaras och om möjligt förstärkes. För budgetåret 1962/63 föreslår jag därför en höjning av bidraget med äskade 22 000 kr. till 187 000 kr.

4. Övrig upplysningsverksamhet

Departementschefen. Under denna anslagspost anvisas medel för bestriktande av kostnaderna för den upplysningsverksamhet som bedrives av beskickningar, delegationer och konsulat. För innevarande budgetår har anvisats 70 000 kr. Större delen härav utnyttjas för att förse utlandsmyndigheterna med ett minimum av material i form av böcker, broschyrer, tidskrifter m. m.

Den internationella utvecklingen kräver, att upplysningsverksamheten i utlandet angående Sverige, i all synnerhet när det gäller informationer om svensk utrikespolitik och handelspolitik, vidgas och intensifieras. Inom ramen för en dylik ökning av den allmänna upplysningsverksamheten om Sverige erfordras bl. a. ökade medel för en nyproduktion av informationsmaterial om Sverige ävensom för en effektiv distribution av detta material. Vidare bör svenska framträdanden i utlandet förberedas publicitets- och opi-

nionsmässigt, om den avsedda effekten skall uppnås. Behov kan därjämte visa sig föreligga att i de stora länderna presentera de svenska synpunkterna genom särskilt utsända representanter eller genom goodwill-delegationer. Behovet av dylika åtgärder för att skapa förståelse för Sveriges utrikespolitiska och handelspolitiska strävanden är sådant, att jag vill förordna en höjning av förevarande anslagspost. En samordning med de av mig tidigare nämnda särskilda åtgärder av exportfrämjande karaktär som chefen för handelsdepartementet senare kommer att föreslå bör därvid komma till stånd. Under hänvisning till vad nu anförts vill jag föreslå, att anslagsposten höjes med 180 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till att medelsbehovet är svårt att beräkna synes anslagsposten böra uppföras förslagsvis, varav följer att anslaget bör vara förslagsanslag.

Anslaget till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige skulle enligt de framlagda förslagen ökas med 502 000 kr. till 2 545 000 kr. och beräknas på följande sätt:

1. Bidrag till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet	1 509 000
2. Bidrag till Svensk-amerikanska nyhetsbyrån	599 000
3. Bidrag till Svensk-internationella pressbyrån	187 000
4. Övrig upplysningsverksamhet, <i>förslagsvis</i>	250 000
Summa kr.	2 545 000

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 545 000 kr.

[23] 6. Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	12 500	10 391
1961/62 (statsliggaren s. 159)	1 000	
1962/63 (förslag)	1 000	

Med hänsyn till den reservation som alltjämt finns under anslaget är någon medelsanvisning ej behövlig för budgetåret 1962/63 utan anslaget bör upptagas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[24] 7. Utländska pressbesök

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	30 000	24 094
1961/62 (statsliggaren s. 159)	40 000	
1962/63 (förslag)	200 000	

I anslutning till vad jag tidigare sagt under punkt 22 angående behovet av ökad utrikespolitisk och handelspolitisk upplysning i utlandet om Sverige vill jag förordna ökade medel jämväl för utländska pressbesök. Besök av framstående utländska tidningsmän har visat sig vara ett av de viktigaste medlen för skapande av större förståelse för svenska strävanden. Medel bör finnas tillgängliga för ett väsentligt större antal — såväl enskilda som gruppvisa — journalistbesök än hittills. Jag föreslår därför en höjning av förevarande anslag till 200 000 kr. Anslaget bör vara ett förslagsanslag. Av nämnda belopp förutser jag att 40 000 kr. liksom hittills kommer att disponeras för mera rutinmässig besöksverksamhet av sedvanlig karaktär.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utländska pressbesök* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

[25] 8. Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	105 000	105 000
1961/62 (statsliggaren s. 159)	110 000	
1962/63 (förslag)	135 000	

För ifrågavarande ändamål har Kungl. Maj:t den 16 augusti 1961 fördelat anslaget för innevarande budgetår på följande sätt:

Utrikespolitiska institutet	80 000
Svenska FN-förbundet	30 000
därav för	
1. Svenska FN-förbundet	17 500
2. Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet	5 000
3. Svenska freds- och skiljedomsföreningen (inkl. Nordiska fredsförbundet)	5 000
4. Svenska students FN-förbund (inkl. Utrikespolitiska föreningen i Lund)	2 500

I skrivelse den 14 juli 1961 har Utrikespolitiska institutet anhållit om ett med 50 000 kr. ökat bidrag. Denna höjning skulle möjliggöra dels inhämtande av rådande eftersläpning av den nuvarande amanuens- och biblioteksper-

sonalens löner och dels nyanställning av sådan personal. Behov av ytterligare arbetskraft har uppstått till följd av institutets starkt expanderande verksamhet.

I gemensam skrivelse den 21 juli 1961 har organisationerna under 1.—4. hemställt om en bidragshöjning å 25 000 kr. Höjningen avser huvudsakligen att täcka kostnader för viss nyanställning inom FN-förbundets sekretariat ävensom ökade utgifter till följd av vidgad verksamhet.

Departementschefen. En uppräknig av anslaget med 25 000 kr. synes mig böra företagas. Denna bör komma Utrikespolitiska institutet till godo. Institutet skulle härigenom sättas i tillfälle företaga en mindre personalförstärkning samt genomföra vissa lönejusteringar. Svenska FN-förbundet och övriga upplysningsorganisationer skulle erhålla ett oförändrat bidrag å 30 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 135 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[26] 1. Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. I statsverkspropositionen till 1961 års riksdag (bil. 25) lämnades redogörelse för dispositionen under 1960 av de för budgetåren 1959/60 och 1960/61 till Kungl. Maj:ts förfogande ställda investeringsanslagen för nämnda ändamål. Därvid redovisades ett ännu icke ianspråktaget belopp av 961 300 kr. Från detta belopp har sedermera avräknats 120 000 kr. för vissa istandsättningsarbeten å beskickningsfastigheten i Warszawa. Anslaget utvisade sålunda vid utgången av budgetåret 1960/61 en icke disponerad behållning av 841 300 kr.

Sedan för budgetåret 1961/62 anvisats ett belopp av 1 500 000 kr. under detta anslag, stod följaktligen till Kungl. Maj:ts disposition den 1 juli 1961 för hithörande ändamål ett sammanlagt belopp av 2 341 300 kr.

Av detta belopp har disponerats 600 000 kr. för om- och nybyggnad av beskickningsanläggningen i Madrid, 300 000 kr. för istandsättningsarbeten inom sändebudsbostaden i Ankara samt 100 000 kr. för utredningar angående olika byggnadsföretag. Vidare har ytterligare 7 300 kr. anvisats för den under budgetåret 1960/61 företagna ombyggnaden av konsulatsfastigheten i Hamburg. Beloppet avser merkostnader, som uppkommit till följd av uppskrivningen av den västtyska valutan.

Som anmäldes i 1961 års statsverksproposition skulle ett förvärv av vissa grannfastigheter till sändebudsbostaden i *Haag*, Lange Voorhout 28, medföra, att man på ett ändamålsenligt sätt skulle kunna lösa aktuella lokalfrågor samtidigt som man erhöle en tomtkonsolidering för den kulturhistoriskt värdefulla sändebudsbostaden. Förhandlingar om förvärv av ifrågavarande fastigheter pågår och möjligheter synes föreligga att förvärva dem för en kostnad av ca 825 000 kr. Därest ett inköp kommer till stånd, kommer byggnadsfrågan att sedermera föreläggas riksdagen.

Den nuvarande statsägda fastigheten i *Budapest*, i vilken beskickningens kansli och samtliga personalbostäder är inrymda, är i behov av en genomgripande reparation och modernisering. Som angavs i 1961 års statsverksproposition beräknas dessa arbeten draga relativt höga kostnader. Med anledning av att svenska staten erbjudits att på fördelaktiga villkor förvärva en lämplig tomt, ansåg byggnadsstyrelsen att de ekonomiska förutsättningarna för en nybyggnad jämväl borde utredas. Sedan styrelsen verkställt denna utredning, har dock konstaterats, att kostnaderna för en nybyggnad stäl-

ler sig orimligt höga. Nybyggnadsprojektet har därför måst uppgivas. Under dessa omständigheter måste den nuvarande beskickningsfastigheten tills vidare utnyttjas, varvid dock förutsättes att erforderliga reparations- och moderniseringsarbeten successivt genomföres. Byggnadsstyrelsen kommer sedermera att framlägga förslag rörande sådana arbeten.

Den i 1959 års statsverksproposition (bil. 24 s. 3) anmälda donationen om 18 000 sydafrikanska pund (ca 260 000 kronor) har utnyttjats för inköp av en sändebudsbostad i *Kapstaden*. Kostnaderna härför inklusive erforderliga ändringsarbeten har uppgått till 236 000 kr. Återstoden av donationsbeloppet jämte upplupen ränta disponeras för inköp av erforderliga inventarier.

Av resterande medel av det under innevarande budgetår till förfogande stående beloppet, 509 000 kr., har 60 000 kr. avsatts för de i 1959 års statsverksproposition anmälda notariella kostnaderna m. m. i samband med fastighetsförvärvet i *Paris*. Återstoden, 449 000 kr., har som delbelopp reserverats för den i 1961 års statsverksproposition berörda fastighetsfrågan i *Dublin*. Nybyggnadsfrågan har undersökts av byggnadsstyrelsen som förordar, att projektet begränsas till uppförande av en mindre sändebudsbostad. Därvid skulle lokaler för beskickningens kansli ordnas genom förhyrning.

För budgetåret 1962/63 erfordras i första hand medel för aktuella fastighetsfrågor i *Paris*, *Belgrad*, *Kairo* och *New York*.

Sedan hyresgästerna i den år 1959 förvärvade fastigheten 17 rue Barbet-de-Jouy i *Paris* avhysts, anser beskickningen angeläget att på tomten befintliga byggnader rives senast under budgetåret 1962/63. Byggnadsstyrelsen räknar med att projekteringen av den kommande nybyggnaden skall kunna påbörjas innevarande budgetår med sikte på att byggnadsfrågan om möjligt skall kunna föreläggas 1963 års riksdag.

Beträffande frågan om förvärv av beskickningstomt i *Belgrad* får jag hänvisa till vad som anfördes i 1961 års statsverksproposition (bil. 25 s. 3—4). Där omnämnda förhandlingar om tomtförvärv pågår allttjämt. De beräknas slutföras under nästkommande budgetår.

Sedan år 1951 är kansliet och sändebudsbostaden i *Kairo* provisoriskt inrymda i en hyresfastighet. Under en följd av år har beskickningen undersökt möjligheterna att genom nyförhyrning anskaffa andra lokaler. Det har emellertid visat sig omöjligt att hyresvägen lösa beskickningens lokalfråga på ett ändamålsenligt sätt, vilket bl. a. förutsätter att kansli och bostad förläggas inom samma fastighet. Byggnadsstyrelsen har med anledning härav verkställt en utredning rörande möjligheterna att förvärva lämplig fastighet eller tomt för nybyggnad. Enligt styrelsens uppfattning synes sistnämnda alternativ vara enda möjligheten att lösa beskickningens lokalfråga på ett ändamålsenligt sätt. En ingående inventering av olika salubjudna objekt har visat svårigheterna att finna bebyggda fastigheter lämpade för här av-

sett ändamål. Undersökning har därför inletts rörande de ekonomiska förutsättningarna för inköp av tomt. För att kunna tillvarata eventuellt uppkommande gynnsamt köpetillfälle bör medel reserveras för kommande budgetår.

Arbetsförhållandena för flertalet tjänstemän vid utlandsmyndigheterna i *New York* påfordrar relativt centralt belägna bostäder i närheten av kansli-lokalerna. Svårigheter föreligger att över huvud taget finna lämpliga bostäder i en storstad av denna struktur; den knappa tillgången och den stora efterfrågan på bostäder i centrum gör det praktiskt taget omöjligt att förhyra sådana objekt till rimliga kostnader. Inom de fyra statsägda fastigheterna vid *Park Avenue* finns f. n. kansli-lokaler för generalkonsulatet och bostäder åt generalkonsuln och chefen för FN-representationen samt åt ytterligare 13 tjänstemän. Redan under åren 1950—52 diskuterades ett förvärv av en angränsande fastighet, men ett köp kunde då icke genomföras av ekonomiska skäl. Under hösten 1961 har ett nytt erbjudande om köp av samma fastighet lämnats och förberedande undersökningar har visat, att ett förvärv nu skulle kunna genomföras på fördelaktiga villkor. Byggnaden skulle i första hand utnyttjas såsom personalbostad, varjämte några rum skulle kunna tagas i anspråk för kansliändamål. Ett genomförande av köpet innebär även en konsolidering, då de nuvarande värdefulla tomterna, vars begränsade byggnadsyta icke tillåter ett utnyttjande av den maximala byggnadshöjden, genom tillskott av grannfastigheten i en framtid kan bebyggas på ett rationellt sätt.

I detta sammanhang önskar jag anmäla en annan fastighetsfråga av vikt. Kansliet och större delen av personalbostäderna vid beskickningen i *Bonn* är f. n. inrymda i förhyrda fastigheter i *Bonn*, medan beskickningschefens bostad är förlagd i en fastighet i *Köln*, som förvärvades år 1951. Även beskickningskansliet och ett flertal personalbostäder var tidigare förlagda till *Köln* men överflyttades till *Bonn* i början av år 1957. Anmälan härom gjordes i 1958 års statsverksproposition (bil. 24 s. 2). I anslutning till kansliets förflyttning har fortlöpande undersökningar gjorts rörande möjligheterna att jämväl förhyra en sändebudsbostad i *Bonn*. Dessa undersökningar har emellertid varit resultatlösa. Det nuvarande arrangemanget med sändebudsbostaden förlagd i *Köln* medför betydande olägenheter för beskickningschefen genom de tidsödande resor, som dagligen måste företagas mellan *Köln* och *Bonn*. Beskickningens under senare år ökade arbetsuppgifter har medfört, att en förläggning av sändebudets bostad till *Bonn* framstått som angelägen. Då en nyanskaffning av lämplig bostad icke synes kunna genomföras hyresvägen, avser byggnadsstyrelsen att undersöka möjligheterna att förvärva för ändamålet lämpad fastighet eller tomt för nybyggnad.

Även andra behov än de här anmälda kan bli aktuella under det närmaste budgetåret.

I enlighet med vad som nu anförts föreslår jag, att förevarande investeringsanslag för budgetåret 1962/63 uppföres med ett belopp av 2 350 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 2 350 000 kr.

[27] 2. *Inköp av tomt för beskickningen i Washington.* På förslag av Kungl. Maj:t i 1961 års statsverksproposition (bil. 25 s. 5) anvisade riksdagen för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 3 000 000 kr. för inköp av tomt för beskickningen i Washington. Efter framställning av byggnadsstyrelsen har beskickningen företagit en undersökning av fastighetsmarknaden i Washington med särskild inriktning på förvärv av en centralt belägen tomt, på vilken i första hand en kanslifastighet kan uppföras. Vidare har en av byggnadsstyrelsen som expert anlitad arkitekt under sommaren 1961 besiktigat några lämpliga till salu anmälda tomter. Beskickningens i Washington undersökningar och förhandlingar med markägare pågår alltjämt. Det har emellertid därvid visat sig, att tomtpriserna är så höga i Washington, att det av 1961 års riksdag anvisade investeringsanslaget för detta ändamål inte torde komma att räcka. Det synes därför vara motiverat att för tomtköpet beräkna ytterligare 1 000 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av tomt för beskickningen i Washington* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[28] 3. *Utrikesförvaltningens lånefond.* 1961 års riksdag anvisade ytterligare investeringsanslag å 50 000 kr. att tillföras utrikesförvaltningens lånefond. Denna uppgår för närvarande till 325 000 kr.

I skrivelse den 28 juli 1961 har chefen för försvarsstaben på däri anförda skäl anhållit, att möjligheter måtte beredas försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer att på liknande villkor som gäller för utrikesförvaltningens tjänstemän erhålla lån vid förflyttning till utlandet eller från en utrikesort till en annan.

Statskontoret har i infordrat utlåtande anført, att det enligt dess mening i princip inte bör vara något att erinra mot att försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer erhåller lånemöjligheter vid förflyttning till utrikes stationeringsort motsvarande dem som gäller för utrikesförvaltningens tjänstemän. Statskontoret ifrågasätter därjämte, om inte lånemöjligheterna bör utsträckas att gälla jämväl vissa andra befattningshavare med tjänstgöring i utlandet, såsom socialattachéer, lantbruksrepresentanter och utlandspräster. Frågan härom torde enligt statskontoret böra övervägas i ett sammanhang.

Departementschefen. Hinder synes inte föreligga att tillmötesgå försvarsstabschefens framställning — som måste anses rimlig — att försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer liksom utrikesförvaltningens tjänstemän erhåller lån ur utrikesförvaltningens lånefond. Samtidigt bör denna möjlighet utsträckas till socialattachéer, lantbruksattachéer och lantbruksrepresentanter samt kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet. Jämväl enstaka utlandsrepresentanter för andra myndigheter (t. ex. statens fiskexportrepresentant, Sveriges representant vid skandinaviska luftfartssekretariatet i Montreal) bör kunna få låna ur fonden efter prövning i varje särskilt fall.

För ändamålet erfordras en ökning av utrikesförvaltningens lånefond. För att även kunna möta förutsedda behov för utrikesförvaltningens del bör fonden höjas med sammanlagt 200 000 kr. Fonden kommer härefter att uppgå till 525 000 kr.

Med hänsyn till de nytillkommande kategorierna låntagare torde en viss omarbetning av bestämmelserna för fonden bli nödvändig.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesförvaltningens lånefond* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Pierre Bothén

Bihang A

Förteckning över beskickningar, delegationer samt vissa
generalkonsulat och konsulat*Beskickningar:*

*Abidjan (Monrovia)	London
*Accra (Monrovia)	*Luxemburg (Bryssel)
Addis Abeba	Madrid
*Amman (Beirut)	*Managua (Mexico)
Ankara	*Manila (Djakarta)
*Asunción (Buenos Aires)	Mexico
Athén	*Mogadiscio (Addis Abeba)
*Bagdad (Teheran)	Monrovia
Bangkok	Montevideo
Beirut	Moskva
Belgrad	New Delhi
Bern	*Nicosia (Beirut)
Bogotá	Oslo
Bonn	Ottawa
Bryssel	*Panamá (Bogotá)
*Budapest (Prag)	Paris
Buenos Aires	Peking
*Bukarest (Moskva)	*Phnom Penh (Bangkok)
Canberra	*Port-au-Prince (Caracas)
Caracas	*Porto Novo (Lagos)
*Colombo (New Delhi)	Prag
*Conakry (Monrovia)	Pretoria
*Damaskus (Beirut)	*Quito (Bogotá)
Djakarta	Rabat
Dublin	*Rangoon (Bangkok)
*Freetown (Monrovia)	Reykjavik
*Guatemala (Mexico)	Rio de Janeiro
Haag	*Riyadh (Beirut)
*Havana (Caracas)	Rom
Helsingfors	*Saigon (Bangkok)
*Kabul (Teheran)	*San José (Mexico)
Kairo	*San Salvador (Mexico)
Karachi	Santiago de Chile
*Kathmandu (New Delhi)	*Santo Domingo (Caracas)
*Khartoum (Addis Abeba)	*Sofia (Moskva)
*Kuala Lumpur (Djakarta)	*Söul (Tokio)
Köpenhamn	*Taiz (Kairo)
Lagos	*Tananarive (Addis Abeba)
*La Paz (Santiago de Chile)	*Tegucigalpa (Mexico)
Lima	Teheran
Lissabon	Tel Aviv

Med * betecknad beskickning lyder under beskickning angiven inom parentes.

Tokio
*Tripoli (Rabat)
*Tunis (Rabat)
Warszawa

Washington
Wellington
Wien

Delegationer:

Sveriges ständiga representation vid
Förenta Nationerna i New York
Sveriges ständiga representation vid
Förenta Nationernas Europakon-
tor i Genève
Sveriges delegation hos Organisa-
tionen för ekonomiskt samarbete
och utveckling (OECD) i Paris
*Sveriges delegation hos den europe-
iska kol- och stålunionens Höga
Myndighet (CECA) i Luxemburg
(Brysseldelegationen)
Sveriges delegation hos Europeiska
atomenergigemenskapen (Eur-
atom) och Europeiska ekonomis-
ka gemenskapen (CEE) i Bryssel
Sveriges delegation hos Europeiska
frihandelssammanslutningen
(EFTA) i Genève

Lönade konsulat:

Generalkonsulat:

Antwerpen
Berlin
Chicago
Hamburg
London
Montreal
New York
San Francisco

Konsulat:

Gdańsk
Hongkong
Houston, Texas
Mariehamn
Minneapolis

***Olönade konsulat, som förestås av
lönad tjänsteman:***

Generalkonsulat:

Genua
Istanbul

Konsulat:

Léopoldville

Med * betecknad delegation lyder under delegation angiven inom parentes.

Bihang B

**Översikt av utrikesförvaltningens diplomatiska och konsulära personals
(utom kanslist) placering den 1 december 1961**

	Kabinettssekr. Avdelningschefer Sändebud Generalkonsuler	Chargé d'affaires med sändebuds, konsuler med gene- ralkonsuls ställning Bitr. avdelningsch. i lgr B 1	Byråchefer Beskickningsråd Handelsråd Konsuler	Förste sekr. besk.sekr. vicekonsuler	Andre sekr. Besk.sekr. Vicekonsuler Attachéer
	B 4—6	B 1	B 1	A 23	A 15—19
<i>Utrikesdepartementet:</i>					
Kab.sekr., bitr. kab.sekr.,...	¹²				
Politiska avd.	¹	1	¹²	7	6
Rättsavd.	¹²		²	6	5
Handelsavd.	¹²		³	16	3
Personalavd.	1		1	5	2
Protokollet			1	2	1
Pressbyrån			1	2	1
Summa hemma	8	1	10	38	18
<i>Utländsmyndigheterna:</i>					
Addis Abeba		1			
Ankara	1			1	
Antwerpen, gk		1			
Athén	1			1	
Bagdad				1	
Bangkok		1			
Beirut		1			
Belgrad		1		1	
Berlin, gk	1				1
Bern	1			1	
Bogotá	1				1
Bonn	1		1	3	2
Bryssel	1			1	1
Bryssel, del ^a				1	1
Budapest				1	
Buenos Aires	1		1		1
Bukarest				1	
Canberra	1				1
Caracas	1				1
Chicago, gk		1		1	
Djakarta	1				1
Dublin		1			
Gdańsk, k ⁴				1	
Genève FN		1		1	
Genève EFTA		1			1
Genua, gk		1			
Haag	1			1	1
Hamburg, gk	1			1	
Helsingfors	1			1	1
Hongkong, k				1	
Houston, k				1	
Istanbul, gk				1	

	B 4—6	B 1	B 1	A 23	A 15—19
Kairo	1			1	1
Karachi		1			1
Köpenhamn	1			1	1
Lagos		1			
Léopoldville, k ¹				1	
Lima	1				
Lissabon	1			1	
London	1		1	1	2
London, gk		1		1	
Madrid	1			1	1
Mariehamn, k ²					
Mexico	1			1	1
Minneapolis, k		1			
Monrovia		1			1
Montevideo		1			
Montreal, gk		1			
Moskva	1		1	1	1
New Delhi	1		1		1
New York, FN	1			2	1
New York, gk	1			1	1
Oslo	1		1		1
Ottawa	1			1	
Paris	1		1	2	2
Paris, OECD	1			1	2
Peking		1			1
Prag	1				1
Pretoria	1			1	1
Rabat		1			1
Reykjavik ³					
Rio de Janeiro		1		1	2
Rom	1		1		1
San Francisco, gk		1		1	
Santiago de Chile	1				
Teheran		1		1	
Tel Aviv		1			
Tokio	1			1	1
Warszawa	1				1
Washington	1		1	3	3
Wellington		1			
Wien	1		1	1	1
Summa ute:	37	24	10	46	43
Totalt:	45	25	20	84	61
		⁴ 45			

¹ Varav en dubblerad tjänst.² En befattning f. n. vakant.³ Delegationens chef innehar arvodesbefattning.⁴ Konsulatet förestås av en kanslist.⁵ Av riksdagen beviljad rådstjänst har ännu icke tillsatts.⁶ Konsulatet förestås av en tjänsteman med arvode.⁷ Chefsbefattningen f. n. vakant.⁸ Enligt gällande personalförteckning må antalet tjänstemän i rådsgraden uppgå till 48.

Register 1962/63

DRIFTBUDGETEN

Tredje huvudtiteln

A. Utrikesdepartementet m. m.

Sid.		Kr.
1	ÖVERSIKT	
4	Utrikesförvaltningen: Avlöningar	33 621 000
30	Utrikesförvaltningen: Omkostnader	7 945 000
32	Vissa bostadskostnadsersättningar	2 350 000
32	Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat	1 400 000
33	Ersättningar åt olönade konsulter	1 100 000
33	Särskilda förhandlingar med främmande makter	1 600 000
34	Kostnader för vissa nämnder m. m.	30 000
34	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	300 000
35	Extra utgifter	75 000
35	Tillfälliga representationskostnader	200 000
	Säger för utrikesdepartementet m. m.	48 621 000

B. Bidrag till vissa internationella organisationer

36	Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag	4 000
36	Förenta Nationerna	13 830 000
37	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling	1 250 000
38	Europeiska frihandelssammanslutningen	600 000
38	Europarådet	505 000
39	Bidrag till Röda Korsets internationella kommitté	30 000
	Säger för bidrag till vissa internationella organisationer	16 219 000

C. Internationell biståndsverksamhet

39	Internationell biståndsverksamhet	*67 250 000
----	---	-------------

D. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
40	Beskickningsfastigheternas delfond	7 972 000
40	Byggnadsstyrelsens delfond	473 000
40	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare	150 000
41	Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslands-svenskar	30 000
41	Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige	2 545 000

* Beräknat belopp.

62 *Statsverkspropositionen år 1962: Bil. 5: Utrikesdepartementet*

sid.		Kr.
49	Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater	1 000
50	Utländska pressbesök	200 000
50	Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor	135 000
		<u>Säger för diverse 11 506 000</u>
		Summa driftbudget 143 596 000

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

52	Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen	2 350 000
55	Inköp av tomt för beskickningen i Washington.....	1 000 000
		<u>Säger för anslagen under statens allmänna fastighetsfond 3 350 000</u>

Statens utlåningsfonder

55	Utrikesförvaltningens lånefond	200 000
		<u>Summa kapitalbudget 3 550 000</u>
		Summa drift- och kapitalbudget 147 146 000

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1962

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:*

försvarsdepartementet,

socialdepartementet,

kommunikationsdepartementet

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1962.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1962/63 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde och anför därvid följande.

ÖVERSIKT

Vederbörande myndigheters beräkningar m.m.

I riksstaten för budgetåret 1961/62 är utgifterna inom försvarsdepartementets verksamhetsområde uppförda med sammanlagt 3 237 miljoner kronor varav 3 062,3 miljoner kronor under driftbudgeten och 174,7 miljoner kronor under kapitalbudgeten. Enligt vederbörande myndigheters beräkningar skulle medelsbehoven för budgetåret 1962/63 (om anslag till reglering av prisstegringar förutsättes utgå med oförändrat 60 miljoner kronor) stiga till 3 401,3 miljoner kronor, en ökning med 164,3 miljoner kronor. Av angivna belopp faller 3 195,1 (+ 132,8) miljoner kronor på driftbudgeten och 206,2 (+ 31,5) miljoner kronor på kapitalbudgeten.

Vid framräknandet av angivna belopp bortses såväl här som i det följande från i särskild ordning föreslagna åtgärder i beredskapsförstärkande syfte.

Med ledning av uppgifter som lämnats i myndigheternas petitaskrivelser har inom försvarsdepartementet uppgjorts följande sammanställning rörande fördelningen av de äskade beloppen (beloppen i denna liksom i översiktens övriga sammanställningar i miljoner kronor).

	Anslag		Skillnad	Härav enligt myndigheterna	
	1961/62 enligt riksstaten	1962/63 enligt myndigheternas förslag		löne- och prisstegringar	andra orsaker
<i>Driftbudgeten:</i>					
armén	943,3	1 015,6	+ 72,3	+ 21,1	+ 51,2
marinen	394,0	407,2	+ 13,2	+ 12,0	+ 1,2
flygvapnet	1 201,4	1 229,2	+ 27,8	+ 24,7	+ 3,1
gemensamt	523,6	543,1	+ 19,5	— 1,1	+ 20,6
Summa	3 062,3	3 195,1	+ 132,8	+ 56,7	+ 76,1
<i>Kapitalbudgeten:</i>					
Försvarets fastighetsfond					
kasernbyggnaders delfond	82,6	87,2	+ 4,6		
befästningars delfond	88,1	111,5	+ 23,4		
Försvarets fabriksfond	4,0	7,0	+ 3,0		
Värnpliktslånefonden	—	0,5	+ 0,5		
Summa	174,7	206,2	+ 31,5		
Summa summarum	3 237,0	3 401,3	+ 164,3		

Det bör annärkas att vid framräknandet av angivna belopp för löne- och prisstegringar å driftbudgeten avdrag skett för det i årets riksstat uppförda anslaget Täckning av beräknade merkostnader för löner m. m. om 5,5 miljoner kronor. Detta avdrag medför att i föregående sammanställning löne- och prisstegringar i vad avser gemensamt redovisas som en minuspost.

Den huvudsakliga fördelningen på viktigare anslag av de förändringar som föreslagits beträffande *driftbudgeten* framgår av följande sammanställning. I denna har åtskillnad icke gjorts mellan merkostnader till följd av löne- och prisstegringar och anslagshöjningar av andra orsaker.

Rörande den huvudsakliga innebörden av myndigheternas förslag kan i anslutning till sammanställningen anföras följande.

Den totala ökningen för pris- och lönestegringar mellan maj 1960 och maj 1961 kan med tillhjälp av framräknade indextal bestämmas till 99 miljoner kronor. Emellertid har i budgeten för 1961/62 inräknats ett belopp av 30 miljoner kronor svarande mot sådana lönehöjningar under budgetåret 1961/62 som var kända vid tiden för riksstatens uppgörande. Efter avdrag

	Armén	Marinen	Flyg- vapnet	Gemen- samt	Summa
Avlöningar	+ 8,3	+ 3,4	+ 5,7	+ 7,1	+ 24,5
Avlöningar m.m. till värnpliktiga	+ 4,0	+ 0,2	+ 0,6	± 0,0	+ 4,8
Intendenturmateriel m.m.	+ 4,1	+ 1,1	+ 1,9	+ 1,2	+ 8,3
Anskaffning av tygmateriel m.m. (motsvarande)	+ 45,0	+ 3,4	+ 51,4	+ 0,3	+ 100,1
Luftförsvarsrobot	—	—	— 41,6	—	— 41,6
Underhåll av tygmateriel (motsvarande)	+ 6,6	+ 4,8	+ 10,7	—	+ 22,1
Övningar m.m. (inkl. drivmedel för flygvapnet)	+ 0,2	+ 0,3	— 3,8	+ 0,2	— 3,1
Underhåll av fastigheter	—	—	—	+ 12,5	+ 12,5
Forskningsanstalten	—	—	—	+ 1,7	+ 1,7
Hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer m. m.	+ 0,3	—	—	+ 0,2	+ 0,5
Övriga anslag	+ 3,8	± 0,0	+ 2,9	— 3,7	+ 3,0
Summa	+ 72,3	+ 13,2	+ 27,8	+ 19,5	+ 132,8

för detta belopp utgör pris- och lönestegringarna från maj 1960 till maj 1961 69 miljoner kronor. Vid anslagsberäkningarna har myndigheterna också tagit hänsyn till vissa andra kostnadsstegringar. Sålunda har merkostnader för lönegradsuppflyttningar m.m. från och med den 1 juli 1961 (1961 års B-lista) angivits till 6,5 miljoner kronor. Kostnadsökningarna till följd av från samma tidpunkt höjda sjö- och flygtillägg samt traktamenten beräknar myndigheterna i sina petita till sammanlagt 2,0 respektive 5,1 miljoner kronor.

I enlighet med direktiv från överbefälhavaren förutsätter myndigheterna, att återgång sker till 30 dagars repetitionsövningar vid armén och kustartilleriet. Då ramen för budgetåret 1961/62 nedräknats med 5 miljoner kronor på grund av den försöksvis tillämpade begränsningen av repetitionsövningarna till 25 dagar, uppkommer för nästa budgetår en ökning med samma belopp.

Merkostnaderna för begärda nya tjänster och höjda löneställningar överstiger 15 miljoner kronor. I myndigheternas petita framlägges förslag om inrättande av — efter avdrag av tjänster som föreslås skola indragas — mer än 440 nya beställningar och tjänster, huvudsakligen vid försvarsgrenarna. Härtill kommer vid sidan av petitaskrivelserna framförda krav om personalförstärkningar t. ex. vid de centrala militära staberna eller för handläggning av robotärenden inom förvaltningarna. I övrigt föranledes höjningarna under avlöningsanslagen väsentligen av beslutade lönegradsuppflyttningar samt höjda sjö- och flygtillägg m. m.

Höjningarna under anslagen till värnpliktsavlöningar sammanhänger främst med förslaget om återgång till 30 dagars repetitionsövningar. Ett belopp av 0,9 miljon kronor svarar mot den uppskattade kostnaden för premier för genomgång av reservofficerskurs I enligt den nya ordning för utbildning av reservofficerare vid armén som beslöts av 1960 års riksdag.

Beträffande intendenturmaterielanslagen föreslås anslagsökningar — förutom med åberopande av prisstegringar — bland annat för anskaffning av inventarier m. m. för nya lokaler (1,6 miljon kronor), likvidering av utlagda beställningar av madrasser och kuddar m. m. (1,5 miljon kronor) samt för bristtäckning m. m. i fråga om sjukvårdsmateriel m. m. (1,2 miljon kronor).

Anslagen för anskaffning av tygmateriel m. m. skulle vid bifall till myndigheternas förslag öka med sammanlagt omkring 100 miljoner kronor. Av detta belopp svarar enligt myndigheterna 40,8 miljoner kronor mot merkostnader till följd av prisstegringar. I övrigt står förändringarna i huvudsak i överensstämmelse med de kostnadsramar som 1961 års riksdag antagit för ifrågavarande anslag. Inom de av överbefälhavaren angivna kostnadsramarna för respektive försvarsgrenar har det dock ansetts erforderligt att nedräkna anslaget till anskaffning av tygmateriel för armén och anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. med 14,1 respektive 15,0 miljoner kronor. Å andra sidan har marinens materielanslag uppräknats med sammanlagt 30,1 miljoner kronor.

Minskningen under anslaget Luftförsvarsrobot sammanhänger med att för innevarande budgetår upptagits ett engångsbelopp av 42 miljoner kronor för anskaffning av luftvärnsroboten Hawk.

Prisstegringarna i fråga om underhåll av tygmateriel m. m. föranleder enligt myndigheternas beräkningar ett ökat medelsbehov av sammanlagt 8,8 miljoner kronor. Om hänsyn toges till att flygvapnets underhållsanslag för innevarande budgetår nedräknats med 3,5 miljoner kronor på grund av tillgänglig reservation, kommer underhållsvolymen att kunna ökas med mer än 9 miljoner kronor.

Den redovisade minskningen beträffande övningar för flygvapnet föranledes av sänkta drivmedelspriser (cirka 7 miljoner kronor) och kostnadsminskning till följd av ifrågasatt omläggning av drivmedelstransporterna (cirka 1,3 miljon kronor), vilka delvis uppväges av ökad lagerhållning av drivmedel (1,0 miljon kronor) samt fortsatt övergång till mer bränslekrävande flygplantyper och ökad övningsverksamhet m. m.

Underhållsvolymen i fråga om fastigheter kan enligt fortifikationsförvaltningens beräkningar ökas med drygt 10 miljoner kronor. Till en icke specificerad del förutsättes emellertid denna ökning vara föranledd av att istandsättningsarbeten som tidigare bekostats med anlitande av medel under kapitalbudgeten förutsättes skola komma till utförande med anlitande av medel under fastighetsfondens stat.

Nettoökningen i fråga om anslagen till försvarets forskningsanstalt utgör saldo av ökning på främst avlöningsanslaget (2,9 miljoner kronor) och anslaget till viss forskningsverksamhet (1,2 miljon kronor) samt minskning under anslaget Engångsanskaffning av viss utrustning (2,5 miljoner kronor).

I övrigt kan nämnas, att myndigheterna på grund av bortfall av engångsutgifter m. m. (häri ej inbegripna nyss nämnda anslag för forskningsanstalten) samt belastningen under tidigare budgetår m. m. föreslår anslagsnederäkningar om sammanlagt drygt 5 miljoner kronor. Anslaget till familjebidrag kan sålunda enligt försvarets civilförvaltnings beräkningar minskas med 3,7 miljoner kronor på grund av belastningen.

Myndigheterna föreslår beställningsbemyndiganden om sammanlagt i runt tal 1 691 miljoner kronor. Härav hänför sig 550 miljoner kronor till tygmateriel m. m. för armén, 117 respektive 109 miljoner kronor till fartygsbyggnader m. m. och anskaffning av vapenmateriel m. m. för marinen samt 830 miljoner kronor till anskaffning av flygmateriel m. m. För luftförsvarsrobot äskas ett bemyndigande om 50 miljoner kronor. Som jämförelse kan nämnas, att myndigheterna äskade beställningsbemyndiganden om sammanlagt 1 392 miljoner kronor för innevarande budgetår samt att lämnade bemyndiganden uppgår till 1 653 miljoner kronor.

Arméintendenturförvaltningen har i sin petitaskrivelse framlagt förslag till s. k. rullande intendenturmaterielplan, omfattande budgetåren 1962/69. Förslaget, för vilket ytterligare redogörelse kommer att lämnas vid anmälan av respektive anslagspunkter, berör anslagen Armén: Beklädnad m. m., Armén: Inventarier m. m. och Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning. I anslutning härtill har *chefen för armén* i skrivelse den 30 september 1961 lagt fram förslag till riktlinjer för anskaffningen under samma tidsperiod.

Myndigheternas anslagsberäkningar beträffande *kapitalbudgeten* utvisar som framgått av det föregående en sammanlagd ökning med 31,5 miljoner kronor, varav 4,6 och 23,4 miljoner kronor på kasernbyggnaders respektive befästningars delfond av försvarets fastighetsfond, 3,0 miljoner kronor på försvarets fabriksfond och 0,5 miljon kronor på värnpliktslånefonden.

Av de föreslagna investeringarna i kasernbyggnaders delfond hänför sig 12,0 miljoner kronor till byggnadsåtgärder för gemensamma ändamål medan 21,8, 6,0 och 10,0 miljoner kronor avser byggnadsåtgärder för respektive armén, marinen och flygvapnet; för flygfältsarbeten och markförvärv upptages slutligen 27,5 respektive 9,9 miljoner kronor. Beträffande byggnadsåtgärder för försvarets forskningsanstalt för vilket ändamål upptagits sammanlagt 8,5 miljoner kronor och anordnande av centralförråd för sjukvårdsmateriel för vilket objekt 1,0 miljon kronor beräknats erinrar fortifikationsförvaltningen om att enligt överbefälhavarens direktiv medelsbehoven om erforderligt intill ett belopp av 2 miljoner kronor respektive helt borde tillgodoses genom överföring av medel från driftbudgeten. Vidare erinras om att enligt samma direktiv belopp om 4 respektive 4,5 miljoner kronor, avseende uppförande av en hangarbyggnad vid F 1 (jfr prop. 1961: 110, s. 54) och markförvärv för anordnande av övnings- och skjutfält i Älvdalen (jfr prop. 1961: 123), bör tillkomma utanför försvarets kostnadsram.

De under befästningars delfond äskade medlen avses i huvudsak för fort-

sättning av pågående arbeten. Sålunda upptages 13,9 miljoner kronor för ammunitionsförråd, 7,35 miljoner kronor för uppställningsplatser för radarstationer, 14,3 miljoner kronor för fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier, 23,1 miljoner kronor för anordnande av lokaler för luftbevakningen samt 20,5 miljoner kronor för utbyggnad av örlogsvarvet vid Muskö. Beträffande sistnämnda anläggning anmäles, att den tidigare angivna totalkostnaden väsentligt kommer att överskridas. Fortifikationsförvaltningen erinrar om att enligt överbefälhavarens direktiv om erforderligt sammanlagt 9 miljoner kronor kan överföras från driftbudgeten i syfte att påskynda utbyggnaden av anläggningar för jaktstridsledning, luftbevakning och samband. Bland anmälda nya objekt under befästningsfonden märks anläggningar för ett kustrobotbatteri. Medel för projektering härav har anvisats för innevarande budgetår.

Fortifikationsförvaltningen anmäler, att åtgärder vidtagits för att öka ämbetsverkets projekteringskapacitet, främst genom anlitande av ökat antal konsulter (härför redogöres närmare i det följande vid anmälan av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag). Fortifikationsförvaltningen erinrar om att föredragande departementschefen vid anmälan av försvarsdepartementets kapitalbudgetfrågor till 1961 års statsverksproposition (bil. 26, s. 6) betonat angelägenheten av en plan för byggnads- och anläggningsobjekt samt betydelsen av en reserv av färdigprojekterade anläggningar med hänsyn till sysselsättningsberedskapen. Ämbetsverket hänvisar till att överbefälhavaren tillkallat en arbetsgrupp för utarbetande av en investeringsplan. Att åstadkomma en reserv av färdigprojekterade investeringsobjekt anses däremot icke för närvarande praktiskt genomförbart beträffande kaserubyggnaders delfond. Önskemålen om en reserv med hänsyn till växlande arbetsmarknadssituationer bör enligt fortifikationsförvaltningen i stället i avsevärd omfattning kunna tillgodoses genom renoverings- och istandsättningsarbeten å försvarets äldre byggnader och anläggningar. Detta kommer enligt överenskommelse med arbetsmarknadsstyrelsen att beaktas vid uppgörandet av istandsättningsplaner.

Fortifikationsförvaltningen återkommer till frågan om anslagsuppställningen under befästningars delfond (jfr statsverkspropositionen 1961, bil. 26, s. 3) och understryker angelägenheten av att en minskning av antalet anslagsrubriker snarast genomföres. I anslutning till vad departementschefen i 1961 års statsverksproposition (bil. 26, s. 7) anfört angående vikten av att alla ansträngningar göres för att hålla nere kostnaderna för statliga byggnadsföretag meddelar fortifikationsförvaltningen, att ämbetsverket genom förenklingar av byggnadskonstruktionerna, standardisering av byggnader för likartade ändamål samt moderna byggnadsmetoder i ett flertal fall uppnått aktningvärda resultat i nämnda hänseenden beträffande försvarets byggnader. Ämbetsverket anmäler sin avsikt att i annat sammanhang lämna en närmare redogörelse för vunna erfarenheter och igångsätta ytterligare rationaliseringsåtgärder m. m.

För anslagen under försvarets fabriksfond upptog överbefälhavaren i sina direktiv sammanlagt 4,5 miljoner kronor. Försvarets fabriksstyrelse erinrar om att styrelsen i sina medelsäskanden för budgetåret 1961/62 å kapitalbudgeten upptog investeringsanslag om tillhoppa 7,0 miljoner kronor. Dessa äskanden skars emellertid ned med 3,0 miljoner kronor och för budgetåret 1961/62 anvisades av riksdagen under fabriksfonden investeringsanslag om tillhoppa 4,0 miljoner kronor. Proportionellt sett innebar detta en betydligt kraftigare sänkning än i fråga om investeringarna för försvaret i övrigt. Fabriksstyrelsen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår sökt anpassa anslagsbeloppen efter den angivna ramen. Med hänsyn till den avsevärda nedskärning av medelsäskandena som gjorts för budgetåret 1961/62 har styrelsen emellertid måst beräkna medelsbehovet under fabriksfonden till i runt tal 7,0 miljoner kronor. Styrelsen framhåller, att en nedskärning av investeringarna budgetåret 1962/63 skulle försätta fabriksverket i ett mycket svårt läge. På grund av den snabba militärtekniska utvecklingen kommer nämligen inom överskådlig framtid en del av de produkter, som utgjort bastillverkningar vid flertalet av verkets fabriker, att utgå ur produktionen. Fabriksstyrelsen anser det därför nödvändigt, att fabriksverket utvecklar nya produkter — även för export — och börjar tillverkning av dessa. Detta förutsätter ökade investeringar. Uteblir dessa kan enligt styrelsen sysselsättningen vid fabriksverkets nytillverkande fabriker befaras komma att sjunka avsevärt. Styrelsen hävdar, att såväl fastighetsbestånd som maskinpark måste anpassas så att det blir möjligt att bedriva utvecklingsarbetet i erforderlig omfattning och att börja tillverkning av de framkomna produkterna. En sådan anpassning kan icke ske utan betydande investeringar.

Fabriksstyrelsen upplyser om att en på uppdrag av överbefälhavaren utarbetad preliminär långsiktig investeringsplan för budgetåren 1962/63—1969/70 utvisar, att fabriksverkets investeringsbehov uppgår till totalt omkring 70,0 miljoner kronor eller i runt tal 8,8 miljoner kronor per budgetår. Styrelsen har därvid ansett sig böra räkna med att investeringsbehovet för budgetåren 1962/63 och 1963/64 skulle komma att något överstiga förutnämnda genomsnittsbelopp. Styrelsens medelsäskanden på kapitalbudgeten för budgetåret 1962/63, vilka slutar på sammanlagt 7,0 miljoner kronor, innebär således en avsevärd sänkning i förhållande till vad som preliminärt ansetts erforderligt. Styrelsen understryker emellertid att följden av denna nedprutning måste bli genomsnittligt ökade anslagsbelopp för de efterföljande budgetåren inom den angivna tidsperioden.

Skulle nedskärningar av investeringsanslagen i förhållande till det av styrelsen redovisade behovet komma att ske även för budgetåret 1962/63, kommer fabriksverket enligt styrelsen i fortsättningen icke att kunna vidmakthålla sin räntabilitet.

Överbefälhavarens yttrande m.m.

Ramen för utgifterna för det militära försvaret har överbefälhavaren ansett i princip böra bestämmas till 3 319,6 miljoner kronor enligt prisläget i maj 1961. Härvid har hänsyn även tagits till merkostnader för höjt föräntningskrav på statens kapitalfonder (jfr statsverksproposition 1961, bil. 6, s. 30) samt i riksstaten för innevarande budgetår upptaget anslag för täckning av beräknade merkostnader för löner (5,5 miljoner kronor). Angivna belopp, 3 319,6 miljoner kronor, har av överbefälhavaren fördelats med 3 136,7 miljoner kronor på driftbudgeten och 182,9 miljoner kronor på kapitalbudgeten.

Utanför den på detta sätt bestämda kostnadsramen bör enligt överbefälhavaren läggas ett belopp av sammanlagt 9,4 miljoner kronor. Beloppet svarar mot de uppskattade kostnaderna för premier vid reservofficersutbildning (0,9 miljon kronor) samt för uppförande av hangar vid F 1 (4,0 miljoner kronor) och markförvärv för övnings- och skjutfält vid Älvdalen (4,5 miljoner kronor). I fråga om premierna hänvisas till att reservpensionernas ersättande med premier innebär överföring av kostnader från XII till IV huvudtiteln. Som motiv för de två andra förslagen hänvisar överbefälhavaren till uttalanden av 1960 års försvarskommitté (jfr 1961 års statsverksproposition, bil. 6, s. 18). Överbefälhavaren anför härvid.

I sitt betänkande har 1960 års försvarskommitté uppehållit sig vid de problem, som den pågående expansionen av städer och tätorter liksom interferensproblemen mellan civil luftfart och militär övningsverksamhet innebär. Förhållandena har medfört och kommer sannolikt att medföra behov av omlokalisering av militär verksamhet. Statsmakterna har ansett det önskvärt, att markbehov i samband därmed tillgodoses i största möjliga utsträckning. Enligt försvarskommitténs mening bör medel för kompensationsförvärv av mark tillgodoses utanför försvarets ram. Då de här berörda problemen inte endast innebär byte av mark utan även i vissa fall ganska omfattande byggnadsverksamhet, som icke är motiverade av militära skäl, har överbefälhavaren icke ansett sig kunna inplanera dessa kostnader inom försvarets kostnadsram. Exempel härpå är utflyttningen från Järvafältet och Barkarby.

Härutöver föreslår överbefälhavaren, att anslaget till Musköutbyggnaden ökas från 20 till 40 miljoner kronor samt att ökningen, 20 miljoner kronor, lägges utanför försvarets ram. Som motivering för dessa förslag anföres följande.

Fortifikationsförvaltningen har anmält att kostnaderna för färdigställandet av det s. k. Muskövarvet väsentligt kommer att överskridas i förhållande till den kostnadsberäkning, som förelåg vid riksdagens beslutsfattning 1958. Överskridandet har dels orsaker som överbefälhavaren icke kan bedöma, dels orsaker som är en följd av bristande medelstilldelning och den därigenom följande orationella driften av byggnadsverksamheten. Då en även för framtiden till ungefär nuvarande nivå begränsad medelstilldelning skulle förorsaka ytterligare kostnadsfördyringar föreslår överbefälhavaren att anslagen till Musköarbetena uppräknas till en nivå av cirka 40 miljoner

kronor från och med budgetåret 1962/63 och till dess arbetena är slutförda. En ökning av nuvarande anslagsnivå kan icke inrymmas i den nuvarande kapitalbudgetramen. Överskjutande del (cirka 20 miljoner kronor per år) föreslås utgå vid sidan av ramen med hänsyn till de besparingar som totalt sett därigenom skulle kunna göras. När Muskövarvet färdigställts frigöres mycket värdefullt markområde på Skepps- och Kastellholmarna samt på Djurgården. Värdet av de frigjorda tillgångarna torde avsevärt överstiga kostnaderna för Muskövarvet. Utökad verksamhet i enlighet med vad som föreslagits skulle även medföra att dessa värdefulla markområden skulle kunna frigöras för andra ändamål inom överskådlig tid.

Beträffande ramberäkningen föreslår överbefälhavaren slutligen, att Kungl. Maj:t upptager frågan om krigsmaktens totalram för budgetåret 1962/63 till förnyad prövning. Överbefälhavaren erinrar om att statsmakternas beslut beträffande det militära försvarets kostnadsram för budgetåret 1962/63 innebär en minskning med 50 miljoner kronor i förhållande till vad som skulle ha utgått vid en fortsatt tillämpning av 1958 års försvarsbeslut. Här- efter fortsätter överbefälhavaren.

Den nedskärning av ramen för budgetåret 1962/63, som föreslagits av 1960 års försvarskommitté och beslutats av 1961 års riksdag, rimmar mindre väl med utvecklingen av det militärpolitiska läget. Det är ej överdrift att påstå att läget nu och för den närmaste framtiden synes vara allvarligare än kanske någonsin efter andra världskrigets slut. Bland annat mot bakgrund av detta förhållande synes det överbefälhavaren motiverat att i underdånighet föreslå att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om att beslutet om nedskärning av krigsmaktens totalram för 1962/63 upptages till förnyad prövning. Överbefälhavaren vill i detta sammanhang även anföra att erfarenheten från budgetarbetet för budgetåret 1962/63 bestyrkt den tidigare framförda uppfattningen beträffande kostnadsramens storlek och utveckling.

I anslutning härtill framhåller överbefälhavaren ånyo nödvändigheten av en långsiktsplanering för att inom en given ekonomisk ram kunna utvinna maximum av effekt hos krigsmakten. Han gör gällande att försvarsbeslut, som endast omfattar två år och som medför nedskärningar i en redan genomförd planering, äventyrar dennas värde. Vidare hävdas att de investeringsramar som genom 1961 års försvarsbeslut bestämts för budgetåren 1961/63 är helt otillräckliga. Kraftfulla åtgärder måste enligt överbefälhavaren vidtagas för att öka projekterings- och anläggningsverksamheten. Denna måste inriktas mot en i stort sett fördubblad ram under de närmaste åren.

Beträffande medelsfördelningen inom driftbudgeten har överbefälhavaren i sina direktiv för anslagsäskandena som riktpunkt angivit, att äskandena för budgetåret 1962/63 skulle anpassas inom följande kostnadsramar (prisläge = 1961/62 års riksstat):

armén	1 039	miljoner kronor,
marinen	409	» » ,
flygvapnet	1 181	» » ,
luftförsvarsrobot	62	» » .

De sålunda angivna ramarna för försvarsgrenarna förutsattes innefatta anslagen till försvarsgrensförvaltningarna.

Som underlag för planeringen på längre sikt borde — i avvaktan på statsmakternas ställningstaganden till kostnadsram för det militära försvaret från och med budgetåret 1963/64 — gälla följande kostnadsinriktning.

Försvarsgren m m	1963/64	1964/65	Ökning per år fr o m 1965/66
Armén	1 064	1 079	15
Marinen	409	416	7—8
Flygvapnet	1 251	1 296	45
Luftförsvarsrobot	60	60	—

För kapitalbudgeten angavs kostnadsramar för budgetåret 1962/63 enligt följande.

	Armén	Marinen	Flygvapnet	Gemensamt	S:a
Kasernbyggnader	24	6	35 ¹	8	73
Befästningar	11,4	40	29	20,1	100,5
Fabriksfonden	—	—	—	4,5	4,5
				Summa	178,0

¹ inkl flygfält 27,5 miljoner kronor.

Utöver de sålunda angivna ramarna skulle upptas objekt utanför försvarets kostnadsram och sådana som kunde bekostas genom överföring från driftbudgeten.

Överbefälhavaren konstaterar, att från hans utgångspunkter myndigheternas förslag beträffande driftbudgeten innebär att arméns och marinens kostnadsramar överskridits med 3,5 respektive 1,7 miljoner kronor, medan ramen totalt sett underutnyttjats med 2,1 miljoner kronor. Förslagen beträffande kapitalbudgeten innebär — om man bortser från objekt utanför ramen och överföringar från driftbudgeten — att ramen överskridits med sammanlagt 2,5 miljoner kronor.

Överbefälhavaren tillstyrker de förslag till äskanden som rymmes inom meddelade rammar. Överskridandena för arméns och marinens del anses främst vara att hänföra till beräkningstekniska förhållanden. Därest medel frigöres vid den departementala behandlingen hemställer överbefälhavaren, att i första hand anslaget Luftförsvarsrobot ökas. I fråga om detta anslag föreslås också — under hänvisning till att erfarenheterna visar att beställningsbemyndiganden motsvarande två till tre årskvoter av anslaget bör disponeras om möjligheterna till anskaffning skall kunna utnyttjas rationellt — ett beställningsbemyndigande om 150 miljoner kronor (i stället för av flygförvaltningen föreslaget belopp om 50 miljoner kronor).

När det gäller driftbudgetens uppställning föreslår överbefälhavaren dels att försvarsgrensförvaltningarnas avlönings- och omkostnadsanslag överföres till redovisning under respektive försvarsgrenar, dels ock att anslagen Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap och Engångskostnader för industriell krigsberedskap överföres till rubriken Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Förslagen motiveras sålunda.

En av huvudpunkterna i 1958 års försvarsledningskommittés och 1960 års försvarsledningsutrednings förslag, som sedermera godtagits av 1961 års riksdag, beträffande budgetarbetet inom krigsmaktens ledning var att försvarsgrenschef skulle ansvara för fördelning av medel för olika ändamål inom försvarsgrenen. Förvaltningsverksamheten är en integrerande del av den förbandsproducerande verksamheten. Inom denna måste i den långsiktiga planeringen alla verksamhetsgrenar anpassas till varandra.

Armétygförvaltningen förvaltar ett för krigsmakten gemensamt reservationsanslag »Engångskostnader för industriell krigsberedskap». Anslaget är främst avsett för investeringar i anläggningar och anskaffning av specialverktyg samt maskinutrustning för vissa industriella anläggningar.

Principiellt bör detta anslag tillsammans med förslagsanslaget »Årskostnader för industriell krigsberedskap» överföras till »Vissa för försvaret gemensamma ändamål» och äskas och förvaltas av armétygförvaltningen i samråd med övriga berörda förvaltningar.

Med anledning av förslaget till intendenturmaterielplan för armén uttalar överbefälhavaren att den verksamhet som regleras medelst anslagen till intendenturmateriel hänger så intimt samman med anskaffningen av tygmateriel (motsvarande) att en nära samordning i planeringen är önskvärd. Skäl talar därför enligt överbefälhavaren för att krigsmaktens intendenturmaterielanskaffning göres till föremål för en rullande planering och att be- myndigandesystem tillämpas på denna i samma omfattning som för tygmaterielanskaffningen. Överbefälhavaren vill för sin del tillstyrka en sådan ordning senast då all intendenturmaterielanskaffning koncentreras till ett ämbetsverk.

Nuvarande konjunktursituation åstadkommer rekryteringssvårigheter särskilt inom den offentliga sektorn. Högre löneställning m. m. lockar arbetskraft från den offentliga till den privata sektorn. Detta är påtagligt icke minst i fråga om försvaret. Överbefälhavaren understryker, att åtgärder måste vidtagas för att höja de statliga tjänsternas konkurrenskraft. En sådan åtgärd är en översyn av chefslönerna, en annan förbättrad befordringsgång för militär och civilmilitär personal samt annan teknisk personal. Enligt överbefälhavaren är frågan vital: effektivitetsnivån kommer på längre sikt att minska om förbättringar icke sker.

Fortifikations- och flygförvaltningarnas förslag beträffande kapitalbudgeten har enligt överbefälhavaren i allt väsentligt anpassats till meddelat underlag. Överbefälhavaren tillstyrker i fråga om investeringar i fastighetsfonden dels förslag till äskanden inom ramen om sammanlagt 173,6 miljoner

kronor, dels överföringar från driftbudgeten om sammanlagt högst 12 miljoner kronor, dels ock utanför ramen 4,0 miljoner kronor för hangar vid F 1 och 4,5 miljoner kronor för markförvärv för Älvdalsfältet.

I anslutning härtill anför överbefälhavaren.

Det måste beaktas att förslagen från fortifikations- och flygförvaltningarna icke omfattar de verkliga för krigsmakten nödvändiga investeringsbehoven utan är betingade av storleken av kapitalbudgetramen. Överbefälhavaren avser återkomma till detta förhållande i samband med förslag till krigsmaktens utveckling efter budgetåret 1962/63. Redan nu har emellertid detta arbete bekräftat överbefälhavarens uttalande i föregående års yttrande över motsvarande förslag, att de årliga investeringsbehoven är ungefär dubbelt så stora som de givna årskvoterna. Uteblivandet av den av överbefälhavaren föreslagna successiva höjningen av kapitalbudgetens årskvoter 1961/62 och 1962/63 kommer givetvis att ytterligare accentuera eftersläpningar i försvarets byggnadsverksamhet. Ökning av investeringsmöjligheterna på bekostnad av driftbudgeten, som antyds av 1960 års försvarskommitté, innebär i princip inskränkningar i de organisations- och materielplaner, som grundats på 1958 års försvarsbeslut.

Fortifikationsförvaltningens förslag om ändrad anslagsuppställning för befästningars delfond biträdades av överbefälhavaren.

Fabriksstyrelsen hävdar i skrivelse den 23 oktober 1961, att de i petitan föreslagna investeringsbehoven för ny- och ersättningsanskaffning av maskiner utgör ett minimibehov. Med lika hög angelägenhetsgrad framstår övriga investeringsbehov beträffande byggnadsverksamheten för att planerade projekt över huvud taget skall kunna fullföljas.

Styrelsen har på grund av sina erfarenheter i fråga om projektering och uppförande av sådana typer av industribyggnader, varom här är fråga, bedömt, att samtliga i styrelsens petitaskrivelse upptagna arbeten kommer att kunna vara under utförande före utgången av budgetåret 1962/63.

Fabriksverket bör icke, hävdar styrelsen, i fråga om sina kapitalinvesteringar ingå i ramen för och behandlas i anslutning till försvarsmyndigheternas anslagsäskanden, varigenom otillräckligt utrymme år efter år gives för tillgodoseende av fabriksverkets nödvändiga investeringar av produktionsmedel. Styrelsen har kommit till den bestämda uppfattningen, att detta förhållande icke längre kan fortgå om fabriksverket för framtiden skall kunna vidmakthålla sin produktionskapacitet och konkurrenskraft och således drivas på ett ekonomiskt försvarbart sätt. Fabriksverkets anslagsbehov bör bedömas efter samma principer, som gäller för övriga affärsdrivande verk. Styrelsen erinrar i anslutning härtill om att försvarets fabriksverk är ett industriellt verk som utan monopolställning i fri konkurrens med privata företag skall driva sin verksamhet. Det påpekas också att fabriksverket helt amorterar erhållna investeringsmedel samt inlevererar ränta på kapitalbehållningen.

Sammanfattningsvis understryker fabriksstyrelsen, att en nedskärning av de äskade investeringsanslagen måste komma att få ytterst allvarliga konsekvenser för fabriksverket.

Departementschefen

Beslut rörande kostnadsram för det militära försvaret under budgetåren 1961/63 fattades vid 1961 års riksdag. Till grund för beslutet låg förslag av 1960 års försvarskommitté, en parlamentarisk utredning med företrädare för de fyra stora riksdagspartierna. Då beslutet endast omfattar innevarande och nästa budgetår, erfordras överväganden rörande utvecklingen för tiden efter budgetåret 1962/63. Med stöd av Kungl. Maj:ts den 15 december 1961 lämnade bemyndigande har jag därför tillkallat en parlamentarisk utredning omfattande nio ledamöter ur de fyra stora riksdagspartierna. Utredningens arbete skall avse krigsmaktens och civilförsvarets fortsatta utveckling.

Ramen för utgifterna för det militära försvaret skall enligt nyssnämnda beslut av 1961 års riksdag för budgetåret 1962/63 vara 3 238 miljoner kronor. Detta belopp är uttryckt i prisläget i maj 1960 med beaktande av lönehöjningar för de statsanställda från och med den 1 januari 1961. Vid bestämmandet av ramen för budgetåret 1962/63 bör alltså först ske en justering till aktuellt prisläge. Framräknade indextal över prisförändringar å försvarskostnaderna visar en stegring med 3,2 % från maj 1960 till maj 1961, innebärande en ökning med 103,6 miljoner kronor. Emellertid bör härifrån avgå utgiftsökningar som beaktats redan vid basbeloppets beräkning — lönehöjningar efter maj 1960 och höjt förräntningskrav på statens kapitalfonder från och med den 1 juli 1960 (30,0 respektive 1,8 miljoner kronor). Vidare bör vid anslagsberäkningarna för budgetåret 1962/63 hänsyn tagas till vissa nu kända kostnadsökningar som hänför sig till tiden efter maj 1961. Jag åsyftar här öknings till följd av lönegradsuppflyttningar m. m., traktamentshöjningar och höjning av sjö- och flygtillägg från och med den 1 juli 1961 samt sloandet av ortsgrupp 2 från och med den 1 januari 1962. Dessa merkostnader beräknar jag till respektive 5,5, 4,6, 2,0 och 0,5 miljoner kronor. Det bör observeras att en uppräknings motsvarande angivna belopp av 5,5 miljoner kronor skett redan för innevarande budgetår. Efter justeringar med hänsyn till nu nämnda prisförändringar samt höjt förräntningskrav å statens kapitalfonder från den 1 juli 1961 skulle ramen för budgetåret 1962/63 uppgå till 3 324,2 miljoner kronor.

Vid bestämmandet av ramen bör emellertid härutöver hänsyn tagas till vissa ändrade uppgifter eller särskilda förhållanden. Till följd av viss omorganisation av rikets allmänna kartverk, som senare denna dag anmäles av chefen för jordbruksdepartementet, föreslås civila tjänster med avlöning från anslag under nionde huvudtiteln skola inrättas för uppgifter som hittills bestritts av kommenderad militär personal. I anslutning härtill bör avdrag med 0,6 miljon kronor göras från ramen för det militära försvaret. När jag tillstyrker detta förslag förutsätter jag, att krigsmakten även fortsättningsvis skall vara befriad från erläggande av royalty på kartor eller kompense-

ras om sådan skall utgå. Å andra sidan bör tilläggas de uppskattade kostnaderna för förut nämnda reservofficerspremier och för bärgning m. m. av regalskeppet Wasa (0,9 respektive 1,0 miljon kronor). Jag kan inte tillstyrka myndigheternas förslag att särskilda medel utanför försvarets ram skall beräknas för markförvärv för anordnande av övnings- och skjutfält i Älvdalen. Enligt min mening föreligger nämligen inte ett sådant omedelbart samband mellan det förhållandet att mark kan frigöras på Järvaområdet och det att mark måste anskaffas i Älvdalen att de i försvarsbeslutet angivna förutsättningarna för särskild medelsanvisning uppfylles. Det bör också beaktas att försvaret utan kostnadsreglering erhåller tillfälle att utnyttja mer än 50 000 ha domänmark. Ovisshet råder vidare hurvida den föreslagna hangaren vid F 1 kan hinna komma till utförande under nästa budgetår. Jag räknar därför icke med särskild medelsanvisning för ändamålet. Till följd härav kan bortflyttningen från Barkarbyfältet av flygledningens jettflygavdelning bli fördröjd. Till frågan om storleken av medelsanvisning för utbyggnaden av örlogsvarvet vid Muskö är jag i avvaktan på ytterligare överväganden ännu icke beredd taga ställning. I riksstatsförslaget bör tills vidare upptagas av fortifikationsförvaltningen äskat belopp, 20,5 miljoner kronor, vilket bör ligga inom den förut angivna ramen för försvarsutgifterna.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer ramen för försvarsutgifterna för budgetåret 1962/63 att utgöra 3 325,5 miljoner kronor. Härutöver bör upptagas medel för reglering av prisstegringar. Anslaget för detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 60 miljoner kronor. I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande prisutvecklingen föreslås motsvarande anslag i riksstatsförslaget preliminärt till 80 miljoner kronor. Vid bifall härtil kommer anslagen för det militära försvaret härvid att uppgå till sammanlagt 3 405,5 miljoner kronor. I förhållande till riksstaten för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 168,5 miljoner kronor. Av denna ökning föranledes på sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen 78,9 miljoner kronor av prisstegringar, 1,3 miljon kronor av andra tillägg för särskilda ändamål, 5,0 miljoner kronor av återgång till i allmänhet 30 dagars repetitionsövningar — en fråga till vilken jag återkommer i det följande — och 20,0 miljoner kronor av uppräkningsanslaget. Tillägget för den tekniska utvecklingen utgör i överensstämmelse med fjolårets riksdagsbeslut 64 miljoner kronor. Vid jämförelsen bör slutligen borträknas tillägg för förvärv av kompensationsmark under innevarande budgetår, 0,7 miljon kronor.

Äberopande det utrikespolitiska läget har överbefälhavaren ifrågasatt att fjolårets beslut om försvarskostnaderna under budgetåren 1961/63 upptages till förnyad prövning vad avser totalramen för budgetåret 1962/63. För egen del vill jag betona det värde jag tillmäter de långsiktiga riksdagsbesluten 1958 och 1961 med bestämmande av kostnadsramen för längre period

än ett budgetår. Principbeslut av denna art grundar sig på bedömningen, att de avgörande motsättningarna stormakterna emellan kommer att bestå under överskådlig tid. Mot denna bakgrund bör de grundläggande principbesluten om försvarets utformning på längre sikt respekteras oavsett om avspänning eller tilltagande motsättningar för stunden sätter sin prägel på den utrikespolitiska situationen.

Under hänvisning till vad statsministern anfört vid avgivande av interpellationssvar (andra kammarens protokoll den 14 november 1961) vill jag erinra om att det svenska militära försvarets beredskap kännetecknas såväl av en långsiktig beredskap vidmakthållen genom fortlöpande materielanskaffningar och fortlöpande utbildning som av en omedelbar insatsberedskap av vid varje tillfälle direkt disponibla styrkor. Av stor betydelse är vidare mobiliseringsberedskapen — såväl dess snabbhet som dess ostörbarhet. För att få en realistisk bild av våra möjligheter måste dessa olika sidor av vår beredskap bedömas gemensamt. Det finns anledning särskilt understryka, att den omfattande materielanskaffningen, utbildningen, organisationsarbetet och det operativa planeringsarbetet är led i en långsiktig uppbyggnad av vårt försvar med hänsyn till bland annat den tekniska utvecklingens krav. Alla dessa försvarsförberedelser är avsedda att i ett läge av internationell spänning ge oss ökad tillförsikt inför våra möjligheter att värna vår suveränitet och fullfölja vår utrikespolitiska linje.

Regeringen följer emellertid uppmärksamt den internationella utvecklingen; bedömer regeringen att ytterligare medel kräves för att momentant höja vår beredskap kommer den icke att uppfatta försvarsöverenskommelsen som ett hinder härför. I sammanhanget vill jag erinra om att under hösten 1961 åtskilliga åtgärder i beredskapshöjande syfte vidtagits. Vidare har överbefälhavaren med eget yttrande den 29 november 1961 i särskild ordning överlämnat av vederbörande myndigheter enligt överbefälhavarens direktiv utarbetade förslag till kompletterande medelsäskanden för budgetåret 1962/63. Förslag framlägges om medelsanvisningar om sammanlagt 212 miljoner kronor utöver vad som föreslagits i tidigare ingivna äskanden. De anmälda medelsbehoven innefattar, bland annat, förstärkning av luft- och kustbevakning samt åtgärder för att höja insats- och mobiliseringsberedskapen. Vidare förutsattes, att vissa krigsförband m. m. som enligt 1958 års försvarsbeslut efter hand skall utgå ur organisationen tills vidare kvarstår i vart fall under budgetåret 1962/63. De anmälda medelsbehoven är föremål för beredning inom försvarsdepartementet. Vid arbetet på statsverkspropositionen har hänsyn icke kunnat lagas till dessa behov. I den mån den departementala prövningen och granskningen av de anmälda frågorna ger anledning härtill torde jag framdeles få återkomma med förslag till åtgärder. Den utrikespolitiska utvecklingen är härvid av avgörande betydelse.

I syfte att under år 1962 utan större merkostnader erhålla en viss kontinuerlig insatsberedskap har Kungl. Maj:t på min hemställan den 13 december 1961 fattat beslut om utspridning av repetitionsövningarna enligt en av chefen för armén på överbefälhavarens uppdrag uppgjord plan. I beredskapsfrämjande syfte bör vidare repetitionsövningarna, som under innevarande budgetår provisoriskt förkortats till 25 dagar, i allmänhet omfatta 30 dagar. Framställning har också gjorts från 1960 års värnpliktsutredning om fortsatta försök med differentierade repetitionsövningar under budgetåret 1962/63. Jag föreslår därför, att repetitionsövningarna från och med den 1 maj 1962, vid vilken tidpunkt de planerade försöken med förkortad tjänstgöring för större ordinarie repetitionsövningsförband fullföljts för värnpliktsutredningens vidkommande, skall ha en längd av 30 dagar i den mån så är lämpligt av beredskapsskäl. Till frågan om repetitionsövningarnas längd återkommer jag i annat sammanhang denna dag vid anmälan av proposition med förslag till förordning om ändrade provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga. Härvid kommer jag också att närmare redogöra för värnpliktsutredningens förslag.

Till följd av den beslutade omläggningen av repetitionsövningar under år 1962 kommer cirka 13 000 värnpliktiga som eljest skulle ha fullgjort repetitionsövning under budgetåret 1962/63 att i stället få tjänstgöra under innevarande budgetår. Detta medför en kostnadsförskjutning mellan budgetåren. Denna kommer att vara av storleksordningen 13 miljoner kronor. Härav faller uppskattningsvis hälften på reservationsanslag och hälften på förslagsanslag. I båda fallen är dock kostnaderna fördelade på ett flertal riksstatsanslag. Inom ramen för tillgängliga medel under reservationsanslagen torde det därför vara möjligt att — kanske genom tillfälligt undanskjutande av andra utgifter — läcka utgifterna till följd av repetitionsövningarnas ökade omfattning under innevarande budgetår. Jag vill erinra om att beträffande flertalet berörda reservationsanslag Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande har befogenhet att medge anslagsöverskridande, därest så visar sig erforderligt. Berörda förslagsanslag kommer givetvis att överskridas för innevarande budgetår. Emellertid bör kostnaderna för dessa repetitionsövningar täckas genom medelsanvisning på riksstaten. Jag anser, att detta enklast sker genom att medel i vanlig ordning beräknas för budgetåret 1962/63. Myndigheterna har uppgjort sina äskanden med utgångspunkt i att repetitionsövningarna normalt skall omfatta 30 dagar. Ett genomförande i fråga om samtliga repetitionsövningar av den försöksverksamhet som föreslagits av 1960 års värnpliktsutredning skulle medföra en kostnadsminskning av drygt 5 miljoner kronor. Som jag nyss nämnt bedömer jag det emellertid av beredskapsskäl lämpligt att i flertalet fall räkna med 30 dagars repetitionsövningar. Till grund för anslagsberäkningarna har jag därför — om ej särskilda skäl föranlett annat — lagt det av myndigheterna framräknade antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under repetitionsövning.

Förskjutningen av repetitionsövningarna innebär enligt uppgifter från vederbörande myndigheter utöver nyss nämnda kostnadsförskjutningar mellan budgetåren även merutgifter. Dessa uppkommer till följd av att fordon av utbildningstekniska skäl måste inlejas i större omfattning än som förutsatts vid anslagsberäkningarna. Merkostnaderna har preliminärt angivits till sammanlagt 5 miljoner kronor, varav 3 miljoner kronor hänför sig till innevarande och 2 miljoner kronor till nästa budgetår. I avvaktan på ytterligare utredning i ämnet är jag icke nu beredd att vitsorda storleken av uppgivna kostnadsökningar. När det gäller frågan om sättet för bestridande av eventuella merkostnader vill jag erinra om att kostnaderna för fordonsinlejdning för innevarande budgetår bestrides från det obetecknade anslaget Armén: Förhyrning av motorfordon m. m. Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att överskrida detta anslag därest så erfordras av beredskapsskäl. Om resultatet av nämnda utredning ger anledning därtill, torde detta bemyndigande få utnyttjas i förevarande fall. Till frågan om medelsbehovet för nästa budgetår återkommer jag vid anmälan av vederbörlig anslagspunkt.

Det förut angivna beloppet, 3 405,5 miljoner kronor, bör enligt min mening fördelas med 3 202,8 miljoner kronor på driftbudgeten — härinräknat prisregleringsanslag om 80 miljoner kronor — och 202,7 miljoner kronor på kapitalbudgeten. Jag har således intet att invända mot den av överbefälhavaren föreslagna överföringen av sammanlagt 12 miljoner kronor från driftbudget till kapitalbudget. Härutöver räknar jag med att ytterligare drygt 8 miljoner kronor överföres. Mitt förslag föranledes bland annat av behovet att anvisa medel för täckning av utgifter för arbeten med truppbefästningar, som igångsatts under hösten 1961 med anlitanande av då tillgängliga behållningar under befästningsfonden, och av önskemål att tillgodose försvarets fabriksverks investeringsbehov. Förslaget får ses mot bakgrunden av att det enligt mina beräkningar finnes tillräckligt utrymme inom driftbudgeten för att — trots nämnda överföringar till kapitalbudgeten — ta upp anslagen till anskaffning av tygmateriel m. m. (inkl. luftförsvarsrobot) med tillhoppa cirka 15 miljoner kronor mer än myndigheternas av överbefälhavaren tillstyrkta förslag till medelsäskanden. Det bör dock påpekas att ökningen delvis beror på överföringar från andra anslag under driftbudgeten. Jag vill tillägga att jag förutsätter, att frågan om huruvida anslagen till investeringar i försvarets fabriksfond fortsättningsvis bör inrymmas i ramen för det militära försvaret bör övervägas då utvecklingen av försvaret efter budgetåret 1962/63 upptages till prövning.

Beträffande driftbudgetens uppställning har överbefälhavaren föreslagit dels att försvarsgrensförvaltningarnas anslag skall redovisas under respektive försvarsgrenar, dels att anslagen Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap och Engångskostnader för industriell krigsberedskap skall redovisas bland för försvaret gemensamma ändamål.

Mot sistnämnda förslag har jag icke funnit anledning till erinran. Jag föreslår alltså, att anslagen till industriell krigsberedskap från och med nästa budgetår redovisas bland Vissa för försvaret gemensamma ändamål, där de bör upptas under särskild underrubrik Industriell krigsberedskap. Vad åter angår frågan om inplacering av försvarsgrensförvaltningarnas anslag kan jag inte tillstyrka överbefälhavarens förslag härutinnan. Jag vill erinra om att jag i åtskilliga sammanhang, bland annat vid anmälan av frågan om krigsmaktens högsta ledning i propositionen 1961: 109, uttalat mig för en utökad samordning av förvaltningsverksamheten, främst vad de tygförvaltande verken angår. I nyssnämnda proposition, som vann riksdagens bifall, framlade jag förslag bland annat om en utsträckt tillämpning av huvudförvaltningsprincipen, vilken åtgärd är ägnad att minska förvaltningarnas prägel av försvarsgrensförvaltningar. Ett bifall till överbefälhavarens förslag skulle snarast verka i motsatt riktning. Vidare främjas strävandena att samordna och effektivisera förvaltningsverksamheten enligt min mening bäst av att avvägningen mellan olika behov i första hand göres mellan de skilda förvaltningarna. En prövning som främst tar sikte på en angelägenhetsgradering mellan förvaltningen, å ena, och vederbörande försvarsgren i övrigt, å andra sidan, kan inte bidra till att påskynda eftersträvad samordning och effektivisering.

Jag delar överbefälhavarens uppfattning att krigsmaktens möjligheter att rekrytera och i tjänst bibehålla kvalificerad personal — militär, civil-militär och civil — måste ägnas den största uppmärksamhet. Betydelsefullt är å andra sidan att utbyggnaden av personalstaterna hålles inom rimliga gränser. Mot bakgrunden av begränsningen i våra totala resurser måste statsmakterna omsorgsfullt pröva alla krav på utbyggnad av myndigheternas personalkadrar. En sträng prioritering av anmälda önskemål är därför nödvändig. Jag återkommer i det följande med vissa synpunkter på personalorganisationen i de centrala förvaltningarna.

Statsmakternas beslut rörande försvarskostnaderna under budgetåren 1961/63 innebär, bland annat, att vid bestämmandet av ramen för budgetåret 1962/63 ett avdrag med 50 miljoner kronor skall göras på det belopp som skulle ha utgått vid fortsatt tillämpning av 1958 års försvarsbeslut (2½ % årlig ökning för teknisk utveckling). Till föregående års statsverksproposition uttalade jag med anledning härav att, i avbidan på ytterligare överväganden, i materielplaneringen borde förutsättas minskning med 30 miljoner kronor för anskaffning av flygmateriel m. m. och med 10 miljoner kronor för anskaffning av tygmateriel m. m. I myndigheternas förslag till medelsäskanden, som uppgjorts på grundval av överbefälhavarens direktiv, har, utan att skälen härför närmare angivits, i jämförelse med av föregående års riksdag bestämda kostnadsramar föreslagits ökningar med cirka 30 miljoner kronor i fråga om marinens materielanslag samt ytterligare minskningar med ungefärligen samma belopp i fråga om arméns och flyg-

vapnets motsvarande anslag. Jag har icke velat motsätta mig de föreslagna ökningarna i fråga om anslagen för marinen. Inom fastställd kostnadsram har det däremot varit möjligt att i förhållande till myndigheternas förslag i någon mån uppräknat arméns och flygvapnets anslag.

Jag övergår härnäst till att i anslutning till följande sammanställning av de förslag jag kommer att framlägga beträffande storleken av anslag och beställningsbemyndiganden för nästa budgetår i fråga om anskaffning av tygmateriel (motsvarande) redogöra ytterligare något för verksamheten under dessa organisationsbestämmande anslag. Samtidigt lämnar jag i korthet upplysningar om viktigare anskaffningar under de senaste budgetåren.

Anslag	1961/62			1962/63		
	Bemyndiganden	Anslag	Skuld 30/6 1962	Enligt mina förslag		
				Bemyndiganden	Anslag	Skuld 30/6 1963
Armén: Anskaffning av tygmateriel m.m.	350	317	759,36	520	368,9	910,46
Marinen: Fartygsbyggnader m.m.	370	92,5	439,161	75	95,5	418,661
Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m.m.	75	71,3	81,407	170	71,7	179,707
Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m.m.	720	733,6	908,55	800	732	976,55
Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	103,55	103,55	58,35	¹ 198	¹ 123	¹ 133,35
Summa	1 618,55	1 317,95	2 246,828	1 763	1 391,1	² 2 618,728
Förändringar				+ 144,45	+ 73,15	+ 371,9

¹ Preliminärt beräknat. — ² Varav sannolikt utfall 1963/64 900—1 000 miljoner kr.

Pågående omorganisation av arméstridskrafterna syftar till att åstadkomma större eldkraft och ökad rörlighet. Artilleriet kommer att under de närmaste åren förstärkas med ett antal artillerikanonvagnar, 15,5 cm bandkanoner; sådana har beställts för en total kostnad av 170 miljoner kronor. Förbättrad rörlighet, speciellt i norrlandsterräng och under vinterförhållanden, ernås genom anskaffning av ett betydande antal bandvagnar. Till ökade framkomstmöjligheter bidrar vidare att ett tiotal medeltunga helikoptrar anskaffats. Krigsbromateriel i lättmetall har också beställts i samma syfte. Luftvärnets förmåga till insats ökas genom förbättrad eldledningsutrustning och anskaffning av spaningsradar. — För nästa budgetår föreslaget beställningsbemyndigande under anslaget Armén: Anskaffning av tygmateriel m.m., 520 miljoner kronor, bör möjliggöra en större beställning av stridsvagnar i syfte att modernisera och förstärka pansarbrigaderna. I denna fråga bör det ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut sedan ytterligare utredningar om de militära, tekniska och ekonomiska förutsättningarna av-

slutats. Betalningsanslaget höjes bland annat med hänsyn till att en under hösten 1961 utlagd beställning av målflygplan för armén och marinen i sin helhet bör likvideras från förevarande anslag.

Åtskillig materiel håller på att tillföras marinen. Av fartyg som beställts vid mitten av 1950-talet pågår leverans av 3 ubåtar av Drakenserien medan de 3 återstående i samma serie är under byggnad. Av 9 beställda minsvepare har hittills en levererats. Beställningar har utlagts på 6 jaktubåtar samt på materiel för 6 torpedbåtar och 5 attackubåtar. Beträffande sistnämnda ubåtar vill jag erinra om att riksdagen i fjol medgav beställningsbemyndiganden för 6 båtar. Av skäl som redovisas vid anmälan av anslaget Fartygsbyggnader m. m. i det följande har Kungl. Maj:t sedermera fattat beslut om att högst 5 ubåtar skall byggas. När det gäller kustartilleriet pågår installationen av batterier som beställts under 1950-talet och den kommer att vara i stort sett avslutad under följande budgetår. Ytterligare 10 stycken 7,5 cm tornbatterier har beställts och dessa börjar levereras om några år. Kustartilleriet tillföres också successivt ett antal lätta robotbatterier. I fråga om anskaffningar i övrigt för marinen kan nämnas beställningar av ytterligare helikoptrar av olika typer samt påbörjad ombyggnad av torpeder för fjärrstyrning. — För nästa budgetår föreslår jag beställningsbemyndiganden om 75 miljoner kronor under anslaget Fartygsbyggnader m. m. och 170 miljoner kronor under anslaget Anskaffning av vapenmateriel m. m. Det föreslagna bemyndigandet för fartygsbyggnader avses främst för modernisering av övervattensfartyg, däribland åtgärder för ombyggnad av jagare till fregatter, samt nybyggnad av tre minsvepare av fiskefartygstyp. Av bemyndigandet för vapenmaterielanskaffning beräknas cirka 85 miljoner kronor åtgå för beställning av ett kustrobotbatteri. Förberedelser för en sådan anskaffning — och för anskaffning av sjörobotar — har ägt rum under de senaste åren. Jag vill särskilt erinra om att medel anvisats för projektering av de fortfikatoriska delarna av ett kustrobotbatteri. Tillkomsten av ett dylikt batteri kan bidra till att väsentligt förbättra möjligheterna att bekämpa invasionsföretag över havet. Det bör dock anmälas att de tekniska och kommersiella förutsättningarna för kustrobotanskaffningen ännu icke är klara, varför det bör ankomma på Kungl. Maj:t att slutligt besluta i ärendet.

Vad angår flygvapnet pågår leverans av jaktflygplanet Draken (J 35) och av attackroboten 304 som i första hand är avsedd för bekämpning av sjömål. En målsökande jaktrobot »Sidewinder» har i stort sett slutlevererats. Avtal har träffats om tillverkning av ytterligare en målsökande jaktrobot »Falcon», som i två olika versioner kommer att tillföras förbanden under de närmaste åren. Utbyggnaden av stridslednings- och luftbevakningsorganisationen fortsätter. Under år 1963 kommer den första av två högautomatiserade luftförsvarscentraler att kunna tas i bruk. I utbyggnadsplanerna ingår också luftförsvarscentraler av mindre typ (typ II), ytterligare radarstationer, tråd- och länkförbindelser m. m. Det beställningsbemyndigande

om 800 miljoner kronor som föreslås för nästa budgetår avses för fortsatta beställningar av flygplan 35, robotar och ammunition m. m. samt för fortsatt anskaffning av materiel för stridsledning och luftbevakning. Bemyndigande upptas också för beställning av ett provexemplar av nytt skolflygplan, vilket till en del beställts redan under innevarande budgetår.

Anslaget Luftförsvarsrobot har under åren 1960 och 1961 utnyttjats för två mera betydande anskaffningar. Hösten 1960 beställdes materiel till en bataljon av luftvärnsroboten Hawk till en kostnad av 107 miljoner kronor. Roboten avses närmast för arméstridskrafternas skydd. Utbildning på roboten kommer att påbörjas vid arméförband under år 1963. Den 30 juni 1961 bemyndigade Kungl. Maj:t flygförvaltningen att utlägga beställning på luftvärnsroboten Bloodhound II. Beställningen, som omfattar materiel till sex divisioner med rätt att avbeställa halva antalet, beräknas draga en totalkostnad av 250 miljoner kronor. Roboten som kommer att levereras med början år 1963 kompletterar jaktflyget främst på grund av vapensystemets förmåga att bekämpa snabba mål och till hög insatsberedskap. För ifrågasvarande beställning har tills vidare utnyttjats bemyndiganden såväl under anslaget Luftförsvarsrobot som under anslaget Anskaffning av flygmateriel m. m. Kostnaderna bör emellertid slutligt helt bestridas av anslaget till luftförsvarsrobot. I anslutning härtil föreslår jag, att ett belopp av 55 miljoner kronor för budgetåret 1962/63 överföres från anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. till anslaget till luftförsvarsrobot. Vid bifall härtil bör dessa anslag för nästa budgetår upptas till 732 respektive — preliminärt — 123 miljoner kronor. För nästa år beräknar jag ett beställningsbemyndigande under anslaget Luftförsvarsrobot av 198 miljoner kronor, varav 148 miljoner kronor för täckande av kostnader för anskaffning av Bloodhound II. Jag tar härvid hänsyn både till önskemålet att så långt möjligt begränsa summan av medgivna beställningsbemyndiganden och till den omständigheten att någon motiverad redogörelse för utnyttjandet av föreslaget bemyndigande icke föreligger.

Summan av de bemyndiganden för vilkas likvidering anslag icke använts kommer vid bifall till mina förslag att uppgå till cirka 2 619 miljoner kronor vid utgången av budgetåret 1962/63. Detta innebär en ökning med 372 miljoner kronor om jämförelse göres med motsvarande belopp vid utgången av budgetåret 1961/62. Det bör observeras att denna differens främst uppkommer därför att bemyndiganden för anskaffning av Bloodhound II till betydande del redovisas för budgetåret 1962/63, ehuru beställning utlagts redan under budgetåret 1960/61. Jag vill nämna, att utförda prognoser visar att av bemyndigandeskulden på 2 619 miljoner kronor belopp i storleksordningen 950 respektive 700 miljoner kronor kommer att förfalla till betalning under ett vart av budgetåren 1963/64 och 1964/65. Vid oförändrade betalningsanslag skulle detta ge utrymme för nya beställningsbemyndiganden för budgetåret 1963/64 i storleksordning 1 000—1 200 miljoner

kronor. I myndigheternas planering, som bygger på att betalningsanslagen för de närmaste budgetåren skall tillåtas öka enligt myndigheternas förslag, förutses behov av bemyndiganden om sammanlagt 1 400—1 500 miljoner kronor.

Enligt vad jag förut uttalat kommer anslagen på driftbudgeten vid bifall till mina förslag att uppgå till 3 202,8 miljoner kronor, innebärande en ökning med 140,5 miljoner kronor. Av ökningen hänför sig 20 miljoner kronor till preliminärt beräknad uppräkningsanslaget. Hur ökningen i övrigt fördelar sig på viktigare anslag framgår av följande sammanställning.

	Armén	Marinen	Flyg- vapnet	Gemen- samt	Summa
Avlöningar	+ 1,5	+ 4,4	+ 0,1	+ 4,2	+ 10,2
Avlöningar m.m. till värnpliktiga	+ 4,0	+ 0,2	+ 0,6	— 1,5	+ 3,3
Intendenturmateriel m.m.	+ 5,0	+ 0,1	+ 1,5	+ 1,2	+ 7,8
Anskaffning av tygmateriel (motsvarande)	+ 51,9	+ 3,4	— 1,6	+ 0,3	+ 54,0
Luftförsvarsrobot	—	—	+ 19,5	—	+ 19,5
Underhåll av tygmateriel (motsv.)	+ 6,4	+ 3,6	+ 8,5	—	+ 18,5
Övningar m.m. (inkl. drivmedel för flygvapnet)	— 1,8	— 1,4	— 4,7	+ 0,2	— 7,7
Underhåll av fastigheter	—	—	—	+ 12,5	+ 12,5
Forskningsanstalten	—	—	—	— 0,8	— 0,8
Hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer m.m.	+ 0,4	—	—	+ 0,8	+ 1,2
Övriga ändamål	+ 0,2	+ 0,3	+ 1,7	— 0,2	+ 2,0
Summa	+ 67,6	+ 10,6	+ 25,6	+ 16,7	+ 120,5

Ökningarna under avlöningsanslagen föranledes främst av merkostnader för lönegradsuppflyttningar m. m. från och med den 1 juli 1961 (B-listan; cirka 5,5 miljoner kronor) samt höjda sjö- och flygtillägg från samma tidpunkt (1,6 miljon kronor). Merkostnaderna för nu föreslagna tjänster är obetydliga; under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, som i statsverkspropositionen uppföres med endast preliminära belopp, har däremot utrymme beräknats för vissa personalförstärkningar. Försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal föreslås uppräknade med sammanlagt 12 miljoner kronor. Denna ökning är emellertid väsentligen av formell natur och föranledes i första hand av överföringar från andra anslag. Ökningarna under avlöningsanslagen har i stor omfattning kunnat kompenseras genom att anslagen på grund av låg belastning bedömts kunna nedräknas med sammanlagt mer än 20 miljoner kronor.

Anslagsökningarna under anslagen till värnpliktsavlöningar beror på ökat antal tjänstgöringsdagar, främst under repetitionsövning enligt vad jag redovisat i det föregående. Minusbeloppet under gemensamt orsakas av att familjebidragsanslaget med hänsyn till belastningen begränsats med drygt 5 miljoner kronor. I anslutning till dessa poster kan framhållas att jag under anslaget Reseersättningar till värnpliktiga m. fl. föreslår viss ut-

vidgning av värnpliktigas rätt till traktamente, vilken åtgärd beräknas föranleda en total kostnadsökning på 1 miljon kronor. Vidare kommer enligt vad jag inhämtat chefen för finansdepartementet att föreslå proposition om skattefrihet för familjebidrag. Åtgärder för förbättring av de värnpliktigas avlöning bör enligt min mening anstå i avvaktan på de förslag som kan framläggas av 1960 års värnpliktsutredning och den förutnämnda parlamentariska utredningen rörande försvarets fortsatta utveckling.

Prishöjningar på intendenturmateriel medför att medelsbehovet ökar med cirka 2,5 miljoner kronor. I övrigt har anslagsökningar föranletts av återanskaffning av brandskadad materiel (1,6 miljon kronor), betalningsutfall för beställda madrasser och kuddar av ny typ (1,5 miljon kronor) samt bristtäckning för flygvapnet (0,9 miljon kronor) och i fråga om sjukvårdsmateriel m. m. (1,2 miljon kronor). Ökningar i övrigt bland annat för tillgodoseende av anmälda behov av inredning av nya lokaler uppväges av minskningar till följd av bortfall av engångsutgifter m. m. Framlagda förslag beträffande intendenturmaterielplaner är jag inte beredd biträda i vidare mån än att jag i det följande vid anmälan av anslaget Armén: Beklädnad m. m. framlägger förslag om riktlinjer för bristtäckning av beklädnadsmateriel under budgetåren 1962/69.

I fråga om anslagen till anskaffning av tygmateriel (motsvarande) förorsakar prishöjningarna ett ökat medelsbehov av drygt 40 miljoner kronor. Fortsatt tillämpning av de av 1961 års riksdag godkända kostnadsramarna skulle innebära ökningar med sammanlagt 57,5 miljoner kronor. Emellertid föreslår jag som tidigare nämnts att samtliga kostnader för anskaffning av luftvärnsroboten Bloodhound II bestrides från anslaget till luftförsvarsrobot och att samtidigt anslaget till anskaffning av flygmateriel minskas med 55 miljoner kronor. För tidigare nämnd anskaffning av målflygplan bör arméns tygmaterielanslag höjas med 3,7 miljoner kronor. Den betydande höjningen under armén sammanhänger i övrigt främst med att för innevarande budgetår reduktion gjorts med 42 miljoner kronor i samband med anskaffning av luftvärnsroboten Hawk. Jag har tidigare nämnt att en viss omskiftning från arméns och flygvapnets till marinens anslag förutses för nästa budgetår.

Förändringarna under anslaget Luftförsvarsrobot föranledes av bortfall av medelsbehov för Hawk (42 miljoner kronor) och nytillkommet behov för Bloodhound (55 miljoner kronor). I budgetförslaget har det dessutom ansetts möjligt att härutöver räkna upp anslaget med 6 miljoner kronor.

Höjningarna under anslagen till underhåll av tygmateriel m. m. beror till ungefär hälften på prishöjningar. I övrigt möjliggör höjningarna underhåll av nytillkommen materiel och förbättrat underhåll.

Övningsanslagen minskas till följd av sänkta drivmedelspriser (cirka 7,5 miljoner kronor), nedräkning med hänsyn till anskaffning av målflygplan (3,7 miljoner kronor) och belastningen (1,4 miljon kronor). Minskningarna

uppväges delvis av ökningsar med hänsyn till höjda traktamenten (cirka 2,5 miljoner kronor) samt ökad verksamhet m. m.

Anslagen till ersättningar till försvarets fastighetsfond (underhåll av fastigheter) har under de senaste budgetåren uppräknats kraftigt. För budgetåret 1958/59 var dessa anslag uppförda med sammanlagt 95 miljoner kronor. I innevarande års riksstat är anslagen uppförda med 132,32 miljoner kronor. Höjningen har föranletts av en väsentlig ökning av underhållsvolymen, särskilt för istandsättning av kaserner. Jag vill betona angelägenheten av att hålla istandsättningsvolymen uppe för att undvika kapitalförstöring och möjliggöra godtagbar standard på de värnpliktigas förläggningar. I riksstatsförslaget för nästa budgetår bör preliminärt upptagas en ökning med 12,5 miljoner kronor. Denna ökning beror till en del på prisstegringar och dylikt samt ändrad gränsdragning mellan driftbudget och kapitalbudget — vissa istandsättningsarbeten m. m. har tidigare bekostats av investeringsanslag — men torde till större delen kunna användas så att istandsättningsvolymen kan ökas ytterligare.

Den personella utbyggnaden av försvarets forskningsanstalt förutsättes fortsätta. För nästa budgetår föreslår jag, att 11 nya tjänster tillkommer, samtliga med placering på löneplan B. Detta medför en ökning om cirka 0,5 miljon kronor. Prishöjningar medför behov av anslagsuppräkningsar om cirka 0,8 miljon kronor. Å andra sidan har bortfall av engångsutgifter om cirka 2,5 miljoner kronor medfört, att för forskningsanstalten avsedda anslag på driftbudgeten sammanlagt sjunkit.

Ökningarna av anslagen till hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer sammanhänger väsentligen med ändrad redovisning av utgifter för förnödenheter m. m. samt höjda daglöner, instruktörsarvoden och traktamenten.

Av övriga förändringar vill jag nämna tillkomsten av nya anslag för bärgning m. m. av regalskeppet Wasa (preliminärt 1 miljon kronor) och för militärmedicinsk forskning (0,6 miljon kronor). Som förut nämnts medför vidgad rätt till traktamente för värnpliktiga kostnadsökningar om 1 miljon kronor. Å andra sidan bortfaller i årets riksstat upptagna anslag till täckning av beräknade merkostnader för löner m. m. (5,5 miljoner kronor) samt för inredning m. m. av vissa nya lokaler (1 miljon kronor).

Investeringsanslagen under kapitalbudgeten för budgetåret 1962/63 kommer enligt vad jag förut nämnt att föreslås till 202,7 miljoner kronor, varav 78,7 respektive 117,545 miljoner kronor under kasernbyggnaders och befästningars delfond av försvarets fastighetsfond, 6 miljoner kronor under försvarets fabriksfond och 0,455 miljon kronor under statens utlåningsfonder. Mina förslag innebär, att de sammanlagda anslagsbeloppen under försvarets fonder ökas från 174,7 miljoner kronor för innevarande budgetår, varav 0,7 miljon kronor utanför försvarets ram, till 202,245 miljoner kronor för budgetåret 1962/63 eller med 27,545 miljoner kronor. Härtill kommer

ett anslagsbelopp om 0,455 miljon kronor under statens utlåningsfonder. Anslagen till investeringar för försvaret ökas alltså vid bifall till mina förslag med tillhoppa 28 miljoner kronor.

Av byggnadsobjekt under kasernbyggnaders delfond som färdigställts under budgetåret 1960/61 kan jag här nämna förläggningsbyggnad vid Wendes artilleriregemente (A 3), matinrättning vid Smålands artilleriregemente (A 6), tygverkstad för Stockholms tygstation, gymnastikbyggnad vid Berga örlogsskolor (BÖS), hangar vid Västgöta flygflottilj (F 6) samt lektions-salar och förläggningar m. m. för förberedande fältflygarskolan (FÖFS) vid Herrevadskloster. Under innevarande budgetår torde färdigställas bland annat skolbyggnad samt marketenteri- och mässbyggnad vid Hallands regemente (I 16), avsedd för infanteriets kadett- och aspirantskola (InfKAS), två förläggningsbyggnader samt matinrättning och stridsvagnsgarage vid Kvarn för infanteriets stridsskola (InfSS), pjäshall vid Göta artilleriregemente (A 2), helikopterbas vid BÖS, lektionssalar och förläggningar m. m. vid Hallands flygkår (F 14), hangar vid Norrbottens flygbaskår (F 21) samt ett centralförråd för sjukvårdsmateriel. Med anlitande av medel under befästningars delfond har under budgetåret 1960/61 färdigställts ett antal uppställningsplatser för radarstationer och fortifikatoriska anordningar för luftbevakningen, medan under innevarande budgetår torde färdigställas fortifikatoriska anordningar för fem kustartilleribatterier, uppställningsplatser för ett antal radarstationer, ett tygmaterielförråd, sju ammunitionsförråd, fyra robotförråd samt ytterligare ett antal befästningsanläggningar av olika slag.

Huvudparten av de för nästa budgetår föreslagna medlen avses liksom förut för flygfältsarbeten och fortsatt utbyggnad av skyddade utrymmen av olika slag såsom förråd för ammunition och drivmedel, fullträffsäkra uppehållsplatser, fortifikatoriska anordningar för vapenmateriel och radarutrustning, lokaler för luftbevakningen samt fortsatt utbyggnad av Muskövarvet.

Under kasernbyggnaders delfond beräknar jag medel för bland annat nybyggnad av kontors- och förrådslokaler för försvarets radioanstalt, centralförråd för sjukvårdsmateriel inom VI. militärområdet, robothall vid Skånska luftvärnsskåren (Lv 4) och radar- och teleskola vid BÖS samt för förvärv och utbyggnad av ett läger för artilleriskjutskolan vid Älvdalsfältet. Under befästningars delfond beräknar jag medel för påbörjande av ytterligare tre kustartilleribatterier, utbyggnad av friliggande förråd för ammunition, påbörjande av ett kustrobotbatteri samt projektering och påbörjande av vissa anläggningar för luftbevakningen. Anslagen avses i övrigt huvudsakligen för fullföljande av företag, som igångsatts under de senare åren.

I anslutning till vad jag anförde vid anmälan av 1961 års statsverksproposition (bil. 26, s. 7) angående vikten av att hålla nere kostnaderna för statliga byggnadsföretag har fortifikationsförvaltningen anmält, att ämbets-

verket genom förenklingar av byggnadskonstruktionerna, standardisering av byggnader för likartade ändamål samt moderna byggnadsmetoder i ett flertal fall uppnått aktningstvårdade resultat i nämnda hänseende beträffande försvarets byggnader. Jag vill i detta sammanhang ånyo understryka vikten av att fortsatta ansträngningar göres för att hålla byggnadskostnaderna nere. Som fortifikationsförvaltningen påpekat torde betydande vinster kunna göras bland annat genom förenklade byggnadskonstruktioner och standardisering av byggnader. Jag förutsätter, att dessa frågor ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Fortifikationsförvaltningen och överbefälhavaren har uttalat sig för ändrad uppställning av investeringsanslagen under befästningars delfond. Vid anmälan av samma förslag till föregående års statsverksproposition förklarade jag, att jag för det dåvarande icke var beredd förorda någon principiell förändring beträffande anslagsuppställningen m. m. Förslag har ännu icke framlagts av den utredningsman som tillkallats för att pröva frågan om redovisning av försvarets befästningar. På grund härav anser jag mig icke heller nu böra ta ställning till frågan om principiella förändringar av anslagsuppställningen under befästningars delfond. Jag vill vidare erinra om att jag föregående år uttalade, att det aktuella behovet av ändrad anslagsuppställning något minskade vid bifall till framlagt förslag om befo-genhet för Kungl. Maj:t att utnyttja outnyttjade belopp m. m. Förslaget vann riksdagens bifall och Kungl. Maj:t har därför under innevarande budgetår kunnat tillgodose vissa från aktuella beredskapssynpunkter särskilt angelägna byggnadsbehov. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår kommer att äga samma möjligheter att disponera outnyttjade belopp m. m.

Jag vill ånyo betona angelägenheten av att en reserv av färdigprojekterade byggnadsobjekt åstadkommes bland annat med hänsyn till sysselsättningsberedskapen. Det är tillfredsställande att fortifikationsförvaltningen i avvaktan på att en dylik reserv kan byggas upp — vilket av olika skäl måste ta icke obetydlig tid — vidtagit åtgärder för att även på kort sikt tillgodose behovet av arbetsmarknadspolitiska beredskapsåtgärder.

I detta sammanhang vill jag i korthet nämna något om pågående omorganisation, indragning och förflyttning av fredsförband. Jag vill erinra om att 1958 års försvarsbeslut bland annat innebar omfattande organisationsförändringar syftande till en begränsning och koncentration av försvarsgrenarnas fredsorganisation (jfr prop. 1958: 110 och 1959: 117). Beträffande armén har riksdagen sålunda åren 1958 och 1959 beslutat, att A 2, Karlsborgs luftvärnsregemente (Lv 1) och Östgöta luftvärnsregemente (Lv 2) skall indragas. Indragningen av Lv 1 har kommit till stånd den 1 april 1961, medan indragningen av A 2 och Lv 2 i princip skall ske den 1 april 1962. Vidare har i enlighet med riksdagens beslut InfSS (förut infanteriskjut-

skolan) från och med den 1 oktober 1961 förlagts till Linköping och anslutits till Livgrenadjärregementet (I 4). I anslutning härtill har InfSS anläggningar i Rosersberg övertagits av civilförsvaret. Beslutade flyttningar av InfKAS (föret infanteriets kadettskola) till I 16, varigenom förutvarande anläggningar friställes, samt av Göteborgs luftvärnsskår (Lv 6) till A 2 etablissement beräknas vara slutförda den 1 april i år. I samband härmed överlätas Lv 6 kaserner till Göteborgs stad. Vidare har i enlighet med riksdagens beslut signalbataljonen i Skövde (S 2) ombildats till signalkår samt förflyttats till Lv 1 etablissement den 1 april 1961. 1961 års riksdag har sedermera fattat beslut om Svea artilleriregementes (A 1) förflyttning till Lv 2 kaserner i Linköping (prop. 1961: 123; SU 113; rskr. 282). Beslutet väntas vara genomfört den 1 april 1963. I enlighet med riksdagens beslut skall vidare artilleriskjutskolan (ArtSS) förläggas till det nya skjutfältet i Älvdalen. Preliminärt beräknas detta ske den 1 mars 1964.

I fråga om marinens fredsorganisation bör erinras om att flottans kaserner på Skeppsholmen samt Göteborgsskolorna indragits och ersatts med mindre kasernavdelningar från och med den 1 juli 1959 samt att flottans furirskolor förlagts till Karlskrona.

Beträffande flygvapnet bör nämnas, att beslut fattats om indragning av Svea flygflottilj (F 8) och Hallands flygflottilj (F 14). F 8 skall ombildas till en flygdepå (Barkarby flygdepå). Förslag har framlagts att robotförband skall förläggas dit. Vidare skall flygvapnets centrala skolor i Västerås (FCS) förläggas till F 14 etablissement i Halmstad, varvid FCS etablissement överlätas till Västerås stad. Ifrågavarande organisationsförändringar sker successivt och beräknas vara helt genomförda den 1 januari 1963. Den beslutade förstärkningen av flygstridskrafterna i Övre Norrland har genomförts varvid ytterligare en division förlagts till F 21 i Luleå. Hälsinge flygflottilj (F 15) har ombildats från jakt- till attackflottilj. FÖFS har förlagts till iordningställda lokaler i Herrevadskloster och administrativt underställts Krigsflygskolan (F 5).

I förevarande sammanhang vill jag även erinra om att riksdagen beslutat, att IV. militärbefälsstaben, staben m. m. vid marinkommando Ost samt arméns intendenturförråd i Stockholm (AIS) skall flyttas från Stockholm till respektive Strängnäs, Västerhaninge och Filipstad (prop. 1960: 110; SU 114; rskr. 291 och prop. 1960: 120; SU 127; rskr. 335). Beslut har också fattats om att förflytta Signalverkstäderna i Sundbyberg (SiS) till Borås, Jönköping eller Växjö (rskr. 1960: 335). Lokaler för militärbefälsstaben håller på att uppföras i Strängnäs. De beräknas vara färdigställda i början av år 1963 och stabens förflyttning planeras äga rum före den 1 juli 1963. Flyttningen av ledningsorganen vid marinkommando Ost bör däremot enligt min mening anstå i avbidan på bland annat resultaten av försvarsledningsutredningens undersökningar angående de regionala stabernas organisation och uppgifter. Kungl. Maj:t har hittills icke vidtagit någon åtgärd för

att förbereda en flyttning av dessa ledningsorgan. I fråga om AIS flyttning har Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att inkomma med förslag till anordnande av lokaler i Filipstad. Sådant förslag har ännu icke inkommit. Medel för anordnande av dylika lokaler har ej upptagits i förslagen till medelsäskanden för nästa budgetår. Frågan om SiS lokalisering fordrar ytterligare överväganden och åtgärder för verkstädernas förflyttning har hittills ej vidtagits.

Riksdagen har vidare uttalat sig för en utflyttning av försvarets fabriksstyrelse från stockholmsområdet (rskr. 1961: 87). Med anledning härav har Kungl. Maj:t den 7 april 1961 uppdragit åt fabriksstyrelsen att undersöka på vad sätt erforderliga ämbetslokaler för styrelsen bör anordnas i Eskilstuna. Fabriksstyrelsen har den 24 november 1961 inkommit med förslag till åtgärder med anledning av beslutet om utflyttning av styrelsen från stockholmsområdet till Eskilstuna. Förslaget remissbehandlas för närvarande.

Från och med budgetåret 1948/49 har riksdagen budgetårsvis medgivit, att vissa under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslag må överskridas enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, om av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder av samma skäl måste vidtagas. Då anslaget Armén: Förhyrning av motorfordon m. m. i fortsättningen bör uppföras som förslagsanslag — en fråga till vilken jag återkommer vid anmälan av anslaget — behöver nämnda bemyndigande icke omfatta detta anslag. Beträffande övriga här ifrågavarande anslag erfordras motsvarande bemyndigande jämväl för nästa budgetår. Jag föreslår, att riksdagens medgivande härtill inhämtas.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1962/63 medgiva att, därest av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller beredskapsövning eller ock av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtagas, följande under rikstatsens fjärde huvudtitel uppförda, av riksdagen maximerade anslag, nämligen Armén: Övningar m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Marinen: Övningar m. m., Marinen: Underhåll av fartyg m. m., Flygvapnet: Övningar m. m. samt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

A. Försvarsdepartementet m. m.

[1] 1. **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** Det är min förhoppning att ett förslag om totalförsvarets högsta ledning skall kunna anmälas för Kungl. Maj:t i sådan tid att proposition kan avläsas till 1962 års vårriksdag. Förslaget kan komma att återverka på försvarsdepartementets personalorganisation. Departementets avlöningsanslag bör därför i riksstatsförslaget uppföras med allenast beräknat belopp. Anslaget beräknar jag härvid till 1 550 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Försvarsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 1 550 000 kr.

[2] 2. **Försvarsdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	117 000	172 709
1961/62 (statsliggaren s. 162)	140 000	
1962/63 (förslag)	300 000	

Försvarsdepartementets omkostnadsanslag har överskridits avsevärt under budgetåret 1960/61. De mest betydande överskridandena har skett på anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck. Då medlen för reseersättningar uppräknats kraftigt från och med innevarande budgetår, anser jag mig dock i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande belastningen icke böra föreslå någon höjning för nästa budgetår utöver vad som kan uppskattas svara mot merkostnader för höjda traktamenten, 3 000 kr. För publikationstryck bör med hänsyn till belastningen beräknas ytterligare 5 000 kr.

Fjölårets riksdag godkände (SU 104; rskr. 275) ett av Kungl. Maj:t i propositionen 110 framlagt förslag rörande tryckning och förrådshållning av publikationer m. m. inom krigsmakten. Genom beslut den 30 juni 1961 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser i ämnet. Enligt dessa skall, såvitt här är i fråga, kostnaderna för försvarsväsendets rulla samt för Tjänstemed-

delanden rörande Lantförsvaret och Tjänstemeddelanden rörande Sjöförsvaret, vilka tidigare bestritts från anslaget Publikations- och blankettryck, i stället belasta försvarsdepartementets omkostnadsanslag. Nettokostnaderna för dessa publikationer utgjorde för budgetåret 1960/61 cirka 151 000 kr.

På angivna skäl föreslår jag, att försvarsdepartementets omkostnadsanslag höjes med ett avrundat belopp av 160 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med $(140\,000 + 160\,000 =)$ 300 000 kr.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

[3] 3. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	600 000	598 671	1 339
1961/62 (statsliggaren s. 162)	800 000		
1962/63 (förslag)	1 000 000		

Av försvarsdepartementets nu i verksamhet varande kommittéer och utredningar beräknas följande 16 kommittéer och utredningar fortsätta sitt arbete under år 1962 och huvuddelen av dem jämväl under nästa budgetår, nämligen 1954 års värnpliktsavlöningsutredning, 1954 års utredning angående vissa personalkårer inom försvaret, 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga, organisationsnämnden för militärmusiken, kommandoexpeditionsutredningen, försvarets fiskeskyddsutredning, försvarets personaldelegation, utredningen rörande den framtida användningen av Skeppsholmen m. m., 1959 års besparingsutredning för försvaret, 1960 års försvarsledningsutredning, 1960 års befälsstatsdelegation, 1960 års värnpliktsutredning, 1960 års intendenturförvaltningsutredning, utredningen rörande redovisning av försvarets befästningar, försvarets lärarutredning samt utredningen rörande soldathemsverksamheten. Jag har också nämnt, att frågan om försvarets fortsatta kostnadsram m. m. skall behandlas av en utredning med parlamentariskt inslag.

Såsom anförts vid anmälan av förevarande anslag för de senaste budgetåren och som framgår av det nu anförda pågår ett intensivt arbete med syfte att anpassa krigsmakten till den fortlöpande tekniska utvecklingen och tillvarataga möjligheter till rationaliseringar och besparingar. Behov av ytterligare utredningar kan härvid uppkomma. På grundval av erfarenheter rörande medelsförbrukningen för nuvarande kommittéverksamhet och med hänsyn till den verksamhet som kan förutses för nästa budgetår synes det

erforderligt, att förevarande anslag uppföres med 1 000 000 kr, vilket innebär en höjning med 200 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

[4] 4. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	400 000	394 819	62 683
1961/62 (statsliggaren s. 163)	400 000		
1962/63 (förslag)	350 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i huvudsak bunden.

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Då jag föreslår, att medel för social verksamhet och för utbetalning till personal inom försvaret av gratifikationer för förslag till förbättrade driftmetoder m. m. — för vilka ändamål medel beräknats under förevarande anslag för innevarande budgetår och av civilförvaltningen i dess beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår — från och med nästa budgetår anvisas under ett särskilt anslag benämnt Bidrag till social verksamhet m. m. bör vid bifall härtill anslaget till extra utgifter kunna minskas med 50 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med (400 000 — 50 000 =) 350 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter

[5] Vissa gemensamma frågor m. m.

Innan jag anmäler de olika förvaltningsmyndigheternas anslagsäskanden för nästa budgetår torde jag få beröra vissa för myndigheterna gemensamma spörsmål.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 14 oktober 1960 en sakkunnig för utredning rörande organisation m. m. av ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk. Utredningsmannen har den 22 december 1961 avgivit förslag i ämnet. Detta förslag är för närvarande föremål för remissbehandling. Det är min avsikt att sedan remissbehandlingen avslutats och ärendet beretts inom försvarsdepartementet under våren 1962 föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag till organisation m. m. av ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk. Vid sådant förhållande bör det vara möjligt att reformen kan genomföras från och med den 1 juli 1963.

I fråga om handläggningen av robotärenden inom krigsmakten vill jag i förevarande sammanhang anföra följande. Flygförvaltningen föreslog den 18 oktober 1960, bland annat, att den för närvarande fristående robotbyrå inom ämbetsverket skulle inlemmas i flygplanavdelningen. I remissyttrande över förslaget framhöll 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga, att det borde närmare utredas, huruvida teknisk anskaffningsverksamhet m. m. rörande robotar borde handhavas inom varje tygförvaltning för sig eller om verksamheten borde i huvudsak åläggas *en* myndighet. Sistnämnda spörsmål har sedermera prövats inom försvarets förvaltningsdirektion. I skrivelse den 9 augusti 1961 har direktionen föreslagit, att flygförvaltningens robotbyrå ombildas till avdelning och bibehålles inom flygförvaltningen som ett för de tre försvarsgrenarna gemensamt organ för handläggning av frågor om dels anskaffning av robotsystem som kräver utveckling under försvarsmyndighets ledning, dels ock licenstillverkning av robotsystem. Armétygförvaltningens robotkontor och marinförvaltningens robotsektion bibehålles enligt förslaget för anskaffning för armén respektive marinen av färdigutvecklade robotsystem. Yttrande över förvaltningsdirektionens förslag har avgivits av försvarets forskningsanstalt.

Med utgångspunkt bland annat i förvaltningsdirektionens förslag till arbetsfördelning har försvarsförvaltningssakkunniga vidare den 14 oktober 1961 framlagt förslag till organisation och personaluppsättning m. m. för handläggning av robotärenden inom armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen. Såvitt förslaget avser armétygförvaltningen och marinförvaltningen innebär det inga förändringar. Däremot föreslås

beträffande flygförvaltningen relativt långtgående organisatoriska förändringar samt en väsentlig förstärkning av den kvalificerade teknikerpersonalen. Remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag har nyligen avslutats. Jag räknar med att frågan angående organisation m. m. för handläggning av robotärenden inom krigsmakten skall kunna anmälas för Kungl. Maj:t i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1962 års vårriksdag för genomförande från och med nästa budgetår. Med hänsyn härtill upptages flygförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader i det följande med allenast beräknade belopp.

De centrala förvaltningsmyndigheternas förslag till personalförändringar för nästa budgetår innebär bland annat en nettoökning med sammanlagt ett nittiototal nya tjänster. Härjämte framlägges relativt omfattande förslag till lönegradsuppflyttningar. Sålunda föreslås, att samtliga byråchefstjänster (motsvarande) vid försvarets civilförvaltning, armétygförvaltningen, arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen uppflyttas från B 1 till B 3. Jag kommer i det följande att behandla de av myndigheterna framlagda förslagen utom såvitt de avser marinförvaltningen och flygförvaltningen. Dessa myndigheters avlöningsanslag upptages nämligen av anförda skäl i statsverkspropositionen med allenast beräknade belopp. En stor del av förslagen till lönegradsuppflyttningar är vidare enligt min mening av den natur att de bör behandlas i annat sammanhang.

I anslutning till sina äskanden för nästa budgetår understryker i första hand armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen angelägenheten av att en förbättrad rekrytering kommer till stånd av framförallt kvalificerad teknisk personal. Förslag till åtgärder i detta hänseende har även framförts av försvarets förvaltningsdirektion i skrivelse den 14 februari 1961. De tygförvaltande ämbetsverken föreslår nu — förutom lönegradsuppflyttningar av angivna tjänster — bland annat att en friare lönesättning åstadkommes, exempelvis genom att högstlönegradssystemet ges en vidgad tillämpning. Vidare framföres förslag om att myndighet skall äga rätt att själv inrätta vissa lägre icke-ordinarie tjänster.

För egen del anser jag det inte lämpligt, att ställning i förevarande sammanhang toges till de nu i korthet antydda förslagen. De bör ytterligare övervägas och i huvudsak behandlas i annan ordning. Det bör emellertid starkt understrykas, att myndigheterna — såväl militära chefer som förvaltningarna — bör ägna all uppmärksamhet åt åtgärder, som kan vara ägnade att minska det totala personalbehovet inom förvaltningarna och begränsa behovet av personalökning. Härvid bör bland annat ytterligare beaktas möjligheterna till planmässigt och rationellt urval i fråga om projekt (typminskning), inköp av färdig materiel, anlitande av industriell kapacitet för projekterings- och konstruktionsuppdrag samt anlitande av utomstående expertis. En mera rigoröst reglerad ordning för ändring av materiel m. m. bör vidare leda till minskning av personalbehovet.

Enligt min mening är det således nödvändigt, att alla till buds stående möjligheter tillvaratages för att minska de undan för undan stegrade behoven av personalförstärkningar inom de militära förvaltningarna. Därest med hänsyn till arbetsbelastningen behov av personalökning föreligger eller uppkommer inom en organisationsenhet bör självfallet i första hand möjligheterna undersökas att tillgodose detta behov genom att personal överföres från annan enhet som vid det aktuella tillfället är mindre arbetsbelastad eller har uppgifter som av skilda anledningar bedömes vara av mindre angelägenhetsgrad. Möjligheterna att utnyttja förvaltningarnas befogenheter att med anlitan av sakanslag anlita industriell eller annan sakkunskap bör också ge icke obetydliga möjligheter att lätta förvaltningarnas egen arbetsbelastning. Först sedan alla möjligheter till omdisponeringar inom verket tillvaratagits bör ökning av det totala antalet tjänster komma i fråga. Jag vill i detta sammanhang erinra om gällande bestämmelser för flyttning av tjänster m. m. inom de tygförvaltande verken. Kungl. Maj:t meddelar årligen i regleringsbrev föreskrifter rörande ämbetsverkens personalorganisation m. m., varvid angives dels den organisatoriska indelningen i avdelningar, byråer och sektioner, dels ock personalens fördelning inom dessa enheter. I fråga om omflyttning av tjänster mellan de skilda enheterna gäller härvid enligt av Kungl. Maj:t den 6 juni 1957 meddelade bestämmelser alltsedan budgetåret 1957/58 för armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen, att civil tjänst i A 23 eller lägre lönegrad må, under förutsättning att den icke avses för chef för enhet vars inrättande ankommer på Kungl. Maj:t, flyttas till annan enhet inom ämbetsverket. Flyttning må dock icke ifrågakomma därest den kan beräknas föranleda ändring av tjänstens lönegradsplacering eller därest särskilda föreskrifter finnes meddelade beträffande tjänstens utnyttjande. Flyttning av tjänst enligt vad nu sagts skall snarast anmälas för Kungl. Maj:t i samband med att ämbetsverket avgiver förslag till medelsäskanden beträffande avlöningsanslaget. Därvid skall redogöras för de till tjänsten hörande arbetsuppgifterna och övriga omständigheter av betydelse för tjänstens lönegradsplacering. Jämförelse skall vidare ske med de tidigare till tjänsten hörande arbetsuppgifterna. Armétygförvaltningen anmäler i sin petitaskrivelse för nästa budgetår, att ämbetsverket med stöd av ifrågavarande medgivande under budgetåret 1960/61 beslutat om flyttning av sju tjänster. Marinförvaltningen har omdisponerat en och flygförvaltningen tre tjänster. Sammanlagt har således under budgetåret 1960/61 endast elva tjänster omdisponerats av försvarets tygförvaltande ämbetsverk, vilka tillhoppa under förra budgetåret hade en fast personaluppsättning av omkring 3 700 tjänstemän. Enligt min mening är det sannolikt att uppkommande behov av personalförstärkning i större utsträckning än hittills kan tillgodoses med utnyttjande av de befintliga möjligheterna att omdisponera personal mellan de skilda enheterna

inom respektive verk. Åtgärder av detta slag underlättas genom att Kungl. Maj:t ej fastställer detaljindelningen inom de olika sektionerna.

Jag vill vidare erinra om att enligt förenämnda bestämmelser innehavare av civil tjänst, som icke är chef för enhet vars inrättande ankommer på Kungl. Maj:t, må beordras att för en tid av högst ett år tillfälligt fullgöra göromål tillhörande annan enhet inom respektive ämbetsverk än den å vilken tjänsten är placerad. Därvid skall dock iakttagas att de göromål som tjänstemannen sålunda beordras att fullgöra skall vara i huvudsak likvärdiga med dem, som eljest ankommer på honom i hans tjänst. Jämväl härigenom föreligger goda möjligheter att anpassa personalorganisationen efter arbetsbelastningen. Vidare föreligger möjlighet att, inom ramen för det sammanlagda antalet icke-ordinarie tjänster, utbyta tjänst i högre lönegrad mot tjänst i lägre lönegrad. Härvid skall dock iakttagas, att administrativ tjänst icke må utbytas mot teknisk eller teknisk tjänst mot administrativ. Jag vill påpeka, att denna föreskrift ger möjlighet att, därest så anses påkallat, tillämpa högstlönegradssystem jämväl i sådana fall där det inte direkt framgår av tjänsternas lönegradsbeteckning.

Sammanfattningsvis vill jag som min mening framhålla, att de av Kungl. Maj:t den 6 juni 1957 meddelade bestämmelserna om omflyttning av tjänster m. m. inom de tygförvaltande ämbetsverken ger goda möjligheter till anpassningsbarhet i personalorganisationen. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till frågan huruvida möjligheterna till flyttning av tjänster m. m. bör utvidgas.

Ytterligare möjligheter finns att möta oförutsedda personalbehov inom förvaltningarna. I respektive avlöningsstat för armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen finnes således uppförda anslagsposter till avlöningar till tillfälligt anställd personal. Under budgetåret 1960/61 har dessa anslagsposter av armétygförvaltningen och marinförvaltningen i huvudsak utnyttjats för anställande av tillfällig skrivhjälp. Flygförvaltningen har utnyttjat ifrågavarande post i huvudsak för anställande av extra ingenjörspersonal inom robotbyrån och elektroavdelningen. Jag anser det nödvändigt att armétygförvaltningens, marinförvaltningens och flygförvaltningens möjligheter att för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter för begränsad tid anställa extra personal i högst Ag 21 i någon mån vidgas. Förslag om uppräknig av ifrågavarande anslagsposter till avlöningar till tillfälligt anställd personal kommer därför att framläggas.

All personal vid de centrala förvaltningsmyndigheterna avlönas icke från de i riksstaten för förvaltningarna uppförda avlöningsanslagen. Vid samtliga förvaltningar utom försvarets civilförvaltning tjänstgör sålunda personal som avlönas från anslag under försvarsgrenarna m. m. Vid fortifikationsförvaltningen finns dessutom i icke obetydlig utsträckning personal

med avlöning från byggnadsanslag. För att statsmakterna skall hållas underkunniga om de verkliga avlöningskostnaderna vid förvaltningarna (jfr prop. 1954: 109 och prop. 1959: 1, bil. 6, s. 24) har därför varje förvaltning (utom försvarets civilförvaltning) ålagts att årligen, i samband med att ämbetsverket avger förslag till medelsäskanden, inkomma med dels sammanställning över de beräknade totalkostnaderna för avlöande av personal vid ämbetsverket under nästkommande budgetår dels ock uppgift om de verkliga kostnaderna under nästföregående budgetår för motsvarande avlöningar.

De av ämbetsverken lämnade uppgifterna rörande de verkliga avlöningskostnaderna för budgetåret 1960/61 framgår i avrundade tal av följande sammanställning.

Ämbetsverk	Personal med avlöning från			Summa
	vederbörande verks avlönings- anslag	sakanslag (förräds- titel)	vederbörande försvarsgrens avlönings- anslag	
Försvarets sjukvårdsstyrelse	¹ 1 134 000	33 000	² 38 000	1 205 000
Fortifikationsförvaltningen	7 382 000	3 522 000	² 583 000	11 487 000
Armétygförvaltningen	23 786 000	—	2 080 000	25 866 000
Arméintendenturförvaltningen	3 256 000	—	1 112 000	4 368 000
Marinförvaltningen	11 957 000	—	2 968 000	14 925 000
Flygförvaltningen	25 889 000	1 291 000	² 2 088 000	29 268 000
Summa	73 404 000	4 846 000	8 869 000	87 119 000

¹ Varav 27 000 kronor från anslaget Försvarets tandvård: Avlöningar.
² Armén.
³ Härav marinen 7 000 kr. och flygvapnet 2 081 000 kr.

För budgetåret 1962/63 har ämbetsverken beräknat avlöningskostnaderna till belopp, som i avrundade tal anges härafter.

Ämbetsverk	Personal med avlöning från			Summa
	vederbörande verks avlönings- anslag	sakanslag	vederbörande försvarsgrens avlönings- anslag	
Försvarets sjukvårdsstyrelse	¹ 1 413 000	—	² 39 000	1 452 000
Fortifikationsförvaltningen	9 700 000	6 300 000	² 550 000	16 550 000
Armétygförvaltningen	29 500 000	—	2 105 000	31 605 000
Arméintendenturförvaltningen	3 526 000	—	1 185 000	4 711 000
Marinförvaltningen	14 322 000	—	2 724 000	17 046 000
Flygförvaltningen	33 500 000	—	² 2 185 000	35 685 000
Summa	91 961 000	6 300 000	8 788 000	107 049 000

¹ Varav 35 000 kronor från anslaget Försvarets tandvård: Avlöningar.
² Armén.
³ Härav armén 52 000 kr., marinen 26 000 kr. och flygvapnet 2 107 000 kr.

Myndigheternas beräkningar har verkställt med utgångspunkt i deras förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1962/63. I en del fall innebär dessa förslag en betydande ökning av antalet tjänster. Enligt de anslagsberäkningar, som redovisas i det följande, kommer avlöningsanslagen för ifrågavarande myndigheter att uppgå till följande belopp, nämligen för sjukvårdsstyrelsen 1 445 000 kr, fortifikationsförvaltningen 9 800 000 kr, armétygförvaltningen 27 500 000 kr, arméintendenturförvaltningen 3 520 000 kr, marinförvaltningen 14 300 000 kr och flygförvaltningen 33 500 000 kr. Härvid är emellertid att märka, att marinförvaltningens och flygförvaltningens avlöningsanslag i det följande upptages med allenast beräknade belopp. Det bör erinras om att samtliga avlöningskostnader vid flygförvaltningen och sjukvårdsstyrelsen från och med innevarande budgetår överförts till respektive avlöningsanslag (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 46 och 136). Vidare har från och med innevarande budgetår kostnaderna för viss kollektivavtalsanställd personal överförts från sakanslag till armétygförvaltningens avlöningsanslag (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 75).

Med utgångspunkt i de sålunda föreslagna respektive beräknade avlöningsanslagen kan — med beaktande jämväl av kostnader som beträffande fortifikationsförvaltningen belastar sakanslag — de sammanlagda avlöningskostnaderna för personal vid ifrågavarande sex förvaltningar för budgetåret 1962/63 beräknas till i avrundat tal 104 000 000 kr.

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

[6] 1. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 170 000	5 291 734
1961/62 (statsliggaren s. 163)	6 000 000	
1962/63 (förslag)	6 000 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. ^{21/3} 1961) hemställer, att anslaget höjes med 201 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster m. m.		
a. 1 kontorist Ae 9	13 788	
1 kanslibiträde Ae 7	12 444	
1 garageförman Ae 10	16 956	
b. 1 tekniker Ae 10, 1 tekniker Ae 9 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål utgår		39 552

	Ökning	Minskning
c. 3 maskinoperatörer Ae 10, 1 maskinoperatör Ae 9, 2 maskinoperatörer Ae 7 och 4 maskinbiträden Ae 5 har utgått den 1 januari 1962		63 594
d. 2 amanuens tjänster utbytes mot tjänster för kanslist		16 344
2. Lönegradsuppflyttningar		
5 krigsråd Bo 1—Bo 3	21 960	
<i>Kanslibyrån</i>		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (allmänna sektionen)	3 264	
1 kontorist Ao 9 — kansliskrivare Ao 10 (pensions- detaljen)	756	
<i>Lönebyrå</i>		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (tjänstesektionen) ...	3 264	
<i>Kameralbyrå</i>		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (allmänna sektionen)	3 264	
1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23 och 1 kansli- biträde Ao 7 — kontorist Ao 9 (redovisningssektion- en)	4 128	
1 kamrerare Ao 21—Ao 23, 1 materialförvaltare Ao 10—Ao 12 och 1 tekniker Ae 9—Ae 10 (kam- rerarkontoret)	5 112	
<i>Revisionsbyrå</i>		
1 förste revisor Ao 21—Ao 23 (tredje revisionskon- toret)	2 784	
1 förrådsman Ae 7 — förste förrådsman Ae 8 (räken- skapsarkivet)	636	
3. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961: 142	12 892	
4. Tjänstetidsbefordran	2 215	
5. Löneklassuppflyttningar	181 669	
6. Omräkning m. m.		
a. Rörligt tillägg	30 416	
b. Folkpensionsavgifter	5 000	
c. Avrundning		58
	320 548	119 548
		+ 201 000

Motiv

1. a. De föreslagna tjänsterna för kontorist och kanslibiträde avses för kameralbyrå. Socialbyråns och bokförrådets inlemmande i civilförvalt-

ningen, centraliseringen av betalningen av tjänsteresor inom försvaret till verket samt den svenska militära verksamheten utomlands har enligt ämbetsverket medfört att kameralbyråns allmänna arbetsvolym ökat. Särskilt markant anses ökningen vara beträffande kamrerarkontoret, allmänna sektionen och registratorskontoret.

Tjänsten för kontorist i Ae 9 avses för kamrerarkontoret för arbetsuppgifter sammanhängande med de till civilförvaltningen centraliserade ärendena rörande betalning och bokföring m. m. av tjänsteresor inom försvaret.

Tjänsten för kanslibitråde i Ae 7 föreslås skola tillkomma vid kameralbyråns allmänna sektion. Innehavaren förutsättes skola biträda med att handha avlöningsrapportering, att föra tjänstematrikel, personalregister och sjukkasseregister samt att självständigt svara för rapportering till och kontakter i övrigt med sjukkassorna m. m.

Genom beslut den 10 mars 1961 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att garageförmannen i Ae 10 N. M. Larsson må, med bibehållande av nuvarande löneförmåner, tills vidare tjänstgöra vid flygstabens bokförråd eller hos den myndighet, där bokförrådet åvilande arbetsuppgifter framdeles kunde komma att utföras. Sedan dessa uppgifter numera ålagts försvarets civilförvaltning, har Larsson överförs till bok- och blankettförrådet vid förvaltningen. I anslutning härtill bör en tjänst för garageförmän i Ae 10 övergångsvis finnas inrättad vid civilförvaltningen.

b. Civilförvaltningen anmäler, att rörelsen vid verkets kontorsoffsettryckeri under de två senaste budgetåren icke lämnat tillfredsställande resultat. Enligt företagen lönsamhetsundersökning beräknas rörelsen även framdeles vara förlustbringande. Mot bakgrunden härav har civilförvaltningen ansett, att rörelsen borde nedläggas. Personalen vid tryckeriet har därför entledigats och erhållit andra anställningar. I anslutning härtill kan tjänster för en tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål utgå ur organisationen.

c. I samband med anskaffning av databehandlingssystem IBM 1401 har civilförvaltningens hålkortscentral (numera datacentral) omorganiserats efter förslag till 1961 års riksdag (prop. 1961: 110, s. 85). I enlighet härmed har tjänster för sex maskinoperatörer — tre i Ae 10, en i Ae 9 och två i Ae 7 — och fyra maskinbiträden i Ae 5 indragits från och med den 1 januari 1962. Medelsbehovet under förevarande anslag beräknas för nästa budgetår med hänsyn härtill minska med drygt 63 000 kronor.

d. I sin petitaskrivelse för budgetåret 1961/62 uttalade civilförvaltningen, att det icke syntes uteslutet att vissa arbetsuppgifter vid verket kunde vara lämpade för kanslistpersonal. Frågan borde närmare övervägas. Ämbetsverket föreslår nu, att två kanslisttjänster tillkommer vid revisionsbyrån från och med nästa budgetår i utbyte mot två tjänster för amanuens i reglerad befordringsgång.

2. I anslutning till att övriga myndigheter inom försvaret föreslår uppflyttning av bland annat krigsrådstjänster anser sig även civilförvaltningen böra föreslå att krigsrådstjänsterna placeras i Bo 3 från och med nästa budgetår.

Förslagen till övriga lönegradsuppflyttningar motiveras huvudsakligen med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med ifrågavarande tjänster. Förslaget om höjning av förrådsmanntjänsten vid revisionsbyrån har framförts tidigare (jfr senast prop. 1961: 110, s. 86).

4. Försvarets civilförvaltning beräknar, att två tjänstemän med avlönning från förevarande anslag under budgetåret 1962/63 kommer att bli berättigade till tjänstetidsbefordran.

Civilförvaltningen anmäler slutligen, att under nästa budgetår två biträden för skriv- och kontorsgöromål beräknas komma att uppfylla fordringarna för att jämlikt gällande grunder för reglerad befordringsgång ifrågakomma till tjänster för kontorsbiträde i Ao 5.

Departementschefen

Jag biträder civilförvaltningens förslag att en ny kontoristtjänst i Ae 9 tillkommer för kameralbyråns kamrerarkontor. Jag beräknar även medel för en tjänst i lönegraden Ae 10 som övergångsvis bör få finnas inrättad vid ämbetsverkets bok- och blankettförråd.

I enlighet med ämbetsverkets förslag bör vidare två amanuensbefattningar vid revisionsbyrån utbytas mot tjänster för kanslist i reglerad befordringsgång. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1961 medgivit, att för tid intill den 1 juli 1962 två kanslisttjänster må finnas inrättade vid byrån, varvid två tjänster för amanuens skall hållas vakanta.

Enär civilförvaltningens kontorsoffsettryckeri nedlagts, kan tjänster för en tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av tjänster för en kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 10 samt för en tekniker i Ae 9 till bokbinderiförman i Ae 10.

I övrigt är jag inte beredd tillstyrka de framförda förslagen till tjänsteförändringar vid civilförvaltningen för nästa budgetår.

Medelsbehovet under anslaget beräknas till följd av de i det föregående angivna personalförändringarna nedgå med omkring 23 500 kr. Vid anslagsavvägningen beaktar jag även, att vissa tjänster vid civilförvaltningens hålkortscentral (numera datacentral) indragits från och med den 1 januari

1962, nämligen för sex maskinoperatörer, av vilka tre i Ae 10, en i Ae 9 och två i Ae 7, samt för fyra maskinbiträden i Ae 5 (prop. 1961: 110, s. 88). Medelsbehovet för nästa budgetår minskar med hänsyn härtill med omkring 63 500 kr. Sammanlagt nedgår medelsbehovet under anslaget alltså med (23 500 + 63 500 =) 87 000 kr. Med hänsyn till lönegradsuppflyttningar m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142) och till löneklassuppflyttningar m. m. samt med beaktande av belastningen under föregående budgetår bör anslaget emellertid uppföras med oförändrat belopp, 6 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 380 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	29 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 135 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 365 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	87 700
	Summa kr 6 000 000

b) till *Försvarets civilförvaltning*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.

[7] 2. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 234 000	1 182 914
1961/62 (statsliggaren s. 165)	1 830 000	
1962/63 (förslag)	1 470 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget minskas med 315 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Höjda traktamenten	5 000	
2. Kostnader för inköp och underhåll av möbler m. m.	10 000	
3. Datacentralen		
a. Hyreskostnader för helt år för datamaskinanläggningen	152 300	
b. Hyreskostnader m. m. för konsolskrivmaskin ...	19 175	
c. Bandrullar	5 000	
d. Hyra för återlämnade hålkortsmaskiner		164 800
e. Engångsutgifter för budgetåret 1961/62		314 000
f. Allmän varuskatt		28 000
4. Avrundning	325	
	191 800	506 800
		— 315 000

Motiv

1. Beloppet — 5 000 kr — hänför sig till den från och med den 1 juli 1961 genomförda traktamentshöjningen.

2. Civilförvaltningen anmäler, att medelsförbrukningen för inköp m. m. av möbler tidigare beräknats till 25 000 kr för år. För att beståndet av maskiner och inventarier skall kunna hållas i tillfredsställande skick erfordras emellertid ytterligare 10 000 kr.

3. a. Civilförvaltningen har under hösten 1961 erhållit en ny datamaskinanläggning (jfr prop. 1961: 110, s. 92 f). För innevarande budgetår har hyreskostnaderna för anläggningen beräknats till 456 900 kr, motsvarande kostnaderna under tre kvartal av budgetåret. Den för nästa budgetår beräknade uppräkningsbeloppet av anslaget med 152 300 kr motsvarar hyreskostnaderna för ytterligare ett kvartal.

b. Civilförvaltningen föreslår, att medel beräknas för nästa budgetår för komplettering av datamaskinanläggningen med en konsolskrivmaskin IBM 1407. Hyreskostnaden för en sådan maskin anges vara 13 675 kr för år. Tull- och importkostnaderna för maskinen beräknas till 5 500 kr. Den föreslagna anskaffningen motiveras sålunda.

För att uppnå största möjliga säkerhet vid bearbetning av uppgifter i elektroniska datamaskiner av typ IBM 1401 kräves noggrann kontroll i flera hänseenden. Bland annat måste kontrolleras, att de olika maskinheterna erhåller riktiga inmatningsuppgifter, att programmen under maskinbearbetningen följes efter uppdragna riktlinjer samt att korrekta utmatningsuppgifter lämnas av maskinerna. Ifrågavarande kontroll kan utföras antingen genom att vederbörande maskinoperatör fortlöpande följer bearbetningarna efter ett i förväg uppgjort schema eller också maskinellt medelst användande av en s. k. konsolskrivmaskin. Sistnämnda tillvägagångssätt innebär avsevärt större säkerhet genom att meddelande om olika felaktigheter (»loggbok») utskrives till operatören. Det blir härigenom lät-

tare för denne att genomföra sina arbetsprogram och stilleståndstiderna minskar vilket helt naturligt betyder icke oväsentliga tidsbesparingar. Vid testning av nya program underlättas uppföljning och korrigering av programmen avsevärt, om s. k. loggbok kan upprättas.

Civilförvaltningens arbetsprogram för datamaskinanläggningen kommer till att börja med att omfatta ett sextiotal program. Programmens skiftande beskaffenhet ställer stora krav på den personal, som har att svara för de olika uppgifterna, och en maskinell kontroll av arbetsuppgifterna genom logguppföljning måste därför anses nödvändig.

c. Ämbetsverket räknar med att kostnaderna för anskaffning av bandrullar framdeles kommer att uppgå till 5 000 kr för år.

d. Till följd av förvärvet av datamaskinanläggningen blir vissa hålkortsmaskiner obehövliga. Hyreskostnaderna för dessa uppgår till 164 800 kr, med vilket belopp anslaget för nästa budgetår kan minskas.

e. För vissa utgifter av engångsnatur i samband med anskaffningen av datamaskinanläggningen beräknades för innevarande budgetår 314 000 kr. Anslaget kan för nästa budgetår minskas med detta belopp.

f. Civilförvaltningen räknar med att den allmänna varuskatten å maskinhyrorna framdeles skall uppgå till 18 000 kr för år. För innevarande budgetår har för ändamålet beräknats 46 000 kr. Medelsbehovet beräknas sålunda nedgå med $(46\,000 - 18\,000 =) 28\,000$ kr.

Departementschefen

Försvarets civilförvaltning föreslår, att anslaget uppföres med 1 515 000 kr. Enligt ämbetsverkets beräkningar kommer medelsbehovet att nedgå med sammanlagt 506 800 kr, med hänsyn till bortfall av engångsutgifter för innevarande budgetår och återlämnade hålkortsmaskiner. Å andra sidan beräknas ökningsar i medelsbehovet om sammanlagt 191 800 kr för hyreskostnader m. m. för datamaskinanläggningen, för höjda traktamenten (5 000 kr) samt för kostnader för inköp och underhåll av möbler m. m. (10 000 kr). Anslagsminskningen blir således enligt civilförvaltningens förslag $(506\,800 - 191\,800 =) 315\,000$ kr.

För egen del föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 470 000 kr, vilket innebär en anslagsminskning med 360 000 kr. Jag biträder i huvudsak ämbetsverkets beräkningar rörande medelsbehovet. Vid anslagsavvägningen har jag emellertid utgått från att anslagsposten till bränsle med hänsyn till belastningen kan nedräknas med omkring 40 000 kr. För inköp och underhåll av möbler m. m. samt för höjda traktamenten beräknar jag slutligen för egen del ökningarna i medelsbehovet till sammanlagt icke fullt 10 000 kr. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget taga slutlig ställning till hur detta bör fördelas på olika ändamål.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 470 000 kr.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

[8] 3. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 115 000	1 145 755
1961/62 (statsliggaren s. 165)	1 260 000	
1962/63 (förslag)	1 445 000	

Yrkande

Försvarets sjukvårdsstyrelse (skr. 2/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 203 000 kr.

	Ökning
1. Nya tjänster m. m.	
a. 1 ingenjör Ag 17	20 856
b. 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål (varav 2 extra) ...	27 432
c. Tillfällig arbetskraft	18 200
2. Löneregleringar	
1 officer A: 24—A: 27, 1 assistent Ao 15 — byråassistent Ao 19 (materielbyrån)	9 324
1 byråinspektör Ao 19 — hälsovårdsingenjör Ao 21 (hälsovårdsbyrån)	2 508
1 kanslibiträde Ao 7 — kontorist Ao 9, 1 kontorsbiträde Ao 5 — kanslibiträde Ao 7 (administrativa sektionen)	2 568
3. Ändrade anställningsformer	
1 kanslibiträde Ae 7—Ao 7	—
1 desinfektör Ag 10—Ae 10	—
4. Informationskurser för hälsovårdsassistenter	1 000
5. Arvoden åt viss statistisk personal	5 500
6. Militärmedicinska undersökningscentralen	
Överföring av avlöningskostnader från annat anslag	87 136
Visst arvode	6 000
7. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961: 142	8 185
8. Löneklassuppflyttningar	6 911
9. Exakträkning m. m.	7 380
	203 000

Motiv

Försvarets sjukvårdsstyrelse utövar i tekniskt och ekonomiskt avseende ledningen av och uppsikten över hälso- och sjukvården inom krigsmakten. Enligt gällande instruktion (SFS 1959/175) består styrelsen — förutom av generalläkaren och byråöverläkaren — av sjukvårdsbyrån, hälsovårdsbyrån, sjukhusbyrån och materielbyrån samt administrativa sektionen. Sjukvårdsstyrelsen anmäler i sin petitaskrivelse för budgetåret 1962/63, att ämbetsverket på försök prövat ändrad organisation för styrelsen. Den ändrade organisationen innebär i huvudsak, att sjukvårdsbyrån och sjukhusbyrån sammanslagits samt att erforderlig personal ställts till byråöverläkarens förfogande för vissa uppgifter avseende krigsplanläggning. Sjukvårdsstyrelsen anför i ämnet följande.

I sjukvårdsstyrelsens verksamhet ingår dels krigsplanläggning, dels fullgörande av uppgifter som sammanhänger med den militära hälso- och sjukvården i fred. Tidigare har fackbyråerna haft att handlägga till båda dessa områden hörande frågor. Härvid har de medicinska planeringsfrågorna behandlats under ledning av byråöverläkaren. Dessa frågor har såväl i huvudsak som i fråga om detaljer varit av sådan art och omfattning att arbetsbördan blivit alltför betungande för byråöverläkaren. Som följd härav har vissa uppgifter måst eftersättas. Då emellertid krigsplaneringen i stort och på längre sikt kommit att få allt större betydelse, är det nödvändigt att åt byråöverläkaren anförtro denna funktion, varvid erforderlig personal får ställas till hans förfogande. Långtidsplaneringen rörande sjukvårdsmateriel samt detaljarbetet bör och kan däremot med fördel alltså bedrivas på fackbyråerna.

Det har bedömts angeläget att på ett smidigt sätt organisera detta arbete inom sjukvårdsstyrelsen utan att därvid vidtaga några åtgärder som bör anstå i avbidan på slutförandet av utredningen rörande organisationen av den militära sjukvårdens ledning. Sjukvårdsstyrelsen anser sig, såsom av det följande framgår, ha funnit en dylik lösning av problemet.

Det arbete som tidigare åvilat sjukhusbyrån har på senare år minskat, främst till följd av garnisonssjukhusens avveckling. Vid sådant förhållande och då de på sjukhusbyrån kvarstående arbetsuppgifterna utan olägenhet kan samordnas med de uppgifter, som åvilar sjukvårdsbyrån, har sjukvårdsstyrelsen funnit lämpligt att sammanknyta dessa båda byråer under en gemensam chef. Genom denna rationalisering har det blivit möjligt att därifrån lösgöra medicinskt kvalificerad arbetskraft att ställas till byråöverläkarens förfogande för att under dennes ledning bilda en arbetsgrupp för utförande av sådant planlägningsarbete som erfordras för fullgörandet av sjukvårdsstyrelsens uppgifter jämlikt 4 § instruktionen för ämbetsverket.

Genom de angivna organisationsändringarna är sjukvårdsstyrelsen — alltså inom den ram som styrelsens personalstat anger — verksam inom tre olika fackområden. Ärenden rörande hälsovård och hygien hänföres härvid till hälsovårdsbyrån, ärenden angående öppen och sluten sjukvård till sjukvårdsbyrån samt sjukvårdsmaterielärenden till materielbyrån. Den med sjukhus- och sjukvårdsbyråernas ärenden sysselsatta byrån har av

praktiska skäl av styrelsen ansetts böra benämnas sjukvårdsbyrån. Ärenden av juridisk och administrativ natur handlägges slutligen på administrativa sektionen. Med den angivna ordningen handlägges sålunda krigsplanläggningen i stort och på längre sikt — med undantag för långtidsplanering av materielanskaffning — av byråöverläkaren med biträde av den förut nämnda medicinskt kvalificerade arbetskraften. Sjukvårdsstyrelsen framhåller att detta sätt att ordna planeringsarbetet överensstämmer med vad som i organisationsväg skett på andra håll.

Sjukvårdsstyrelsen anför, att ämbetsverket avser att tillsvidare pröva den nu angivna fördelningen av arbetsuppgifterna för att vinna erfarenhet som grundval för en fastare organisation.

1. a. Arbetsuppgifterna för innehavaren av den föreslagna tjänsten för ingenjör i Ag 17 består av katalogisering, standardisering, typminskning och klassificering av sjukvårdsmateriel. Behovet av tjänsten har vitsordats av försvarets förvaltningsdirektion. Direktionen framhåller, att sjukvårdsstyrelsens katalogiseringsarbete icke bör fördröjas, vilket skulle medföra förskjutningar även i fråga om övriga myndigheters arbete.

b. Vid sjukvårdsstyrelsens materielbyrå har tidigare funnits anställda — förutom skrivpersonal som avlönats från förevarande anslag — två å tre skrivbiträden med anlitande av sakanslag. Sedan möjligheten att anlita sakanslag för ifrågavarande ändamål numera upphört (jfr prop. 1961:1, bil. 6, s. 46), har sjukvårdsstyrelsen fått svårigheter att bedriva arbetet på materielbyrån rationellt. Eftersläpningar beräknas komma att uppstå. Med tillämpning av statens organisationsnämnds beräknade arbetstid för kontorspersonal — 1 750 effektiva arbetstimmar för år — föreligger enligt sjukvårdsstyrelsen behov av ytterligare tre biträden för skriv- och kontorsgöromål. Därutöver återstår att täcka ett behov av 550 arbetstimmar. Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att medel beräknas för tre nya tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, varav två extra. Tjänsterna avses för byråns expedition, förrådskontrollkontoret respektive centralförädens bokföringsdetalj.

c. Av den äskade medelsökningen för anställande av tillfällig arbetskraft, 18 200 kr, avses 2 400 kr för timarvoden för skrivbiträde för arbetsuppgifter avseende klassificering och katalogisering av sjukvårdsmateriel. Vidare beräknas cirka 10 000 kr för tillfällig arbetskraft för FN-förbandens utrustning och underhåll. För sistnämnda ändamål erfordras enligt sjukvårdsstyrelsen en tjänsteman i lägst lönegrad Ag 15 under sex månader per år. Enligt sjukvårdsstyrelsen bör medel för ändamålet i första hand anvisas under anslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Alternativt bör erforderliga medel beräknas under förevarande anslag. — Återstoden av ifrågavarande kostnadsökning utgör 5 800 kr och hänför sig till tillfällig arbetskraft i övrigt, vikariatsersättningar m. m.

2. Förslagen motiveras med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med ifrågavarande tjänster (befattning). Förslagen om uppflyttning av arvodesbefattningen för pensionerad officer i A: 24, avsedd för materielbyrån, samt av tjänsten för kanslibitråde i Ao 7, avsedd för administrativa sektionen, har jämväl framförts i äskandena för innevarande budgetår (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 45).

Härutöver anmäler sjukvårdsstyrelsen önskemål om vissa ytterligare löneregleringar, vilka enligt styrelsens mening emellertid bör behandlas i annat sammanhang.

3. Förslagen om ordinariesättning av en tjänst för kanslibitråde i Ae 7 (materielbyrån) respektive extraordinariesättning av en tjänst för desinfektör i Ag 10 (hälsovårdsbyrån) motiveras med tjänsternas stadigvarande karaktär samt befattningshavarnas långvariga tjänstgöring.

4. Under förevarande anslag bör enligt sjukvårdsstyrelsen ett belopp av i runt tal 1 000 kr beräknas för arvoden åt föreläsare vid informationskurs för hälsovårdsassistenterna inom försvaret. Medgivande att disponera medel för ifrågavarande ändamål har tidigare lämnats under löpande budgetår. Sjukvårdsstyrelsen erinrar härvid om att Kungl. Maj:t senast den 13 januari 1961 medgivit, att 600 kr fick disponeras för ändamålet.

5. För arbete med försvarets sjukstatistik anlitas för närvarande en särskild sakkunnig, som härför uppbär ett årsarvode av 2 000 kr. Kostnaderna bestrides från försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag, men bör enligt sjukvårdsstyrelsens uppfattning framdeles beräknas under förevarande anslag. Sjukvårdsstyrelsen föreslår vidare att cirka 3 500 kr beräknas under anslaget för arvode till biträde åt den sakkunnige under cirka tre månader per år.

6. Medel för militärmedicinska undersökningscentralen har hittills anvisats under anslagen Garnisonssjukhusen: Avlöningar och Garnisonssjukhusen: Omkostnader. Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att nämnda anslag utgår ur riksstaten, sedan garnisonssjukhuset i Sollefteå — det sista kvarvarande garnisonssjukhuset — med utgången av september 1961 nedlagts (prop. 1961: 110, punkterna 21 och 22). Medel för undersökningscentralen bör i stället tills vidare anvisas under sjukvårdsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Enligt dispositionsföreskrifterna för anslaget Garnisonssjukhusen: Avlöningar för budgetåret 1961/62 må vid militärmedicinska undersökningscentralen finnas inrättade tjänster för en förste underläkare i Ag 23 och två översköterskor i Ag 11. Härjämte må i runt tal 25 000 kr disponeras för arvoden åt en röntgenläkare, en röntgensköterska och en statistiker, samtliga deltidsanställda, samt för anställande av semester- eller sjukvikarier. Nu angivna tjänster och befattningar bör enligt sjukvårdsstyrelsen överföras till förevarande anslag. Avlöningskostnaderna beräknas till drygt 87 000 kr.

Sedan år 1958 har den direkta ledningen av forskningsarbetet vid mili-

tärmedicinska undersökningscentralen utövats av en särskild arbetsgrupp. Sekreteraren i denna arbetsgrupp har enligt sjukvårdsstyrelsen omfattande arbetsuppgifter avseende utarbetande av rapporter m. m. och bör med hänsyn härtill uppbära ett arvode av 6 000 kr för år.

7. Av merkostnaderna till följd av lönegradsuppflyttningarna m. m. jämligt propositionen 1961: 142 — 8 185 kr — hänför sig 900 kr till de beräknade kostnaderna för gottgörelse till militärveterinär vid hinder att utöva enskild praktik.

Departementschefen

Såsom framgår av den redogörelse jag lämnat i det föregående har sjukvårdsstyrelsen på försök infört en ändrad organisation för ämbetsverket. Försöksorganisationen innebär i huvudsak, att sjukvårdsbyrån och sjukhusbyrån sammanslagits till en byrå. Härigenom har medicinskt utbildad arbetskraft kunnat lösgöras och ställas till byråöverläkarens förfogande för vissa uppgifter avseende krigsplanläggning.

För egen del har jag intet att invända mot att den av sjukvårdsstyrelsen beslutade försöksorganisationen ytterligare prövas i avbidan på resultaten av pågående utredningar rörande försvarssjukvårdens högsta ledning.

Jag övergår så till att behandla sjukvårdsstyrelsens äskanden rörande avlöningsanslaget för nästa budgetår.

Jag tillstyrker förslaget att en ingenjörstjänst i Ag 17 inrättas för arbetsuppgifter avseende katalogisering, standardisering, typminskning och klassificering av sjukvårdsmateriel. Vid bifall till förslag som jag i annat sammanhang denna dag framlägger om överskridande av den i avlöningsstaten för förevarande anslag uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde det bli möjligt att redan under innevarande budgetår inrätta tjänsten.

Med anledning av sjukvårdsstyrelsens förslag beräknar jag medel för tre nya tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Genom beslut den 6 oktober 1961 har Kungl. Maj:t bemyndigat sjukvårdsstyrelsen att under innevarande budgetår med anlitande av sakanslag anställa högst tre biträden för skriv- och kontorsgöromål. För att ytterligare öka styrelsens möjligheter att anställa tillfällig arbetskraft föreslår jag vidare, att under icke-ordinarie posten beräknas ett belopp av 8 200 kr. Kostnaderna för anställande av tillfällig arbetskraft för arbetsuppgifter sammanhängande med FN-förbandens utrustning och underhåll — av sjukvårdsstyrelsen angivna till 10 000 kr — bör däremot enligt min mening bestridas av anslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.

Jag tillstyrker att en tjänst för kanslibiträde ordinariesättes samt att en tjänst för desinfektör i Ag 10 extraordinariesättes.

Vid materielbyrån bör en befintlig befattning för pensionerad officer i A: 24 utbytas mot befattning i A: 27. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av en tjänst för kanslibiträde i Ao 7 till kontorist i Ao 9.

I likhet med sjukvårdsstyrelsen anser jag, att kostnaderna för årsarvode åt den sakkunnige som handhar försvarets sjukstatistik — 2 000 kr — framdeles bör utgå från förevarande anslag. Jag beräknar vidare 3 500 kr för arvode åt biträde till den sakkunnige. Jag anser det däremot inte nödvändigt, att särskilda medel beräknas för arvoden åt föreläsare vid informationskurs för hälsovårdsassistenter. Medel för ifrågavarande ändamål torde kunna rymmas inom ramen för anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för militärmedicinska undersökningscentralen har hittills bestritts av garnisonssjukhusens anslag till avlöningar och omkostnader. Sedan det sista kvarvarande garnisonssjukhuset nedlagts med utgången av september förra året bör i enlighet med styrelsens förslag anslagen till garnisonssjukhusen från och med budgetåret 1962/63 utgå ur riksstaten. Jag biträder sjukvårdsstyrelsens förslag, att medel för militärmedicinska undersökningscentralen framdeles anvisas under styrelsens anslag till avlöningar och omkostnader. Då de vid läkartjänsten vid undersökningscentralen utgående förmåner m. m. omreglerats enligt Kungl. Maj:ts beslut den 1 december 1961, bör under förevarande anslag upptagas avlönings- och arvodeskostnaderna för en underläkare i Ag 23 med avlöningsförstärkning om 2 000 kr för år och två översköterskor i Ag 11, för en röntgenläkare, en röntgensköterska och en statistiker samt för anställande av semester- och sjukvikarier. Kostnaderna härför uppgår till cirka 90 000 kr.

Jag anser det slutligen skäligt, att sekreteraren i den arbetsgrupp som leder forskningsarbetet vid undersökningscentralen tillerkännes ett särskilt årsarvode. Jag föreslår, att detta fastställs till 6 000 kr.

Merkostnaderna för de i det föregående angivna förändringarna uppgår till sammanlagt omkring 160 000 kr. Härutöver bör anslaget uppräknas med 25 000 kr, med hänsyn till lönegradsuppflyttningar enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142), för löneklassuppflyttningar m. m. samt med beaktande av anslagsbelastningen. Den sammanlagda anslagshöjningen blir sålunda vid bifall till mina förslag ($160\,000 + 25\,000 =$) 185 000 kr. Anslaget bör således uppföras med ($1\,260\,000 + 185\,000 =$) 1 445 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets sjukvårdsstyrelse som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	520 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	58 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	84 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	460 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	304 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 400
Summa kr 1 445 000	

c) till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 445 000 kr.

[9] 4. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	106 000	106 082
1961/62 (statsliggaren s. 166)	110 000	
1962/63 (förslag)	155 000	

Yrkande

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 46 000 kr.

	Ökning
1. Ökade kostnader för städning	3 000
2. Ökade kostnader för bränsle	2 000
3. Höjda traktamenten	2 000
4. Ökad inspektionsverksamhet	1 000
5. Militärmedicinska undersökningscentralen	
Överföring från annat anslag	32 000
Ökat medelsbehov för renhållning och städning m. m.	6 100
46 100	
Avrundat 46 000	

Motiv

1. Sjukvårdsstyrelsen anmäler, att ämbetsverket under budgetåret 1960/61 erhållit vissa nya lokaler. Kostnaderna för städning av dessa beräknas uppgå till cirka 3 000 kr.

2. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 — 18 103 kr mot beräknade 16 000 kr — anses bränsleposten böra uppräknas med cirka 2 000 kr. Överbelastningen hänför sig enligt styrelsen åtminstone delvis till kostnader för de nytillkomna lokalerna (jfr punkt 1).

3. Omkring två tredjedelar av sjukvårdsstyrelsens kostnader för reseersättningar utgöres enligt styrelsen av traktamentskostnader. Med utgångspunkt häri beräknas den från och med den 1 juli 1961 genomförda traktamentshöjningen medföra merkostnader under posten till reseersättningar med 2 000 kr.

4. Inspektionsresor har enligt sjukvårdsstyrelsen hittills icke kunnat företagas i erforderlig utsträckning. Ämbetsverket föreslår därför en ökning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål med 1 000 kr.

5. Medel för militärmedicinska undersökningscentralen har för närvarande anvisats från garnisonssjukhusens avlönings- och omkostnadsanslag. Såsom anförts i det föregående vid anmälan av sjukvårdsstyrelsens anslag till avlöningar föreslår sjukvårdsstyrelsen, att medel för undersökningscentralen tills vidare anvisas under styrelsens anslag. I enlighet härmed upptager ämbetsverket medel för expensutgifter m. m. för centralen under förevarande anslag. Under anslaget Garnisonssjukhusen: Omkostnader har för innevarande budgetår sammanlagt 32 000 kr beräknats för undersökningscentralen. Beloppet hänför sig med 29 000 kr till materiel, 900 kr till tvätt och renhållning, 500 kr till bränsle, lyse och vatten, 500 kr till övriga expenser, 100 kr till sjukvård m. m. samt 1 000 kr till diverse utgifter.

Beräknade medel för tvätt och renhållning samt för övriga expenser har enligt sjukvårdsstyrelsens mening visat sig otillräckliga. Undersökningscentralens lokaler omfattar cirka 600 m². Kostnaderna för renhållning m. m. beräknar sjukvårdsstyrelsen enligt gällande avtal till 6 500 kr för år. Ökningen utgör 5 600 kr. För expensutgifter i övrigt räknar sjukvårdsstyrelsen med en ökning av 500 kr.

Sjukvårdsstyrelsen anför i förevarande sammanhang slutligen att undersökningscentralens behov av medel för renskrivning, fotografering m. m. avseende vetenskapliga arbeten och rapporter sannolikt icke kan täckas av medel under posten Övriga expenser under styrelsens omkostnadsanslag, även om denna post uppräknas med nyss föreslaget belopp. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen — i syfte att bland annat erhålla större rörelsefrihet vid disponerandet av medel för materiel och övriga expenser för undersökningscentralen — att medel för sistnämnda båda ändamål anvisas under en gemensam post.

Departementschefen

Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 46 000 kr. I enlighet med vad jag anfört vid anmälan av ämbetsverkets avlöningsanslag tillstyrker jag, att medel för omkostnader för militärmedicinska undersökningscentralen från och med nästa budgetår anvisas under förevarande anslag. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till huruvida medel för materiel och övriga expenser för undersökningscentralen skall bestridas av en gemensam post under anslaget. Sjukvårdsstyrelsen beräknar medelsbehovet för centralen till drygt 38 000 kr, vilket innebär en höjning med 6 000 kr i förhållande till för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisade medel. Jag har inga invändningar att göra mot styrelsens beräkningar. Även ämbetsverkets beräkningar rörande medelsbehovet för övriga ändamål under anslaget för nästa budgetår kan jag i hudsak godtaga. Merkostnaderna till följd av traktamentshöjningen synes emellertid vara högt beräknade. Jag föreslår för egen del, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 155 000 kr, vilket innebär en anslagshöjning med 45 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kr.

FORTIFIKATIONSFÖRVALTNINGEN**[10] 5. Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 515 000	7 382 381
1961/62 (statsliggaren s. 166)	9 200 000	
1962/63 (förslag)	9 800 000	

Yrkande

Fortifikationsförvaltningen (skr. ¹⁵/₈ 1961) hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kr.

	Ökning
1. Inrättande av extra tjänster	352 400
2. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961: 142	92 676
3. Löneklassuppflyttningar m. m.	52 299
4. Omräkning m. m.	2 625
	500 000

Motiv

Fortifikationsförvaltningen erinrar inledningsvis om att ämbetsverket för närvarande är föremål för översyn genom försorg av 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 52 f). Med hänsyn härtill anser fortifikationsförvaltningen sig icke i förevarande sammanhang böra vidtaga eller föreslå några mera genomgripande förändringar i ämbetsverkets organisation eller personaluppsättning. Ämbetsverket erinrar emellertid om att viss försöksverksamhet planeras eller pågår i anslutning till översynen. Sålunda är markbyråns marksektion för närvarande med stöd av Kungl. Maj:ts medgivande den 30 december 1960 försöksvis uppdelad på två sektioner. Kungl. Maj:t har vidare den 2 juni 1961 medgivit, att en verkschefen direkt underställd enhet för uppgifter av stabskaraktär försöksvis får finnas organiserad inom verket från och med den 1 juli 1961 tills vidare under budgetåret 1961/62. Kungl. Maj:t har den 29 september 1961 förordnat tjänsteman som chef för angivna enhet att bestrida göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i lönegrad Ao 26. I övrigt skall ifrågasvarande försöksverksamhet bedrivas inom den personalram, som framgår av gällande dispositionsföreskrifter. Åt enhetens chef bör enligt fortifikationsförvaltningen bland annat uppdragas att sammanhålla och samordna det till ett flertal enheter inom verket lokaliserade arbetet med tekniska skötsel- och underhållsinstruktioner.

Ämbetsverket framhåller vidare, att verket numera erhållit en särskild organisationsföredragande och att denne hittills fått ianspråktagas huvudsakligen för arbete med en ny arbetsordning för ämbetsverket samt med arkivfrågor. En tillfällig tjänst har vidare från och med den 1 september 1961 inrättats för arkivarie, vilken skall samordna och organisera fortifikationsförvaltningens arkivvård. Som en åtgärd i besparingssyfte har enligt fortifikationsförvaltningen vidare den speciella vakttjänst, som förekommit i de olika våningsplanen inom ämbetsbyggnaden Centralpalatset med hänsyn till att vissa lokaler där disponeras av privata företag, från och med den 1 juni 1961 genom vissa tekniska anordningar kunnat centraliseras, varigenom det blivit möjligt att entlediga två extra expeditionsvakter samt renodla fyra andras arbetsuppgifter till egentliga expeditionsvaktssysslor, budgång m. m. Undersökningar om ytterligare nedskärning av expeditionsvaktspersonalen avses ske under hösten 1961.

En av fortifikationsförvaltningen planerad rationalisering är vidare övergång till bokföring medelst hålkortsmaskin. I detta sammanhang anmäler fortifikationsförvaltningen, att ämbetsverkets dispositionsbokföring från och med innevarande budgetår lagts om i syfte att mera klagörande och fullständiga periodiska översikter över odisponerade behållningar på anslag, anslagsposter och för vissa ändamål avdelade medel skall kunna erhållas.

Fortifikationsförvaltningen anmäler vidare, att en arbetsgrupp tillsatts

med uppgift att omarbete gällande fastighetsförvaltningsreglemente och kasernvårdskungörelse (av år 1937 respektive 1939) liksom att i övrigt överse de bestämmelser, som utfärdats inom ifrågavarande område. En mera modern, överskådlig och samordnad reglering inom hithörande område bör enligt fortifikationsförvaltningen på lång sikt kunna medverka till arbets- och personalbesparing.

Fortifikationsförvaltningen anför, att ämbetsverket i vad avser större projekt — främst på befästningssidan — hos s. k. generalkonsulter utlagt beställningar av projekteringsarbete i dess helhet fram till och med färdigställande av fullständiga entreprenadhandlingar. Tendensen går enligt ämbetsverket mot tillämpande av detta förfarande i ökad omfattning. Erfarenhet i tekniskt och ekonomiskt hänseende samt från arbetssynpunkt av de nu pågående försöken kommer därvid att vara vägledande. Förfarandet säges syfta till att begränsa personalbehovet hos fortifikationsförvaltningen vid toppbelastningar men förutsätter för att förvaltningen skall kunna fungera på det sätt som åsyftats, att kvalificerad personal för konsultledning finnes i tillräcklig omfattning inom ämbetsverket. Även i övrigt går utvecklingen enligt fortifikationsförvaltningen mot anlåtande av konsulter i vidgad omfattning. Trots att det är förenat med avsevärda kostnader att lösa projekteringsuppgifter konsultvägen anses den här skisserade utvecklingen likväl i nuvarande läge innebära en rationalisering, enär verkets egen kapacitet säges vara otillräcklig med hänsyn till de stora projekteringsuppgifter som pågår eller är att motse under de närmaste åren.

Fortifikationsförvaltningens för innevarande budgetår framförda förslag till nya ordinarie och extra ordinarie tjänster har ej tillstyrkts med hänsyn till pågående översyn av ämbetsverkets organisation (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 53). För att öka möjligheterna att anställa extra personal i högst A 23 för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter har däremot anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för budgetåret uppräknats med 250 000 kr. Fortifikationsförvaltningen anmäler, att detta belopp ianspråktagits för inrättande av 10 extra tjänster, varjämte kostnaderna för viss efter Kungl. Maj:ts medgivande inrättad tjänst liksom merkostnaderna för visst utbyte av tjänster bestridits av ifrågavarande medel.

Med hänsyn till försvarsförvaltningssakkunnigas översynsarbete har fortifikationsförvaltningen bedömt det icke vara realistiskt att så kort tid före en omorganisation föra fram konkreta förslag om inrättande av nya ordinarie eller extra ordinarie tjänster under förevarande anslag. Den personalförstärkning, som erfordras för genomförande av fortifikationsförvaltningens arbetsuppgifter, bör liksom är fallet innevarande budgetår i viss omfattning kunna ernås genom en uppräkning av icke-ordinarieposten och med utnyttjande av bemyndigande att anställa extra personal i högst lönegrad Ag 23 för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter. Skulle högre

lönegrad än den nämnda i något särskilt fall anses böra ifrågakomma, förutsätter fortifikationsförvaltningen att framställning därom får göras till Kungl. Maj:t.

De personalförstärkningar som fortifikationsförvaltningen förutser behov av under budgetåret 1962/63 avses för att öka ämbetsverkets projekteringskapacitet, för konsultledning, för att möta den ökade underhålls- och istandsättningsvolymen, för handläggning av säkerhetsfrågor beträffande drivmedelsanläggningar, för uppgörande av drift- och skötselinstruktioner för befästningsanläggningar, för avlastning av administrativa arbetsuppgifter från sektions- och detaljchefer samt för fortifikatorisk krigsplanläggning.

Fortifikationsförvaltningen räknar med att försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till organisation för fortifikationsförvaltningen vid ingången av budgetåret 1962/63 torde ha tagit fast form och vara känt för ämbetsverket. Enligt ämbetsverket torde det kunna bli erforderligt eller lämpligt att redan under ifrågavarande budgetår i viss utsträckning anpassa sig till den kommande organisationen eller på annat sätt förbereda densamma. Detta kan bland annat innebära, att ordinarie eller extra ordinarie befattningshavare erhåller arbetsuppgifter av mera kvalificerad art än för närvarande. Fortifikationsförvaltningen förutsätter, att det skall föreligga möjlighet att efter framställning till Kungl. Maj:t i varje särskilt fall inrätta högre extra tjänst för dylikt ändamål med vakanthållande av vederbörlig ordinarie eller extra ordinarie tjänst och inom ramen för till förfogande stående medel å ifrågakommande anslagspost inom förevarande anslag eller byggnadsanslag.

Fortifikationsförvaltningen, som räknar med att under innevarande och nästkommande budgetår kunna ytterligare nedbringa vakansläget, föreslår, att för ändamål, som ovan angivits, beräknas ett belopp av 352 400 kr (267 000 kr under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 80 100 kr under anslagsposten Rörligt tillägg och 5 300 kr under anslagsposten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter).

Fortifikationsförvaltningen redovisar vidare vissa önskemål om lönegradsuppflyttningar m. m. Dessa anses emellertid böra prövas i annan ordning.

Fortifikationsförvaltningen anmäler slutligen sin avsikt att i samråd med försvarets civilförvaltning påbörja en översyn av löneställningen för tjänstemännen vid fortifikationssektionerna (byggnadsavdelningarna) i militärbefälsstaber, örlogsvarv och kustartilleriförsvär. Resultatet av översynen beräknas föreligga under våren 1962. Förslag till ändringar i vad avser berörda personal framlägges därför icke i denna ordning. Av översynen be-

tingade förslag av särskild betydelse förutsättes emellertid för provisorisk reglering kunna underställas Kungl. Maj:t i den mån kostnaderna därför rymmes inom för vederbörlig personals avlönande avsedda medel. Ett mera definitivt förslag till personalorganisation avses framläggas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1963/64.

Departementschefen

Jag vill inledningsvis erinra om att befästningsinspektionen från och med innevarande budgetår jämlikt riksdagens beslut inordnats i försvarsstaben (jfr prop. 1961: 109). I enlighet med beslutet har befattningen som befästningsinspektör skilts från befattningen som chef för fortifikationsförvaltningens befästningsbyrå. Någon tjänst för chef för nämnda byrå har emellertid inte inrättats. En provisorisk anordning tillämpas under innevarande budgetår i form av förordnande att bestrida göromål som eljest ankommer på tjänsteman i lönegrad Bo 4 (jfr prop. 1961: 109, s. 111). Jag föreslår nu, att vid fortifikationsförvaltningen från och med nästa budgetår inrättas en tjänst för byråchef i Bo 4, avsedd för chef för ämbetsverkets befästningsbyrå.

I anslutning till att befästningsinspektionen inordnats i försvarsstaben har vidare en arvodesbefattning för pensionerad officer i A: 24 samt tjänster för en tekniker i Ae 10, en bilförare i Ae 7 och ett kanslibiträde i Ae 7 överförts från fortifikationsförvaltningen till försvarsstaben (prop. 1961: 110, s. 102). Under innevarande budgetår avlönas dock dessa befästningshavare alltjämt från förevarande anslag. För nästa budgetår bör medel för ändamålet icke beräknas under anslaget, som med hänsyn härtill kan nedräknas med omkring 50 000 kr.

För utförande av vissa beräkningsarbeten för befästningsinspektionen har Kungl. Maj:t för tid intill den 1 juli 1962 medgivit, att ett förordnande att bestrida göromål, som eljest ankommer på förste byråingenjör i Ae 23, må meddelas vid befästningsbyrån. Med anledning av yrkande i chefens för försvarsstaben petita föreslår jag, att en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 inrättas för ifrågavarande uppgifter från och med nästa budgetår. Tjänsten bör vara placerad vid fortifikationsförvaltningens befästningsbyrå.

Kungl. Maj:t har den 16 juni och den 20 oktober 1961 medgivit, att tjänster för en förste byråingenjör i Ag 23 och två byråingenjörer i Ag 21 må under innevarande budgetår finnas inrättade för handläggning av säkerhetsfrågor i samband med nybyggnad, revision, underhåll och drift av drivmedelsanläggningar. Avlöningskostnaderna bestrides av byggnadsanslag. Jag anser, att behov av ifrågavarande tjänster föreligger även nästa budgetår. Kostnaderna bör emellertid belasta förevarande anslag. Jag beaktar detta vid anslagsberäkningen.

Ett genomförande av mina nu framlagda förslag medför ökningar av medelsbehovet under anslaget om sammanlagt drygt 100 000 kr.

Medel för fortifikatorisk rustningsplanläggning har från och med innevarande budgetår överförts från fortifikationsförvaltningens forskningsanslag till ämbetsverkets anslag till avlöningar och omkostnader. Under förevarande anslag har sålunda 400 000 kr beräknats för avlönings- och arvodeskostnader för verksamheten för innevarande budgetår (prop. 1961:1, bil. 6, s. 56). I anslutning härtill har fortifikationsförvaltningen erhållit medgivande att, inom ramen för ett belopp av 310 000 kr (grundlönkostnader) av anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, anställa extra personal i högst lönegrad Ag 19 eller däremot svarande arvode vid regionala och lokala myndigheter för arbetsuppgifter sammanhängande med fortifikatorisk rustningsplanläggning. Med hänsyn bland annat till beredskapskraven är det enligt min mening av vikt att uppkommande behov av personalförstärkning för den fortifikatoriska krigsplanläggningen snabbt kan tillgodoses. Jag föreslår därför, att medel för verksamheten från och med nästa budgetår anvisas under en särskild, förslagsvis betecknad post i fortifikationsförvaltningens avlöningsstat, Avlöningar till personal för fortifikatorisk krigsplanläggning. Ifrågavarande anslagspost, som icke bör få utnyttjas för anställande av ordinarie eller extraordinarie personal, förutsättes vara maximerad av Kungl. Maj:t. Rörligt tillägg bör i förekommande fall bestridas från posten.

Vid flera tillfällen har jag betonat angelägenheten av att fortifikationsförvaltningens kapacitet för projekteringsarbeten förstärkes. Som framgår av redogörelsen för fortifikationsförvaltningens anslagsäskanden har vidtagits åtgärder härför, bland annat genom beställningar av projekteringsarbete hos s. k. generalkonsulter. Ytterligare åtgärder kan bli aktuella i samband med eller i anslutning till pågående översynsarbete. Dessa åtgärder kan måhända bli av den karaktär att de bör underställas riksdagen. Jag förutsätter emellertid att Kungl. Maj:t har möjlighet att även i sådana fall besluta om provisoriska åtgärder såsom vikariatslöneförordnanden, inrättande av högre extra tjänster eller dylikt.

I föregående års statsverksproposition uttalade jag, att innan resultatet av 1956 års försvarsförvaltningssakkunnigas översyn föreligger var jag inte beredd tillstyrka ämbetsverkets förslag till inrättande av nya ordinarie eller extra ordinarie tjänster. För tillgodoseende av de mest angelägna personalbehoven vid centrala fortifikationsförvaltningen föreslog jag, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknades med 250 000 kr för att möjliggöra för ämbetsverket att anställa extra personal i högst Ag 23 för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter. Med hänsyn till försvarsförvaltningssakkunnigas översynsarbete upplager fortifikationsförvaltningen i sina anslagsäskanden för nästa budgetår inte några

nya ordinarie eller extra ordinarie tjänster. Däremot föreslår ämbetsverket, att anslaget uppräknas med drygt 350 000 kr, varav 267 000 kr under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal, för anställande av tillfällig personal. För egen del har jag intet att invända mot förslaget.

I syfte att förbättra fortifikationsförvaltningens möjligheter att anlita sakkunnigt biträde vid programmeringsarbeten föreslår jag en uppräkning av anslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag. Till denna fråga återkommer jag vid anmälan av detta anslag.

Frågan om inrättande av nya icke-ordinarie tjänster med avlöning från sakanslag torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till vid fastställande av stat för icke-ordinarie personal med avlöning från sakanslag.

Merkostnaderna för de i det föregående angivna personalförändringarna m. m. uppgår till sammanlagt 450 000 kr. Härtill kommer kostnader för lönegradsuppflyttningar enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142) samt för löneklassförändringar och tjänstetidsbefordran. Dessa kostnader beräknar jag till 150 000 kr. Ökningarna av medelsbehovet uppgår sålunda till totalt (450 000 + 150 000 =) 600 000 kr. Anslaget bör således uppföras med (9 200 000 + 600 000 =) 9 800 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	970 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	300 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 600
4. Avlöningar till personal för fortifikatorisk krigsplanläggning, <i>förslagsvis</i>	400 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	5 775 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 195 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	127 400
Summa kr	9 800 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 9 800 000 kr.

[11] 6. *Fortifikationsförvaltningen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	510 000	503 194
1961/62 (statsliggaren s. 170)	589 000	
1962/63 (förslag)	660 000	

Yrkande

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Överföring till sakanslag		15 000
2. Höjda traktamenten	15 000	
3. Höjda städlöner	10 000	
4. Hyreskostnader för hålkortsmaskin	40 000	
	65 000	15 000
	+ 50 000	

Motiv

1 och 2. *Fortifikationsförvaltningen* föreslår, att posten till reseersättningar för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 173 500 kr.

Från och med innevarande budgetår skall sådana resekostnader som direkt sammanhänger med fortifikationsförvaltningens verksamhet avseende nybyggnad m. m. bestridas av sakanslag i stället för från förevarande anslag. Medelsbehovet under anslaget nedgår till följd härav. *Fortifikationsförvaltningen* anser det emellertid icke möjligt att med säkerhet bedöma storleken av minskningen. Å andra sidan räknar ämbetsverket med att medelsbehovet kommer att öka med cirka 15 000 kr på grund av traktamentshöjningen från och med den 1 juli 1961. Med hänsyn till det anförda upptages anslagsposten till reseersättningar för nästa budgetår med oförändrat belopp.

3. Medelsbehovet under anslaget beräknas öka med 10 000 kr till följd av höjda städlöner.

4. Sedan utredning angående användning av hålkortsmaskiner numera slutförts anmäler fortifikationsförvaltningen, att ämbetsverket har för avsikt att framdeles hos Kungl. Maj:t hemställa om medgivande att från anslaget till rationaliseringsförsök under del av innevarande budgetår få disponera medel för förhyrning av en hålkortsmaskin. Årshyran för en sådan

maskin beräknar fortifikationsförvaltningen för budgetåret 1962/63 till omkring 40 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera anmält, att ytterligare 19 800 kr erfordras under förevarande anslag för budgetåret 1962/63 för slutlikvid för telefonväxel. Ämbetsverket beslutade nämligen den 11 mars 1952 att den till 107 800 kr uppgående kostnaden för anskaffning av telefonväxel skulle avföras å en särskild försträckningstitel, som årligen från och med budgetåret 1952/53 skulle tillgodoföras 8 000 kronor från omkostnadsanslaget. Med hänsyn till att militieombudsmannen i beslut den 11 augusti 1961 anført, att ifrågavarande bokföringsåtgärder måste anses felaktiga, bör under förevarande anslag för budgetåret 1962/63 beräknas medel om 19 800 kr för slutlikvidering av kostnaderna för telefonväxeln.

Departementschefen

Med anledning av fortifikationsförvaltningens förslag bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med avrundat 660 000 kr, vilket innebär en höjning med 71 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kr.

[12] 7. Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 1 600 000	² 696 139	³ 1 034 211
1961/62 (statsliggaren s. 171)	1 270 000		
1962/63 (förslag)	1 340 000		

¹ Härutöver 55 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar.

² Varav för forskningsverksamhet 689 953 kr. och för fortifikatorisk rustningsplanläggning 6 186 kr.

³ Varav för forskningsverksamhet 708 851 kr. och 325 360 kr.] till Kungl. Maj:ts disposition.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 icke till någon del bunden.

Intill budgetåret 1961/62 har under förevarande anslag beräknats medel för fortifikatorisk rustningsplanläggning. Medel för rustningsplanläggningen har emellertid från och med innevarande budgetår anvisats från fortifikationsförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 70 000 kr. Huvuddelen av den föreslagna anslagshöjningen hänför sig till prisstegringar. Närmare motivering till förslaget lämnar ämbetsverket i särskild skrivelse. Till denna, vilken kommer att tillhandahållas vederbörande utskott, torde få hänvisas för erhållande av närmare kännedom om förslagets innebörd.

Departementschefen

Fortifikationsförvaltningen räknar med ett ökat medelsbehov av 70 000 kr för forskningsverksamheten. Jag har intet att erinra häremot. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 340 000 kr.

[13] 8. Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	270 000	138 353	362 077
1961/62 (statsliggaren s. 171)	160 000		
1962/63 (förslag)	160 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 icke till någon del bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 160 000 kr. Medlen avses för utbildning och övningar med BRB-organisationens centrala, regionala och lokala ledningsorgan, arbetsorgan och driftvärn samt övriga omkostnader för verksamheten. Ämbetsverket beräknar medelsbehovet under anslaget till 332 000 kr för budgetår vid färdiguppbyggd BRB-organisation (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 67). Med hänsyn till reservationsmedelsbehållningen under anslaget bör det för nästa budgetår emellertid uppföras med 160 000 kr, vilket innebär oförändrad anslagstilldelning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Departementschefen

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 160 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kr.

[14] 9. **Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel**

	Anslag	Nettoinkomst	Behållning
1960/61	100	206 961	1 221 502
1961/62 (statsliggaren s. 171)	1 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 icke till någon del bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr. Ämbetsverket anmäler, att i anslutning till omorganisationen av byggnads- och reparationsberedskapen en översyn kommit till stånd av förrådshållningen av beredskapsmateriel. Den under anslaget för budgetåret 1960/61 redovisade nettoinkomsten utgör inflytande medel för härvid försäld materiel. Ämbetsverket avser att använda reservationsbehållningen för anskaffning av sådana maskiner och arbetsredskap som icke kan ställas till förfogande av vederbörande företag eller myndighet. Fortifikationsförvaltningen har för avsikt att — när utredning rörande behovet av maskiner och arbetsredskap är slutförd — underställa Kungl. Maj:t en plan för ifrågavarande anskaffningar (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 61).

Departementschefen

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 maj 1961 (regleringsbrev I) föreskrivit, att medel under förevarande anslag ej må utnyttjas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag att anslaget även för budgetåret 1962/63 uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

[15] 10. Armétygförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	24 000 000	23 829 310
1961/62 (statsliggaren s. 171)	27 550 000	
1962/63 (förslag)	27 500 000	

Yrkande

Armétygförvaltningen (skr. 4/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 1 950 000 kr.

Ökning

I. Nya tjänster

1. Vapenavdelningen

1 förste byråingenjör Ae 23 (2. vapenbyråns kemiska sektion)	28 416
--	--------

2. Fordonsavdelningen

a) flygsektion inrättas inom fältarbetsbyrån:

1 byråingenjör Ae 19, 1 ingenjör Ae 17 och 1 kansli-bitråde Ae 7	56 424
--	--------

b) 1 byråingenjör Ae 21 (kontrollsektionen)	25 632
---	--------

c) 2 tekniker Ae 9 (fältarbetsbyråns projektsektion; 2 kollektivavtalsanställda utgår)	27 576
--	--------

3. Elektroavdelningen

a) 1 byrådirektör Ae 26 (specialtekniska sektionen)	33 192
---	--------

b) 1 förste byråingenjör Ae 23 och 2 byråingenjörer Ae 21 (kontrollsektionen)	79 680
---	--------

4. Verkstadsavdelningen

1 förste byråingenjör Ae 23 och 1 byråingenjör Ae 21 (driftbyråns tygverkstadssektion)	54 048
--	--------

5. Inköpsavdelningen

a) 2 byråintendenter Ae 21 och 1 kansliskrivare Ae 10 (inköpssektionen)	65 808
---	--------

b) 1 tekniker Ae 9 och 1 tekniskt biträde Ae 7 (expeditionen)	26 232
---	--------

	Ökning
6. <i>Administrativa byrån</i>	
1 förste byråsekreterare Ae 23 (sekreterare i försvarets centrala företagsnämnd och försvarets centrala arbetarskyddsnämnd)	28 416
7. <i>Tygförrådsbyrån</i>	
1 assistent Ae 17, 1 assistent Ag 15 och 2 kontorister Ag 9 (materielredovisningssektionen)	67 248
8. <i>Normaliebyrån</i>	
a) 1 förste byråingenjör Ae 23 (materiallaboratoriet) ...	28 416
b) 1 förste byråingenjör Ae 23 och 1 förste kansliskrivare Ae 12 (biblioteket)	44 532
c) 1 tekniskt biträde Ae 7 (förlagssektionen)	12 444
9. <i>Centralplaneringen</i>	
1 kansliskrivare Ae 10	14 544
II. Löneregleringar	
1. <i>Uppflyttning av byråchefer m. fl.</i>	
6 byråchefer Bp 1—Bp 3, 3 byråchefer Bo 1—Bo 3, 1 krigsråd Bo 1—Bo 3 och 1 chef för centralplaneringen Bo 1—Bo 3	48 312
2. <i>Vapenavdelningen</i>	
1 byrådirektör Ao 26 — överingenjör Bo 1 (1. vapenbyråns eldledningssektion), 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26 (kontrollbyråns artillerisektion), 1 ingenjör Ae 17—Ae 19 (1. vapenbyråns pjässektion), 2 ingenjörer högst Ae 15—Ae 17 (2. vapenbyråns artilleriammunitionssektion respektive kontrollbyråns ammunitionssektion)	19 260
3. <i>Fordonsavdelningen</i>	
2 byrådirektörer Ao 26 — överingenjörer Bo 1 (fordonsbyråns respektive fältarbetsbyråns projektsektioner), 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 och 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (kontrollsektionen), 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (fordonsbyråns stridsfordonssektion), 2 kontorsbiträden Ao 5 — kanslibiträden Ao 7 (centralsektionen)	30 024

4. Elektroavdelningen

1 byrådirektör Ae 26 — överingenjör Bo 1 och 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (telebyråns radiosektion), 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 och 1 förste byråingenjör Ao 23 — byrådirektör Ao 24 (telebyråns nätsektion), 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (telebyråns anläggningssektion), 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26 (telebyråns specialektion), 1 byrådirektör Ao 24 — överingenjör Bo 1, 1 byråingenjör Ao 21 — förste byråingenjör Ao 23 och 1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 (radarbyråns stridsledningsradarsektion), 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26 och 1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 (radarbyråns eldledningsradarsektion), 1 byråingenjör Ao 21 — förste byråingenjör Ao 23 och 1 byråingenjör Ao 19—Ao 21 (ritkontoret), 2 byråingenjörer Ae 19—Ae 21 (elkraftsektionen)	58 296
--	--------

5. Verkstadsavdelningen

1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (driftbyråns arbetsstudiesektion), 1 assistent Ae 15—Ae 17 och 1 förste kansliskrivare Ae 12 — kontorsskrivare Ae 13 (driftbyråns verkstadsförrädssektion)	5 388
---	-------

6. Administrativa byrån

2 byrådirektörer Ao 24—Ao 26 (kanslisektionen respektive personalkontoret)	3 264
--	-------

7. Tygfförrådsbyrån

1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (förrådsdetaljen)	2 508
--	-------

8. Ammunitionsförrådsbyrån

1 kontorsskrivare Ao 13 — assistent Ao 15 och 1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9 (ammunitionsredovisningssektionen), 1 förste kansliskrivare Ao 12 — assistent Ao 15 (ammunitionssektionen)	5 904
--	-------

9. Normaliebyrån

1 förste byråintendent Ae 23 — byrådirektör Ae 24 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — tekniskt biträde Ae 7 (beskrivningssektionen), 2 byråingenjörer Ae 19—Ae 21 (materiallaboratoriet), 1 kanslibitråde Ao 7 — kontorist Ao 9 och 1 kontorsbiträde Ao 5 — kanslibitråde Ao 7 (biblioteket)	10 320
--	--------

	Ökning
10. <i>Centralplaneringen</i>	
1 kanslibitråde Ao 7 — kontorist Ao 9	1 344
III. Lönegradsuppflyttningar m.m. enligt prop. 1961: 142	243 260
IV. Löneklassuppflyttningar m.m.	187 388
V. Vikariats- och övertidsersättningar	149 500
VI. Exakträkning m.m.	592 624
	1 950 000

Motiv

I. Armétygförvaltningen framhåller inledningsvis, att nya tjänster föreslagits inrättade endast i sådana fall, där detta visat sig oundgängligen erforderligt med hänsyn till tillkomsten av helt nya arbetsområden eller där arbetsuppgifterna ökat i sådan omfattning, att den redan befintliga personaluppsättningen visat sig otillräcklig.

1. Tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 avses för ärenden rörande skydd mot atomstridsmedel och stridsgaser inom 2. vapenbyråns kemiska sektion. De nämnda arbetsuppgifterna har utökats med hänsyn till att materielen blivit alltmera tekniskt kvalificerad. Den tidigare gasskyddsmaterielen måste sålunda bland annat ersättas med mera tidsenlig materiel, var till kommer att skyddet mot atomstridsmedlen kräver helt ny materiel utan tidigare motsvarighet.

2 a). Inom fältarbetsbyrån handlägges bland annat ärenden rörande arméns lufttransportmateriel. För uppgifterna ianspråktares för närvarande en byrådirektör i A 24, en byråingenjör i A 21 och en byråingenjör i A 19. Anskaffning av bland annat sambandsflygplan och olika typer av helikoptrar pågår. Denna materiel är i flertalet fall i tekniskt hänseende mer komplicerad än arméns nuvarande flygmateriel. Arbetsuppgifterna antas öka ytterligare efter planerad överflyttning från arméintendenturförvaltningen av ärenden rörande förhyrning av flygmateriel för armén samt målflygning. Armétygförvaltningen föreslår därför, att en särskild flygsektion inrättas inom fältarbetsbyrån för ärenden rörande arméns flygmateriel m.m. För sektionen avses de föreslagna nya tre tjänsterna. I övrigt förutsättes, att personalbehovet för sektionen får tillgodoses inom ramen för tillgänglig personal.

Av de nya tjänsterna avses tjänsten för byråingenjör i Ae 19 för ärenden rörande fallskärmar, anordningar för materielfällningar m.m. samt kanslibiträdestjänsten för registrerings- och uppföljningsarbete samt statistik.

b) Innehavaren av tjänsten avses skola handlägga ärenden avseende bro-, maskerings- och lufttransportmateriel.

c) Teknikerna i Ae 9 är avsedda för fältarbetsbyråns projektsektions försöksstation vid Ing 1 såsom biträden vid grundläggande försök samt för att

utföra smärre ändringar och reparationer på försöksmateriel m. m. Vid bifall till förslaget kan antalet kollektivavtalsanställda arbetare minskas med två.

3 a). För typbesiktningar föreslås en byrådirektörstjänst skola tillkomma vid elektroavdelningens specialtekniska sektion.

b) Beträffande arbetsbelastningen vid kontrollsektionen anför armétygförvaltningen följande.

Arbetsbelastningen inom denna sektion har under senare år ökat i sådan omfattning, att kontrolluppgifterna svårligen kunna bemästras utan en fortsatt personalförstärkning. Den ökade arbetsbelastningen hänför sig ej allenast till materielleveransernas omfattning utan är även föranledd av att materielen blivit alltmer tekniskt komplicerad jämväl ur kontrollsynpunkt. Härtill kommer att elmaterielen i allt större utsträckning kommit att ingå som delar och komponenter i av övriga sakavdelningar anskaffad materiel.

Tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 erfordras för att en effektivare samplanering av elektroavdelningens kontrollverksamhet skall åstadkommas. Det skall tillika ankomma på innehavaren att leda större kontrollupdrag samt att utföra och uppfölja studier och åtgärder i fråga om driftsäkerhetsövervakning hos större sammansatta teletekniska system.

Den ena tjänsten i Ae 21 avses för anskaffning av krypto- och fjärrskriftmateriel, för vilket materielområde ämbetsverket föreslagits bli huvudförvaltningsmyndighet. Den andra tjänsten i Ae 21 är avsedd för tillsyns- och underhållsuppgifter beträffande teletekniska mätdon. Armétygförvaltningen upplyser, att värdet av dessa specialinstrument uppgår till cirka fem miljoner kronor, vartill även kommer vapen- och verkstadsavdelningarnas teletekniska specialinstrumenteringar.

4. Med hänsyn till tillkomsten inom armén av nya och alltmer komplicerade fordonstyper anses ytterligare en förste byråingenjör i Ae 23 erforderlig vid driftbyråns tygverkstadssektion. Vid samma sektion bör också tillkomma en byråingenjör i Ae 21 för handläggning av vissa radar- och robotärenden.

5 a). De två tjänsterna för byråintendent i Ae 21 föreslås för inköpssektionens fordons- respektive elektromaterielgrupper. Denna arbetskraftförstärkning anses nödvändig med hänsyn till att anskaffningen av fordons- och elektromateriel ökar såväl i omfattning som i värde. Vidare framhålles, att ifrågavarande materiel utmärkes av en så långt driven komplicitet, att ökade krav på vederbörande inköparens kvalifikationer måste ställas. Förslag angående tjänsten för elektromaterielgruppen har tidigare framförts (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 65).

Kansliskrivaren i Ae 10 är avsedd för uppgifter beträffande leveransövervakning vid inköpssektionens elektromaterielgrupp.

b) Tjänsterna avses främst för skötsel av rotaprinttryckeriet vid in-

köpsavdelningens expedition. För uppgifterna anses två mera kvalificerade befattningshavare erforderliga. Förslaget har tidigare framförts (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 65).

6. För sekreterare i försvarets centrala företagsnämnd och försvarets centrala arbetarskyddsnämnd bör enligt armétygförvaltningen en tjänst för förste byråsekreterare i Ae 23, placerad vid administrativa byråns kansli-sektion, inrättas. Centrala företagsnämnden har i skrivelse den 29 juni 1961 hemställt, att en tjänst i högst Ag 23 måtte inrättas för ifrågavarande ändamål redan under innevarande budgetår. Kungl. Maj:t har den 20 oktober 1961 bifallit framställningen. Kungl. Maj:t har därvid emellertid föreskrivit, att avlöningskostnaderna för tjänsten skall bestridas från anslaget till vissa nämnder m. m.

7. Inom tygförrådsbyrån har sedan några år pågått uppläggning av nya rutiner för behovsberäkning och materielredovisning (tilldelning) medelst hålkort och elektronisk databehandling. Verksamheten bör nu enligt armétygförvaltningen koncentreras till en särskild hålkorts- och stansgrupp. Kungl. Maj:t har den 26 maj 1961 medgivit, att hos ämbetsverket finge, med utnyttjande av tillgängliga medel under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, längst intill utgången av juni 1962, finnas anställda två ingenjörer eller assistenter i högst Ag 15 samt två kontorister i Ag 9. Då ifrågavarande verksamhet beräknas pågå jämväl under de närmaste budgetåren, föreslås att härför erforderliga tjänster tills vidare uppföres på ämbetsverkets stat. För att giva stadga åt verksamheten och för att till tygförrådsbyrån mera stadigvarande knyta kvalificerad befattningshavare med kunskaper i elektronisk databehandling samt med erfarenhet av materielredovisning bör emellertid enligt armétygförvaltningen en av tjänsterna inrättas i form av en extra ordinarie assistenttjänst i Ae 17.

I anslutning till förslag i propositionen 1961: 110 rörande tryckning och förrådshållning av publikationer inom försvaret uttalades (s. 20), att frågan om indragning av en tjänst för kansliskrivare i Ae 10 vid tygförrådsbyrån borde — efter ytterligare överväganden inom armétygförvaltningen — upptagas till prövning i anslutning till anslagsäskandena för budgetåret 1962/63. Armétygförvaltningen anmäler i förevarande sammanhang, att tjänsten även framdeles är erforderlig.

8 a). För specialist inom lättmetallområdet bör en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 tillkomma vid materiallaboratoriet.

b) Förste byråingenjören i Ae 23 avses för armétygförvaltningens under rättelseorganisation, som är ansluten till normaliebyråns bibliotek.

Med hänsyn bland annat till det hemliga material som bearbetas inom underrättelseorganisationen bör denna utrustas med egen expedition. För ändamålet föreslås en tjänst för förste kansliskrivare i Ae 12. För innevarande budgetår föreslog ämbetsverket för uppgifterna en pensionerad officer i A: 24 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 66).

c) Det tekniska biträdet i Ae 7 är avsett för biträde åt reproduktionsfotografen å förlagssektionen.

9. Med hänsyn till ökade arbetsuppgifter bör enligt armétygförvaltningen för föreståndare för expeditionen tillkomma en ny tjänst för kansliskrivare.

II. De relativt omfattande förslag till lönegradsuppflyttningar, främst av tekniska tjänster, som framlägges är enligt armétygförvaltningen föranledda av de rådande svårigheterna att i konkurrens med det civila näringslivet förvärva och i tjänst bibehålla kvalificerad personal. Den under senare år ökade personalavgången i förening med nyssnämnda rekryteringssvårigheter har enligt armétygförvaltningen lett till att arbetsuppgifter inom skilda delar av ämbetsverkets verksamhetsområde måst eftersättas på grund av personalbrist. — Ämbetsverket framlägger förslag om vidgad tillämpning av högstlönegradssystem såväl avseende teknikerpersonal som kontorspersonal.

1. Förslaget omfattar samtliga i ämbetsverkets organisation ingående byråchefstjänster (motsvarande), som är placerade i lönegrad B 1. Tjänsterna som chef för elektroavdelningens tele- respektive radarbyråer är redan (prop. 1961: 142) placerade i Bp 3.

2—10. Det sammanlagda antalet föreslagna lönegradsuppflyttningar i övrigt är 43. Förslagen innebär till en mindre del upprepningar av förut framförda yrkanden. Som motiv för förslagen åberopas huvudsakligen arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med ifrågavarande tjänster.

Armétygförvaltningen anmäler härutöver önskemål om vissa ytterligare lönegradsuppflyttningar. Dessa bör emellertid enligt ämbetsverkets mening behandlas i annat sammanhang.

VI. Beloppet hänför sig till exakträkning av kostnaderna för samtliga i ämbetsverkets organisation ingående tjänster, varvid lönekostnaderna för vakanta tjänster beräknats efter lägsta löneklassen inom respektive lönegrad.

Chefen för armén föreslår i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår ånyo, att en beställning för kapten i Ao 21 skall tillkomma vid fälttygkåren (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 67). Beställningen avses för armétygförvaltningens centralplanering. Arméchefen återkommer vidare till sina tidigare framförda förslag att två beställningar vid tygtekniska kåren för armédirektör av 1. graden i Ao 26 skall tillkomma i utbyte mot två civila byrådirektörstjänster, en i Ao 26 och en i Ao 24, avsedda för chefen för krigsreparationssektionen inom armétygförvaltningens verkstadsavdelning respektive chefen för den i samma avdelnings driftbyrå ingående tygverkstadssektionen (jfr senast prop. 1960: 1, bil. 6, s. 133). Härjämte föreslår arméchefen, att för chefer för utbildningsdetaljen respektive fältreparationsde-

taljen vid armétygförvaltningens verkstadsavdelning skall tillkomma två beställningar vid tygtekniska kåren för armédirektör av 2. graden i Ao 24 i utbyte mot två beställningar vid kåren för arméingenjör av 1. graden i Ao 23.

Försvarets civilförvaltning tillstyrker förslagen.

Departementschefen

Jag vill inledningsvis erinra om vad jag tidigare under punkten Vissa gemensamma frågor m. m. anfört angående möjligheterna att genom om-disponering av tjänster m. m. tillgodose trängande behov av personalförstärkningar. Med de så angivna utgångspunkterna har jag ansett mig böra pröva de framförda förslagen till personalförändringar restriktivt. Min strävan har nu liksom under de senaste budgetåren varit att i första hand tillgodose önskemålet om en kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen inom i stort sett oförändrad personalram.

Vad först angår vapenavdelningen har jag intet att erinra mot att en ny tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 inrättas för andra vapenbyrån. Vid bifall härtil bör emellertid en ingenjörstjänst i högst Ae 15 indragas inom avdelningen.

Jag har inte heller något att invända mot att en särskild flygsektion organiseras inom fordonsavdelningens fältarbetsbyrå. I fråga om de av armétygförvaltningen föreslagna nya tjänsterna för sektionen anser jag mig emellertid endast böra tillstyrka en tjänst för ingenjör i Ae 17. Personalbehovet i övrigt bör tillgodoses genom ianspråktagande av befintliga tjänster.

Jag tillstyrker vidare, att två kollektivavtalsanställda arbetare vid fältarbetsbyrån utbytes mot tekniker i Ae 9.

Inom elektroavdelningens kontrollsektion bör tillkomma två tjänster för byråingenjör i Ae 21. Jag föreslår emellertid, att tjänster för en ingenjör i Ae 17 och två ingenjörer i högst Ae 15 inom avdelningen härvid indrages.

I fråga om verkstadsavdelningen tillstyrker jag, att en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 inrättas för driftbyrån.

För inköpsavdelningen bör tillkomma en tjänst för byråintendent i Ae 21.

För tygförrådsbyrån beräknar jag med anledning av armétygförvaltningens förslag medel för en assistent i Ag 17, en assistent i Ag 15 och två kontorister i Ag 9.

Jag har intet att erinra mot att en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 tillkommer för materiallaboratoriet inom normaliebyrån, under förutsättning att en tjänst för byråingenjör i Ae 19 samtidigt indrages.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag

föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av tjänster för två kanslibiträden i Ao 7 till kontorist i Ao 9 respektive förste biblioteksbiträde i Ao 9.

För sekreterare åt försvarets centrala förelagsnämnd och försvarets centrala arbetarskyddsnämnd räknar jag för nästa budgetår med en tjänst för förste byråsekreterare i högst Ae 23. Avlöningskostnaderna för tjänsten bör emellertid enligt min mening ej belasta förevarande anslag utan bestridas av anslaget till vissa nämnder. Jag vill erinra om att en tjänst i högst Ag 23 redan inrättats för ändamålet genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 oktober 1961. Härvid har föreskrivits, att avlöningskostnaderna skall utgå från anslaget till vissa nämnder.

I övrigt anser jag mig inte böra biträda armétygförvaltningens förslag för nästa budgetår. Jag tillstyrker emellertid arméchefens förslag att två beställningar för armédirektör av 1. graden i Ao 26 inrättas vid tygtekniska kåren i utbyte mot två civila byrådirektörstjänster, en i Ao 26 och en i Ao 24, avsedda för chefen för krigsreparationssektionen inom armétygförvaltningens verkstadsavdelning respektive chefen för den i samma avdelnings driftbyrå ingående tygverkstadssektionen. I enlighet härmed föreslår jag, att nämnda byrådirektörstjänster indrages. Jag avser att framdeles vid anmälan av arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. föreslå inrättande av de två beställningarna för armédirektör av 1. graden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i enlighet med vad som skett vid genomförande av ändrad organisation för de militära och civilmilitära personalkåren för tygförvaltningstjänsten inom armén (se prop. 1958: 110, s. 115—159) meddela de bestämmelser rörande övergångsanordningar m. m. som kan bli erforderliga med anledning av ifrågavarande tjänsteutbyten.

Vid anmälan framdeles av arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. kommer jag även att taga ställning till arméchefens förslag i övrigt rörande inrättande vid tygtekniska kåren samt vid fälttygkåren av beställningar, avsedda för placering vid armétygförvaltningen.

Jag kommer i det följande vid anmälan av anslaget till armétygförvaltningens anstalter att framlägga förslag rörande omorganisation av centralförråden för tygmateriel. I enlighet med detta förslag bör under förevarande anslag uppföras två beställningar för förvaltare i Ao 19 (ur fälttygkåren).

Merkostnaderna för de i det föregående angivna personalförändringarna uppgår till sammanlagt omkring 200 000 kr. Under erinran om vad jag anfört i det föregående under punkten Vissa gemensamma frågor m. m., föreslår jag vidare, att anslagsposten Avlöningar till tillfälligt anställd personal uppräknas med 200 000 kr till 300 000 kr. Merkostnaderna för lönegradsuppflyttningar m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142) uppgår till omkring 250 000 kr. Ökningarna i medelsbehovet uppgår således till sammanlagt (200 000 + 200 000 + 250 000 =) 650 000 kr. Armétygför-

valtningen har härjämte anmält behov av medel för löneklassuppflyttningar m. m. Med hänsyn till anslagsbelastningen m. m. anser jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 27 500 000 kr, vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för armétygförvaltningen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga övergångsåtgärder vid utbyte av två civila tjänster mot civilmilitära beställningar;

c) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 600 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	255 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	5 100
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	300 000
5. Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal, <i>förslagsvis</i>	1 000 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	14 000 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 950 000
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	389 900
Summa kr 27 500 000	

d) till Armétygförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 27 500 000 kr.

[16] 11. Armétygförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 125 000	1 346 425
1961/62 (statsliggaren s. 174) ¹	1 330 000	
1962/63 (förslag)	1 650 000	

¹ Av Kungl. Maj:t den 19 maj 1961 fastställd stat för anslaget slutar på 1 600 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1961 medgivit, att det för budgetåret 1960/61 anvisade anslaget till armétygförvaltningens omkostnader fick överskridas med sammanlagt 228 000 kr, posten till reseersättningar med högst 3 000 kr (för flyttningskostnader i samband med omstationering) samt posten till övriga expenser med högst 225 000 kr (varav högst 55 000 kr för renhållning, städning och inre bevakning samt återstoden för användning av hålkorts- och datamaskiner). Av Kungl. Maj:t den 19 maj 1961 fastställd stat för innevarande budgetårs anslag slutar på 1 600 000 kr, vilket med 270 000 kr överstiger för budgetåret anvisat belopp. Armétygförvaltningens i det följande redovisade medelsbehov under anslaget för nästa budgetår utgår från det anvisade beloppet — 1 330 000 kr — och ej från den av Kungl. Maj:t fastställda staten — 1 600 000 kr.

Yrkande

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 270 000 kr.

	Ökning
1. Höjda traktamenten m. m.	5 000
2. Renhållning och städning	15 000
3. Skrivmaterialier m. m.	15 000
4. Ökade telefonkostnader m. m.	25 000
5. Hyreskostnader för hålkortsmaskiner	200 000
6. Kostnader för bokinköp m. m.	10 000
	270 000

Motiv

1. Anslagsposten till reseersättningar föreslås höjd med 5 000 kr bland annat med hänsyn till beräknade kostnadsökningar för höjda traktamenten.

2. För nästa budgetår beräknas kostnaderna för städning och renhållning stiga med 15 000 kr till följd av ökade materielkostnader och nytillkomna städомråden.

3. På grund av ökad förbrukning av skrivmaterialier och snabbkopieringspapper för kontorsbruk räknar armétygförvaltningen med ökade kostnader om 15 000 kr.

4. Medelsbehovet för telegram, telefon och annonsering beräknas för budgetåret 1962/63 till 400 000 kr, inehärande en ökning med 25 000 kr. Kostnadshöjningen hänför sig huvudsakligen till ökat antal telefonsamtal samt omflyttningar m. m.

5. Kostnaderna för användning av hålkorts- och datamaskinanläggningar skall från och med budgetåret 1960/61 bestridas från förevarande anslag.

För nästa budgetår beräknas för ändamålet 360 000 kr, vilket innebär en höjning med 200 000 kr.

6. För bokinköp och bindning m. m. räknar armétygförvaltningen med ett ökat medelsbehov av 10 000 kr.

Departementschefen

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 17 februari 1961 medgivit, att fortifikationsförvaltningen fick gå i författning om förhyrning av lokaler i ett under byggnad varande kontorshus inom kvarteret Tegeludden vid Sandhamnsgatan å Östermalm i Stockholm. Förhyrningen avsågs tillgodose del av lokalbehovet för till Stockholm förlagda centrala staber och förvaltningsmyndigheter inom försvaret. Samtidigt uppdrog Kungl. Maj:t åt 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga att utreda vilka myndigheter eller delar därav, som borde förläggas till här avsedda lokaler. De sakkunniga har den 14 juli 1961 avgivit förslag i ämnet. Enligt detta skall armétygförvaltningen i ifrågavarande byggnad erhålla cirka 200 kontorsrum samt flygförvaltningen omkring 240 rum. Kungl. Maj:t har den 15 september 1961 föreskrivit, att de nya lokalerna i huvudsak skall utnyttjas enligt försvarsförvaltningssakkunnigas förslag.

Arshyran för ifrågavarande fastighet har av fortifikationsförvaltningen beräknats till omkring 1 120 000 kr. Härutöver uppkommer för armétygförvaltningen och flygförvaltningen under budgetåret 1962/63 kostnader för inredning m. m. av lokalerna (telefonväxel, armatur, bevakning etc.). Vid beräkningen av förevarande anslag tar jag icke hänsyn till sistnämnda kostnader. Till frågan om medelsanvisning för bestridande av dessa torde jag få återkomma vid en senare tidpunkt.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår i riksstaten uppfört med 1 330 000 kr. Av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslaget slutar på 1 600 000 kr. Armétygförvaltningen föreslår, att sistnämnda belopp anvisas under anslaget för nästa budgetår. För egen del föreslår jag emellertid, att anslaget uppföres med 1 650 000 kr, innebärande en anslagshöjning med 320 000 kr. I jämförelse med för anslaget fastställd stat utgör höjningen 50 000 kr. I förhållande till för innevarande budgetår anvisade medel beräknar jag vid anslagsavvägningen de ökade kostnaderna för användning av hålkorts- och datamaskiner till 270 000 kr. Ökningarna i medelsbehovet för städning m. m., skrivmaterialier m. m. och telefon beräknar jag till 45 000 kr. För trakamenten slutligen räknar jag i enlighet med armétygförvaltningens förslag med 5 000 kr. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget taga slutlig ställning till hur detta bör fördelas på olika ändamål.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armétygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kr.

[17] 12. *Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter:*
Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 200 000	7 766 680
1961/62 (statsliggaren s. 175)	8 020 000	
1962/63 (förslag)	8 050 000	

Yrkande

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget minskas med 235 000 kr.

Ökning Minskning

I. Personalförändringar

1. Omorganisation av centralförråd för tygmateriel

6 assistenter Ae 15, 1 kontorsskrivare Ae 13, 3 förste kansliskrivare Ae 12 och 1 kanslibi- tråde Ae 7	178 936	
3 förrådsförvaltare Ae 13, 6 kontorsskrivare Ae 13, 1 förste kansliskrivare Ae 12, 2 kansli- skrivare Ae 10, 1 transportförman Ae 10, 3 kontorister Ae 9, 5 kanslibiträden Ae 7 och 25 biträden för skriv- och kontorsgöromål utgår		628 508

2. Nya centralförråd

4 förste förrådsförmän Ae 10, 3 kontorister Ae 9, 3 vaktmän Ae 8 och 3 värmeskötare Ae 8	168 252	
---	---------	--

3. Överföring till annat anslag m. m.

1 förste maskinist Ae 11, 1 reparatör Ae 9, 3 vaktmän Ae 8 och 1 värmeskötare Ae 8		82 254
---	--	--------

II. Förändringar enligt prop. 1961: 142 m. m. 8 500

III. Löneklassuppflyttningar 13 040

IV. Vikariats- och övertidsersättningar m. m. 98 000

V. Omräkning m. m. 9 034

475 762	710 762
— 235 000	

Motiv

I. 1. Sedan dåvarande statens organisationsnämnd (SON) verkställt undersökningar angående organisation av arméns centralförråd för tygmateriel har chefen för armén på grundval av en av organisationsnämnden utarbetad rapport över undersökningarna, efter samråd med vederbörliga myndigheter och sedan berörda personalorganisationer beretts tillfälle avgiva yttranden, den 10 juli 1961 ingivit förslag i ämnet. De av organisationsnämnden utförda undersökningarna har avsett stabs- och förvaltningsverksamheten under det att arbetsstudiesektionen inom armétygförvaltningens verkstadsavdelning handhaft undersökningar sammanhängande med den egentliga materielhanteringen och materielvården. Det arbete som utföres av förrådspersonal från och med förrådsmästare och nedåt har ej varit föremål för undersökningar, bland annat därför att en omläggning till ackordsarbete pågår.

Organisationsnämndens förslag innebär i huvudsak följande. Vid varje tygstation sammanföres en fredsförrådsgrupp med närliggande krigsförrådsgrupp till ett centralfredsförråd. Återstående krigsförrådsgrupper sammanföres till ett centralkrigsförråd. Båda centralförråden avses stå under förrådsföreståndares (förvaltare i Ao 19 vid fältflygkåren) ansvar och uppbörd. Det föreslås, att förråds- och expeditionsuppgifterna renodlas under var sin företrädare, förråds- respektive expeditionsföreståndaren, båda förvaltare vid fälttygkåren. Förslaget åsyftar vidare att bättre tillgodose behovet av en effektiv mobiliseringsplanläggning. Ett särskilt besiktningsorgan och ett förrådskontrollorgan — serviceavdelningen — som även svarar för transporttjänsten, ställs till tygmästarens förfogande. Med avseende slutligen å fastighetsförvaltningen anslutes tygstation till närliggande regemente. Detta gäller ej Stockholms och Bodens tygstationer, vilka har egen fastighetsförvaltning och därför bör ha egen kasernvårdsavdelning närmast under expeditionsföreståndaren.

Organisationsnämnden föreslår, att nya beställningar och tjänster tillkommer för sju fanjunkare i Ao 13 och två förste tyghantverkare i Ao 14 (arméns avlöningsanslag) samt en kontorsskrivare i Ae 13. Å andra sidan kan enligt förslaget beställningar och tjänster indragas för två förvaltare i Ao 17 (arméns avlöningsanslag), fyra förrådsförvaltare i Ae 13, fem förste kansliskrivare i Ae 12, två kansliskrivare i Ae 10, en transportförman i Ae 10, fem kontorister i Ae 9, sju kanslibiträden i Ae 7 och 18 biträden för skriv- och kontorsgöromål. Härjämte utgår två arvodesbefattningar för pensionerad underofficer.

Chefen för armén ansluter sig i princip till organisationsnämndens förslag. Service- och besiktningsorgan bör emellertid enligt arméchefen ej vara direkt underställda tygmästaren utan sammanföras med centraldetaljen och bokföringsdetaljen till en enhet, benämnd förrådsexpedition, under expedi-

tionsföreståndarens ledning. För att expeditionsföreståndaren — förvaltare i Ao 17 — skall kunna biträda tygmästaren i krigsförberedelsearbetet bör vid alla tygstationer utom på Gotland tillkomma en tjänst för assistent i Ae 15, vilken skall direkt leda expeditionstjänst och bokföring.

Arméchefens förslag till personalförändringar överensstämmer på de flesta punkter med organisationsnämndens beräkningar. Arméchefens förslag innebär dock inrättande av nya tjänster för sex assistenter i Ae 15 (SON:s förslag innebar ingen förändring) och en förste kansliskrivare i Ae 12 (SON — 5). Å andra sidan räknar arméchefen med att antalet kontorsskrivare i Ae 13 kan minskas med fem (SON + 1). Antalet kontorister minskas med fyra (SON — 5), kanslibiträden med fem (SON — 7) och biträden för skriv- och kontorsgöromål med 19 (SON — 18).

De av *armétygförvaltningen* i medelsäskandena för nästa budgetår under förevarande anslag framförda förslagen till personalförändringar vid centralförråden för tygmateriel överensstämmer — såsom framgår av sammanställningen — i huvudsak med arméchefens och organisationsnämndens personalberäkningar.

2. I anslutning till den fortsatta utbyggnaden m. m. av vissa centrala ammunitionsförråd (jfr prop. 1961:1, bil. 6, s. 79) erfordras ytterligare personal. För budgetåret 1962/63 föreslår armétygförvaltningen, att nya tjänster inrättas för fyra förste förrådsförmän i Ae 10, tre kontorister i Ae 9, tre vaktmän i Ae 8 samt tre värmeskötare i Ae 8.

3. Ett ammunitionsförråd inom V. militärområdet skall upphöra att vara centralförråd. Ansvar för förrådets bevakning och tillsyn övergår därvid helt på chefen för armén. Med anledning härav bör tjänster för en förste maskinist i Ae 11, en vaktman i Ae 8 och en värmeskötare i Ae 8 överföras till att redovisas under arméns allmänna avlöningsanslag, medan tjänster för en reparatör i Ae 9 och två vaktmän i Ae 8 kan indragas.

IV. För vikariats- och overtidsersättningar beräknas sammanlagt 65 000 kr, för kallorts- och obekvämhetsstillägg sammanlagt 33 000 kr.

Departementschefen

I det föregående har jag redogjort för resultatet av undersökningar som dåvarande statens organisationsnämnd utfört angående organisation av arméns centralförråd för tygmateriel samt arméchefens och armétygförvaltningens förslag i ämnet. För egen del tillstyrker jag förslaget om att bilda centralfreds-förråd och centralkrigsförråd. Det synes vara rationellt att såsom organisationsnämnden föreslagit handlägga förråds- och expeditionsgöromålen inom särskilda arbetsenheter under var sin företrädare. Däremot anser jag det vara mindre lämpligt med förvaltare som chef för expedition och bokföring. Med hänsyn till expeditionsgöromålens mera civila

karaktär bör i stället en civil tjänsteman — assistent i Ae 15 — såsom chef för expedition och bokföring direkt underställas tygmästaren. För detta talar även enligt mitt förmenande att under de närmaste åren övergång torde ske från manuell till maskinell bokföring, vilket kommer att ställa högre krav på fackutbildad personal. Enligt förslaget skulle på expeditionsförvaltaren även ankomma att biträda tygmästaren med krigsförberedelsearbetet. Det är viktigt att krigsförberedelsearbetet effektiviseras. Planläggningen av krigsförberedelserna ankommer på såväl den centrala myndigheten — armétygförvaltningen — som regionala myndigheter. Armétygförvaltningen bör därför kunna ställa specialister till tygmästarnas förfogande vid den regionala utformningen av planläggningen. Jag anser därför, att två beställningar för förvaltare i Ao 19 ur fälttygkåren bör tillkomma vid armétygförvaltningens tygförrådsbyrå. Förslag härom har jag framlagt i det föregående vid anmälan av armétygförvaltningens avlöningsanslag. Service och besiktning bör slutligen i enlighet med nämndens förslag ställas direkt under tygmästaren.

Vid bifall till det nu anförda bör under förevarande anslag tillkomma tjänster för sex assistenter i Ae 15 och två förste kansliskrivare i Ae 12. Samtidigt kan följande tjänster indragas, nämligen för fyra förrådsförvaltare i Ae 13, fem kontorsskrivare i Ae 13, två kansliskrivare i Ae 10, en transportförman i Ae 10, fyra kontorister, varav tre i Ae 9 och en i Ag 9, fem kanslibiträden, varav fyra i Ae 7 och en i Ag 7, samt 22 biträden för skriv- och kontorsgöromål. Från och med den 1 januari 1963 kan vidare tre befattningar för pensionerad underofficer i A: 17 indragas.

Vid genomförande av ifrågavarande omorganisation bör härjämte under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. tillkomma sju beställningar vid fälttygkåren för fanjunkare i Ao 13 och två beställningar vid tygtekniska kåren för förste tyghantverkare i Ao 14 samtidigt som åtta förvaltarbeställningar i Ao 17 vid fälttygkåren kan indragas. Jag kommer att framlägga förslag härom framdeles vid anmälan av arméns allmänna avlöningsanslag.

Genomförandet av omorganisationen torde komma att kräva viss övergångstid. Det bör därför få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med genomförandet av föreslagna personalförändringar vidtaga erforderliga övergångsåtgärder.

Jag vill slutligen framhålla, att det bör ankomma på armétygförvaltningen att i samverkan med statskontoret fortsätta ifrågavarande rationaliseringsarbete inte blott beträffande förrådspersonalen utan även i fråga om kontorspersonalen samt att årligen i samband med avgivande av förslag till anslagsäskanden redogöra för resultaten av arbetet.

Jag tillstyrker armétygförvaltningens förslag att för nya centralförråd

för ammunition skall tillkomma tjänster för fyra förste förrådsförmän i Ae 10, tre kontorister i Ae 9, tre vaktmän i Ae 8 samt tre värmeskötare i Ae 8.

Med anledning av att ett ammunitionsförråd inom V. militärområdet upphör att vara centralförråd, föreslår jag, att tjänster för en förste maskinist i Ae 11, en vaktman i Ae 8 och en värmeskötare i Ae 8 överföres till arméns allmänna avlöningsanslag samt att tjänster för en reparatör i Ae 9 och två vaktmän i Ae 8 indras.

Medelsbehovet under anslaget beräknas till följd av de i det föregående angivna personalförändringarna nedgå med omkring 265 000 kr. Belastningen samt lönegradsuppflyttningar m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142) och löneklassuppflyttningar medför emellertid, att anslaget ändå bör höjas med 30 000 kr och således uppföras med (8 020 000 + 30 000 =) 8 050 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	95 000
2. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	3 840 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 106 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	949 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000
Summa kr 8 050 000	

b) till Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 8 050 000 kr.

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

[18] 13. Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 105 000	3 255 869
1961/62 (statsliggaren s. 176)	3 470 000	
1962/63 (förslag)	3 520 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen (skr. ¹⁴/₈ 1961) hemställer, att anslaget höjes med 56 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. 1 kontorsskrivare Ag 13 utgår		16 956
2. Lönegradsuppflyttningar		
4 byråchefer Bo 1—Bo 3 och 1 krigsråd Bo 1—Bo 3	21 960	
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (materielbyråns kontroll- och verkstadssektion)	3 264	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (materielbyråns utrustningssektion)	2 508	
3. 1 förste byråingenjör Ag 23—Ae 23	—	
4. Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142	15 210	
5. Löneklassuppflyttningar m. m.	15 235	
6. Omräkning	14 779	
	72 956	16 956
		+ 56 000

Motiv

1. Från och med innevarande budgetår har en övergångsvis kvarstående tjänst för kontorsskrivare i Ae 13, avsedd för materielbyrån, utgått ur arméintendenturförvaltningens organisation (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 84). Kungl. Maj:t har emellertid den 27 januari 1961 medgivit, att innehavaren av ifrågavarande tjänst tills vidare längst intill den 1 juli 1962 finge vara anställd såsom kontorsskrivare i Ag 13 vid ämbetsverket under förutsättning att en tjänst för kansliskrivare i Ao 10 hölles vakant. Anslaget anses för budgetåret 1962/63 kunna minskas med avlöningskostnaderna för ifrågavarande tjänsteman i Ag 13.

2. Arméintendenturförvaltningen erinrar om att frågan om organisation m. m. av ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk är under övervägande. Med hänsyn härtill har ämbetsverket ansett sig böra förlägga förslag till lönegradsförändringar endast beträffande tjänster som bedömts komma att kvarstå i organisationen och i sådana fall där högre löneställning ansetts nödvändig för tjänstens behöriga gång.

Såsom motiv för förevarande förslag åberopas främst arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med respektive tjänster. Förslaget om uppflyttning av tjänsterna för byråchef och krigsråd från Bo 1 till Bo 3 omfattar samtliga i ämbetsverkets organisation ingående tjänster i B 1.

3. Tjänsten är avsedd för säkerhetsfrågor vid drivmedelshanteringen inom försvaret. Förslaget till extraordinariesättning motiveras bland annat av att stadigvarande behov av tjänsten anses föreligga.

Departementschefen

Som jag anført under p. 5 är det min förhoppning att inom de närmaste månaderna för Kungl. Maj:t kunna anmäla frågan om organisation m. m. av ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk. Jag räknar med att ett dylikt verk efter förslag till 1962 års riksdag skall kunna träda i verksamhet den 1 juli 1963. Med hänsyn härtill bör personalförändringar som kan förmodas vara till hinder vid genomförandet av en gemensam organisation undvikas. Ur dessa synpunkter har jag emellertid intet att erinra mot förslaget att en tjänst för förste byråingenjör i Ag 23, avsedd för arbetsuppgifter rörande säkerhetsfrågor vid drivmedelshanteringen inom försvaret, extraordinariesättes.

I övrigt är jag inte beredd tillstyrka några personalförändringar vid arméintendenturförvaltningen från och med nästa budgetår. Jag räknar emellertid med att en övergångsvis inrättad tjänst för kontorsskrivare i Ag 13 indrages, varvid en vakantsatt tjänst för kansliskrivare i Ao 10 får uppehållas i annan ordning. Medelsbehovet beräknas till följd härav minska med omkring 2 800 kr.

Från och med innevarande budgetår utgår till militärveterinär särskild ersättning med 30 kr för dag, då han på grund av beordrad tjänstgöring utom stationeringsorten är förhindrad utöva enskild praktik (prop. 1961: 142; SU 126; rskr. 308). Kostnaderna härför bör — såvitt de belastar förevarande anslag — bestridas från posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Då det är ogörligt att i förväg exakt beräkna ifrågavarande kostnader, bör posten framdeles vara förslagsvis betecknad. Jag föreslår, att den uppräknas med 800 kr för ifrågavarande ersättning till veterinär samt till följd av höjt förvaltningsarvode.

Vid anslagsavvägningen beräknar jag för lönegradsuppflyttningar enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142) och för löneklassuppflyttningar m. m. omkring 27 000 kr. Med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1960/61 bör anslaget slutligen uppräknas med 25 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(3\,470\,000 - 2\,800 + 800 + 27\,000 + 25\,000 =) 3\,520\,000$ kr, vilket innebär en höjning med 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för arméintendenturförvaltningen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	780 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	195 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 760
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 702 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	793 200
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	48 040
Summa kr 3 520 000	

c) till *Arméintendenturförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 520 000 kr.

[19] 14. *Arméintendenturförvaltningen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	266 000	290 423
1961/62 (statsliggaren s. 178)	269 000	
1962/63 (förslag)	285 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 18 000 kr.

	Ökning
1. Anståndstraktamenten m. m.	3 000
2. Höjda traktamenten	2 000
3. Nya lokaler	8 000
4. Prishöjningar	3 700
5. Ökade bevakningskostnader	1 300
	18 000

Motiv

1. Beloppet — 3 000 kr — hänför sig till kostnader för traktamenten vid anstånd med omstationering m. m. för viss personal vid de under ämbetsverket lydande intendenturanstalterna. Dessa kostnader har intill budgetåret 1960/61 belastat anslag under armén. Sedan avlöningskostnaderna för personalen överförts till avlöningsanslag, utgår emellertid traktamentskostnaderna numera från förevarande anslag. Medelsbehovet för ändamålet beräknas för nästa budgetår till 3 000 kr.

2. Merkostnaderna till följd av den från och med den 1 juli 1961 genomförda traktamentshöjningen beräknas till 2 000 kr.

3. Arméintendenturförvaltningen anmäler, att ämbetsverket vid ingången av budgetåret 1961/62 erhållit vissa nya lokaler. Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten väntas med hänsyn härtill stiga med 3 000 kr. För nya telefoner m. m. avses 2 000 kr. Städningskostnaderna beräknas slutligen öka med 3 000 kr.

4. För prishöjningar å möbler och kontorsmaskiner räknar arméintendenturförvaltningen med ett ökat medelsbehov av 3 700 kr.

5. Bevakningen av ämbetsverkets lokaler har utökats med en halv timme per dag. Den ökade bevakningstiden medför en kostnadsstegring med 1 300 kr.

Departementschefen

Arméintendenturförvaltningen föreslår, att anslaget höjes med 18 000 kr. Jag har i huvudsak intet att erinra mot ämbetsverkets beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Merkostnaderna till följd av inträffade prisstegringar på möbler och kontorsmaskiner synes emellertid vara högt beräknade. Jag föreslår för egen del, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 285 000 kr, vilket innebär en anslagshöjning med 16 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 285 000 kr.

[20] 15. Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 370 000	3 269 254
1961/62 (statsliggaren s. 178)	3 945 000	
1962/63 (förslag)	3 965 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 37 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. 1 förrådsförvaltare Ae 13 utgår		15 264
2. 3 förrådsförvaltare Ae 13—Ae 15	3 048	
14 förrådsmästare Ae 12—Ae 13	13 836	
3. Löneklassförändringar m. m.	16 296	

4. Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142 14 444

5. Omräkning 4 640

52 264 15 264

+ 37 000

Motiv

1. Tjänsten, som är avsedd för chef för arméns centralmagasin i Norberg, bör med hänsyn till att för ifrågavarande befattning från och med innevarande budgetår tillkommit en beställning vid intendenturkåren för förvaltare i Ao 17 (prop. 1961: 110, s. 121) utgå ur organisationen.

2. Såsom motiv för förevarande förslag åberopas främst arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med respektive tjänster. Förslaget om höjning av förrådsförvaltartjänsterna, som avses för föreståndare för mindre drivmedelsanläggningar, har framförts tidigare (senast prop. 1961: 1, bil. 6, s. 87).

Departementschefen

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 24 november 1961 om kassaorganisationen vid Svea ingenjörregemente m. m. har en tjänst för kontorist Ae 9 vid arméns intendenturförråd i Stockholm indragits från och med den 1 januari 1962.

Vidare bör i enlighet med arméintendenturförvaltningens förslag en tjänst för förrådsförvaltare i Ae 13 indragas från och med nästa budgetår. Anslaget kan till följd av dessa förändringar minskas med cirka 30 000 kr. I övrigt är jag inte beredd tillstyrka några tjänsteförändringar vid arméintendenturförvaltningens anstalter för nästa budgetår.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142), löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget bör med hänsyn härtill uppräknas med 50 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(3\,945\,000 - 30\,000 + 50\,000 =) 3\,965\,000$ kr, vilket innebär en höjning med 20 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	11 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	38 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	60 000
4. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	2 090 000

5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 335 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	405 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	26 000
	Summa kr 3 965 000

b) till *Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 965 000 kr.

MARINFÖRVALTNINGEN

[21] 16. **Marinförvaltningen: Avlöningar.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 13 400 000 kr.

I 1961 års statsverksproposition har behandlats ett av 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga avgivet förslag till organisation m. m. av marinförvaltningens vapenavdelning (bil. 6, s. 91—101, 108 f). De sakkunniga har den 5 oktober 1961 ingivit förslag till organisation och personaluppsättning m. m. för ämbetsverkets skeppsbyggnadsavdelning. Förslaget har remissbehandlats. Beredningen är dock ännu icke avslutad. Härjämte har 1954 års utredning angående vissa personalkårer inom försvaret med skrivelse den 15 december 1961 avlämnat betänkande angående vissa personalfrågor m. m. inom den tekniska tjänsten vid marinen. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling. Ställningstagandet till utredningens förslag kommer att påverka bland annat förevarande anslag.

Jag räknar med att beredningen av försvarsförvaltningssakkunnigas och personalkårutredningens förslag skall kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1962 års riksdag. I statsverkspropositionen bör anslaget därför upptagas med allenast beräknat belopp. Marinförvaltningen (skr. ^{14/8} 1961) har beräknat medelsbehovet under nästa budgetår till 14 322 000 kr, vilket innebär en höjning med 922 000 kr. För egen del anser jag, att anslaget bör beräknas till 14 300 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 14 300 000 kr.

[22] 17. **Marinförvaltningen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	998 000	1 138 426
1961/62 (statsliggaren s. 182)	1 125 000	
1962/63 (förslag)	1 290 000	

Yrkande

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 79 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Höjda traktamenten	2 000	
2. Ökad vattenförbrukning	10 000	
3. Minskade städningskostnader		20 000
4. Annonsering	6 000	
5. Inventarier	25 000	
6. Kostnader för hålkortsmaskiner	53 000	
7. Ökade bevakningskostnader	2 000	
8. Publikationstryck	1 000	
	99 000	20 000
		+ 79 000

Motiv

1. Merkostnaderna till följd av den från och med den 1 juli 1961 genomförda traktamentshöjningen beräknas till 2 000 kr.

2. Med hänsyn till ökad vattenförbrukning m. m. — bland annat förorsakad av att marinförvaltningen erhållit nya lokaler å Skeppsholmen — erfordras ytterligare 10 000 kr.

3. Ämbetsverket avser att för vissa städområden övergå från tidavtal till prisavtal. Härvid beräknas en kostnadsminskning av 20 000 kr kunna göras.

4. Med anledning av högre personalomsättning — i första hand av tekniker och kontorsbiträden — har omfattningen av ämbetsverkets annonsering ökat. Samtidigt har annonspriserna höjts. Merkostnaderna för annonseringen beräknas till 6 000 kr, varav 2 000 kr utgör kompensation för prisstegringar.

5. Av beloppet hänför sig 5 000 kr till kostnader för anskaffning av säkerhetsskåp för förvaring av kvalificerat hemliga handlingar. — 15 000 kr avses för inköp av nya stolar i marinledningens föreläsningssal. Härför erfordras totalt 30 000 kr. Marinförvaltningen anser dock att beloppet bör uppdelas på två budgetår. — Slutligen beräknas 5 000 kr för nyanskaffning och komplettering av utrustningen till marinledningens lunchrestaurang.

6. Under anslaget har för innevarande budgetår 100 000 kr avsetts för bestridande av kostnader för anlåtande av hålkortsanläggningar och dylikt. För nästa budgetår beräknar marinförvaltningen medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 153 000 kr, innebärande en uppräknings med 53 000 kr. Härvid förutsättes, att kostnaderna för tekniska beräkningar, som kan hänföras till bestämda objekt, får bestridas från vederbörliga materiellanslag.

7. Nytt avtal beträffande vakttjänsten medför en kostnadsökning av cirka 2 000 kr.

8. En uppräknig av posten till publikationstryck med 1 000 kr anses erforderlig.

Departementschefen

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget höjes med 79 000 kr. Av detta belopp hänför sig 53 000 kr till ökade kostnader för anlitande av hålkortsmaskiner. Sedermera har marinförvaltningen i skrivelse den 16 september 1961 hemställt om medgivande att förvärva en bokföringsmaskin med hålkortsstans för ämbetsverkets dispositionsbokföring. Engångskostnaderna för ett sådant förvärv beräknas till omkring 70 000 kr. Vid bifall härtill bortfaller emellertid årliga hyreskostnader om cirka 35 000 kr för en för närvarande förhyrd hålkortsmaskin. För nästa budgetår erfordras alltså enligt marinförvaltningen (70 000 — 35 000 =) 35 000 kr utöver det i petitaskrivelsen äskade anslagsbeloppet.

För egen del anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 1 290 000 kr, innebärande en höjning med 165 000 kr. Jag har i huvudsak intet att erinra mot ämbetsverkets beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Vid anslagsavvägningen beräknar jag således medel för att marinförvaltningen skall kunna förvärva förenämnda bokföringsmaskin. Kostnaderna för nyanskaffning av inventarier bör emellertid enligt min mening kunna begränsas till 20 000 kr mot beräknade 25 000 kr. Vidare bör bränsleposten med hänsyn till belastningen uppräknas med cirka 25 000 kr. Vid beräkningen av medelsbehovet förutsätter jag slutligen även, att kostnaderna för anlitande av hålkortsanläggningar för tekniska beräkningar, som kan hänföras till bestämda objekt, skall belasta anslaget. Jag föreslår alltså, att anslaget höjes med 165 000 kr till 1 290 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 290 000 kr.

FLYGFÖRVALTNINGEN

[23] 18. **Flygförvaltningen: Avlöningar.** 19. **Flygförvaltningen: Omkostnader.** Dessa anslag är för innevarande budgetår uppförda med 31 576 000 kr respektive 1 485 000 kr.

Såsom anförts i det föregående (punkt 5) bör flygförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknade belopp. Flygförvaltningen (skr. ¹⁴/₈ och ⁵/₁₂ 1961) har beräknat medelsbehovet under nästa budgetår till 33 500 000 kr för avlöningar och 2 686 000 kr för omkostnader. Äskandena innebär höjningar av för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisade medel med

1 924 000 kr respektive 1 201 000 kr. För egen del räknar jag med äskat belopp för avlöningar och 1 930 000 kr för omkostnader. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna

a) till *Flygförvaltningen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 33 500 000 kr;

b) till *Flygförvaltningen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 930 000 kr.

[24] 20. **Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.**

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 187)	4 100 000
1962/63 (förslag)	3 600 000

Från och med innevarande budgetår bestrides kostnaderna för flygförvaltningens hålkorts- och databehandlingsmaskiner vid hålkortscentralen i Arboga från förevarande anslag (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 140).

Flygförvaltningen (skr. ¹⁴/₈ 1961) hemställer, att anslaget sänkes med 500 000 kr. Sedan uppgifter rörande de beräknade förändringarna i medelsbehovet under hand infordrats från flygförvaltningen har ämbetsverket uppgivit i huvudsak följande. Av för innevarande budgetår anvisade medel — 4 100 000 kr — hänför sig 900 000 kr till engångskostnader (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 139), 2 070 000 kr till kostnader för grundhyra för data- och hålkortsmaskiner, 750 000 kr till hyreskostnader för extra skift för datamaskinanläggningen, 120 000 kr till kostnader för varuskatten samt 260 000 kr till kostnader för hålkort, blanketter och magnetband m. m. För nästa budgetår påverkas medelsbehovet i första hand av att engångskostnaderna för innevarande budgetår — 900 000 kr — bortfaller. Samtidigt beräknas emellertid ökningar i medelsbehovet om sammanlagt 400 000 kr. Sålunda beräknas för förändringar och utökningar av den befintliga maskinparken 135 000 kr, för utökning av skifttiden 250 000 kr samt för varuskatt 15 000 kr. Med hänsyn härtill bör enligt flygförvaltningen anslagsminskningen begränsas till (900 000 — 400 000 =) 500 000 kr.

Departementschefen

Från förevarande anslag, som är uppfört i riksstaten från och med innevarande budgetår, bestrides kostnaderna för flygförvaltningens hålkorts- och databehandlingsmaskiner vid hålkortscentralen i Arboga (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 140). Jag vill framhålla, att flygförvaltningen inte äger sluta avtal

om förhyrning av data- eller hålkortsmaskiner, innan erforderliga medel för kostnadernas bestridande anvisats eller Kungl. Maj:t lämnat tillstånd till sådan åtgärd.

I enlighet med flygförvaltningens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 3 600 000 kr, innebärande en anslagsminskning med 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 600 000 kr.

FÖRSVARETS FÖRVALTNINGSDIREKTION

[25] 21. Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	214 000	224 794
1961/62 (statsliggaren s. 187)	280 000	
1962/63 (förslag)	290 000	

Yrkande

Försvarets förvaltningsdirektion (skr. 28/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 36 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. 1 förste byråsekreterare eller förste byråingenjör högst Ae 23	28 416	
2. 1 byrådirektör Ae 26 — avdelningsdirektör Be 1 ...	6 036	
3. 1 kontorist Ae 9—Ao 9	—	
4. Löneklassuppflyttningar	2 520	
5. Omräkning		972
	36 972	972
	+ 36 000	

Motiv

1. och 2. 1961 års riksdag har efter förslag i propositionen 1961: 109 fattat beslut angående ny organisation av krigsmaktens högsta ledning. I enlighet med riksdagens ifrågavarande beslut kommer förvaltningsdirektionens arbetsuppgifter att öka, bland annat med hänsyn till den utsträckta tillämpningen av huvudförvaltningsprincipen. Personalförstärkning anses därför erforderlig. Även i övrigt behövs ökade personalresurser för utredningar m. m. Direktionen föreslår, att en ny tjänst för förste byråsekreterare eller förste byråingenjör i högst Ae 23 inrättas samt att tjänsten för byrådirektör i Ae 26 utbytes mot tjänst för avdelningsdirektör i Be 1.

3. Förslaget om ordinariesättning av en kontoristtjänst i Ae 9 motiveras främst av att stadigvarande behov av tjänsten föreligger.

Departementschefen

Vid anmälan av förevarande anslagsfråga vill jag erinra om att riksdagen (rskr. 1958: B 56; SU B 34) — med anledning av påpekande av riksdagens år 1957 församlade revisorer — uttalat att i fråga om förrådshållning av krigsmateriel och andra förnödenheter icke ringa möjligheter föreligger till kostnadsbesparande och effektivitetshöjande rationaliseringar. En förutsättning för att åtgärder i dylikt syfte skulle kunna nå bästa resultat syntes vara, att de hithörande problemen angreps centralt och från för samtliga försvarsgrenar gemensamma utgångspunkter. Detta ansågs lämpligast kunna ske om en särskild samarbetsdelegation tillskapades med huvuduppgift att tillse att förrådsverksamheten ordnas efter enhetliga och rationella principer. Med hänsyn till vad sålunda förekommit anser jag det böra bringas till riksdagens kännedom, att försvarets förvaltningsdirektion tillsatt en samarbetsdelegation för förrådsfrågor den 30 mars 1960.

Jag övergår så till att behandla försvarets förvaltningsdirektions äskanden rörande avlöningsanslaget för nästa budgetår.

Jag kan icke tillstyrka, att en ny tjänst för förste byråsekreterare eller förste byråingenjör i högst Ae 23 inrättas för direktionens kansli. Jag tillstyrker däremot förslaget om ordinariesättning av en tjänst för kontorist i Ae 9 samt förslaget om uppflyttning av tjänsten för byrådirektör i Ae 26 till tjänst för avdelningsdirektör i Be 1. Kostnaderna härför kan beräknas till cirka 7 000 kr.

För löneklassuppflyttningar m. m. beräknar jag cirka 3 000 kr. Anslaget bör i enlighet härmed för nästa budgetår uppräknas med sammanlagt 10 000 kr och således uppföras med (280 000 + 10 000 =) 290 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarets förvaltningsdirektion, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets förvaltningsdirektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	52 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	153 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	64 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 000

Summa kr 290 000

c) till *Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kr.

[26] 22. **Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	18 000	15 705
1961/62 (statsliggaren s. 188)	20 000	
1962/63 (förslag)	20 000	

Försvarets förvaltningsdirektion föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 20 000 kr. Jag biträder direktionens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

C. Försvarskrafterna

FÖRSVARSTABEN

[27] 1. Försvarsstaben: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	17 040 000	17 458 212
1961/62 (statsliggaren s. 188)	8 651 000	
1962/63 (förslag)	8 521 000	

Efter framställning av 1959 års riksdag (SU 87, rskr. 235) om utredning rörande militärassistentorganisationen uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 25 september 1959 åt chefen för försvarsstaben att i samråd med vederbörande myndigheter verkställa översyn av militärassistentorganisationen i det av statsutskottet i dess nämnda utlåtande angivna syftet samt att till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för resultatet av översynsarbetet. Med skrivelse den 30 mars 1961 har chefen för försvarsstaben överlämnat resultatet av den utförda översynen.

Över chefens för försvarsstaben förslag har efter remiss yttranden avgivits av försvarets civilförvaltning, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret och 1960 års försvarsledningsutredning.

Efter framställning av 1960 års riksdag (SU 128, rskr. 302) uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 26 augusti 1960 åt utrikesförvaltningens lönenämnd att verkställa översyn av avlöningsförmånerna för utomlands stationerade diplomatiska och konsulära tjänstemän m. fl. Lönenämnden har med skrivelse den 15 september 1961 överlämnat resultatet av en första del av översynen, omfattande förslag till reglering av bostadskostnaderna för utomlands stationerade diplomatiska och konsulära tjänstemän m. fl.

Över lönenämndens förslag har efter remiss yttrande avgivits av rikskontrollstyrelsen.

Genom beslut den 29 oktober 1959 uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att i anslutning till de erinringar, som framförts i utlåtandena över visst av 1958 års militärhistoriska utredning framlagt förslag, verkställa ytterligare utredning rörande den inom krigsmakten bedrivna krigshistoriska verksamhetens uppgifter och organisation samt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet. Med skrivelse den 20 september 1961 har överbefälhavaren överlämnat ytterligare utredning rörande den militärhistoriska verksamhetens uppgifter och organisation.

Över överbefälhavarens förslag har efter remiss yttranden avgivits av försvarets civilförvaltning, krigsarkivet, statskontoret, riksarkivet, statens

lönenämnd samt Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

Innan jag behandlar försvarsstabschefens anslagsäskanden för nästa budgetår, redogör jag i det följande för *dels* försvarsstabschefens förslag rörande militärassistentorganisationen samt däröver avgivna remissutlåtanden, *dels ock* förslaget av utrikesförvaltningens lönenämnd till reglering av vissa bostadskostnader utomlands i vad förslaget avser försvarsattachéerna samt däröver avgivet remissutlåtande. Förslaget rörande den krigshistoriska verksamhetens organisation avser jag att vid senare tidpunkt underställa Kungl. Maj:ts prövning. I avvaktan härpå förordar jag, att medelsanvisningen till den krigshistoriska verksamheten utbrytes ur försvarsstabens anslag och i statsverkspropositionen med beräknat belopp uppföres under ett särskilt anslag, Krigshistorisk verksamhet. Hemställan härom kommer att göras i det följande (p. 175).

Förslag rörande militärassistentorganisationen

Nuvarande organisation

Militärassistentorganisationens omfattning framgår av följande sammanställning. Denna upptager icke personal, som är placerad vid institutioner inom försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Myndighet	Antal befattningshavare	Avlönade från försvarsstabens avlöningsanslag		Aktiv personal u i försvarsgrenarna	Pensionerad personal anställd av vederbörande myndighet
		aktiva	pensionerade		
Civilförsvarsstyrelsen	1	1	—	—	—
Överståthållarämbetet och länsstyrelserna	25	14	—	—	11
Generalpoststyrelsen	1	—	—	—	1
Televerket	9	3	3	3	—
Statens järnvägar	11	10	1	—	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ...	3	2	—	—	1
Vattenfallsstyrelsen	2	1	1	—	—
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	1	—	—	¹ 1	—
Luftfartsstyrelsen	1	—	—	² 1	—
Rikets allmänna kartverk	1	1	—	—	—
Sjöfartsstyrelsen	1	—	—	1	—
Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap	1	1	—	—	—
Summa	57	33	5	6	13

¹ Deltidstjänstgörande.

² Härutöver en deltidstjänstgörande flygassistent.

Av de i sammanställningen upplagna befattningshavarna har 7 organisationellt inplacerats såsom chefer för försvarsbyråer eller motsvarande. Övriga benämnes militärassistenter.

Befattningshavarnas arbetsuppgifter är anpassade till organisationen vid

respektive myndigheter. Väsentliga uppgifter för samtliga är dock att svara för kontakten mellan civila och militära myndigheter samt att förmedla och tillhandahålla militär sakkunskap.

Av de på försvarsstabens personalförteckning upptagna aktiva beställningshavarna är 7 placerade i lönegrad Ao 26 eller Ao 24, 3 är placerade i lönegrad Ao 24 eller Ar 21, 20 i lönegrad Ar 21 och 3 i lönegrad Ar 21 eller 17/15. Chefen för försvarskontoret i sjöfartsstyrelsen är kommendörkapten vid flottan. Militärassistenten vid luftfartsstyrelsen är major vid flygvapnet. Militärassistenten vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut är förste stabsmeteorolog vid flygvapnet. I övrigt är de kommenderade aktiva beställningshavarna kompaniofficerare. Innehavarna av arvodesbefattning vid försvarsstaben uppbär arvode enligt A:24. Pensionerad personal som avlönas av vederbörande myndighet uppbär skillnaden mellan aktiv beställningshavares (i allmänhet kaptens) lön och den till vederbörande utgående egenpensionen. — Till åtskilliga militärassistenter utgår utöver lön särskilda befattningsarvoden.

Försvarsstabschefens förslag

Principiellt anses organisationen kunna utformas enligt två huvudalternativ. Det ena innebär i stort, att nu gällande ordning bibehålles. Enligt det andra skall militärassistent vid central myndighet främst verka för samordning mellan myndigheten och krigsmakten, beakta utveckling och planläggning på myndighetens områden samt tillgodose dess behov av militär sakkunskap. Däremot skall assistenten ej åläggas ansvar för myndighetens försvarsförberedelser.

Flertalet berörda myndigheter har förordat en organisation som nära ansluter till den nuvarande.

Försvarsstabschefen anser, att det angivna andra alternativet är genomförbart på längre sikt men att tills vidare en ordning i principiell överensstämmelse med den nuvarande är att föredra. De framlagda förslagen grundar sig därför med vissa undantag på nuvarande principer.

I fråga om pensionsåldern för militärassistenter — vilket spørsmål beröres i statsutskottets förenämnda utlåtande — föreslås icke någon förändring. Som motiv härför anföres.

Det har icke ansetts möjligt att i isolerat sammanhang ta upp frågan om pensionsåldern till omprövning för aktiv officer, som tjänstgör som militärassistent. Detta har således resulterat i att pensionsåldern blivit en följd av huruvida viss befattning ansetts böra besättas med aktiv eller med pensionerad officer.

Följande grundläggande faktorer för organisationens framtida utformning anges i utredningen.

Krigsteknikens utveckling har medfört att krigsplanläggning erfordras också för de delar av den civila samhällssektorn som icke skall tagas i an-

språk av krigsmakten. Myndigheter, som har ansvaret för en viss funktion i fred, har ålagts att svara för försvarsförberedelserna och för funktionen i krig. Då lämplig myndighet saknats har särskilda organ skapats, exempelvis civilförsvarsstyrelsen. Myndigheterna torde i regel själva disponera personal lämpad att handlägga myndighetens egna försvarsförberedelser. Ur militär synpunkt föreligger både centralt och regionalt behov av kontakter med civila myndigheter med krigsviktiga uppgifter både för att hålla myndigheterna orienterade om de militära förhållandena och för att hålla krigsmakten orienterad om myndigheternas förhållanden. För civila myndigheter torde likaledes föreligga behov av kontakter. Omställning från fred till krig måste kunna ske snabbt. Därför måste samarbete och samverkan planläggas i fred. Samverkan underlättas genom att militärassistenter finnes, men den bör icke och kan icke generellt baseras enbart på dessa. I många fall kan det vara lämpligt att kontakterna tas av den personal, som vid de samverkande myndigheterna handlägger de aktuella frågorna. Hos många myndigheter föreligger behov av omedelbar tillgång till militär sakkunskap. Sålunda erfordras exempelvis ur såväl myndighetens som krigsmaktens synpunkt personal, som kan avgöra i vilken mån myndighetens uppgift och åtgärder berör krigsmakten. Dylik personal skall vid behov bringa de skilda organen till samverkan. Militärassistent skall tjäna såväl den militära som den civila myndigheten. Han bör därför utnyttjas av myndigheten i den mån så bedömes lämpligt även i andra frågor utan att dock belastas med detaljarbete. Han bör vara placerad vid den civila myndigheten, men viss tid bör avsättas för tjänst vid militär stab. — Vid en omprövning av organisationen bör stor hänsyn tas till nackdelarna av att frångå en i praktiken prövad organisation och väl fungerande arbetsrutin.

Utgående från de redovisade faktorerna hävdar försvarsstabschefen, att militärassistents uppgifter bör vara

- att tillgodose myndighetens omedelbara behov av militär sakkunskap,
- att handlägga sådana ärenden, som är att anse främst som krigsmaktens angelägenhet men som av praktiska skäl handläggs vid myndigheten,
- att verka för att samarbete sker mellan militär och civil myndighet i ärenden som har ömsesidig betydelse och att härvid underlätta berörda myndigheters samarbete,
- att hålla krigsmaktens myndigheter orienterade om utveckling och planläggning samt i övrigt tillvarata krigsmaktens intressen vid myndigheten,
- att biträda myndigheten vid planläggning och genomförande av övningar m. m. avseende krigsförhållanden,
- att allt efter respektive myndighets bestämmande utföra arbete för vilket hans militära utbildning gör honom lämpad samt i övrigt bevaka myndighetens intressen inom krigsmakten.

Militärassistent bör regelmässigt icke utföra myndighetens krigsförberedelsearbete, vilket i stället bör handläggas av dess egen personal.

För organisationen i princip bör vidare bland annat gälla följande

de. Militärassistenter vid centrala verk och myndigheter samt vid regionala myndigheter bör i denna egenskap lyda under chefen för försvarsstaben och bör redovisas på försvarsstabens stat, i vissa fall i arvodesbefattning. Av myndighet mot arvode anställd militär, pensionerad personal i övrigt bör icke vara militärassistent. Vid myndigheter, där särskild försvarsbyrå (-avdelning, -kontor) finnes, bör militärassistents uppgifter kunna lösas av försvarsbyråns (-avdelningens, -kontorets) chef under förutsättning att han är militär. Det bör därvid vara klart, att militärassistentuppgifterna främst avser kontaktverksamheten i stort medan byråchef (motsvarande) uppgifter konkretiseras till praktiska, främst tekniskt-ekonomiska frågor, som berör vederbörlig civil myndighet.

I fråga om militärassistentorganisationen vid de olika myndigheterna föreslås följande mera betydelsefulla ändringar.

Överståthållarämbetet och länsstyrelserna. I och med att den nya regionala administrationen för handläggning av civilförsvars- och andra försvarsärenden inom Stockholms stad och län trätt i kraft bör endast en gemensam militärassistent härför utses. Denne bör vara på aktiv stat. Arvodesbefattningen såsom militärassistent vid överståthållarämbetet — för vilken befattningskostnaderna bestrids från elfte huvudtiteln — kan därför indragas.

Av utredningen framgår, att vissa länsstyrelser till försvarsstabschefen framfört, att förslag i militärassistentfrågan icke borde inges förrän en inom statens organisationsnämnd pågående utredning om de civila försvarsärendenas handläggning vid länsstyrelse genomförts.

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd. Den vid försvarets sjukvårdsstyrelse tjänstgörande generalstabsofficeren föreslås vid sidan av ordinarie tjänst skola beordras på deltid tjänstgöra som militärassistent vid nämnden.

Televerket. De militärt präglade uppgifter som ursprungligen ålåg militärassistenten vid telestyrelsen har enligt försvarsstabschefen fått stå tillbaka för uppgifter, som synes ha varit angelägnare för totalförsvaret i dess helhet och för televerket. Ur krigsmaktens synpunkt har det förhållandet att en militärassistent förordnats som byråchef erfarenhetsmässigt medfört att uppgiften som militärassistent icke kunnat fyllas. Försvarsstabschefen föreslår med hänsyn härtill en radikal beskärning av militärassistentorganisationen vid televerket.

Antalet assistenter vid telestyrelsen föreslås sålunda minska från nuvarande fyra till en. Dennes arbetsuppgifter bör avse sådan verksamhet — däribland samarbete mellan televerket och krigsmakten — som i det föregående principiellt angivits böra ankomma på militärassistent. För befattningshavaren bör upptas en regementsofficersbeställning på försvarsstabens stat.

Vid televerkets distrikt finnes fem assistenter, varav två med lön på försvarsstabens stat och tre med arvode på stabens stat. Av dessa bör i första

hand de med lön på stat överförs till regionala militära myndigheter, som har ålagts samordningsansvar gentemot televerkets distriktsavdelningar.

Enligt vad som framgår av det av försvarsstabschefen överlämnade materialet ansluter sig *telestyrelsen* i huvudsak till det framlagda förslaget om militärassistentorganisationen vid televerket utom beträffande vissa av arbetsuppgifterna för den assistent som föreslås placerad vid styrelsen. Styrelsen anser nämligen vederbörande icke ha någon mission att fylla med avseende på samarbetet mellan televerket och krigsmakten, vilket samarbete enligt styrelsen lämpligare sker direkt mellan berörda befattningshavare. — *Cheferna för armén och flygvapnet* biträder däremot icke försvarsstabschefens förslag utan vill närmast bibehålla nuvarande personella omfattning på assistentorganisationen vid televerket.

Statens järnvägar. Fem av befattningarna är knutna till järnvägsstyrelsen och fem till distrikten medan en är avsedd för officer under utbildning till militärassistent. Två av befattningarna vid styrelsen — den ena med lön och den andra med arvode å försvarsstabens stat — är förenade med uppgifter som enligt utredningen lika väl kan lösas av personal anställd vid järnvägen. Organisationen föreslås minskad med dessa två befattningar.

Luftfartsstyrelsen. Tills vidare bör som hittills räknas med en heltidstjänstgörande militärassistent på flygvapnets stat och en deltidstjänstgörande flygassistent. Därjämte föreslås, att tills vidare en kommenderad officer ställes till styrelsens förfogande för att biträda med planläggningen av den civila flygplanparkens utnyttjande för militära transporter.

Rikets allmänna kartverk. För att kunna behålla befattningshavare i tjänst vid verket längre, lämpligen till 60 års ålder, bör som alternativ till nuvarande regementsofficersbeställning inrättas en arvodesbefattning i A: 29 för regementsofficer. Befattningen bör tills vidare alltjämt vara uppförd å försvarsstabens stat.

Statens jordbruksnämnd. Livsmedelshandelns och livsmedelsindustriens fortgående strukturförändring har ökat kraven på samverkan i beredskapsplanläggningen i central instans. Också utrymningsplanläggningen och ABC-krigföringen medför särskilda problem ur livsmedelssynpunkt. Samverkan har i dessa frågor skett mellan jordbruksnämnden, försvarsstaben och arméintendenturförvaltningen. Emellertid finnes vid nämnden ingen militärassistent och de begränsade personalresurserna har icke medgivit den kontinuerliga och omedelbara samverkan som erfordras. Nu föreslås, att en befattning för pensionerad officer på försvarsstabens stat inrättas för jordbruksnämnden. Därjämte föreslås, att en kommenderad officer under begränsad tid ställes till nämndens förfogande för att biträda med pågående revidering av planläggningen.

Sammanfattningsvis föreslår försvarsstabschefen följande förändringar i militärassistentorganisationen.

	Ökning(+)eller minskning(-)	
	Beställning på aktiv stat	Arvodes- befattning
Överståthållarämbetet	—	— 1
Televerket: styrelsen	— 3	—
distrikten	— 2	— 3
Statens järnvägar	— 1	— 1
Statens jordbruksnämnd	—	+ 1
Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd.....	¹ (+ 1)	—
	— 6	— 4

¹ Deltidsbefattning.

Innebörden av försvarsstabschefens förslag till disposition av frigjorda beställningar (befattningar) torde vara följande. I fråga om beställningarna för telestyrelsen hänvisas till kommande förslag. Beställningarna och arvodesbefattningarna för televerkets distrikt, i första hand beställningarna, överföres till regionala militära myndigheter. Beställningen för statens järnvägar disponeras för försvarsstabens sektion I. Arvodesbefattningen för överståthållarämbetet indrages och den för statens järnvägar överföres till statens jordbruksnämnd.

Försvarsstabsschefen uttalar i fråga om en omfördelning av de under fjärde huvudtiteln uppförda befattningarna vid televerkets distrikt att den pågående utredningen om den regionala ledningen av försvaret bör avvakta.

Yttranden

Statskontoret anser, att militärassistents arbetsuppgifter i princip bör koncentreras *dels* till arbeten med resurser som under beredskap och krig helt eller delvis skall tagas i anspråk av krigsmakten, exempelvis järnvägarna, *dels ock* till uppgifter sammanhängande med att vissa myndigheter av praktiska skäl utför särskilda uppdrag för krigsmaktens räkning, exempelvis rikets allmänna kartverk. Myndigheternas krigsplanläggningsuppgifter bör i princip utföras av myndigheternas egen personal. Beträffande kartverket ansluter sig ämbetsverket till den gjorda bedömningen att tjänstgöringstiden för militärassistenter där bör göras så lång som möjligt.

Försvarets civilförvaltning anser sig om föreslagna förändringar i organisationen icke kunna göra uttalande i vidare mån än att förslaget om inrättande av en militärassistentbefattning jämväl vid statens jordbruksnämnd synes väl motiverat och icke föranleder någon ämbetsverkets erinran.

Arbetsmarknadsstyrelsen ansluter sig beträffande militärassistentorganisationens omfattning till det andra huvudalternativet men styrelsen mot-

sätter sig icke att tills vidare under en övergångstid en ordning i principiell överensstämmelse med den nuvarande, d.v.s. det första huvudalternativet, får bestå.

1960 års försvarsledningsutredning uttalar, att en militärassistentorganisation av i huvudsak nuvarande omfattning tills vidare är erforderlig men anser sig icke ha att ta ställning till detaljer i det föreliggande förslaget. Beträffande de centrala myndigheterna anför dock utredningen att den ändring som föreslås för telestyrelsen — innebärande att en av militärassistenterna icke längre skall vara chef för försvarsbyrån — synes vila på en principiellt riktig grund. Utredningen ifrågasätter, om icke motiven för denna ändring kunnat återopas för liknande ändring vid vissa andra centrala myndigheter. Rörande militärassistentorganisationen vid regionala myndigheter framhåller utredningen, att den beräknar att kunna påbörja studiet av ledningsförhållandena i regional instans i början av år 1962. Mot de av försvarsstabschefen föreslagna ändringarna vid televerkets distrikt har utredningen intet att erinra men finner i övrigt angeläget att några större ändringar beträffande den regionala organisationen tills vidare icke genomföres.

Den tidigare nämnda utredningen inom *statens organisationsnämnd* rörande civila försvarsärendens handläggning vid länsstyrelse har av organisationsnämnden med skrivelse den 28 juni 1961 överlämnats till Kungl. Maj:t. Beträffande militärassistenterna vid länsstyrelserna föreslås följande. De uppgifter assistenterna hittills haft övertages av den länsstyrelsens egen personal, vilken i krig skall direkt ansvara för erforderliga åtgärder. Militärassistentbefattningarna överföres till vederbörande försvarsområdestaber för att där tillgodose stabernas behov av ökad arbetsinsats för krigsplanläggning framför allt på områden där samordning krävs med olika länsorgan. Avvecklingen av militärassistentorganisationen föreslås ske efter hand som av nämnden föreslagen beredskapsorganisation inom länsstyrelserna bygges upp och når full effektivitet. För den till staberna överförda personalen föreslås viss tjänstgöringsskyldighet i länsstyrelse skola föreskrivas.

Förslag rörande regleringen av vissa bostadskostnader

Bestämmelser om avlöningsförmåner för den personal — däribland försvarsattachéerna — som har sin tjänstgöring förlagd utom riket, återfinnes i första hand i statens allmänna avlöningsreglemente. Enligt dessa bestämmelser, som i huvudsak bygger på ett av 1939 års riksdag i ämnet fattat beslut, äger nämnda personal vid sidan av de ordinära löneförmånerna i förekommande fall uppbära ortstillägg, barnbidrag och utomeuropeiskt tillägg. Vidare utgår vissa särskilda tillägg, såsom bidrag för inköp av bil, ersättning för hållande av bil och språktillägg.

Utöver dessa i avlöningsreglementet reglerade förmåner utgår, med stöd av nyssnämnda riksdagsbeslut, praktiskt taget genomgående till de utomlands stationerade tjänstemännen s. k. prisutjämningsstillägg (motsvarande). Avsikten med tillkomsten av dessa tillägg var att utanför lönesystemets ram möjliggöra erforderlig anpassning av utlandstjänstemännens löner vid extraordinära förhållanden. Samtliga belopp, som utgår i form av prisutjämningsstillägg, fastställs halvårsvis av Kungl. Maj:t efter beredning av utrikesförvaltningens lönenämnd.

Den kontanta lönen till utrikestjänstemännen fastställs för närvarande i princip på grundval av en budgetprövning, d. v. s. en genomgång av detaljerade uppgifter från vederbörande tjänsteman rörande hans (familjens) utgifter för hushållet, bostad, husgeråd, kläder, tjänare, barnens skolgång, resor inom tjänstgöringsorten, semester, representation o. s. v. Efter prövning av dessa uppgifter fastställs det totala lönebehovet för befattningshavaren. Prisutjämningsstillägget utgöres av skillnaden mellan det godtagna totala lönebehovet, å ena sidan, samt summan av löneplanslönen jämte utgående ortstillägg, barnbidrag och utomeuropeiskt tillägg, å andra sidan.

Rätt till fri bostad tillkommer sedan lång tid tillbaka försvarsattachéerna i Moskva. Där finnes två bostäder, av vilka den ena disponeras av arméattachén och den andra alternerande av marin- och flygattachéerna, vilka vistas i Moskva endast under halva året. Hyresvärdet för dessa bostäder uppskattas av byggnadsstyrelsen till sammanlagt 20 000 kr.

Två försvarsattachéer — den i Oslo samt en av attachéerna i Paris — disponerar mot hyra bostäder i byggnader tillhöriga svenska staten. Hyreskostnaden utgör för bostaden i Oslo 9 360 kr. och för bostaden i Paris 18 620 kr.

Övriga 14 försvarsattachéer, som är bosatta utomlands, förhyr på privat väg bostäder. Deras kostnader härför under innevarande budgetår uppgår till sammanlagt 288 185 kr.

Kostnaderna för de två bostäderna i Moskva bestrides från statens allmänna fastighetsfond, beskickningsfastigheternas delfond. Kostnaderna för övriga bostäder — sammanlagt (9 360 + 18 620 + 288 185 =) 316 165 kr — täckes slutligt från de under försvarsstabens avlöningsanslag uppförda delposterna Prisutjämningsstillägg och, i obetydlig omfattning, Ortstillägg.

Lönenämndens förslag avser utrikesförvaltningens utomlands tjänstgörande personal, men nämnden anser det föreslagna systemet kunna tillämpas bland annat även på utomlands stationerade försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer.

Bland annat med hänsyn till den ojämnheter i lönesättningen, som de kraftigt varierande hyrorna bidragit till, föreslås bostadsposten skola brytas ut ur utlandstjänstemännens löner. Härvid bör övergång ske till en sådan direktreglering att tjänstemännen efter individuell prövning beredes full ersättning för godtagbara bostadskostnader. Vidare föreslås — därest bostads-

kostnaderna kommer att regleras i enlighet med lönenämndens förslag — att rätten till fri bostad för andra tjänstemän vid beskickningen i Moskva än sändebudet skall upphöra.

För närvarande bestrider utlandstjänstemännen själva sina bostadskostnader med lönen. Vid övergång till det nya systemet bör löneförmånerna reduceras med belopp motsvarande de direktreglerade utgifterna. Denna reduktion kommer i normalfallet att avse prisutjämningsstillägget (motsvarande). Överstiger bostadskostnaden prisutjämningsstillägget bör därutöver erforderlig reduktion falla på ortstillägget.

Lönenämnden föreslår, att ett särskilt anslag för bostadskostnadsersättning uppföres å riksstatens tredje huvudtitel. Anslaget bör beräknas för samtliga kostnader utom dem, som täckes över fastighetsfonden.

Reformen föreslås skola genomföras den 1 juli 1962.

För en redogörelse i övrigt för förslaget och däröver avgivet yttrande torde jag få hänvisa till vad ministern för utrikes ärendena anfört vid anmälan av anslaget Utrikesförvaltningen: Avlöningar (bil. 5).

Chefens för försvarsstaben anslagsäskanden

Yrkande

Chefen för försvarsstaben (skr. ¹¹/₄ 1961) hemställer, att anslaget, i den del varom här är fråga, höjes med 227 400 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster		
a) 1 förste byråingenjör Ae 23	28 416	
b) 3 kaptener Ar 21, m. m.	76 896	
c) 2 kanslibiträden Ae 7	24 888	
d) 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål	18 288	
e) 1 mot visst arvode deltidanställd officer	2 250	
2. Ändrad lönegradsplacering m. m.		
a) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	3 264	
b) 1 kapten Ar 21 — kapten eller major Ar 21 eller Ao 24	4 296	
c) 1 stabsredaktör Ae 21 — förste stabsredaktör Ae 23	2 784	
d) 1 kamrerare Ao 19—Ao 21	2 508	
e) 1 kansliskrivare Ae 10 — förste kansliskrivare Ae 12 (underrättelseavdelningens arkiv)	1 572	
f) 1 tekniker Ae 9—Ae 10 (press- och filmavdel- ningens arkiv)	756	

	Ökning	Minskning
g) 1 portvakt Ae 8 — förman (vaktföreståndare) Ae 10, m. m.	1 464	
h) 1 bilförare Ae 7 — tekniker Ae 9 (befästnings- inspektionen)	1 344	
i) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kon- torist Ae 9 (kassan)	2 568	
j) 1 byråassistent Ae 19 — förste byråsekreterare Ae 21 (sakanslag)	—	—
k) 2 pensionerade officerare A: 24 — A: 27, m. m.	3 626	
l) Ändrade benämningar på vissa beställningar	—	—
3. Omräkning		
a) Ändrad lönegradsplacering och höjda stabsarvo- den enligt prop. 1961: 142	9 060	
b) Medel för avlönande av tre övergångsvis med stöd av Kungl. Maj:ts beslut anställda byråassisten- ter	49 575	
c) Medel för avlönande av befästningsinspektionens personal	45 551	
d) Lön till 1 kanslibiträde Ae 7 som överförs till arméstaben		12 444
e) Löneklassförändringar	48 000	
f) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ...	4 460	
g) Omräkning		91 722
	331 566	104 166
		+ 227 400

Motiv

1 a) I skrivelse den 14 januari 1961 hemställde inspektören över rikets befästningar, att en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 skulle inrättas vid inspektionen. Med anledning av framställningen har Kungl. Maj:t beslutat att intill den 1 juli 1962 vid fortifikationsförvaltningens befästningsbyrå må meddelas ett förordnande att bestrida göromål som ankommer på förste byråingenjör i Ae 23. Detta förordnande föreslås ersatt med en extra ordinarie tjänst vid försvarsstaben, avsedd för befästningsinspektionen.

1 b) Då riksdagen i fjol tog ställning till ny organisation av försvarsstaben (prop. 1961: 109) hölls frågan om inrättande av fyra beställningar för kapten öppen, bland annat med hänvisning till anbefalld översyn av militärassistentorganisationen. Sedan denna nu slutförts, föreslår försvarsstabschefen dels att tre nya kaptensbeställningar i Ar 21 inrättas för allmänna avdelningen inom stabens sektion I, dels ock att en kaptensbeställning i Ar 21 på försvarsstabens stat, nu avsedd för militärassistent vid järnvägsstyrelsen, överföres till samma avdelning.

1 c) Den ena kanslibiträdestjänsten avses för försvarsstabens kassaavdelning och motiveras med den stora arbetsbelastningen därstädes. Den andra kanslibiträdestjänsten avses för sekreterararbete inom operationsledningen. Förslag om inrättande av tjänsten framfördes redan då förslag till försvarsstabens nya organisation utarbetades.

1 d) Behov av ytterligare tre befattningar för skrivbiträden anses föreligga. Tills vidare bör dock endast två nya befattningar inrättas.

1 e) Försvarsstabschefen upprepar en hemställan om att för handläggning av vissa personalärenden få ta i anspråk en pensionerad officer i högst nittio dagar mot ett arvode av i ett för allt 25 kr. för dag (jfr prop. 1961: 110, s. 99). Kostnaden härför skulle utgöra 2 250 kr.

2 a) Tjänstens innehavare är chef för signaltjänstavdelningens trådkniska detalj. Som motiv för uppflyttning anföres det ökade ansvar vederbörande fått sedan tjänstens nuvarande löneställning bestämdes.

2 b) Beträffande motiven för detta förslag hänvisas till de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

2 c) Vid press- och filmavdelningen finns två tjänster för stabsredaktör i lönegraden Ae 21. Löneställningen för en av dessa bör förbättras.

2 d) Tjänsten är avsedd för kassachefen vid försvarsstaben. Med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning och speciella natur bör tjänsten placeras i Ao 21.

2 e) Tjänsten bör med hänsyn till de arbetsuppgifter — bland annat arkivering av hemliga handlingar — innehavaren numera har ges en förmånligare lönegradsplacering. Förslaget har tidigare framförts (prop. 1961: 110, s. 99).

2 f) Med hänsyn till arbetsuppgifterna — avseende arkivering och utlåning av klipp m. m. ävensom fotografering — bör tjänsten placeras i Ae 10, vilket tidigare föreslagits (jfr prop. 1959: 110, s. 30).

2 g) En av tjänsterna i Ae 8 för portvakt vid staben föreslås ändrad till tjänst för förman (vaktföreståndare) i Ae 10 med tjänstebenenämningen förste stabsvakt. I anslutning härtill bör tjänstebenenämningen för övriga portvakter vid staben ändras till stabsvakt.

2 h) Tjänsteinnehavaren biträder, vid sidan av sina bilförargöromål, med vissa ritningsarbeten samt svarar för kart- och bokförrådet och hans tjänst i Ae 7 bör med hänsyn härtill utbytas mot en tjänst för tekniker i Ae 9.

2 i) Tjänsteinnehavaren handhar självständigt löneuträkningen för vissa personalkategorier. Då vederbörande har samma slags uppgifter som kontoristerna vid kassan bör tjänsten uppflyttas till tjänst i Ae 9 för kontorist.

2 j) Tjänsten avlönas från reservationsanslaget Vissa signalförbindelser. Av tjänsteinnehavaren krävs bland annat ingående kännedom om krigsmaktens fjärrskriftsförbindelser m. m.

2 k) Innehavaren av den ena befattningen är placerad vid befästningsinspektionen och är där chef för befästningsregistret och expeditionsofficer samt biträder med utredningsarbete.

Den andra befattningen är nu avsedd för militärassistent vid järnvägsstyrelsen. Den har vid översynen av militärassistentorganisationen föreslagits omdisponerad till jordbruksnämnden och bör uppflyttas till A: 27.

2 l) För närvarande är i försvarsstabens personalförteckning flera befattningar genom sina benämningar bundna till vissa försvarsgrenar. Personalförteckningen föreslås skola utformas så, att till lediga befattningar kan föreslås officerare oberoende av vederbörandes försvarsgrenstillhörighet.

3 c) För innevarande budgetår har medel härför beräknats under fortifikationsförvaltningens anslag (jfr prop. 1961: 110, s. 102).

Yttrande

Yttrande över försvarsstabschefens medelsäskanden har avgivits av *försvarets civilförvaltning*. Yttrandet redovisas här punktvis i anslutning till indelningen i det föregående under anslaget.

1 a) Civilförvaltningen tillstyrker förslaget om inrättande för befästningsinspektionen av en tjänst i Ae 23 för förste byråingenjör.

1 b) Förslaget att tillföra stabens sektion I dels tre nyinrättade kaptensbeställningar, dels en kaptensbeställning, nu avsedd för militärassistent vid järnvägsstyrelsen, lämnar civilförvaltningen utan erinran under förutsättning att sistnämnda beställning kan friställas.

1 c) och d) Civilförvaltningen tillstyrker förslaget om inrättande av två kanslibiträdestjänster, dock att den av tjänsterna, som avses för kassan, tills vidare föreslås inrättad såsom extra, och lämnar utan erinran förslaget om inrättande av två biträdestjänster i reglerad befördringsgång.

1 e) Ämbetsverket erinrar om att det föregående år tillstyrkt ifrågavarande dagarvode till pensionerad officer.

2 a) I propositionen 1961: 109 (s. 110) har departementschefen uttalat sig för en överföring av den anskaffning av telemateriel, som handhas av försvarsstaben, till förvaltningsorganisationen. Med hänsyn till den osäkerhet som alltså får anses föreligga om organisationens framtida utformning anser sig civilförvaltningen icke nu kunna biträda förslaget om förbättring av löneställningen för byrådirektören vid trådkniska detaljen.

2 b) Ämbetsverket tillstyrker, att en kaptensbeställning i Ar 21 utbytes mot en beställning för regementsofficer eller kapten i Ao 24 eller Ar 21.

2 c) Civilförvaltningen vill inte motsätta sig föreslagen förbättring av löneställningen för en stabredaktör.

2 d) Kassatjänsten vid försvarsstaben är, erinrar civilförvaltningen, särpräglad i jämförelse med motsvarande tjänst vid andra staber och förband. I skrivelse den 13 oktober 1961 angående kassapersonalens löneställning

har framhållits, att särställningen i lönehänseende för kassachefen vid försvarsstaben är betingad av verksamhetens komplicerade natur. Civilförvaltningen tillstyrker, under hänvisning till förenämnda skrivelse, att kamreren vid försvarsstaben placeras i lönegrad 21.

I anslutning härtill föreslår civilförvaltningen att kansliskrivaren i Ao 10 vid kassan i likhet med vad civilförvaltningen föreslagit beträffande kansliskrivare (kassörer) vid vissa förband och skolor uppflyttas till lönegrad 12.

2 e) Civilförvaltningen har icke tidigare biträtt försvarsstabschefens flera gånger framförda förslag om uppflyttning av en kansliskrivartjänst vid underrättelseavdelningen men har efter särskild utredning funnit vederbörandes arbetsuppgifter väl motsvara vad som numera anförs åt kansliskrivare i lönegrad 12. Civilförvaltningen tillstyrker därför förslaget om uppflyttning av tjänsten.

2 f) Anförda motiv anser civilförvaltningen icke utgöra skäl för en uppflyttning av teknikertjänsten.

2 g) Förslaget att höja en av tjänsterna för portvakt i Ae 8 biträdes av civilförvaltningen såtillvida, att ämbetsverket föreslår en tjänst i 9 lönegraden med tjänstebenenämningen förste vaktmästare eller förste portvakt.

2 h) och i) Ämbetsverket tillstyrker föreslagen omvandling av en tjänst för bilförare till tjänst för tekniker och av en skrivbiträdestjänst till kontorrättjänst. Sistnämnda tjänst anses dock tills vidare böra inrättas såsom extra.

2 j) Förslaget till uppflyttning av en tjänst i Ae 19 för byråassistent avstyrkes på samma skäl som anförts beträffande förslaget under 2 a).

2 k) Föreslagna löneförbättringar m. m. för två arvodesbefattningar tillstyrkes, förslaget rörande den nu för militärassistent vid järnvägsstyrelsen avsedda befattningen dock endast under förutsättning att förslaget om militärassistentorganisationen i denna del bifalles.

2 l) Civilförvaltningen tillstyrker förslaget om ändrade benämningar på vissa beställningar i försvarsstabens personalförteckning.

I skrivelse den 17 oktober 1961 har *chefen för armén*, efter framställning i ämnet från försvarets civilförvaltning, ingivit förslag till organisation av kassatjänsten vid Svea ingenjörregemente och arméns intendenturförråd i Stockholm m. fl. institutioner. I skrivelsen föreslås bland annat att en förvaltare (i kassatjänst) i Ao 17 vid intendenturförrådet, som under det försök pågått med organisationen av nämnda kassatjänst varit placerad som biträdande kassachef vid försvarsstaben, omplaceras från intendenturförrådet till försvarsstaben.

I sitt yttrande över försvarsstabschefens förslag till medelsäskanden ifrågasätter *försvarets civilförvaltning* huruvida icke beställningen i samband härmed bör överföras från intendenturkårens till försvarsstabens stat.

Departementschefen

Riksdagen uttalade år 1959 (SU 87, rskr. 235), att flera skäl talade för en allmän översyn av militärassistentorganisationen. Därvid borde bland annat prövas — under beaktande av såväl militära behov som möjligheterna till kostnadsbesparingar — förutsättningarna för en ändring av gällande ordning, enligt vilken befattningarna för militärassistent vore avsedda i vissa fall för officerare på aktiv stat, i andra fall för pensionerade officerare.

Med anledning av riksdagens beslut uppdrog Kungl. Maj:t den 25 september 1959 åt chefen för försvarsstaben att i samråd med vederbörande myndigheter verkställa översyn av militärassistentorganisationen i det av statsutskottet i förenämnda utlåtande angivna syftet.

I det föregående har jag redogjort för resultaten av den verkställda översynen.

Den utförda översynen utmynnar i ett förslag att militärassistentorganisationen i vart fall tills vidare i huvudsak skall behålla sin nuvarande struktur. De förslag till förändringar som framlägges innebär jämkningar i organisationen; beträffande televerket föreslås dock en principiellt ny ordning.

Enligt min mening bör frågan om militärassistenternas ställning och verksamhet samt militärassistentorganisationens omfattning ytterligare övervägas. Syftet bör härvid vara att söka begränsa militärassistenternas arbetsuppgifter till främst samverkansuppgifter och att lösgöra dem från sysslande med vederbörande myndighets eget krigsförberedelsearbete. Uttalanden i denna riktning har också gjorts av vissa av de i ärendet hörda remissmyndigheterna. Jag avser att inom kort återkomma med förslag till direktiv för en sådan fortsatt utredning, avseende militärassistenterna hos de centrala myndigheterna. Frågan om militärassistenterna hos de regionala myndigheterna bör däremot vila i avvaktan på att 1960 års försvarsledningsutrednings studier av ledningsförhållandena i regional instans avslutas.

De förändringar på vissa punkter av militärassistentorganisationen som försvarsstabschefen nu föreslagit kan jag i huvudsak tillstyrka.

Sålunda tillstyrker jag vad gäller televerket att antalet militärassistenter begränsas från nuvarande nio till en, avsedd för en vid telestyrelsen placerad regementsofficer med lön i Ao 26/24 på försvarsstabens stat. En dylik beställning avsedd för telestyrelsen finns redan. Nuvarande två beställningar i Ar 21 och tre arvodesbefattningar i A: 24 på försvarsstabens stat för militärassistenter vid televerkets distrikt bör tills vidare bibehållas på försvarsstabens stat. I avvaktan på resultaten av pågående utredningar rörande den regionala ledningsorganisationen bör beställningarna (befattningarna) enligt Kungl. Maj:ts bestämmande få disponeras för regionala staber. De tre återstående militärassistenterna vid televerket som frigöres är kommenderade, en ur varje försvarsgren. Beställningarna bör enligt min mening utnyttjas för att kompensera personalökningar i försvarsstaben. Jag anser

mig alltså kunna tillstyrka att det av försvarsstabschefen anmälda behovet av tre beställningar för kapten i Ar 21, avsedda för sektion I, tillgodoses genom inrättande av tre nya beställningar vid staben. Vid anmälan av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag ämnar jag återkomma till härav föranledda indragningar vid respektive försvarsgren.

I fråga om militärassistenterna vid järnvägsstyrelsen biträder jag förslaget om omdisposition av en beställning i Ar 21 och om överflyttning av en arvodesbefattning från järnvägsstyrelsen till statens jordbruksnämnd. Jag föreslår vidare, att löneställningen för sistnämnda befattning i samband härmed ändras från A: 24 till A: 27.

Förslaget att den vid försvarets sjukvårdsstyrelse tjänstgörande generalstabsofficeren vid sidan av ordinarie tjänst skall vara militärassistent vid medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd tillstyrker jag. Omfattningen av vederbörandes tjänstgöring i sjukvårdsstyrelsen och sjukvårdsberedskapsnämnden bör regleras genom överenskommelse mellan styrelsen och nämnden.

Förslaget att för rikets allmänna kartverk inrätta en alternativ befattning — regementsofficer på aktiv stat eller arvodesanställd, pensionerad regementsofficer i A: 29 — anser jag mig icke böra biträda. Uppkommer behov av att behålla viss beställningshavare även efter det denne uppnått för honom gällande pensionsålder, torde nämligen detta enklare kunna ske genom att vederbörande medgives kvarstå i anställningen efter uppnåendet av pensionsåldern.

Frågan om den föreslagna indragningen av arvodesbefattningen för militärassistent vid överståthållarämbetet, vilken befattning avlönas av medel anvisade under elfte huvudtiteln, torde få anmälas av chefen för inrikesdepartementet.

Försvarsstabschefen har föreslagit kommendering tills vidare av en officer till luftfartsstyrelsen och en till jordbruksnämnden. Förslaget — till vilket det ankommer på Kungl. Maj:t att taga ställning — biträder jag endast vad gäller jordbruksnämnden.

Till innehavarna av de beställningar i fråga om vilka jag nu föreslagit förändringar utgår för närvarande jämlikt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente vissa befattningsarvoden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de ändringar beträffande dessa arvoden som kan påkallas av organisationsändringarna.

Beträffande militärassistenternas pensionsålder ansluter jag mig till försvarsstabschefens uppfattning att särskilda pensionsåldersbestämmelser icke bör gälla för militärassistenterna utan att för dessa befattningshavare bör gälla de bestämmelser i fråga om pensionsålder som eljest är tillämpliga för den beställning eller befattning vederbörande innehar.

Till de förändringar av medelsbehovet under förevarande anslag som de av mig nu biträdda förslagen medför återkommer jag i det följande.

De sammanlagda kostnaderna för försvarsattachéernas bostäder utomlands beräknas för nästa budgetår enligt vad jag under hand inhämtat till avrundat 340 000 kr. Enligt hittills tillämpade anslagsprinciper skulle härav omkring 320 000 kr ha slutligt täckts från de på försvarsstabens avlöningsstat uppförda delposterna Prisutjämningsstillägg och Ortstillägg, från sistnämnda post dock endast i obetydlig omfattning. Av beloppet 320 000 kr avser omkring 290 000 kr privatförhyrda bostäder och omkring 30 000 kr statsägda bostäder. Återstående 20 000 kr — svarande mot kostnaderna för bostäder åt attachéerna i Moskva — skulle ha täckts från beskickningsfastigheternas delfond och icke belastat fjärde huvudtiteln.

Utrikesförvaltningens lönenämnd har framlagt förslag till ändrad redovisning m. m. av hithörande kostnader för vilket jag redogjort i det föregående. Motsvarande spörsmål beträffande utrikesförvaltningens personal har tidigare denna dag anmälts av ministern för utrikes ärendena, som därvid i huvudsak godtagit vad utrikesförvaltningens lönenämnd föreslagit. På samma sätt som för närvarande bör löneförmånerna för försvarsattachéerna (och de biträdande försvarsattachéerna) anknytas till vad som gäller för utrikesförvaltningens personal. Vid genomförande av föreslagen omreglering av bostadsersättningarna kommer reduktionen av löneförmånerna med belopp svarande mot de direktreglerade bostadsutgifterna för försvarsattachéernas del att nästan helt drabba tjänstemännens prisutjämningsstillägg. Då i något fall bostadsutgiften överstiger nämnda tillägg bör riksdagens bemyndigande inhämtas att i här avsett fall — ävensom då ortstilläggen genom pris- och kursutvecklingen blivit för höga — minska enligt statens allmänna avlöningsreglemente utgående tillägg. I anslutning till omregleringen bör två nya anslag uppföras under fjärde huvudtiteln, nämligen dels ett förslagsanslag benämnt Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar, vilket bör uppföras med 290 000 kr, dels ett förslagsanslag benämnt Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond, vilket bör uppföras med 50 000 kr. Hemställan om dessa anslag göres i det följande. Försvarsstabens avlöningsanslag kan samtidigt minskas med 316 000 kr och det under tredje huvudtiteln uppförda anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond med 20 000 kr.

Med anledning av vad jag i det föregående föreslagit beträffande medel för krigshistorisk verksamhet under nästa budgetår bör förevarande anslag minskas med belopp motsvarande ett arvode i A: 29 och tre i A: 24 för pensionerade officerare samt lönen till en arkivarie i Ae 21 och ett kontorsbiträde i Ao 5. Beloppet härför utgör avrundat 82 000 kr. Det nya anslaget, vilket som nämnts i avvaktan på senare proposition i ämnet i riksstatsförslaget bör uppföras med beräknat belopp, bör avses för såväl avlöningar som omkostnader. Anslaget bör i riksstatsförslaget upptagas med 300 000 kr.

Jag övergår så till försvarsstabschefens förslag till anslagsäskanden. Av vad jag anfört i det föregående framgår, att det av försvarsstabschefen anmälda behovet av nya beställningar, avsedda för sektion I, kan tillgodoses genom att taga i anspråk beställningar som tidigare utnyttjats för militär-assistentorganisationen. Jag biträder förslaget att tillföra försvarsstabens kassa en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Kungl. Maj:t har den 24 november 1961 meddelat beslut om organisationen av kassatjänsten vid Svea ingenjör-regemente med arméns fältarbetsskola och ingenjörtruppernas kadettskola samt vid arméns intendenturförråd i Stockholm i huvudsak i enlighet med chefens för armén förenämnda förslag. Härvid har Kungl. Maj:t förklarat sig framdeles vilja underställa riksdagens prövning fråga om överförande till försvarsstaben av den för kassachef vid intendenturförrådet avsedda beställningen för förvaltare (i kassatjänst) vid intendenturkåren. Jag tillstyrker nu att från intendenturkårens till försvarsstabens stat överföres en beställning i Ao 17 för förvaltare, avsedd för biträdande kassachef vid försvarsstaben.

Vid bifall till föreslagna tjänsteförändringar ökar medelsbehovet under förevarande anslag med cirka 110 000 kr.

Förslaget att utbyta en beställning för kapten i Ar 21 mot en beställning för regimentsofficer eller kapten i Ao 24 eller Ar 21 tillstyrker jag. Vidare beräknar jag i anslutning till vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor medel för utbyte av en tjänst för portvakt i Ae 8 mot en tjänst för förste vaktmästare i Ae 9. Vidare tillstyrker jag, att en tjänst för kanslibiträde i Ag 7 vid kassan tillkommer; i samband härmed bör föreskrivas att å en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål icke må förordnas någon vikarie. Frågan om löneställningen för militärassistenten vid jordbruksnämnden har jag tidigare berört. Kostnaderna för genomförande av nu nämnda förslag utgör drygt 6 000 kr.

Vad försvarsstabschefen föreslagit rörande benämningen av vissa officersbeställningar kan jag biträda såtillvida att jag föreslår, att beställningar för officer med placering i lönegrad Ao 26, Ao 26 eller Ao 24, eller Ao 24 benämnes regimentsofficer samt beställningar i Ao 24 eller Ar 21 regimentsofficer eller kapten. Övriga förslag till personalförändringar kan jag inte tillstyrka. Jag vill dock erinra om att jag vid anmälan av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag behandlat försvarsstabschefens förslag om inrättande av en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23.

Medelsbehovet under förevarande anslag ökar slutligen med ett nettobelopp av omkring 112 000 kr till följd av lönegradsuppflyttningar på 1961 års B-lista, löneklassuppflyttningar m. m., överföringar av vissa avlöningskostnader samt kostnaderna för vissa personliga enligt beslut av Kungl. Maj:t inrättade tjänster för byråassistent i Ae 19.

Sammanlagt minskas sålunda medelsbehovet för försvarsstabens avlöningar i den del varom här är fråga med avrundat (316 000 + 82 000 — 110 000 — 6 000 — 112 000 =) 170 000 kr. Avlöningsstatens summa kommer alltså att nedgå till (7 640 000 — 170 000 =) 7 470 000 kr.

Kostnaderna för viss verksamhet vid försvarsstaben har för budgetåret 1961/62 beräknats till 1 011 000 kr, såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. På sätt framgår av en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, beräknar jag motsvarande kostnader för budgetåret 1962/63 till 1 051 000 kr vilket innebär en ökning med 40 000 kr.

Förevarande anslag bör alltså uppföras med (7 470 000 + 1 051 000 =) 8 521 000 kr. Anslagsminskningen utgör 130 000 kr.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsstaben som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag för viss verksamhet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1.	Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 272 600	
2.	Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	310 600	
3.	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	107 000	
4.	Ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga	50 000	
5.	Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer		
	a) Ortstillägg	321 000	
	b) Prisutjämningsstillägg, <i>förslagsvis</i> ...	269 000	
	c) Särskilda förmåner i övrigt, <i>förslagsvis</i>	199 000	789 000
6.	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 370 100	
7.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 477 700	
8.	Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	93 000	
			Summa kr 7 470 000

c) till *Försvarsstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 8 521 000 kr.

[28] 2. Försvarsstaben: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 380 000	3 505 317
1961/62 (statsliggaren s. 192)	1 801 000	
1962/63 (förslag)	1 870 000	

Yrkande

Chefen för försvarsstaben hemställer, att anslaget, i den del varom här är fråga, höjes med 27 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Medel för befästningsinspektionen	75 000	
2. Engångsutgifter budgetåret 1961/62		90 000
3. Prishöjningar m. m.	26 000	
4. Viss materiel till försvarsattachéer	16 000	
	117 000	90 000
	+ 27 000	

Motiv

1. Medel för befästningsinspektionens omkostnader är för innevarande budgetår beräknade under fortifikationsförvaltningens omkostnadsanslag och arméns reseanslag. För nästa budgetår bör emellertid medel upptagas under förevarande anslag. Av äskat belopp hänför sig 35 000 kr till resor, 10 000 kr till expenser och 30 000 kr till underhåll och drift av tjänstebil.

3. Av ökningen avser 9 000 kr merkostnader till följd av de från och med den 1 juli 1961 höjda traktamentena, 9 700 kr ökade städningskostnader till följd av höjda städerskelöner och utvidgning av lokalerna, 3 300 kr kostnadsfördyringar vid den löpande anskaffningen av inventarier samt 4 000 kr av ökad reseverksamhet föranledda merkostnader för underhåll och drift av motorfordon.

4. För innevarande budgetår är för anskaffning av viss utrustning för försvarsattachéer under anslaget beräknat 10 000 kr. För nästa budgetår bör för motsvarande ändamål anvisas 16 000 kr; hela sistnämnda belopp angives emellertid i petita såsom ökning.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning har i huvudsak intet att erinra mot chefens för försvarsstaben beräkning av medelsbehovet.

Departementschefen

Medelsbehovet för befästningsinspektionens omkostnader, vilket från och med nästa budgetår bör tillgodoses från förevarande anslag, beräknar jag

till sammanlagt 73 000 kr. För höjda traktamentskostnader, ökade städningsskostnader och ökade motorfordonskostnader räknar jag med en ökning av sammanlagt 21 000 kr. För viss materiel till försvarsattachéer räknar jag med en ökning av 6 000 kr., varigenom för ändamålet skulle under nästa budgetår disponeras 16 000 kr. Med hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av försvarsstabens avlöningsanslag beräknar jag för nästa budgetår icke medel till krigshistoriska avdelningens omkostnader under förevarande anslag; anslaget bör med hänsyn härtill minskas med 20 000 kr. Under beaktande därjämte av att en engångsanvisning av 90 000 kr. bortfaller för nästa budgetår föreslår jag, att anslaget i den del varom här är fråga upptages till 973 000 kr., innebärande en minskning med 10 000 kr.

Kostnaderna för viss verksamhet vid försvarsstaben har för budgetåret 1961/62 beräknats till 818 000 kr. såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. På sätt framgår av den under föregående anslag angivna promemorian beräknar jag motsvarande kostnader för budgetåret 1962/63 till 897 000 kr., innebärande en ökning med 79 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag således till (973 000 + 897 000 =) 1 870 000 kr., vilket innebär en höjning med 69 000 kr.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 870 000 kr.

[29] 3. Försvarsstaben: Övningar

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	77 000	91 732	25 690
1961/62 (statsliggaren s. 193)	42 000		
1962/63 (förslag)	44 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 till mindre del bunden.

Från anslaget bestrides kostnaderna för anordnande av fältövningar eller (och) utbildningskurser för försvarsstabens personal samt personal, som genom stabens försorg krigsplaceras i särskilda befattningar, för vilka specialutbildning erfordras.

Chefen för försvarsstaben hemställer, under hänvisning till de från och med den 1 juli 1961 höjda traktamentskostnaderna, att anslaget höjes med 2 000 kr. Höjningen tillstyrkes av försvarets civilförvaltning. Jag godtar anslagsberäkningen och hemställer i enlighet härmed att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Övningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 44 000 kr.

[30] 4. **Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar**

	Anslag
1962/63 (förslag)	290 000

Under anslaget Försvarsstaben: Avlöningar har jag anført att i riksstaten i fortsättningen bör uppföras ett särskilt förslagsanslag, benämnt Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar och att anslaget för nästa budgetår bör upptagas till 290 000 kr. Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kr.

ARMÉN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

[31] 5. **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	246 000 000	258 396 084
1961/62 (statsliggaren s. 194)	278 500 000	
1962/63 (beräknat belopp) ...	274 000 000	

Försvarets civilförvaltning (skr. ²¹/₈ 1961) har framlagt vissa förslag till personalförändringar vid armén, marinen och flygvapnet, berörande försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Med hänsyn till dessa förslag och med beaktande av automatiska kostnadsförändringar under nämnda anslag har ämbetsverket föreslagit, att anslagen skall uppföras med följande belopp, nämligen 281 190 000 kr för armén, 108 400 000 kr för marinen och 140 640 000 kr för flygvapnet. Vissa av de framställda förslagen erfordrar ytterligare överväganden. Jag är därför icke nu beredd att taga slutlig ställning till försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag. Dessa torde därför i statsverkspropositionen få upptagas med allenast beräknade belopp. Därvid räknar jag med följande anslagsbelopp, nämligen för armén 274 000 000 kr, för marinen 104 140 000 kr och för flygvapnet 135 000 000 kr. Till marinens och flygvapnets anslag återkommer jag i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 274 000 000 kr.

[32] 6. *Armén: Avlöningar till personal å reservstat*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 600 000	1 466 784
1961/62 (statsliggaren s. 204)	1 500 000	
1962/63 (förslag)	1 500 000	

Försvarets civilförvaltning föreslår under hänvisning till belastningen under budgetåret 1960/61 och till det utredningsuppdrag, som meddelats 1960 års befälsstatsdelegation — vilket uppdrag bland annat innefattar överväganden om behovet av reservstat — att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag föreslår, att anslaget uppföres i enlighet med ämbetsverkets förslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

[33] 7. *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	8 200 000	7 570 353
1961/62 (statsliggaren s. 205)	6 500 000	
1962/63 (förslag)	8 500 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 2 200 000 kr. Av den föreslagna höjningen motiveras 400 000 kr. med den av 1961 års riksdag (prop. 142) beslutade lönegradsuppflyttningen av fänrikar och löjtnanter, 180 000 kr. med den av samma riksdag beslutade traktamentshöjningen och 1 620 000 kr. med belastningen å anslaget under budgetåret 1960/61. Medel har av ämbetsverket icke beräknats för de premier för reservofficerares tjänstgöring, som beslutats av 1960 års riksdag och som förutsatts skola bestridas från förevarande anslag (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 146); ämbetsverket hänvisar härvid till att kostnaderna härför ännu icke kan anges, enär det icke kan bedömas i vilken omfattning övergång till det nya systemet kommer att ske.

För egen del föreslår jag med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61, att anslagshöjningen begränsas till 2 000 000 kr. Därvid erinrar jag om att viss hänsyn till kostnaderna för de premier för reservofficerarnas

tjänstgöring, som beslutats av 1960 års riksdag, tagits redan vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår. Anslaget bör således uppföras med $(6\,500\,000 + 2\,000\,000 =)$ 8 500 000 kr.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 000 kr.

[34] 8. *Armén: Rekryteringskostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	55 000	40 546
1961/62 (statsliggaren s. 206)	85 000	
1962/63 (förslag)	102 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer i anslutning till förslag av chefen för armén, att anslaget höjes med 17 000 kr. Som motiv för höjningen åberopas behovet av intensifierad upplysningsverksamhet för rekrytering av civilmilitär teknisk personal. Arméchefen har härom framhållit, att rekryteringen av personal till tygtekniska kåren berett stora svårigheter. För egen del föreslår jag, att anslaget i enlighet med civilförvaltningens förslag höjes med 17 000 kr. Det torde i vanlig ordning få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela dispositionsföreskrifter för anslaget. Hänsyn måste härvid tagas till att relativt olikartade utgifter bestrides från rekryteringsanslagen, vilket medför behov av specificering. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 102 000 kr.

[35] 9. *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	13 125 000	13 939 962
1961/62 (statsliggaren s. 206)	14 000 000	
1962/63 (förslag)	18 000 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 3 435 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Decentralisering av förråd	194 000	
2. Ytterligare en arbetare vid Lv 6	12 000	
3. Personal vid arméhundskolan överföres till tjänstemannaanställning		121 000
4. Överföring från annat anslag	3 350 000	
	3 556 000	121 000
		+ 3 435 000

Motiv

1. Med anledning av förslag av chefen för armén beräknar civilförvaltningen, att antalet förrådsarbetare skall öka med 16 i förhållande till innevarande budgetår. Behovet föranledes av ökad arbetsmängd till följd av decentraliserad förrådsställning inom försvarsområdena.

2. Chefen för armén har framlagt förslag till personalförändringar med anledning av tillkomsten av luftvärnsrobotförband. Förslaget upptar bland annat en förrådsman i Ae 7 vid Lv 6, avsedd för förrådshållning av robotmateriel vid arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola.

Civilförvaltningen föreslår, att det sålunda anmälda personalbehovet i avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande förrådsverksamheten vid Lv 6 skall tillgodoses genom att förbandet tillföres ytterligare en förrådsarbetare.

3. I särskild skrivelse den 30 januari 1961 har chefen för armén framlagt förslag till ny organisation av arméhundskolan. I anslutning härtill föreslås för nästa budgetår, såvitt här är i fråga, att 10 kollektivavtalsanställda arbetare vid hundskolan ersättes med löneplansanställd extra ordinarie personal.

Civilförvaltningen tillstyrker förslaget; ämbetsverket anser dock att den löneplansanställda personalen tills vidare bör vara extra.

4. I enlighet med förslag i propositionen 1961: 110 (s. 139) har för budgetåret 1961/62 under anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. upptagits en särskild anslagspost om 3 350 000 kr. Från denna post må enligt meddelade dispositionsföreskrifter avlönas för helt budgetår räknat högst 302 kollektivavtalsanställda arbetare vid arméförbandens intendenturavdelningar.

Civilförvaltningen föreslår, att medel för angivna personal för budgetåret 1962/63 beräknas under förevarande anslag. Ämbetsverket framhåller, att bättre överblick härigenom skulle vinnas över de totala kostnaderna för olika slag av avlöningar. Från arméintendenturförvaltningen har ämbetsverket inhämtat, att någon förändring av antalet arbetare ej skulle vara aktuell. Ämbetsverket beräknar på anförda skäl, att förevarande anslag ökar med 3 350 000 kr. Medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. nedgår härvid med samma belopp.

Departementschefen

I överensstämmelse med civilförvaltningens förslag bör antalet förrådsarbetare ökas med 17 för tillgodoseende av anmälda behov till följd av decentraliserad förrådsställning vid försvarsområden och tillkomsten av robotmateriel vid Lv 6.

Med anledning av myndigheternas förslag beträffande viss personal vid arméhundskolan vill jag anföra följande. Riksdagen behandlade i följd med anledning av förslag från riksdagens år 1960 församlade revisorer fråga om utbildning av tjänstehundar för militära och andra ändamål (SU 1961: 116; rskr. 285). I överensstämmelse med statsutskottets förslag uttalade riksdagen därvid att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i lämplig form utreda i vad mån de militära utbildningsresurserna på hundtjänstens område i vidare mån än tidigare kunde komma till gemensam användning för statliga och kommunala myndigheter samt eventuella enskilda intressenter.

Revisorerna uppmärksammade i sin berättelse särskilt utbildningsbehoven för hundtjänsten inom polisväsendet. Med anledning härav har inom inrikesdepartementet under hand gjorts en undersökning rörande lämpligheten av att anlita arméhundskolan för polisväsendets behov. Undersökningen har givit vid handen, att hundskolan icke lämpligen kan användas annat än för utbildning av polisens instruktörer i hundtjänst. Omfattningen av denna utbildning torde emellertid ej vara av den storlek att hundskolans organisation påverkas därav. För civilförsvarets del föreligger enligt inrikesdepartementets uppfattning icke behov av att anlita hundskolan.

När det gäller enskildas behov av utbildning i hundtjänst vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 februari 1961 föreskrivit, att utbildning av cirka 15 blindhundar om året försöksvis under en tid av två år skall äga rum vid hundskolan. En dylik verksamhet kan äga rum utan att grunddragen av skolans organisation påverkas.

Utöver vad nu nämnts har något aktuellt behov att utbilda hundar vid arméhundskolan icke uppmärksammats. I varje fall torde förekommande behov icke vara av den omfattning att principerna för organisationen behöver ändras. Jag anser därför att hundskolans organisation skall utformas på grundval av krigsmaktens behov av hundutbildning. I en sådan organisation bör det vara möjligt att tillgodose andra behov av hundutbildning i rimlig omfattning. Jag anser det därför icke erforderligt att föranstalta om ytterligare utredningar rörande hundtjänstens organisation.

Slutlig ställning till arméchefens organisationsförslag har ännu icke tagits. Jag anser mig emellertid i detta sammanhang böra räkna med bifall till förslaget att indraga 10 arbetare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att slutligt pröva frågan.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 15 december 1961 fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Norrbottens regemente med Norrbottens pansarbataljon och Norrlands signalbataljon. Enligt be-

slutet tillkommer vid nämnda förvaltningsenhet bland annat 11 förrådsarbetare, varav 8 för tygförråd och 3 för intendenturförråd. Medel för avlönande av dessa, avrundat 130 000 kr, bör för nästa budgetår upptas under förevarande anslag.

I enlighet med det anförda beräknar jag antalet förrådsarbetare för nästa budgetår till 1 241 man.

Civilförvaltningens förslag att beräkna medel under förevarande anslag för avlöning av arbetare vid förbandens intendenturavdelningar biträder jag. Under nästa budgetår kommer emellertid, enligt vad jag under hand inhämtat, tvättinrättningen vid I 4 sannolikt att läggas ned. Möjligen kommer även tvättinrättningen vid I 6 att nedläggas under budgetåret. Åtgärderna föranledes av att tvätten överflyttas till försvarets fabriksverk. Vid anläggningarna är anställda sammanlagt 28 arbetare. För nästa budgetår uppskattar jag kostnadsminskningen under förevarande anslag till följd av nedläggningen till 200 000 kr.

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 bör anslaget uppräknas med 635 000 kr. Den sammanlagda anslagsökningen blir vid bifall till vad som anförts i det föregående 4 000 000 kr. Anslaget bör således uppföras med (14 000 000 + 4 000 000 =) 18 000 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kr.

AVLÖNINGAR M. M. TILL VÄRNPLIKTIGA

[36] 10. *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	52 500 000	51 336 833
1961/62 (statsliggaren s. 207)	53 600 000	
1962/63 (förslag)	57 550 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 3 950 000 kr.

Chefen för armén beräknar antalet tjänstgöringsdagar vid armén under nästa budgetår till 14 190 000 dagar. Dessa fördelar sig med 11 300 000 dagar på första tjänstgöring, med 2 400 000 dagar på repetitionsövningar, med 180 000 dagar på befälsövningar i samband med repetitionsövningar, med 60 000 dagar på särskilda befälsövningar samt med 250 000 dagar på tjänstgöring för blivande instruktörsaspiranter. Det sammanlagda antalet dagar överstiger med omkring 465 000 det antal, som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 149). Be-

räkningarna bygger på förutsättningen, att repetitionsövningarna under nästa budgetår kommer att vara av vanlig längd och således icke förkortas på sätt varit fallet under innevarande budgetår. Härigenom ökar antalet tjänstgöringsdagar med cirka 375 000. En ökning med cirka 60 000 tjänstgöringsdagar hänför sig till de av 1960 års riksdag beslutade särskilda befälsövningarna för värnpliktiga officerare och underofficerare. Slutligen förutsättes antalet tjänstgöringsdagar för blivande instruktörsaspiranter öka med 30 000.

Civildförvaltningen beräknar medelsbehovet för penningbidrag m. m. för nästa budgetår med utgångspunkt i förenämnda antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till 47 600 000 kr. Kostnaderna för hopptillägg till värnpliktig personal i fallskärmsjägartjänst samt kostnaderna för flygtillägg m. m. till värnpliktig personal beräknas med beaktande av genomförda höjningar till 200 000 kr. På grundval av från chefen för armén lämnade uppgifter angående antalet till premier berättigade värnpliktiga beräknar civildförvaltningen medelsbehovet för premier till 8 850 000 kr. Härvid har civildförvaltningen enligt inhämtade uppgifter räknat med en ökning av cirka 900 000 kr för premier till blivande reservofficerare för genomgång av reservofficerskurser (jfr prop. 1960: 109). För premier till värnpliktiga officerare och underofficerare för fullgjord särskild befälsövning beräknas 1 000 000 kr. Kostnaderna för inkvarteringsersättningar beräknas till 900 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar m. m. till värnpliktiga beräknas således till $(47\,600\,000 + 200\,000 + 8\,850\,000 + 900\,000 =) 57\,550\,000$ kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört i den inledande översikten rörande repetitionsövningsverksamheten under nästa budgetår utgår jag vid anslagsberäkningen från att antalet tjänstgöringsdagar under repetitionsövning i enlighet med myndigheternas förslag kommer att bli 2 400 000. Då jag i övrigt ej funnit anledning till erinran mot beräkningarna av antalet tjänstgöringsdagar, utgår jag vid bestämmande av medelsbehovet under anslaget från sammanlagt 14 190 000 tjänstgöringsdagar.

Vad gäller premier m. m. godtar jag civildförvaltningens medelsberäkningar. Som jag anfört i översikten har särskild hänsyn till kostnaderna för premier till blivande reservofficerare tagits vid bestämmandet av ramen för försvarsutgifterna för nästa budgetår.

Aberopande det anförda föreslår jag, att anslaget uppföres med 57 550 000 kr, innebärande en höjning med 3 950 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 57 550 000 kr.

SJUKVÅRD

[37] 11. Armén: Sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 200 000	3 494 796
1961/62 (statsliggaren s. 208)	3 300 000	
1962/63 (förslag)	3 500 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse bör anslaget, med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61, höjas med 200 000 kr till 3 500 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kr.

RESEERSÄTTNINGAR M.M.

[38] 12. Armén: Reseersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	17 000 000	17 530 843
1961/62 (statsliggaren s. 212)	10 420 000	
1962/63 (förslag)	10 800 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 1 080 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Traktamentshöjningar	1 100 000	
2. Överföring från annat anslag	300 000	
3. Ökad verksamhet	80 000	
4. Omräkning med hänsyn till anslagsbelastningen ...		400 000
	1 480 000	400 000
	+ 1 080 000	

Motiv

1. Traktamentshöjningen från och med den 1 juli 1961 beräknas av civilförvaltningen medföra en kostnadshöjning om 15 % på den del av anslaget som enligt statistik för budgetåret 1959/60 hänförs sig till traktamentskostnader.

2. Från anslaget Militärhögskolan: Omkostnader bör med hänsyn till vad som anförts i propositionen 1961: 110 (s. 79) ett belopp av 300 000 kr överföras.

3. Chefen för armén har föreslagit en ökning med 30 000 kr i anledning av utökning av elevantalet vid pansartruppskolan samt med 50 000 kr för ökad verksamhet i övrigt vid förband och skolor. Civilförvaltningen biträder förslaget.

4. Kostnaderna för de värnpliktigas in- och utryckningsresor samt fria ledighetsresor, som numera bestrides från särskilt anslag, bestreds till och med budgetåret 1960/61 från särskild post under förevarande anslag. Belastningen budgetåret 1960/61 å övriga poster understeg med 965 000 kr det anvisade beloppet. Civilförvaltningen föreslår med hänsyn härtill och med beaktande av för budgetåret 1961/62 företagen omräkning av anslaget att anslagsökningen begränsas med 400 000 kr.

Departementschefen

Kostnadsökningen på grund av traktamentshöjningen uppskattar jag till 900 000 kr. I enlighet med civilförvaltningens förslag beräknar jag att medelsbehovet under anslaget av andra skäl ökar med ytterligare 380 000 kr. Den förhållandevis låga anslagsbelastningen under föregående budgetår ger enligt min uppfattning anledning till en kraftigare nedräkning än som föreslagits och jag räknar härför med 900 000 kr. Anslagsökningen blir härvid 380 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(10\,420\,000 + 380\,000 =)$ 10 800 000 kr.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 000 kr.

EXPENSER M. M.

[39] 13. Armén: Bränsle m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	18 000 000	18 109 574
1961/62 (statsliggaren s. 215)	18 600 000	
1962/63 (förslag)	19 400 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 800 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Höjda taxor och priser m. m.	846 000	
2. Ökad förbrukning av bränsle och renhållningsmateriel	108 500	
3. Energiskatt	85 500	
4. Rationaliseringar		194 000
5. Omräkning		40 000
	1 040 000	234 000
		+ 806 000
	Avrundat	800 000

Motiv

1. Med beaktande av kostnaderna under sistförflutet budgetår för elektrisk energi och vatten och av de taxehöjningar som skett vid den kontinuerliga nyteckningen av elektricitets- och vattenkontrakt räknar arméintendenturförvaltningen med en ökning av medelsbehovet om 685 000 kr.

I fråga om renhållning beräknas antalet tjänstgöringsdagar för nästa budgetår till 16 100 000. Dagskostnaden har för innevarande budgetår upptagits till 22,5 öre och beräknas för nästa budgetår till 23,5 öre, innebärande en höjning med 1 öre. Härigenom ökar medelsbehovet med $(16\,100\,000 \times 0,01 =)$ 161 000 kr.

Sammanlagt utgör ökningen under denna punkt således $(685\,000 + 161\,000 =)$ 846 000 kr.

2. Bränsleförbrukningen beräknas, med ledning av förbrukningen under de senaste åren och med beaktande av de ökade kraven på varmvatten, komma att öka. Merkostnaden till följd härav utgör 86 000 kr.

För renhållning, för vilken kostnaden per tjänstgöringsdag för innevarande budgetår beräknats till 22,5 öre, beräknar arméintendenturförvaltningen med anledning av att antalet tjänstgöringsdagar ökar med 100 000 en kostnadsökning om $(100\,000 \times 0,225 =)$ 22 500 kr.

Sammanlagt utgör ökningen under denna punkt således $(86\,000 + 22\,500 =)$ 108 500 kr.

3. Medelsbehovet hänför sig till den ökade förbrukningen.

4. Den del av den sammanlagda kostnadsökningen som icke avser löne- och prisstegringar, omkring 194 000 kr, beräknar arméintendenturförvaltningen kunna motverka genom besparingsåtgärder, främst vad gäller förbrukningen av elektrisk energi.

5. Beloppet utgör skillnaden mellan här upptaget belopp för höjda taxor och priser m. m. och arméintendenturförvaltningens äskande för samma ändamål.

Departementschefen

I enlighet med arméintendenturförvaltningens förslag förordar jag att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 19 400 000 kr, innebärande

en höjning med 800 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 19 400 000 kr.

[40] 14. *Armén: Telefon m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 100 000	2 080 717
1961/62 (statsliggaren s. 216)	1 990 000	
1962/63 (förslag)	2 700 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kr.

	Ökning
1. Abonnemangsavgifter	30 000
2. Överföring av kostnader från annat anslag	110 000
3. Växelanläggningar	358 255
	498 255
	Avrundat 500 000

Motiv

1. Till följd av televäxelbeståndets utbyggnad beräknas abonnemangsavgifterna komma att öka med 30 000 kr.

2. Kostnaderna för abonnemang å vissa telexförbindelser, vilka kostnader hittills bestritts från anslag disponerade av armétygförvaltningen, bör överflyttas till förevarande anslag. Kostnaderna uppgår till 110 000 kr.

3. I äskandena för budgetåret 1961/62 föreslog arméintendenturförvaltningen anskaffning av en för Linköpings garnison gemensam växelbordsanläggning (prop. 1961:1, bil. 6, s. 154). På grund av osäkerheten om den framtida organisationen av Linköpings garnison bifölls inte förslaget. Då beslut om att förlägga Svea artilleriregemente till Linköping numera föreligger, föreslår ämbetsverket ånyo anskaffning av ifrågavarande garnisonsväxel och begär härför 145 000 kr. Genom beslut den 30 juni 1960 har Kungl. Maj:t medgivit att en växel för Linköpings garnison må beställas.

Behov föreligger av sammanlagt 89 255 kr för utbyggnad av automatväxlar, varav 28 000 kr för Skånska luftvärnsskåren, 19 040 kr för Södra skånska infanteriregementet, 5 000 kr för Arméns rid- och körskola, 20 500 kr för Kiruna-Jokkmokks försvarsområde och 16 715 kr för Kalix försvarsområde.

För flyttning av IV. militärbefälsstabens växelanläggning till Strängnäs erfordras 84 000 kr.

För en automatväxel till infanteriets stridsskola i Kvarn begäres 40 000 kr. Arméintendenturförvaltningen framhåller att det ur driftssynpunkt vore förmånligast att ansluta stridsskolans växel till station inom Linköpings taxeområde i stället för till station inom Motala taxeområde, inom vilket skolan är belägen. Då en sådan anslutning för nästa budgetår skulle dra en extra kostnad av 200 000 kr anser sig ämbetsverket dock nödsakat avstå härifrån.

Sammanlagt äskas således under denna punkt (145 000 + 89 255 + 84 000 + 40 000 =) 358 255 kr.

Departementschefen

Det bör i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1961 bemyndigat överbefälhavaren att med anlitande av förevarande anslag, inom en kostnadsram av 1 900 000 kr, dels beställa viss teleutrustning, dels ock teckna vissa tele- och fjärrskrifts-abonnemang m. m. I beslutet har medgivits, att anslaget må för ändamålet överskridas med högst 1 900 000 kr. Rörande den närmare innebörden av detta beslut torde få hänvisas till uppgifter, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Företagen utredning rörande totalkostnaderna för anskaffning av växel för infanteriets stridsskola tyder på, att de lägsta sammanlagda kostnaderna erhålles enligt det av arméintendenturförvaltningen till 240 000 kr kostnadsberäknade alternativet. Kungl. Maj:t har med hänsyn till den långa leveranstiden genom beslut den 15 december 1961 medgivit, att beställning utlägges såväl på denna växel som på växel för IV militärbefälsstaben.

Då jag i övrigt ej funnit anledning till erinran mot arméintendenturförvaltningens äskanden föreslår jag, att anslaget uppföres med ett till 2 700 000 kr avrundat belopp, innebärande en höjning med 710 000 kr.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kr.

[41] 15. *Armén: Övriga expenser m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 090 000	1 129 046	30 471
1961/62 (statsliggaren s. 216)	1 105 000		
1962/63 (förslag)	1 150 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 bunden genom utlagda beställningar.

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kr. Höjningen avses för påbörjande av anskaffning av sigill, ingående i fältutrustningen. Hela anskaffningskostnaden härför beräknas enligt under hand lämnad uppgift till 60 000 kr.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget uppföres med 1 150 000 kr, innehållande en höjning med 45 000 kr. Jag beaktar därvid inträffade prisstegringar på bland annat papper och annonsering.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 150 000 kr.

MATHÅLLNING M. M.

[42] 16. Armén: Mathållning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	44 600 000	45 182 658
1961/62 (statsliggaren s. 217)	46 800 000	
1962/63 (förslag)	45 200 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 1 600 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelas enligt följande.

	Ökning
1. Återgång till 30 dagars repetitionsövningar	1 000 000
2. Ökning av antalet tjänstgöringsdagar i övrigt	73 300
3. Höjd dagskostnad	67 350
4. Minskade inkomster av försålda portioner	5 300
5. Omräkning	451 900
	1 597 850
	Avrundat 1 600 000

Motiv

1. I anslutning till den för budgetåret 1961/62 beslutade provisoriska förkortningen av repetitionsövningarna vid armén — vilken åtgärd innebar bortfall av sammanlagt 375 000 tjänstgöringsdagar — nedräknades anslaget med ett avrundat belopp av 1 000 000 kr (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 157).

2. Kostnadsökningen beräknas på följande sätt.

1961/62	Tjänstgöringsdagar 1962/63	ökning	För 1961/62 beräknad dagskostnad	Summa kr.
13 075 000	13 470 000	20 000	3,665	73 300

Vid uträkning av ökningen har 375 000 tjänstgöringsdagar — svarande mot återgång till 30 dagars repetitionsövningar — frändragits.

I äskandena för innevarande budgetår räknade arméintendenturförvaltningen med en dagskostnad av tre kronor 68 öre. Efter förslag i 1961 års statsverksproposition har emellertid avlöningskostnader till ett belopp av 200 000 kr överförts från förevarande anslag till anslaget Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar. Denna överföring motsvarar en minskning av dagskostnaden med omkring 1,5 öre.

3. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

Tjänstgöringsdagar 1962/63	Beräknad dagskostnad			Summa kr.
	1961/62	1962/63	ökning	
13 470 000	3,665	3,67	0,005	67 350

Av den för budgetåret 1961/62 beräknade dagskostnaden, tre kronor 66,5 öre, utgör tre kronor 26,5 öre normalportionskostnad och 40 öre övriga mat-hållningskostnader. För nästa budgetår beräknar arméintendenturförvaltningen normalportionspriset till tre kronor 27 öre, motsvarande medeltalet av vinterstatens genomsnittsvärde enligt prisläget den 1 maj 1961 och sommarstatens värde vid samma tidpunkt. I genomsnitt för hela budgetåret 1960/61 har normalportionspriset uppgått till tre kronor 29,1 öre. Övriga mat-hållningskostnader beräknar arméintendenturförvaltningen för budgetåret 1962/63 till 40 öre för dag. Beräkningen härav grundas på tillgänglig statistik för budgetåren 1957/60.

4. Under förevarande anslag redovisas inkomsten av försäljning av portioner till enskilda. Pristillägget på råvarukostnaderna beräknas till 60 % av dessa kostnader. Nettoinkomsten under förevarande anslag kommer därmed att uppgå till en krona 96 öre per portion. Försäljningen under nästa budgetår beräknas till oförändrat 530 000 portioner. Med nu angivna utgångspunkter kommer den sammanlagda nettointäkten att uppgå till $(530\,000 \times 1,96 =) 1\,038\,800$ kr, innebärande en minskning med 5 300 kr i förhållande till motsvarande beräkningar för innevarande budgetår.

5. Beloppet motsvarar skillnaden mellan arméintendenturförvaltningens äskande för budgetåret 1961/62 — sedan därifrån avräknats dels 1 000 000 kr med anledning av under innevarande budgetår förkortade repetitionsövningar, dels ock 200 000 kr som enligt vad förut sagts överförts till annat anslag — och för samma budgetår beviljat anslag jämte viss avrundning.

Departementschefen

Arméintendenturförvaltningen har föreslagit en höjning av anslaget med 1 600 000 kr. Höjningen betingas huvudsakligen av att ämbetsverket räknat med en återgång till repetitionsövningar av 30 dagars längd. Under hänvisning till vad jag anfört i den inledande översikten och vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga utgår jag vid beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår från det av myndigheterna angivna antalet tjänstgöringsdagar under repetitionsövning. Även med beaktande härav bedömer jag dock, med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 och ifrågakommande antal tjänstgöringsdagar m. m., anslaget kunna begränsas till 45 200 000 kr, innebärande en anslagsminskning med 1 600 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: *Mathållning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 45 200 000 kr.

[43] 17. Armén: Furagering

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 500 000	1 489 788
1961/62 (statsliggaren s. 218)	2 100 000	
1962/63 (förslag)	1 800 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget minskas med 300 000 kr. Härvid räknar ämbetsverket med en minskning av 332 100 kr på grund av sänkta dagskostnader, vilket belopp på anförda skäl avrundats till 300 000 kr.

Motiv

Kostnadsminskningen på grund av sänkta dagskostnader beräknas sålunda.

	Underhållsdagar 1962/63	Beräknad dagskostnad			Summa kr.
		1961/62	1962/63	minskning	
Ridhästar (stat 1)	189 000	5,00	4,30	0,70	132 300
Remonter och draghästar (stat 2)	222 000	5,35	4,45	0,90	199 800
					332 100

Arméintendenturförvaltningen beräknar normalrationspriset för nästa budgetår efter prisläget den 1 maj 1961 till fyra kronor 25 öre för stat 1 och fyra kronor 40 öre för stat 2. Under budgetåret 1960/61 har normalrationspriset uppgått till genomsnittligt fyra kronor 26 öre för stat 1 och fyra

kronor 46 öre för stat 2. De i förhållande till föregående års beräkning lägre priserna beror i första hand på det goda skördeutfallet under år 1960. — Övriga furageringskostnader beräknas till oförändrat fem öre per underhållsdag. — För hundföda räknas med oförändrat medelsbehov, sammanlagt 50 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder arméintendenturförvaltningens förslag, innebärande att anslaget sänkes med 300 000 kr till (2 100 000 — 300 000 =) 1 800 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

[44] 18. Armén: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 51 300 000	59 566 157	19 166 092
1961/62 (statsliggaren s. 219)	51 375 000		
1962/63 (förslag)	53 000 000		

¹ Härutöver har 1 000 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Förslag till riktlinjer för materielanskaffning

År 1958 har antagits riktlinjer för täckande av brister i samt komplettering av krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. under budgetåren 1958/66. Enligt dessa riktlinjer skall under angivna tid verkställas anskaffningar till ett värde av 129 miljoner kronor (prop. 1958: 110, s. 345). Av de för budgetåren 1958/62 anvisade anslagen har sammanlagt 56,3 miljoner kronor beräknats för bristtäckning m. m. enligt riktlinjerna. Riksdagen har därjämte bemyndigat Kungl. Maj:t att under budgetåren 1958/62 medgiva utläggandet av beställningar av beklädnadsmateriel för bristtäckning inom en sammanlagd kostnadsram av 74 miljoner kronor. Betalningsutfallet på dessa beställningar har förutsatts skola fördelas med 15 miljoner kronor på ett vart av budgetåren 1959/62, med 14 miljoner kronor på budgetåret 1962/63 samt med 15 miljoner kronor på budgetåret 1963/64.

Enligt nämnda riktlinjer skall anskaffningen under budgetåren 1958/66 av beklädnad m. m. inriktas på modernisering av stridsuniformer med tillbehör för samtliga brigader samt vissa kår-, fördelnings- och lokalförsvars-

förband, införande av ändamålsenlig vinterutrustning och ytterbeklädnad, anskaffning av regnskydd, bristtäckning och modernisering av tältutrustning samt, till en sammanlagd kostnad av högst 12 000 000 kr, anskaffning av materialier för reparationstjänsten och övrig bristtäckning.

För nästa budgetår föreslår *chefen för armén och arméintendenturförvaltningen*, att för intendenturmaterielanskaffningen införes en s. k. rullande materielplan som ersättning för nuvarande år 1958 fastställda riktlinjer, som avser tiden 1958/66. För införande av en dylik plan talar enligt myndigheterna bland annat behovet av att fullfölja den modernisering av fältutrustningen som nu pågår. Vidare har, framhålles det, för tygmateriel genom 1958 års försvarsbeslut godtagits principen om en rullande materielplan. Den omständigheten att intendenturmaterielanskaffningen icke utformats på samma sätt medför att en planmässig samordning av anskaffningen av tyg- och intendenturmaterielen omöjliggöres. En sådan samordning erfordras för att krigsförbanden skall bli helt funktionsdugliga enligt den moderna krigsorganisationen. Därjämte medför en långsiktig plan även fördelar genom att dels inom planens ram omdisposition med hänsyn till materielutvecklingen kan göras, dels ock planering, försök och anskaffning kan ske på det ekonomiskt och produktionsmässigt mest fördelaktiga sättet.

Arméintendenturförvaltningen framlägger i anslutning till det anförda planer för anskaffningen av beklädnad m. m., krigsförplägnadsmateriel och drivmedelsutrustning under de närmaste sju budgetåren. Såvitt avser beklädnad m. m. upptager planen följande belopp (i miljoner kronor), beräknade enligt prisläget i maj 1961.

62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	Summa
16,9	20,8	20,8	21,4	21,2	21,2	21,2	143,5

Enligt den föreslagna planen för beklädnadsmaterielanskaffningen utsträckes moderniseringen av stridsuniformer med tillbehör till samtliga fält- och lokalförsvarsförband varjämte ytterligare förband förses med bättre vinterutrustning och ytterbeklädnad samt nya regnskydd. Vidare tillkommer i planen förbättring av tillgången på vissa underkläder och motorkläder samt tillförande av ny persedelpåse.

Medelsäskanden

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 840 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar	373 010	
2. Förskjutning av anskaffning för bristtäckning		1 100 000
3. Prishöjningar å materiel för bristtäckning	508 000	
4. Prishöjningar i övrigt	1 062 000	
	1 943 010	1 100 000
		+ 843 010
	Avrundat	840 000

Motiv

1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

	1961/62	Tjänstgöringsdagar 1962/63	ökning	För 1961/62 beräknad dagskostnad	Summa kr.
Värnpliktiga m. fl. ...	14 201 000	14 300 000	99 000	2,35	232 650
Icke-ordinarie furirer m. fl.	843 200	940 000	96 800	1,45	140 360
					<u>373 010</u>

Dagskostnadsbeloppet för 1961/62 har beräknats med utgångspunkt i ett till prisläget i maj 1960 omräknat dagskostnadsbelopp för värnpliktiga m. fl. av två kronor 35 öre, utgörande tidigare angivet dagskostnadsbelopp två kronor 45 öre med avdrag för år 1961 till avlöningsanslag överförda avlöningskostnader och med tillägg för prisändringar och varuskatt. — För icke-ordinarie furirer m. fl. borde enligt arméintendenturförvaltningen tillämpas samma dagskostnadsbelopp som för värnpliktiga m. fl. Av besparingsskäl åskar ämbetsverket icke någon höjning för detta ändamål.

2. och 3. Enligt antagna riktlinjer för bristtäckning m. m. i fråga om beklädnadsmateriel utgör årskvoten för budgetåret 1962/63 18,6 miljoner kronor, vilket i förhållande till årskvoten för innevarande budgetår innebär en ökning med 1,1 miljon kronor. Med hänsyn till den för arméintendenturförvaltningen tillmätta anslagsramen tvingas ämbetsverket avstå från denna uppräkningsanslag samt därutöver ytterligare 1,1 miljon kronor av den på budgetåret 1962/63 belöpande årskvoten, vilken således reduceras till (18,6 — 1,1 — 1,1 =) 16,4 miljoner kronor.

Omräknad till prisläget i maj 1961 utgör den reducerade årskvoten för budgetåret 1962/63 enligt arméintendenturförvaltningens beräkningar avrundat 16,9 miljoner kronor. Ökningen, som anges till 508 000 kr, motsvarar en prishöjning av 3,1 %.

Huvuddelen av det åskade beloppet, 16,9 miljoner kronor, åtgår för att likvidera beställningar, vilka utlagts med stöd av det för budgetåret 1960/61 lämnade beställningsbemyndigandet å 14 miljoner kronor.

4. Av anslaget för innevarande budgetår har för löpande verksamhet beräknats 33,875 miljoner kronor. För nästa budgetår uppgår motsvarande me-

delsbehov, beräknat efter prisläget i maj 1960, till 34,248 miljoner kronor. Ökningen betingas av de under punkten 1 redovisade förändringarna av antalet tjänstgöringsdagar. Omräknat till prisläget i maj 1961 utgör ifrågasvarande medelsbehov för nästa budgetår enligt arméintendenturförvaltningens beräkningar 35,310 miljoner kronor, därvid tillägg gjorts för prishöjningar å 3,1 %. Den av prishöjningar föranledda kostnadsökningen utgör således, såvitt nu är i fråga, $(35,310 - 34,248 =)$ 1,062 miljon kronor.

Arméintendenturförvaltningen hemställer slutligen om bemyndigande att lägga ut beställningar å materiel enligt godkända riktlinjer inom ramen för ett belopp av 19 miljoner kronor utöver anvisade medel.

I skrivelse den 10 maj 1961 har *arméintendenturförvaltningen* hemställt om anvisande av särskilda medel om tillhoppa 880 455 kr för täckande av förluster av beklädnadsmateriel, vilka under år 1960 uppkommit vid bränder i kronan tillhöriga byggnader och tält. Av beloppet hänför sig 464 881 kr till brand den 30 januari 1960 i ett förråd inom Linköpings försvarsområde, 330 758 kr till brand den 10 maj 1960 i ett förråd vid Livgrenadjärregementet samt 84 816 kr till andra bränder.

Statskontoret har i infordrat yttrande anfört, att ur de synpunkter ämbetsverket hade att beakta icke något syntes vara att erinra mot att förslag om medelsanvisning för den förstörda materielen förelades riksdagen.

Departementschefen

I detta sammanhang bör det bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1961 bemyndigat arméintendenturförvaltningen att — utöver vad Kungl. Maj:t tidigare medgivit — utlägga beställningar å beklädnadsmateriel inom en kostnadsram av 3 000 000 kr. Medgivandet har lämnats för att påskynda täckandet av de brister i arméns beklädnadsutrustning som åsyftas med nu gällande riktlinjer för anskaffning av sådan materiel. I beslutet har föreskrivits, att kostnaderna för anskaffningen skall bestridas, förskottsvis från förevarande anslag och slutligt enligt vad Kungl. Maj:t framdeles vill besluta från medel som må ställas till förfogande för anskaffning av beklädnadsutrustning för armén.

Nu gällande riktlinjer för anskaffningen av beklädnad m. m. för armén fastställdes av 1958 års B-riksdag och avser budgetåren 1958/66. Arméintendenturförvaltningen har i äskandena för nästa budgetår framlagt en omarbetad plan för anskaffningsverksamheten, avseende budgetåren 1962/69. I anslutning till liknande förslag tidigare har jag anfört, att jag inte funnit skäl att i fråga om intendenturmateriel övergå till samma anslagsteknik som för tygmateriel och att jag icke var beredd att föreslå något utsträckande i tiden av anskaffningsprogrammen för, bland annat, beklädnadsmateriel (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 161). Jag vidhåller min tidigare ståndpunkt att

anledning saknas att i fråga om beklädnadsmaterielen övergå till en s. k. rullande materielplan av det slag som gäller för tygmaterielanskaffningen. Däremot är jag beredd tillstyrka att för beklädnadsmaterielen — med hänsyn till att endast ett fåtal år återstår av nu gällande plan och att konkreta brister påvisats vilka icke kan täckas under nämnda tid — fastställas ett nytt program även omfattande tid efter budgetåret 1965/66.

Jag vill framhålla att påtagliga fördelar är förenade med att anskaffningarna av beklädnadsmateriel kan ske efter en långsiktig plan, vare sig planen såsom 1958 års riktlinjer är fast eller såsom arméintendenturförvaltningen nu önskar rullande. En långsiktig plan torde bland annat möjliggöra en rationell hushållning och användning i fråga om redan anskaffad materiel. Sålunda torde tillverkningen av halvfabrikat och av slutprodukt kunna ske under olika år i syfte att för vardera produkten kunna välja fördelaktigaste tidpunkt för tillverkningen.

Med hänsyn härtill vill jag föreslå att nu gällande riktlinjer för den verksamhet under anslaget Armén: Beklädnad m. m., som avser täckande av vissa brister i krigsorganisationen, ersättes med nya, avseende budgetåren 1962/69. Verksamheten bör i anslutning till arméintendenturförvaltningens förslag inriktas på att täcka brister i samt komplettera krigsutrustningen inom ramen för ett belopp av 130 miljoner kronor enligt prisläget i maj 1961. Såsom varit fallet i fråga om hittills gällande riktlinjer bör en närmare prövning av medelsbehovet för varje särskilt budgetår under anslaget få ske i samband med medelsäskandena. Det torde såsom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest så anses erforderligt, meddela anvisningar beträffande ifrågavarande anskaffningsplanering.

Till frågan om riktlinjer för anskaffningen av krigsförplägnadsmateriel och drivmedelsutrustning återkommer jag under vederbörligt anslag.

Jag har i och för sig intet att erinra mot det äskade anslagsbeloppet. Detta bör emellertid ökas med omkring 900 000 kr för att möjliggöra de ersättningsanskaffningar som föranledes av att beklädnadsmateriel förstörts vid bränder under år 1960. Jag föreslår därför att anslaget uppföres med ett avrundat belopp av 53 000 000 kr. Av anslaget bör 16 900 000 kr avses för bristtäckning. Beloppet är, räknat i prisläget i maj 1961, omkring 2 200 000 kr lägre än den enligt antagna riktlinjer för budgetåret fastställda årskvoten. Av beloppet 16 900 000 kr åtgår huvuddelen för betalningsutfall å tidigare lämnade beställningsbemyndiganden. Beloppet bör också användas för att slutligt bestrida kostnaderna för materiel som fått beställas enligt Kungl. Maj:ts förenämnda bemyndigande den 27 oktober 1961. Vidare bör av anslaget för nästa budgetår 3 600 000 kr beräknas för likvidering av beställningar av tyger för permissionsuniform för armén (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 208). Ytterligare medel för dylika likvider är därefter icke erforderliga.

Arméintendenturförvaltningen har hemställt om beställningsbemyndigande om 19 miljoner kronor utöver anslaget för utläggande av beställningar

å materiel som avses skola anskaffas enligt godkända riktlinjer. Betalningsutfallet förutsättes för hela beloppet under budgetåret 1964/65. För egen del anser jag mig böra förorda ett dylikt bemyndigande om 18 miljoner kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna i det föregående angivna riktlinjer för täckande av brister m. m. i krigsutrustningen av beklädnadsmateriel vid armén under budgetåren 1962/69;

b) till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 53 000 000 kr;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å beklädnadsmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 18 000 000 kr.

[45] 19. *Armén: Inventarier m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	15 900 000	6 036 731	1 975 493
1961/62 (statsliggaren s. 221)	6 900 000		
1962/63 (förslag)	10 000 000		

¹ Härutöver har 200 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 2 900 000 kr.

	Ökning
1. Ökat antal tjänstgöringsdagar	24 000
2. Engångsanskaffning av inventarier	2 273 000
3. Engångsanskaffning av förplägnadsmateriel	200 000
4. Bristtäckning i fråga om förplägnadsmateriel	200 000
5. Prishöjningar m. m.	192 000
	2 889 000

Avrundat 2 900 000

Motiv

1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

	1961/62	Tjänstgöringsdagar 1962/63	ökning	För 1961/62 beräknad dagskostnad	Su mma kr.
Inventarier	14 275 400	14 424 000	148 600	0,093	13 820
Förplägnadsmateriel					
för personal	14 541 000	14 640 000	99 000	0,104	10 300
för hästar	411 000	411 000	—	0,011	—
för hundar	165 000	165 000	—	0,011	—
					24 120
					Avrundat 24 000

2. Av anslaget för innevarande budgetår utnyttjas sammanlagt 1 848 000 kr för engångsanskaffning av inventarier enligt följande: möbler för lektionssalar 150 000 kr, madrasser och kuddar av ny typ 305 000 kr, vissa filtar 200 000 kr, inventarier i samband med vissa förbandsförflyttningar 183 000 kr, inventarier till nya kaserner 460 000 kr, inventarier till viss uppehållsplats 200 000 kr, inventarier till vaktlokaler och dagbefälsrum 200 000 kr, inventarier till vissa övningsläger 100 000 kr och kortregister 50 000 kr.

Arméintendenturförvaltningen beräknar medelsbehovet för engångsanskaffning av inventarier under nästa budgetår enligt prisläget i maj 1960 till 4 121 000 kr, innebärande en höjning med 2 273 000 kr.

Det för nästa budgetår beräknade beloppet avses för madrasser och kuddar för vilka beställningsbemyndigande tidigare erhållits (1 500 000 kr), inventarieanskaffning m. m. föranledd av flyttningen av Svea artilleriregemente, infanteriskjutskolan, IV militärbefälsstaben, infanteriets kadettskola och luftvärnets kadettskola (692 000 kr), inventarier för utbyggnad av vissa skolor och förband, bland andra krigsskolan och arméns kadettskolor utom infanteriets och luftvärnets (1 164 000 kr), inventarier till vissa uppehållsplatser (465 000 kr), inventarier för nybyggda eller nyinredda lektionssalar (150 000 kr), anskaffning av manskapsskåp av plåt (100 000 kr, utgörande endast en mindre del av kostnaden som avses fördelas på fem år) och förbättring av belysningsanläggningarna vid vissa förband i Norrland (50 000 kr).

3. För engångsanskaffning av förplägnadsmateriel för utrustning av nybyggda matinrättningar beräknas föreligga ett medelsbehov av 200 000 kr, som icke kan tillgodoses inom ramen för eljest till förfogande stående medel. Beloppet fördelar sig lika på infanteriets stridsskola, Jämtlands fältjägarregemente, krigsskolan och Älvdalens skjutfält.

4. Av anslaget för innevarande budgetår avses 1 300 000 kr för förplägnadsmateriel för fältbruk. Arméintendenturförvaltningen räknar för nästa

budgetår med ett belopp av 1 500 000 kr, innebärande en höjning med 200 000 kr. Beloppet 1 500 000 kr svarar mot vad ämbetsverket erhållit i beställningsbemyndigande för innevarande budgetår och avser i sin helhet fortsatt anskaffning av ny materiel för köttthanteringen i fält (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 211). Det återstående medelsbehovet, vilket ämbetsverket vill tillgodose budgetåret 1963/64, angives till 1 480 000 kr, räknat efter prisläget i maj 1960.

5. De under punkterna 1—4 redovisade medelsbehoven för nästa budgetår har beräknats efter prisläget i maj 1960. Det totala medelsbehovet under anslaget utgör enligt nämnda prisläge (6 900 000 + 24 000 + 2 273 000 + 200 000 + 200 000 =) 9 597 000 kr. Omräknat till prisläget i maj 1961 utgör det totala medelsbehovet enligt arméintendenturförvaltningens beräkningar 9 789 000 kr. Skillnaden, 192 000 kr, fördelar sig med 147 000 kr på inventarier och med 45 000 kr på förplägnadsmateriel. Kostnadsfördyringarna utgöres enligt ämbetsverket av prishöjningar å inventarier med 2,3 % och å förplägnadsmateriel med 1,4 %.

För att erhålla möjligheter att göra anskaffningen av förplägnadsmateriel för fältbruk på fördelaktigaste sätt hemställer arméintendenturförvaltningen om bemyndigande att utlägga beställningar inom en kostnadsram av 1 500 000 kr utöver anslaget. Betalningsutfall förutsättes äga rum under budgetåret 1963/64. Beloppet motsvarar sådana anskaffningar enligt ämbetsverkets materielplan som upptagits för budgetåren 1961/63 men som till följd av otillräckliga anslag måst senareläggas.

Chefen för armén och *arméintendenturförvaltningen* föreslår, som framgår av vad som anförts under närmast föregående anslag, att bland annat för anskaffningen av krigsförplägnadsmateriel införes en s. k. rullande materielplan. Framlagt förslag härtill upptar för budgetåren 1962/69 anskaffningar till ett sammanlagt värde av 9 680 000 kr enligt prisläget i maj 1961.

I skrivelse den 10 maj 1961 har *arméintendenturförvaltningen* hemställt om anvisande av särskilda medel om tillhoppa 726 733 kr för täckande av sådana förluster av inventarier som uppkommit vid bränder i kronan tillhöriga byggnader. Av beloppet hänför sig 654 682 kr till brand den 10 maj 1960 i ett förråd vid Livgrenadjärregementet samt 72 051 kr till andra bränder.

Statskontoret har i infortrat yttrande anfört, att ur de synpunkter ämbetsverket hade att beakta icke något syntes vara att erinra mot att förslag om medelsanvisning för den förstörda materielen förelades riksdagen.

Departementschefen

Jag är icke beredd att tillstyrka, att riktlinjer fastställs för anskaffning av krigsförplägnadsmateriel (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 164).

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med 10 000 000 kr, innebärande en höjning med 3 100 000 kr.

Av förevarande anslag bör för likvid av tidigare beställda madrasser och kuddar av ny typ avses 1 500 000 kr. Vidare räknar jag med att ett belopp av storleksordningen 50 000 kr skall avses för anskaffning av vissa filter, för vilka medel förskotterats från anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 210); ifrågavarande förskott skulle därmed vara slutligt reglerat. Omkring 700 000 kr bör avses för ersättningsanskaffningar föranledda av att inventarier förstörts vid bränder under år 1960. För anskaffning av förplägnadsmateriel för fältbruk, vilken tidigare beställts, bör avses omkring 1 500 000 kr. I övrigt tager jag icke ställning till hur anslaget bör fördelas på skilda ändamål; jag förutsätter dock att inventariebehoven för utbyggnad av vissa förband m. m. icke kan tillgodoses i den utsträckning arméintendenturförvaltningen beräknat.

I anslutning till arméintendenturförvaltningens begäran om beställningsbemyndigande för anskaffning av förplägnadsmateriel för fältbruk förordar jag ett dylikt bemyndigande om 1 800 000 kr utöver anslaget. Nämnda belopp har jag avvägt under beaktande av att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1961 förklarat hinder icke möta för arméintendenturförvaltningen att anskaffa viss angiven förplägnadsmateriel intill ett belopp av 300 000 kr med anlitande av medel, anvisade för förplägnadsmateriel för fältbruk men närmast avsedda för andra anskaffningar än de med beslutet avsedda.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å förplägnadsmateriel för fältbruk må utläggas inom en kostnadsram av 1 800 000 kr.

[46] 20. *Armén: Tvätt*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 900 000	3 968 316
1961/62 (statsliggaren s. 223)	4 060 000	
1962/63 (förslag)	4 380 000	

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 320 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Ökat antal tjänstgöringsdagar	25 000	
2. Överflyttning av tvätt till försvarets fabriksverks tvätterier m. m.	305 613	
3. Minskat behov av tvätt av ny fältuniform		10 800
	330 613	10 800
	+ 319 813	
	Avrundat	320 000

Motiv

1. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. beräknas öka med 99 000. Tvättmängden per tjänstgöringsdag utgör genomsnittligt 0,5 kg vattentvätt och 0,1 kg kemisk tvätt. Under innevarande budgetår är vattentvätten fördelad med 69 % på försvarets fabriksverks anstalter och 31 % på arméintendenturförvaltningens tvättinrättningar. Den kemiska tvätten utföres helt vid fabriksverkets anstalter. Tvättkostnaden per kg har för innevarande budgetår beräknats till 4,5 öre för vattentvätt vid ämbetsverkets tvättinrättningar, 54 öre för vattentvätt vid fabriksverkets tvätterier och 60 öre för kemisk tvätt. Härvid har i den förstnämnda kostnaden icke inräknats avlöningskostnaderna, vilka numera bestrides från annat anslag. Med nu angivna utgångspunkter medför ökningen av antalet tjänstgöringsdagar en merkostnad med angivet belopp.

2. Såsom förut nämnts fördelas vattentvätten under innevarande budgetår med 69 % på försvarets fabriksverks tvätterier och 31 % på arméintendenturförvaltningens tvättinrättningar. För nästa budgetår räknar ämbetsverket med en överflyttning av 9 % av vattentvätten från sistnämnda inrättningar till fabriksverkets tvätterier. Till följd av den ändrade fördelningen av vattentvätten uppkommer vid de tvättmängder och priser, som angivits i det föregående, en kostnadsökning med 170 613 kr. Vidare beräknas den tvätt, som utföres åt civila kunder, komma att minska, vilket medför ett inkomstbortfall å netto cirka 135 000 kr. Den sammanlagda merkostnaden under förevarande punkt uppgår således till 305 613 kr.

3. Behovet av tvätt av fältuniform m/59 beräknas minska från 210 000 kg till 200 000 kg, vilket med gällande tvättpris av en krona 8 öre per kg medför en kostnadsminskning av 10 800 kr.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår i enlighet med arméintendenturförvaltningens yrkande höjas med 320 000 kr till (4 060 000 + 320 000 =) 4 380 000 kr. Jag erinrar om att den förutsatta minskningen av arméintendenturförvaltningens egen tvättverksamhet minskar medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 4 380 000 kr.

ÖVNINGAR M. M.

[47] 21. Armén: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	36 500 000	34 642 580	6 070 069
1961/62 (statsliggaren s. 224)	38 000 000		
1962/63 (förslag)	36 175 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i runt tal 600 000 kr. bundna.

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget sänkes med 100 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar	274 000	
2. Utbildningsanordningar	100 000	
3. Fortsatt motorisering	200 000	
4. Nya uppgifter för arméstaben	41 000	
5. Luftvärnsrobotutbildning	215 000	
6. Överföring till annat anslag av vissa kostnader för flygverksamheten m. m.		
a) helikopterflygning		530 000
b) målflygning		200 000
c) artilleriflygning		120 000
7. Prisförändringar		
a) drivmedel		240 000
b) traktamenten m. m.	1 650 000	
c) målflygning	200 000	
8. Anpassning till arméns kostnadsram		1 690 000
	2 680 000	2 780 000
		— 100 000

Motiv

1. Antalet tjänstgöringsdagar beräknas öka med 137 000, vilket enligt arméintendenturförvaltningens beräkningar medför en kostnadsökning med angivet belopp.

2. I anslaget för innevarande budgetår har inräknats ett belopp av 100 000 kr för sådana utbildningsanordningar å skjutfält (Prästtomtafältet) som beräknas kunna utföras av trupp. För motsvarande arbeten å det nya

skjutfältet i Älvdalen erfordras enligt arméintendenturförvaltningen 200 000 kr. under vartdera av budgetåren 1962/63 och 1963/64. Medelsbehovet ökar således med 100 000 kr.

3. Tillkomsten av ytterligare motorfordon, bland annat bandpansarvagnar, nödvändiggör enligt ämbetsverket en uppräknings av anslaget med 200 000 kr. för ökad drivmedelsförbrukning.

4. I samband med försvarsstabens omorganisation har handläggningen av kartärenden samt verksamheten vid dess fotoavdelning överförs till arméstaben, därvid kostnaderna för nämnda avdelning samt för centrala kart- och bildregistret, 41 000 kr., under innevarande budgetår bestrides från arméns övningsanslag (jfr prop. 1961: 110, s. 105). Dessförinnan bestreds nämnda utgifter från anslag, som anvisats för försvarsstabens verksamhet. Arméintendenturförvaltningen utgår från att ifrågakostnader jämväl fortsättningsvis skall bestridas från arméns övningsanslag. Ämbetsverket föreslår, att anslaget med hänsyn härtill uppräknas med angivet belopp.

5. Utbildningen i luftvärnsrobottjänst kommer att få väsentligt ökad omfattning. För nästa budgetår beräknar arméintendenturförvaltningen kostnaderna för denna utbildning såvitt avser kursverksamhet till 200 000 kr, innebärande en merkostnad av 125 000 kr. Härtill kommer ett ökat medelsbehov om 90 000 kr. för att tillgodose behovet av målflyg för luftvärnsrobotutbildningen.

6. Med erinran om att förhyrning av motorfordon m. m. för arméns övningar från och med budgetåret 1959/60 ombesörjes av armétygförvaltningen föreslås att jämväl förhyrning av helikoptrar och flygplan i fortsättningen skall åvila detta ämbetsverk. Kostnaderna för förhyrning av helikoptrar beräknas för nästa budgetår av arméintendenturförvaltningen till oförändrat 530 000 kr. Vidare anses kostnaderna för anskaffning av målflygplan och reservdelar för målflygningsverksamheten, för vilka kostnader årligen avsatts 200 000 kr. under förevarande anslag, framdeles böra bestridas av medel som ställas till armétygförvaltningens förfogande. På grund härav har armétygförvaltningen för nästa budgetår under anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. för bestridande av förhyrningskostnaderna för helikoptrar och kostnaderna för reservdelar till målflygplan äskat sammanlagt (530 000 + 200 000 =) 730 000 kr. Arméintendenturförvaltningen har räknat med att övningsanslaget minskas med motsvarande belopp.

Enligt arméintendenturförvaltningen underhålls alltjämt sex av arméns artilleriflygplan av civil entreprenör. Kostnaderna härför, för närvarande 120 000 kr., bestrides från övningsanslaget. Underhållet av övriga artilleriflygplan, som ombesörjes av armétygförvaltningen, bekostas av anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. Då armétygförvaltningen anses framdeles böra svara för underhållskostnaderna för samtliga artilleriflygplan, föreslås att övningsanslaget nedräknas med nyssnämnt belopp.

7 a) Till följd av inträffade förändringar beträffande drivmedelspri-

serna nedgår medelsbehovet enligt arméintendenturförvaltningen med 240 000 kr.

b) Med hänsyn till 1961 års traktamentshöjning föreslås, att anslaget uppräknas med 950 000 kr. Ämbetsverket har därvid beräknat den genomsnittliga höjningen av traktamentsbeloppen till 15 %.

Till följd av beslutad ändring av anvisningarna till 4 § resereglementet för försvaret kommer traktamente enligt allmänna resereglementet i stället för det mindre s. k. trupptraktamentet att utgå oftare än hittills vid tjänstgöring i trupp inom annat förbands tjänstgöringszon. Härigenom beräknas medelsbehovet under förevarande anslag öka med 700 000 kr.

c) På grund av löne- och prisstegringar har kostnaderna för målflygning ökat med i runt tal 200 000 kr.

8. Med hänsyn till utrymmet inom arméns kostnadsram anses en allmän nedskärning av övningsanslaget nödvändig för nästa budgetår. Mot bakgrunden av att armén för närvarande befinner sig i ett betydelsefullt omdaningsskede, där en anslagsminskning kommer att verka starkt hämmande, bör nedskärningen enligt arméintendenturförvaltningen betraktas som en engångsföreteelse, vilken kan tillåtas på grund av den relativt stora reservationsmedelsbehållningen under anslaget. Reservationens storlek beror enligt ämbetsverket väsentligen på att vissa större övningar av väderleksskäl måst inställas eller inskränkas, att drivmedelspriserna sjunkit, samt att helikopterorganisationen ännu icke utbyggt i beräknad omfattning. I sammanhanget framhåller ämbetsverket att 1 800 000 kr. av förevarande reservationsmedelsbehållning bör utnyttjas för erforderlig ersättningsanskaffning av målflygplan.

Departementschefen

Arméintendenturförvaltningen har i sina anslagsäskanden upptagit ökningsningar i medelsbehovet till följd av prisstegringar eller för nya utgiftsändamål med sammanlagt 2 680 000 kr. Sänkta drivmedelspriser medför emellertid att nettoökningen begränsas till $(2\,680\,000 - 240\,000 =) 2\,440\,000$ kr. Sedermera har ämbetsverket under hand anmält, att anslaget kan nedräknas med ytterligare i runt tal 90 000 kr. på grund av ändrade drivmedelspriser. Med beaktande härav och då det torde vara tillfyllest att uppräknas anslaget med 1 500 000 kr för höjda traktamenten m. m. torde de anmälda behoven kunna tillgodoses inom ramen för en anslagsökning av 2 200 000 kr.

Genom beslut den 13 oktober 1961 har Kungl. Maj:t med anledning av framställningar från armétyg- och arméintendenturförvaltningarna samt marinförvaltningen bemyndigat armétygförvaltningen att med utnyttjande av beställningsbemyndiganden intill ett belopp av 6 790 000 kr under anslaget Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m. anskaffa 12 målflygplan. Samtidigt har Kungl. Maj:t förordnat, att kostnaderna för likvidering av ifrå-

gavarande beställning skall förskottsvis bestridas från anslaget till anskaffning av tygmateriel m. m. och slutligt i den ordning Kungl. Maj:t framdeles vill besluta. I de till grund för beslutet liggande framställningarna har 1 700 000 kr. av anskaffningskostnaderna förutsatts skola bestridas från marinens övningsanslag. Jag anser mig böra föreslå, att kostnaderna för ifrågavarande anskaffning även slutligt bestrides från anslaget till anskaffning av tygmateriel m. m., vilket på grund härav bör uppräknas med 3 700 000 kr. Å andra sidan bör arméns och marinens övningsanslag minskas. Till reduceringen av sistnämnda anslag, vilken bör uppgå till 1 700 000 kr., återkommer jag i det följande. I detta sammanhang föreslår jag, att arméns övningsanslag för nästa budgetår minskas med — förutom av arméintendenturförvaltningen angivet belopp om 200 000 kr. avseende anskaffning av målflygplan och reservdelar till dylika plan — 1 800 000 kr.

Kostnaderna för förhyrning av helikoptrar ävensom samtliga underhållskostnader för artilleriflygplan bör såsom föreslagits bestridas från anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. Till följd härav räknar jag i likhet med arméintendenturförvaltningen med att medelsbehovet under förevarande anslag minskar med $(530\,000 + 120\,000 =) 650\,000$ kr.

Med anledning av arméintendenturförvaltningens förslag föreslår jag slutligen, att anslaget med hänsyn till förefintlig reservation nedräknas med 1 375 000 kr.

Med utgångspunkt i vad jag sålunda föreslagit bör arméns övningsanslag för nästa budgetår uppföras med $(38\,000\,000 + 2\,200\,000 - 2\,000\,000 - 650\,000 - 1\,375\,000 =) 36\,175\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 36 175 000 kr.

[48] 22. **Armén: Ökning av drivmedelslagringen**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100	—	4 176 804
1961/62 (statsliggaren s. 225)	1 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 icke till någon del bunden.

Arméintendenturförvaltningen föreslår, att anslaget — då tidpunkten för färdigställande av under utbyggnad varande lagringsutrymmen icke nu kan angivas — uppföres med oförändrat belopp.

Ämbetsverket anmäler vidare, att visst medelsbehov för lagring av flygdrivmedel för arméns flygorganisation beräknas uppkomma. Under före-

varande anslag befintlig reservationsmedelsbehållning bör enligt ämbetsverket jämväl få utnyttjas för tillgodoseende av detta lagringsbehov.

Departementschefen

Vid ingången av budgetåret 1961/62 outnyttjade medel under förevarande anslag har tidigare avsetts för uppfyllnad av viss, ännu icke färdigställd drivmedelsanläggning. Det bör i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 oktober 1961 medgivit arméintendenturförvaltningen att utnyttja högst 950 000 kr under anslaget för särskild drivmedelsanskaffning. Ytterligare upplysningar härom torde få inhämtas av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Jag har intet att erinra mot att anslaget jämte per den 1 juli 1962 befintlig reservationsmedelsbehållning enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande användes även för lagring av flygdrivmedel. För nästa budgetår bör anslaget såsom föreslagits uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[49] 23. Armén: Drivmedelsförråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 800 000	1 797 269
1961/62 (statsliggaren s. 225)	2 000 000	
1962/63 (förslag)	2 000 000	

I enlighet med förslag av arméintendenturförvaltningen bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

[50] 24. Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 300 000	1 800 676	4 254 374
1961/62 (statsliggaren s. 225)	3 250 000		
1962/63 (förslag)	3 300 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 300 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i hudsak bunden genom utlagda beställningar.

Enligt riksdagens medgivanden har för budgetåret 1961/62, utöver beviljat anslag, beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig fått utläggas inom en kostnadsram av 4 000 000 kr. Bemyndigandet har förutsatts skola likvideras med cirka 2 000 000 kr vardera av budgetåren 1962/63 och 1963/64.

År 1958 har antagits riktlinjer för anskaffningen av drivmedelsutrustning för krigsorganisationen under budgetåren 1958/66. Anskaffning av drivmedelsmateriel skall enligt dessa ske till en sammanlagd kostnad av 22,3 miljoner kronor (prop. 1958: 110, s. 345).

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 40 000 kr.

Av anslaget för innevarande budgetår avses 3 050 000 kr för distributionsmateriel för krigsbruk. För nästa budgetår beräknar *arméintendenturförvaltningen* för ifrågavarande ändamål ett belopp av 3 087 000 (+ 37 000) kr. Detta belopp motsvarar årskvoten för budgetåret 1962/63 enligt nyssnämnda riktlinjer, omräknad till prisläget i maj 1961. *Arméintendenturförvaltningen* föreslår härutöver, att förevarande anslag med hänsyn till inträffade prisförändringar avseende materiel för fredstjänsten uppräknas med 3 000 kr.

Arméintendenturförvaltningen hemställer vidare om bemyndigande att utöver anslaget utlagga beställningar av distributionsmateriel ingående i krigsutrustningen inom en kostnadsram av 2 000 000 kr med betalningsutfall under budgetåret 1964/65. Ett sådant bemyndigande skulle enligt ämbetsverket möjliggöra i fråga om priser och leveranstider fördelaktigare anskaffningar.

Chefen för armén och *arméintendenturförvaltningen* återkommer till frågan om nya riktlinjer för anskaffningsverksamheten avseende drivmedelsutrustning för krigsbruk (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 172). *Arméintendenturförvaltningen* hemställer, att följande plan måtte fastställas för ifrågavarande verksamhet under de närmaste sju åren. Beloppen (miljoner kronor) har angivits i avrundade tal och beräknats enligt prisläget i maj 1961.

62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	Summa
3,10	3,55	3,55	3,55	3,55	3,65	3,65	24,60

Utrymmet inom arméns totala kostnadsram har enligt ämbetsverket icke medgivit att årskvoten för budgetåret 1962/63 i den föreslagna planen kunnat upptagas till högre belopp än som motsvarar den enligt tidigare antagna riktlinjer för sagda budgetår fastställda kvoten, omräknad till prisläget i maj 1961. Envar av årskvoterna för budgetåren 1963/66 har däremot uppräknats med — i fasta priser — 0,4 miljon kronor.

Departementschefen

Jag kan icke tillstyrka något utsträckande i tiden av anskaffningsprogrammet för här ifrågavarande materiel. Ej heller är jag beredd att föreslå någon ökning av årskvoterna för budgetåren 1963/66 i nu gällande anskaffningsplan.

Arméintendenturförvaltningen har föreslagit, att anslaget höjes med 40 000 kr till följd av inträffade prisstegringar. Med beaktande av att dessa prisstegringar närmast medfört större kostnadsfördyring än ämbetsverket angivit föreslår jag en anslagsuppräkning med avrundat 50 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(3\,250\,000 + 50\,000 =) 3\,300\,000$ kr. Härav åtgår 2 000 000 kr för betalningsutfall å tidigare lämnat beställningsbemyndigande.

Jag finner det angeläget att åtgärder som kan underlätta täckande av allttjämt föreliggande brister i fråga om drivmedelsutrustning för krigsbruk vidtages inom ramen för gällande riktlinjer rörande anskaffningsverksamheten. Såsom arméintendenturförvaltningen föreslagit bör därför bemyndigande lämnas att utöver anslaget utlägga beställningar inom en kostnadsram av 2 000 000 kr. Jag förutsätter, att beställningsverksamheten anordnas på sådant sätt att betalningsutfall uppkommer under budgetåret 1964/65. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning besluta om anskaffningsverksamhetens inriktning.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kr;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för drivmedelstjänsten i krig må utläggas inom en kostnadsram av 2 000 000 kr.

ANSKAFFNING OCH VÄRD AV HÄSTAR M. M.**[51] 25. Armén: Remontering**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100	187 366	2 511 212
1961/62 (statsliggaren s. 226)	1 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i runt tal 300 000 kr bundna.

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Ökad remontering		
a) Stamridhästar	128 250	
b) Ackorddraghästar	70 000	
2. Höjda priser på ackordridhästar	10 000	
3. Minskad utrangering av hästar	50 000	
4. Minskat antal ackordhästar	24 000	
5. Omräkning	417 750	
6. Reservationsmedelsförbrukning		700 000
	700 000	700 000
	± 0	

Motiv

1 a) Den erforderliga remonteringen av stamridhästar har under en följd av år beräknats efter 15 % av det fastställda hästbeståndet, som för närvarande omfattar 435 hästar. Det årliga tillskottet av remonter, vilka inköpes såsom 4-åringar, utgör således 65. Enligt arméintendenturförvaltningen är det emellertid ej möjligt att i längden uppehålla stamridhästbeståndet med denna remonteringsprocent. Att så hittills kunnat ske beror enligt ämbetsverket på att stamridhästar, som blivit övertaliga till följd av beslutad minskning av antalet hästar vid vissa infanteriförband, kunnat utnyttjas.

Arméintendenturförvaltningen framhåller, att en 15-procentig remonterring förutsätter att hästarna, efter ett års remontutbildning, hålles i tjänst under i medeltal närmare 7 år, vilket innebär en medelkassationsålder av 12 år. Under åren 1957—1960 har emellertid medelkassationsåldern legat mellan tionde och elfte levnadsåren. Detta förklaras främst bero på att hästarnas utbildning i enlighet med 1954 års riksdagsbeslut (SU 128, rskr. 300) angående ändrad organisation av kavalleriet m. m. minskats från två till ett år. En bidragande orsak till förslitningen anses vidare vara att utbildningen i hästtjänst koncentreras till vissa perioder.

För att det fastställda antalet stamridhästar skall kunna vidmakthållas är det enligt arméintendenturförvaltningen erforderligt att remonteringsprocenten höjes till 20, vilket innebär ett årligt inköpsbehov av 87 remonter. Härutöver anses emellertid hänsyn böra tagas till de avgångar på grund av olycksfall eller sjukdom som sker bland de fyraåriga remonterna. På grundval av erfarenheterna under de senaste åren beräknar ämbetsverket denna avgång till 5 %. Det erforderliga remonteringsbehovet enligt gällande organisation skulle därför uppgå till $(87 + 5 =) 92$ remonter per år. Då medel-

inköpspriset beräknas till oförändrat 4 500 kr, innebär förslaget om ökad remontering av stamridhästar för nästa budgetår en kostnadsökning av $[(92 - 65) \times 4\,500 =]$ 121 500 kr. Härtill kommer ökade kostnader om 6 750 kr för transporter, resor m. m. i samband med remontuppköp. Ökningen av medelsbehovet uppgår således till sammanlagt $(121\,500 + 6\,750 =)$ 128 250 kr.

1 b) Med hänsyn till att ett 30-tal övertaliga stamdraghästar hade överförts till bland annat ackorddraghästar ansågs remonteringen av dylika hästar för innevarande budgetår kunna begränsas från 130 till 110 hästar (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 174). För budgetåret 1962/63 beräknar arméintendenturförvaltningen åter den erforderliga remonteringen av ackorddraghästar till 130 (+ 20) hästar. Då medelinköpspriset upptages till samma belopp som för innevarande budgetår eller 3 500 kr, ökar kostnaderna under anslaget med $(20 \times 3\,500 =)$ 70 000 kr.

2. Medelinköpspriset för ackordhästar har för innevarande budgetår fastställts till 3 500 kr per häst (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 174—175 och SU 1961: 4, s. 49). För ackordridhästar räknar arméintendenturförvaltningen för nästa budgetår med ett inköpspris av 4 000 (+ 500) kr per häst. Enligt vad som under hand inhämtats från arméstaben bör till följd av den nordsvenska hästavelns utveckling mot sådana typer av kallblodiga hästar, som är mindre användbara för tjänst vid ryttarskvadroner, varmblodiga ackordridhästar inköpas i stället för — såsom tidigare förutsatts — kallblodiga hästar. Såsom framgår av förenämnda proposition bör enligt arméintendenturförvaltningen det genomsnittliga inköpspriset för varmblodig ackordridhäst sättas till 4 000 kr. Vid oförändrad remontering av 20 hästar ökar medelsbehovet för inköp av ackordridhästar enligt ämbetsverkets förslag således med $[20 \times (4\,000 - 3\,500) =]$ 10 000 kr.

3. Under nästa budgetår beräknas 100 stamhästar och 150 ackordhästar komma att utrangeras, vilket innebär en minskning med 50 ackordhästar. Då slaktpriset beräknas till oförändrat 1 000 kr per ackordhäst, minskar inkomsterna under förevarande anslag med $(50 \times 1\,000 =)$ 50 000 kr.

4. Antalet ackordhästar beräknas minska från 2 000 till 1 750. Då ackordavgiften beräknas till oförändrat 96 kr per häst, minskar inkomsterna under anslaget med $[(2\,000 - 1\,750) \times 96 =]$ 24 000 kr.

5. Som omräkningspost upptages det belopp, varmed utgifterna under innevarande budgetår beräknas överstiga inkomsterna, minskat med anslaget, 1 000 kr.

Departementschefen

I avbidan på närmare överväganden av det framtida behovet av hästar i krigsorganisationen och därmed även hästbehovet för fredsutbildningen är jag icke beredd tillstyrka av arméintendenturförvaltningen föreslagen ökning av remonteringen av stamridhästar. Av samma anledning räknar jag

icke heller med någon förhöjning av medelinköpspriset för ackordridhästar utan förutsätter att inköp sker av det antal ackordridhästar av lämplig kvalitet som kan erhållas inom ramen för härför beräknade medel — ($20 \times 3\,500 =$) 70 000 kr. I övrigt anser jag mig kunna godtaga vad arméintendenturförvaltningen föreslagit. Anslaget bör således jämväl för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[52] 26. *Armén: Uttagning av hästar*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	75 000	73 635
1961/62 (statsliggaren s. 228)	70 000	
1962/63 (förslag)	50 000	

Fråga angående ersättning till hästägare vid hästbesiktning

Enligt militära uttagningsförrordningen (SFS 1953: 673) sker uttagning av hästar efter besiktning. Sedan vissa ändringar, syftande till att förenkla hästbesiktningarna och göra desamma mindre tidskrävande för hästägarna, vidtagits i nämna förordning från och med den 1 juli 1959 (SFS 1959: 144; jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 180—182) förrättas besiktning av särskilt förordnad hästbesiktningsman i närvaro av två ledamöter i vederbörlig uttagningsnämnd. Därvid skall plats för besiktningen av hästuttagningsmyndigheten som regel bestämmas så att avståndet dit från vederbörande hästägares hemvist inte överstiger fem kilometer. Endast den hästägare som för färd till besiktningsplatsen har att tillryggalägga längre avstånd än fem kilometer är för överskjutande avstånd berättigad till särskild ersättning av statsmedel (för närvarande 30 öre per kilometer).

I propositionen 1959: 1 (bil. 6, s. 180—182) berördes — förutom, såsom nyss nämnts, vissa förenklingar avseende förfarandet vid hästbesiktning — frågan om ersättning till hästägare vid inställande av häst för besiktning. Ett av arméintendenturförvaltningen då framfört förslag om att ersättning skulle utgå med 10 kr per uppvisad häst ansåg sig chefen för försvarsdepartementet icke kunna tillstyrka. Riksdagen beslutade i enlighet härmed.

Med anledning av två vid 1960 års riksdag väckta motioner, vari hemställdes, att besiktning i samband med hästuttagning skulle ske hos vederbörande hästägare eller att vederbörande hästägare bereddes skälig ersättning vid uppvisandet av häst vid besiktningsplats, uttalade statsutskottet (SU 162), att några sådana nya omständigheter icke hade inträffat sedan 1959 års riksdag behandlade denna fråga, att utskottet var berett tillstyrka yrkandet i motionerna. I enlighet med utskottets hemställan föranledde motionerna icke någon riksdagens åtgärd.

I skrivelse den 10 mars 1961 har *arméintendenturförvaltningen* hemställt, att hästägare från och med budgetåret 1961/62 måtte bli berättigad till ersättning med 10 kr för inställelse till besiktning av varje honom tillhörig häst. Förslaget bör upptagas till behandling i förevarande sammanhang.

Arméintendenturförvaltningen framhåller, att bland hästägarna råder allmänt missnöje med bestämmelserna rörande uttagning av hästar för krigsmaktens behov. Enligt ämbetsverket riktar sig kritiken främst mot att icke någon ersättning utgår för uppkommande förluster av arbetstid. Genom att uttagningsbehovet reducerats i sådan grad att långt ifrån alla hästägare drabbas av besiktningsförfarandet anses missförhållandena numera ha accentuerats. Till följd av den begränsade hästuttagningen bör därför enligt arméintendenturförvaltningen frågan om ersättning till hästägarna upptas till förnyad prövning. Ämbetsverket framhåller vidare bland annat att skyldigheten för hästägare att uppvisa häst vid besiktning blivit alltmer betydande i samma mån som arbetslönerna stigit och tillgången på arbetskraft minskat.

Arméintendenturförvaltningen erinrar om att ämbetsverket tidigare föreslagit, att ersättning för vid besiktning uppvisad häst skulle utgå med 10 kr. Detta belopp, som framräknats efter lantarbetaravtalet och med hänsyn tagen till erforderlig tid för inställelse, bör enligt ämbetsverket alltså vara normerade. Enligt ämbetsverket är ett dylikt schablonbelopp ur bland annat administrativa synpunkter den lämpligaste formen för ersättning.

Över arméintendenturförvaltningens förslag har yttranden avgivits av *överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning, statskontoret, riksräkenskapsverket* och *lantbruksstyrelsen*.

Civilförvaltningen, statskontoret och riksräkenskapsverket har icke tillstyrkt förslaget om särskild ersättning till hästägare i samband med hästbesiktning. De båda förstnämnda ämbetsverken har därvid bland annat framhållit, att bifall till förslaget torde kunna få konsekvenser ifråga om motsvarande ersättning till motorfordonsägare, som är skyldig att låta förbesiktiga sitt fordon.

Överbefälhavaren finner förslaget om ersättning vara motiverat av såväl billighets- som rättviseskäl. Då arméintendenturförvaltningens beräkningar synes hänföra sig till 1957 års löneläge, torde enligt överbefälhavaren en uppräknings av den föreslagna ersättningen vara erforderlig. Mot bakgrunden av den totala utgiftsökning det av arméintendenturförvaltningen föreslagna ersättningssystemet medför bör enligt överbefälhavaren alternativt övervägas, om icke ett tidigare försöksvis prövat system med besiktning hos vederbörande hästägare kan vara att föredraga.

För att onödigt tidsspillan och därmed förenade ökade kostnader skall kunna undvikas bör enligt lantbruksstyrelsen hästbesiktning verkställas hos vederbörande hästägare. Med hänsyn till den kraftiga minskningen av det antal hästar som skall undergå besiktning anses ett dylikt besiktnings-

system ej böra bereda uttagningsnämnderna några större svårigheter. Därest det ej anses möjligt att nu övergå till besiktning hos vederbörande hästägare, bör enligt styrelsen ersättning utgå till varje hästägare för inställelse på besiktningsplats med 15 kr för varje uppvisad häst.

Arméintendenturförvaltningens förslag till anslagsäskande

Arméintendenturförvaltningen föreslår, att anslaget höjes med 55 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Ersättning till hästägare för inställelse på besiktningsplats	75 000	
2. Reducerat uttagningsbehov		20 000
	+ 55 000	

Motiv

1. Enligt ämbetsverkets i det föregående redovisade förslag den 10 mars 1961 skall särskild ersättning med 10 kr per uppvisad häst utgå till hästägare för inställelse å besiktningsplats. Då antalet årligen uppvisade hästar beräknas till 7 500, utgör den härför erforderliga anslagsuppräknings (7 500 $\times$ 10 =) 75 000 kr.

2. Till följd av reducerat uttagningsbehov beräknas kostnaderna för ersättning till hästbesiktningsmän och ledamöter i uttagningsnämnder minska med 20 000 kr.

Departementschefen

Arméintendenturförvaltningen har föreslagit, att särskild ersättning skall utgå till hästägare vid besiktning i samband med hästuttagning. Överbefälhavaren och lantbruksstyrelsen har tillstyrkt att sådan ersättning utgår. Civilförvaltningen, statskontoret och riksräkenskapsverket har däremot — under erinran bland annat om 1960 års riksdags ställningstagande till berörda fråga — icke biträtt arméintendenturförvaltningens förslag. I likhet med sistnämnda remissmyndigheter är jag för egen del icke heller beredd tillstyrka, att särskild ersättning utgår till hästägare vid ifrågavarande besiktningar.

Såsom framgått av det föregående har överbefälhavaren och lantbruksstyrelsen ifrågasatt ändringar i besiktningsförfarandet innebärande att hästbesiktning skall ske hos vederbörande hästägare. En sådan ändring i förfarandet torde medföra en kostnadsökning av samma storlek som arméintendenturförvaltningens förslag om särskild ersättning. Gjorda försök med besiktning direkt hos vederbörande hästägare har vidare visat att dylika besiktningar blir mycket tidskrävande (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 180). Sålunda har hästarna i flera fall icke hållits hemma på gården vid meddelad tid för besiktning utan befunnit sig i beteshage eller på åkerfält. Det har även förekommit, att hästägare uraktlåtit att tillse, att hästen kunnat fram-

tagas och uppvisas vid besiktningstillfället. Med hänsyn till att ifrågasatta ändringar i besiktningsförfarandet skulle innebära, att besiktningarna blir mycket tidskrävande och därigenom kostsamma anser jag mig icke kunna förorda att sådana ändringar vidtages.

Till följd av reducerat uttagningsbehov beräknar arméintendenturförvaltningen att kostnaderna enligt nuvarande system för hästbesiktning minskar med 20 000 kr. Jag har icke funnit anledning till erinran mot denna beräkning. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (70 000 — 20 000 =) 50 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av hästar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kr.

[53] 27. *Armén: Veterinärvård*

	Anslag	Nettoinkomst	Behållning
1960/61	80 000	234 736	359 271
1961/62 (statsliggaren s. 228)	65 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 ett belopp av i runt tal 100 000 kr bundet.

Yrkande

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget sänkes med 64 000 kr.

Motiv

I anslaget för innevarande budgetår har inräknats ett belopp av 5 000 kr, avsett för nyanskaffning av djurläkemedel. För ytterligare anskaffning av sådana läkemedel erfordras 20 000 kr. Såväl detta medelsbehov som löpande utgifter för veterinärvård, beräknade till 65 000 kr, kan emellertid tillgodoses med anlitan av tillgänglig reservation. Arméintendenturförvaltningen anmäler, att reservationen ökat genom försäljning av övertalig veterinärmateriel. Under budgetåret 1960/61 har härigenom erhållits inkomster om i runt tal 340 000 kr.

På anförda skäl föreslår arméintendenturförvaltningen, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen

Det bör i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 november 1961 medgivit arméintendenturförvaltningen att utnyttja högst 45 000 kr av reservationen under förevarande anslag för anskaffning av djurläkemedel. Det totala anskaffningsbehovet

av dylika läkemedel har angivits till 50 000 kr. Då jämväl 5 000 kr av innevarande års anslag avsetts för ifrågavarande ändamål, är föreliggande behov av djurläkemedel således täckt.

Anslaget bör i enlighet med arméintendenturförvaltningens förslag för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[54] 28. **Armén: Hundväsendet**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	71 000	37 692	47 136
1961/62 (statsliggaren s. 229)	71 000		
1962/63 (förslag)	71 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

I enlighet med förslag av arméintendenturförvaltningen bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kr.

TYGMATERIEL M. M.

[55] 29. **Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 351 000 000	262 806 943	2 95 689 329
1961/62 (statsliggaren s. 229)	317 000 000		
1962/63 (förslag)	368 900 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar² 12 800 000 kr.

² Varav 2 184 098 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

Armétygförvaltningen (arméförvaltningen) har för budgetåren 1947/61 bemyndigats att beställa tygmateriel m. m. för 3 758,950 miljoner kronor, häri icke inräknade medel, som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln för budgetåren 1954/58. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har anvisats tillhoppa 3 032,590 miljoner kronor. I sistnämnda belopp har inräknats dels ett belopp av 2,940 miljoner kronor, som ställts till förfogande enligt beslut av Kungl. Maj:t den 16 maj 1957, dels ock de belopp om sammanlagt 14,900 miljoner kronor, som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1961 var

alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(3\,758,950 - 3\,032,590 =) 726,360$ miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 350 miljoner kronor, medan 317 miljoner kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1962 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av $(726,360 + 350,0 - 317,0 =) 759,360$ miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1961 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 587 miljoner kronor icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för anskaffning av tygmateriel m. m. för armén under budgetåren 1961/68 utgör 2 684,5 miljoner kronor i prisläget maj 1960 (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 179).

Armétygförvaltningen (skr. 4/8 1961) hemställer, att kostnadsramen för tygmaterielanskaffning för budgetåren 1962/69 bestämmes till i princip 3 019,5 miljoner kronor enligt prisläget i maj 1961. Detta innebär en ökning med $(3\,019,5 - 2\,684,5 =) 335$ miljoner kronor i förhållande till den för budgetåren 1961/68 godkända kostnadsramen. Ökningen hänför sig till delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	432,4	317,0
2. Outnyttjad del av årskvoten för budgetåret 1960/61 ...	88,0	
3. Återanpassning till kostnadsramen	42,4	
4. Prisstegring	89,2	
	652,0	317,0
		+ 335,0

1. Årskvoterna för budgetåren 1961/62 och 1968/69 har angivits i prisläget maj 1960.

2. Årskvoten för budgetåret 1960/61 uppgår till 351 miljoner kronor och nettoutgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till att 12,8 miljoner kronor överförts från anslaget till reglering av prisstegringar) till i runt tal 263 miljoner kronor. Den icke utnyttjade delen av årskvoten utgör således $(351 - 263 =) 88$ miljoner kronor.

3. För anpassning till arméns totala kostnadsram har årskvoterna för budgetåren 1960/67 i de 1960 och 1961 fastställda kostnadsramarna för förevarande anslag minskats med sammanlagt 42,4 miljoner kronor (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 223 och prop. 1961: 1, bil. 6, s. 179).

4. Med hänsyn till försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget i maj 1961 med 3,2 % i förhållande till prisläget i maj 1960 i vad avser förevarande anslag, har kostnadsramen uppräknats med angivet belopp.

Enligt den sålunda föreslagna kostnadsramen för budgetåren 1962/69 upptager armétygförvaltningen anslaget för budgetåret 1962/63 till 362 miljoner kronor, innebärande en ökning med 45 miljoner kronor.

För samma budgetår hemställer ämbetsverket om beställningsbemyndigande av 550 miljoner kronor, med fördelning på olika delposter enligt följande (beloppen i miljoner kronor).

1. Komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m.	493,0
2. Ammunition för övningar	36,0
3. Forskning och försök	17,5
4. Övriga kostnader	3,5
	Summa 550,0

I särskild skrivelse har armétygförvaltningen lämnat en översikt av beställningsbemyndigandets fördelning på viktigare anskaffningar.

Bemyndigandet under förenämnda delpost 1 avser i första hand anskaffning av stridsvagnar för utökning och på längre sikt omsättning av arméns stridsvagnspark. Vidare har bemyndiganden upptagits för anskaffning av transportmateriel (terrängbilar, standardbilar, släpfordon m. m.), tyngre fältarbetsmateriel (bland annat bandtraktorer), sambandsmateriel, stridsammunition m. m.

Departementschefen

Vid anmälan av anslaget Armén: Övningar m. m. i det föregående har jag föreslagit, att samtliga kostnader för beslutad anskaffning av målflygplan skall bestridas från förevarande anslag, vilket därvid förutsatts skola uppräknas med 3,7 miljoner kronor. På grund härav och med hänsyn till den kostnadsram jag för nästa budgetår räknar med för armén föreslår jag, att för anskaffning av tygmateriel m. m. uppföres ett anslag för budgetåret 1962/63 av 368,9 miljoner kronor, innebärande en anslagshöjning av 51,9 miljoner kronor.

För anpassning till arméns totala kostnadsram har årskvoterna för budgetåren 1960/67 i de 1960 och 1961 fastställda kostnadsramarna för förevarande anslag minskats med tillhopa 42,4 miljoner kronor. Av samma anledning räknar armétygförvaltningen med att årskvoten för budgetåret 1962/63 måste reduceras med ytterligare 14,1 miljoner kronor. I den av ämbetsverket föreslagna kostnadsramen för budgetåren 1962/69, vilken uppgår till 3 019,5 miljoner kronor, har årskvoterna för budgetåren 1966/67 och 1968/69 på grund av förenämnda reduceringar uppräknats med respektive 14,1 och 42,4 miljoner kronor. Med hänsyn till påbörjad utredning rörande försvarskostnadernas utveckling efter budgetåret 1962/63 anser jag mig icke kunna tillstyrka den av ämbetsverket sålunda föreslagna uppräknningen av kostnadsramen. För egen del föreslår jag, att kostnadsramen för arméns tygmaterielanskaffning under budgetåren 1962/69 upptages till 2 956,6 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning. Av sammanställningen framgår, att jag för anpassning till arméns totala kostnadsram för nästa

	Out- nyttjat belopp under tidigare budget- år	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Sum- ma
		1961/ 62	1962/ 63	1963/ 64	1964/ 65	1965/ 66	1966/ 67	1967/ 68	1968/ 69	
<i>1961 års kostnadsram (bud- getåren 1961/68)</i>										
Årskvoter enligt 1961 års statsverksprop.	7,5	317	364	384	389	399	409	415	—	2 684,5
Justering till prisläge maj 1961	—	—	+ 12	+ 12	+ 12	+ 13	+ 13	+ 13	—	+ 75
Anskaffning av målflygplan	—	—	+ 3,7	—	—	—	—	—	—	+ 3,7
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	- 10,8	—	—	—	—	—	—	- 10,8
Outnyttjat belopp för bud- getåret 1960/61 ²	+ 88,2	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 88,2
Förskjutning av kostnads- ramen ett budgetår	—	-317	—	—	—	—	—	—	+433	+ 116
<i>1962 års kostnadsram (bud- getåren 1962/69) i pris- läge maj 1961</i>										
	95,7	—	368,9	396	401	412	422	428	433	2 956,6

¹ Avser arméns totala kostnadsram.

² Årskvoten för budgetåret 1960/61 351 miljoner kronor. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföring från anslaget till reglering av prisstegringar) i runt tal 262,8 miljoner kr.

budgetår ansett mig kunna räkna med en mindre reducering av årskvoten för budgetåret 1962/63 än armétygförvaltningen föreslagit.

Armétygförvaltningen har för nästa budgetår hemställt om beställningsbemyndigande till ett belopp av 550 miljoner kronor. Bemyndigandet avses bland annat att utnyttjas för en större stridsvagnsanskaffning. Det synes lämpligt, att bemyndigandet så avväges att möjligheter förefinnes att inom detsamma inrymma den planerade anskaffningen av stridsvagnar. Jag föreslår, att bemyndigandet upptages med 520 miljoner kronor. Beslut om ifrågavarande anskaffning torde — sedan pågående försök avslutats och mera exakta kostnadsberäkningar föreligger — få meddelas av Kungl. Maj:t, som därvid även bör få taga ställning till vilka anskaffningar i övrigt som bör ske inom ramen av det för nästa budgetår föreslagna bemyndigandet.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (759,360 + 520 — 368,9 =) 910,460 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 520 000 000 kr;

b) till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 368 900 000 kr.

[56] 30. Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 66 590 000	62 220 572	40 944 700
1961/62 (statsliggaren s. 230)	68 700 000		
1962/63 (förslag)	75 100 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 3 750 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i hudsak bunden genom utlagda beställningar.

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget uppföres med 75,3 miljoner kr., innebärande en ökning med 6,6 miljoner kr. Ämbetsverket utgår härvid från att förevarande anslag inom den enligt 1958 års försvarsbeslut för armén angivna kostnadsramen bör uppföras med — efter avdrag för till andra anslag överförda avlöningskostnader — 70,2 miljoner kr. Med hänsyn till prisstegringar mellan maj 1959 och maj 1961 anses nämnda grundbelopp böra uppräknas med i avrundat tal 4,8 miljoner kr. Vidare räknar armétygförvaltningen med att kostnaderna för förhyrning av helikoptrar och anskaffning av reservdelar till målflygplan — i runt tal 0,73 miljon kr. — överföres från arméns övningsanslag till förevarande anslag. Medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. utgör enligt ämbetsverket således $(70,2 + 4,8 + 0,73 =) 75,73$ miljoner kr. Armétygförvaltningen finner sig emellertid böra begränsa sitt äskande till att avse ett belopp av 75,3 miljoner kr.

Departementschefen

Det erbjuder onekligen svårigheter att precisera medelsbehoven under förevarande anslag och att redogöra för förändringar från ett budgetår till ett annat. Enligt vad jag under hand erfarit avser armétygförvaltningen att undersöka möjligheterna härvidlag. Under erinran härom föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 75,1 miljoner kr, innebärande en höjning med 6,4 miljoner kr. Jag förutsätter därvid i anslutning till vad jag föreslagit vid anmälan av anslaget Armén: Övningar m. m. att kostnader för förhyrning av helikoptrar och samtliga underhållskostnader för artilleriflygplan skall bestridas från förevarande anslag. På längre sikt torde även kostnader för anskaffning av reservdelar till målflygplan böra belasta anslaget. För nästa budgetår torde ifrågavarande behov av reservdelar komma att tillgodoses i samband med beslutad anskaffning av 12 målflygplan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Underhåll av tygmateriel m. m. för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 75 100 000 kr.

[57] 31. **Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	4 500 000	4 071 327
1961/62 (statsliggaren s. 230)	4 250 000	
1962/63 (förslag)	4 250 000	

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kr.

Ämbetsverket har vid anslagsberäkningen utgått från en genomsnittlig inlejningsstid om 25 dagar samt beräknat att behovet av förhyrning av fordon under nästa budgetår kommer att bli av samma omfattning som under innevarande budgetår.

Departementschefen

Omfattningen av verksamheten under förevarande anslag regleras för närvarande av anslagsbeloppet, vilket icke får överskridas. Enligt min mening synes det lämpligare att vid den årliga beräkningen av anslaget fastställa ett högsta antal förhyrningsdagar för fordon under nästkommande budgetår, därvid antalet förhyrningsdagar utgör produkten av antalet förhyrda fordon och förhyrningstiden. Inom en sålunda fastställd ram bör armétygförvaltningen enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande äga besluta om förhyrning av motorfordon till gängse marknadspriser. Med hänsyn till den reglering av förhyrningsverksamheten som följer av vad jag föreslagit bör anslaget från och med nästa budgetår uppföras som förslagsanslag i stället för som nu obetecknat anslag.

På grundval av de uppgifter som jag under hand inhämtat från armétygförvaltningen föreslår jag, att antalet förhyrningsdagar under nästa budgetår fastställas till högst 74 000. Med hänsyn till det beräknade behovet av olika slag av fordon och nuvarande inlejningspriser uppskattar jag det genomsnittliga inlejningspriset till cirka 49 kr per dag. Kostnaderna för den föreslagna förhyrningen kommer således att uppgå till $(74\,000 \times 49 =) 3\,626\,000$ kr eller avrundat 3 600 000 kr. Härtill kommer reparations- och transportkostnader om sammanlagt cirka 650 000 kr. Den erforderliga medelsanvisningen skulle således utgöra $(3\,600\,000 + 650\,000 =) 4\,250\,000$ kr. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 4 250 000 kr. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva förhyrning av ytterligare fordon och utsträckning av den genomsnittliga inlejnningstiden om av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder av samma skäl måste vidtagas. Jag vill i anslutning härtill erinra om att jag i den inledande översikten påpekat, att en utspridning av repetitionsövningarna kan medföra behov av ökad fordonsinlejning. Då utspridningen företas i syfte att höja insatsberedskapen, torde Kungl. Maj:t kunna besluta om utökad inlejning, därest detta visar sig erforderligt.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 4 250 000 kr.

[58] 32. *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	160 000	105 432
1961/62 (statsliggaren s. 230)	160 000	
1962/63 (förslag)	160 000	

I enlighet med förslag av armétygförvaltningen bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kr.

HEMVÄRNET

[59] 33. *Armén: Hemvärnets avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	740 000	709 073
1961/62 (statsliggaren s. 231)	960 000	
1962/63 (förslag)	970 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av rikshemvärnschefen, att anslaget höjes med 18 000 kr., varav 8 500 kr. för anställande av extra biträden för skriv- och kontorsgöromål vid större övningar m. m. och vikarier för de civila tjänstemännen vid hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola samt 9 500 kr. för löneklassuppflyttningar m. m.

Rikshemvärnschefen föreslår, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal betecknas förslagsvis. Civilförvaltningen biträder icke förslaget.

Departementschefen

Under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken alltjämt bör vara obetecknad, bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 3 600 kr. för tillfällig personal. Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget beaktar jag i övrigt löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget torde uppföras med (960 000 +

10 000 =) 970 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för hemvärnet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	134 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	75 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	645 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	39 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	73 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 400
	Summa kr. 970 000

b) till *Armén: Hemvärnets avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 970 000 kr.

[60] 34. *Armén: Hemvärnets omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	683 000	663 092
1961/62 (statsliggaren s. 232)	690 000	
1962/63 (förslag)	710 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kr.

Rikshemvärnschefen har föreslagit en uppräknig av anslagsposten till reseersättningar med 13 700 kr. på grund av de från och med den 1 juli 1961 vidtagna traktamentshöjningarna samt av delposten till övriga expenser med 36 500 kr., varav 28 000 kr. för bidrag till anskaffning av expediti- och förrådslokaler (jfr senast prop. 1961: 1, bil. 6, s. 184) och 8 500 kr. för egentliga expenser. Civilförvaltningen beräknar kostnadsökningen till följd av traktamentshöjningar till 19 500 kr. och föreslår uppräknig med detta belopp. Vidare föreslår ämbetsverket, att anslagsposten *Expenser* höjes med 500 kr. Delposten *Övriga expenser* bör därutöver tillföras 5 000 kr. för bidrag till lokaler genom överföring från delposten *Bränsle, lyse och vatten* vilken på grund av medelsförbrukningen under budgetåret 1960/61 anses kunna minskas med motsvarande belopp.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget höjes med 20 000 kr, varav 16 000 kr för traktamentshöjningar och 4 000 kr. för expenser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 710 000 kr.

[61] 35. *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	525 000	525 000	—
1961/62 (statsliggaren s. 233)	550 000		
1962/63 (förslag)	550 000		

Arméintendenturförvaltningen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Rikshemvärnschefen har — under framhållande av att hemvärnets behov av intendenturmateriel icke på långt när blivit tillgodosett under de senaste budgetåren — hemställt, att anslaget uppräknas med 45 000 kr. I likhet med arméintendenturförvaltningen föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag förutsätter, att bidrag till hemvärnsfonden för underhåll av hemvärnets stridsskola liksom tidigare får utgå från anslaget med belopp enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

[62] 36. *Armén: Hemvärnets övningar*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	2 050 000	2 019 730	56 009
1961/62 (statsliggaren s. 233)	2 150 000		
1962/63 (förslag)	2 350 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i huvudsak bunden.

Förslag av 1954 års värnpliktsavlöningsutredning

1954 års värnpliktsavlöningsutredning,¹ har den 29 december 1960 avlämnat ett betänkande med förslag rörande förmåner för värnpliktiga m. fl. under frivillig tjänstgöring, m. m. De framlagda förslagen avser *dels* familjebidrag till viss frivillig personal vid krigsmakten m. m., *dels* beskattning av familjebidrag m. m., *dels* ock näringsbidrag m. m.

Frågan om näringsbidrag m. m. är föremål för ytterligare övervägande. Vad avser beskattningen av familjebidrag torde frågan framdeles anmälas

¹ Tillförordnade expeditionschefen i civildepartementet G. Söderberg, byråchefen vid försvarsstaben U. S. Rosenblad, talmannen G. V. Sundelin och riksdagsmannen M. G. Gustafsson.

av chefen för finansdepartementet. Till behandling upptager jag nu därför endast utredningens förslag om familjebidrag till viss frivillig personal vid krigsmakten m. m.

Över aktuella delar av betänkandet har efter remiss yttranden avgivits av överbefälhavaren, efter försvarsgrenshefernas och rikshemvärnschefens hörande, försvarets civilförvaltning, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Gotlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län, statens lönenämnd, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Statstjänstemännens riksförbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Högerns ungdomsförbund, Svenska landsbygdens ungdomsförbund, Centralförbundet för befälsutbildning, Riksförbundet Sveriges lottakårer, överstyrelsen för Svenska röda korset, Svenska blå stjärnan, Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund, Värnpliktiga officerares riksförbund och Värnpliktiga underofficerares riksförbund.

Gällande bestämmelser

Med stöd av 1 § 3 mom. familjebidragsförordningen har Kungl. Maj:t i familjebidragskungörelsen utfärdat föreskrifter rörande familjebidragsförordningens tillämplighetsområde. Enligt 1 § kungörelsen skall förordningen tillämpas på *dels* krigsfrivillig, som fullgör tjänstgöring under tid, då värnpliktiga är inkallade jämlikt 27 § 2 mom. eller 28 § 1 mom. värnpliktslagen, och som avlönas enligt för värnpliktig gällande grunder; dock att medlemmar av Sveriges lottakårer och av föreningen Svenska blå stjärnan allenast må erhålla bostadsbidrag, *dels ock* värnpliktig, som efter eget åtagande fullgör tjänstgöring under tid som nyss sagts och som avlönas enligt för värnpliktig gällande grunder. I 2 § kungörelsen anges bland annat att, ändock att värnpliktiga icke är inkallade jämlikt 27 § 2 mom. eller 28 § 1 mom. värnpliktslagen, vad förut sagts skall gälla beträffande sådan ifrågavarande personal, som efter eget åtagande fullgör viss tjänstgöring eller utbildning inom krigsmakten.

För viss frivillig tjänstgöring och utbildning vid försvaret utgår ersättning jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 3 juni 1960.

Nämnda brev innehåller till att börja med bestämmelser om ersättning under tjänstgöring för att tillgodose föreliggande behov av befäl. Dessa bestämmelser innebär i stort sett följande. Anställningshavare i reserv m. fl. erhåller i princip avlöning och övriga förmåner enligt samma grunder som vid författningsenlig tjänstgöring medan värnpliktigt och krigsfrivilligt manligt befäl erhåller lön m. m. enligt lägsta löneklassen av den lönegrad, som lägst gäller för beställningshavare på aktiv stat i motsvarande tjänstegrad.

Övrig personal åtnjuter förutom fri kost, fri inkvartering m. m. arvode med tio kronor för dygn, varunder för tjänstgöringen tagits i anspråk mer än sex timmar, och i annat fall med fem kronor för dygn, inräknat tid, som beräknas ha åtgått för resor mellan bostaden och platsen för samling till tjänstgöringen.

I förenämnda brev meddelas vidare bestämmelser om förmåner under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning. För anställningshavare i reserv m. fl. gäller även vid denna tjänstgöring att de i princip åtnjuter avlöning och övriga förmåner som vid författningsenlig tjänstgöring. Annan värnpliktig och krigsfrivillig manlig personal — med visst undantag — erhåller avlöning och övriga förmåner enligt enahanda grunder, som gäller vid värnpliktig författningsenligt åliggande tjänstgöring. Härvid skall sammanlagda beloppet av penningbidraget och, i förekommande fall, familjebidrag alltid utgöra minst tio kronor för dygn. Övrig personal åtnjuter under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning samma förmåner, som enligt vad förut angivits utgår till övrig personal, som tjänstgör för att tillgodose föreliggande behov av befäl.

Slutligen innehåller ifrågavarande brev bestämmelser om förmåner åt medlemmar av vissa frivilliga försvarsorganisationer, då de fullgör annan utbildning än utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning. I stort har dessa bestämmelser följande innehåll. Vid utbildning (lägerutbildning) om minst tre dagar i följd, in- och utryckningsdagar inräknade, vilken krävs för att erhålla eller bibehålla kompetens för krigsplacering vid krigsmakten m. m., må — enligt vederbörande organisations bestämmande — utgå, förutom fri förplägnad, fri inkvartering m. m. arvode med högst åtta kronor för dygn.

Enligt hemvärnskungörelsen äger hemvärnsman i det allmänna hemvärdet åtnjuta bland annat fri inkvartering och i vissa fall fri förplägnad samt, för tjänstgöring under minst tre dagar i följd och i genomsnitt åtta timmar varje dag, daglön för varje tjänstgöringsdag med tio kronor. Under tjänstgöring före det år, då hemvärnsman fyller tjugu år, utgår daglön dock endast under övning, däri jämväl äldre hemvärnsmän deltagar, och då med endast fem kronor. Daglön må utgå under högst 14 dagar av samma kalenderår. För hemvärnsman, som är anställd i statlig eller kommunal tjänst, kan en begränsning av arvodet äga rum.

Till sjövärnsman och sjövärnsaspirant utgår vid tjänstgöring i sjövärnskåren arvode enligt i stort sett samma regler som till hemvärnsman.

Utredningens förslag

Enligt utredningen visar en granskning av de i det föregående återgivna bestämmelserna om avlöning och övriga förmåner under frivillig tjänstgöring, att i åtskilliga fall förmåner utgår enligt olika grunder till olika personalkategorier vid likartad tjänstgöring.

Särskilt pekar utredningen på de olikheter som förekommer beträffande förmåner för män och för kvinnor. I 1§ familjebidragskungörelsen stadgas sålunda, att medlemmar av Sveriges lottakårer och av föreningen Svenska blå stjärnan, vilka ju är kvinnor, till skillnad från andra i författningsrummet avsedda krigsfrivilliga, av förmåner enligt familjebidragsförordningen kan erhålla endast bostadsbidrag. Även i brevet den 3 juni 1960 göres åtskillnad mellan män och kvinnor så tillvida som gruppen »övrig personal», vilken i praktiken så gott som uteslutande består av kvinnor, såväl vid tjänstgöring för att tillgodose föreliggande behov av befäl som under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning erhåller förmåner enligt oförmånligare grunder än de andra personalkategorierna, vilka enbart utgöres av män.

Enligt utredningens bestämda uppfattning kan inga vägande skäl åberopas för ett bibehållande av angivna olikheter i avlöningshänseende mellan män och kvinnor. Utredningen föreslår, att bestämmelserna så ändras, att kvinnor erhåller samma förmåner som män. I familjebidragsförfattningarna bör därvid jämväl företagas sådana ändringar, att vad däri sägs beträffande den värnpliktiges hustru, frånskilda hustru och hustrus anhöriga, då det gäller familjebidrag till kvinna kommer att gälla hennes man, frånskilda man eller mans anhöriga. De ändringar i brevet den 3 juni 1960, som sålunda bör ske, skulle även innebära, att vid tjänstgöring för tillgodoseende av föreliggande behov av befäl all i brevet berörd personal erhåller förmåner i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för fast anställda.

Enligt utredningen bör en förutsättning för att familjebidrag skall få utgå vara, att vederbörande tages i anspråk för tjänstgöring eller utbildning under liknande förhållanden som värnpliktiga. Föreligger nämnda förutsättning, synes det även tillbörligt, att vederbörande också i fråga om övriga förmåner likställes med en värnpliktig. Då den tjänstgöring och utbildning, varom här kan bli fråga, avser att nyttiggöra vederbörande för arbetsuppgifter, som i brist på frivillig personal skulle få fullgöras av värnpliktiga, synes förutsättningen med avseende å arbetets art vara uppfylld. Viss varaktighet i fråga om utbildningen bör dock av såväl praktiska som ekonomiska skäl krävas beträffande förmåner åt medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer vid lägerutbildning. Utredningen föreslår på denna punkt, att till medlemmar i de frivilliga försvarsorganisationerna må vid lägerutbildning om minst tre dagar i följd, in- och utryckningsdagar inräknade, som kräves för att erhålla eller bibehålla kompetens för krigsplacement vid krigsmakten m. m. — enligt vederbörliga organisationers närmare bestämmande — utgå avlöning och övriga förmåner, således även familjebidrag, såsom för värnpliktig och krigsfrivillig manlig personal under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning. Utredningen räknar med att härvid familjebidrag kommer att utgå endast i ett förhållandevis ringa antal fall.

De nu föreslagna ersättningsprinciperna bör enligt utredningen tillämpas även på hemvärnsman vid tjänstgöring i det allmänna hemvärdet samt på sjövärnsman vid tjänstgöring vid sjövärnsskåren.

Kostnadsökningarna vid ett genomförande av utredningens förslag blir enligt utredningen icke av mera betydande storlek. Föreslagna ändringar i avlöningsbestämmelserna vid tjänstgöring för tillgodoseende av befälsbehov och vid utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning anses knappast behöva medföra någon anslagsuppräknings. Förslaget om ändrade förmåner vid lägerutbildning beräknas innebära en ökning av avlöningskostnaderna härför med omkring 25 %.

Yttranden

Utredningsförslaget i nu aktuell del tillstyrkes i huvudsak eller lämnas utan väsentligare erinringar av det övervägande antalet remissinstanser.

Av dessa i princip positivt inställda remissinstanser anföres bland annat följande. *Överbefälhavaren* anser, att förmåner för kvinnor behöver ytterligare förbättras liksom också förmåner för det värnpliktiga befälet. *Svenska arbetsgivareföreningen* efterlyser i sitt yttrande beräkningar av kostnaderna för genomförande av utredningens förslag. *Svenska blå stjärnan* m. fl. frivilligorganisationer önskar att arvudet till krigsfrivilliga successivt anpassas efter penningvärdets ändringar. *Centralförbundet för befälsutbildning* ifrågasätter om icke penningbidraget vid lägerkurser skulle höjas från åtta till tio kronor för dag.

Några remissinstanser — bland andra *statskontoret*, *försvarets civilförvaltning*, *länsstyrelserna i Stockholms och i Uppsala län* samt *Svenska landsbygdens ungdomsförbund* — uttalar betänkligheter eller anför väsentliga erinringar beträffande förslagen i nu aktuella delar. Sålunda anför *försvarets civilförvaltning*, som förklarar sig dela önskemålet om likställighet mellan män och kvinnor, att sådan likställighet skulle kunna nås även genom att ge frivillig personal kontant lön i stället för familjebidrag. Beträffande familjebidragen bör enligt ämbetsverket administrationen av bidragsgivningen övervägas innan ståndpunkt tages; vidare bör som förutsättning för bidrag krävas tjänstgöring om minst åtta dagar i följd. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, liksom *länsstyrelsen i Uppsala län*, anser att utredningen knappast beaktat det administrativa merarbetet för familjebidragsnämnderna; antalet prövningsfall bedömes bli mycket stort. *Statskontoret* har ingen erinran mot utredningens förslag rörande frivillig tjänstgöring vid krigsmakten men uttalar betänkligheter rörande förslaget att införa familjebidrag även vid lägerkurser under framhållande av bland annat att det i allmänhet är fråga om korta kurser och att ett familjebidragssystem innebär en administrativ omgång.

Arméintendenturförvaltningens anslagsäskanden

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 140 000 kr.

	Ökning
1. Höjda förplägnadskostnader	20 000
2. Höjda traktamentskostnader	80 000
3. Höjda instruktörsarvoden	40 000
	140 000

Motiv

1. Under de två senast förflutna budgetåren har enligt arméintendenturförvaltningen normalportionspriset ökat med drygt 7 %. Då utgifterna för hemvärnsmännens förplägnad utgör 14 % av anslaget innebär portionsprishöjningen en ökad kostnad på 20 000 kr.

2. Till följd av från och med den 1 juli 1961 vidtagna traktamentshöjningar beräknas traktamentskostnaderna, som motsvarar en fjärdedel av anslaget, stiga med 80 000 kr.

3. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1960 höjdes arvudet till instruktörer vid tjänstgöring utom förläggningssorten under övning eller lägerkurs om minst 3 dagars längd med två kronor för dag. Utgifterna för ifrågavarande ändamål motsvarar 19 % av anslaget.

Rikshemvärnschefen har härutöver begärt höjning av anslaget med dels 343 000 kr. för krigsspelsövningar, dels 25 000 kr. för ungdomsutbildning. Han framhåller, att utbildningen med krigsspel, vilken sker i samverkan mellan totalförsvarets olika grenar, av chefen för armén tidigare bedömts vara synnerligen viktig. Det synes vidare angeläget att ytterligare intensifiera utbildningen av hemvärnsungdom med hänsyn till det stegrade intresse som visats för denna utbildning.

Departementschefen

En grundtanke i föreliggande förslag av 1954 års värnpliktsavlöningsutredning rörande familjebidrag till viss frivillig personal vid krigsmakten m. m. är att lika förmåner skall utgå till män och kvinnor vid likartad tjänstgöring. Mot denna princip har jag intet att invända. Emellertid vill det synas som om utredningen icke tillräckligt beaktat det administrativa merarbete, som skulle uppkomma om förmånerna förbättras enligt utredningens förslag. Jag hänvisar i detta hänseende till vad bland andra försvarets civilförvaltning anfört i sitt remissutlåtande. En förbättring och en viss utjämning av förmånerna olika personalgrupper emellan kan enligt min mening ske på enklare sätt. Jag föreslår i detta syfte, att nu utgående dagarvoden vid frivillig tjänstgöring höjes, dagarvoden om tio eller åtta kronor med två kronor samt dagarvode om fem kronor med en krona. Merkostnaderna härför beräknar jag till drygt 200 000 kr. Dessa hän-

för sig till — förutom förevarande anslag — försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, anslagen Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m., Lottaorganisationen, Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig samt Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren. Nämnda kostnader torde få beaktas vid beräkningen av medelsbehoven under berörda anslag. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att pröva huruvida ytterligare jämkningar i förmånerna till personal under frivillig tjänstgöring bör göras i anslutning till värnpliktsavlöningsutredningens förslag.

Vid anmälan av medelsbehoven under förevarande anslag vill jag vidare erinra om att Kungl. Maj:t på förslag av försvarets lärarutredning den 20 oktober 1961 meddelat bestämmelser angående förmåner till instruktörer inom det frivilliga utbildningsarbetet, innebärande i huvudsak vissa arvodeshöjningar. Kostnadsökningarna med anledning härav uppgår till sammanlagt omkring 140 000 kr. Medelsbehoven ökar förutom under förevarande anslag under anslagen Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren, Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m., Lottaorganisationen och Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

Medelsbehoven under förevarande anslag kan för nästa budgetår beräknas öka med 200 000 kr till följd av prisstegringar och ökade förmåner av olika slag. Utöver de kostnadsökningar, som anmälts av arméintendenturförvaltningen, varav jag för höjda traktamenten beräknar 70 000 kr, kommer 57 500 kr till följd av den under innevarande år verkställda höjningen av instruktörsarvoden och 12 500 kr för höjd daglön. Anslaget bör alltså uppföras med $(2\,150\,000 + 200\,000 =) 2\,350\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets övningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 350 000 kr.

[63] 37. *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	14 400 000	4 115 489	474 636
1961/62 (statsliggaren s. 233)	4 510 000		
1962/63 (förslag)	4 670 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 250 000 kr.

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 ett belopp av 90 000 kr. bundet.

I enlighet med förslag av armétygförvaltningen bör anslaget höjas med 160 000 kr. på grund av prisstegringar. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 4 670 000 kr.

MARINEN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

[64] 38. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	93 000 000	95 471 626
1961/62 (statsliggaren s. 234)	107 000 000	
1962/63 (beräknat belopp) ...	104 140 000	

Under åberopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 104 140 000 kr.

[65] 39. Marinen: Avlöningar till personal å reservstat

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	132 000	137 221
1961/62 (statsliggaren s. 239)	135 000	
1962/63 (förslag)	135 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kr.

[66] 40. Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 150 000	2 334 180
1961/62 (statsliggaren s. 239)	2 300 000	
1962/63 (förslag)	2 550 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kr. Ämbetsverket räknar därvid med kostnadsökningar om 23 300 kr. för höjda traktamenten och 20 000 kr. för höjda sjötillägg. Under erinran om att kostnadsökningen för beslutade lönegradsuppflyttningar kan uppskattas till 130 000 kr. och under hänsynstagande till anslagsbelastningen under

föregående budgetår föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (2 300 000 + 250 000 =) 2 550 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 550 000 kr.

[67] 41. **Marinen: Rekryteringskostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	85 000	85 601
1961/62 (statsliggaren s. 240)	85 000	
1962/63 (förslag)	115 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, i enlighet med förslag av chefen för marinen, att anslaget höjes med 30 000 kr. för att möjliggöra en intensifiering av marinens upplysningsverksamhet bland ungdom i syfte att förbättra officersrekryteringen. Chefen för marinen har hävdad att en väsentlig förbättring av officersrekryteringen erfordras. Jag lämnar civilförvaltningens beräkning av medelsbehovet utan erinran. Rörande uppdelningen av anslaget i poster torde jag få hänvisa till vad jag anfört under arméns motsvarande anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kr.

[68] 42. **Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 435 000	3 615 707
1961/62 (statsliggaren s. 241)	3 785 000	
1962/63 (förslag)	10 750 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 1 720 000 kr.

	Ökning
1. Ökat antal förrådsarbetare	120 000
2. Överföring från marinens allmänna avlöningsanslag	1 600 000
3. Överföring från sakanslag	—
	1 720 000

Motiv

1. Chefen för marinen har föreslagit, att antalet från detta anslag avlönade förrådsarbetare skall ökas från 299 till 309 eller med 10. Sålunda föreslås tillkomma fem arbetare vid helikopterorganisationen (nu på sakanslag), två arbetare vid Vaxholms försvarsområde och Stockholms kustartilleriförsvär med hänsyn till arbetstidsförkortningen samt en arbetare vid marinkommando Ost med anledning av anbefalld spridning av sjukvårdsmaterielförråden. Slutligen bör ytterligare ett antal arbetsmånader beräknas för tillgodoseende av tillfälliga behov av förrådsarbetare.

Civildförvaltningen påpekar, att antalet arbetare vid Norrlands kustartilleriförsvär enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1961 skall vara lägre än marinchefen förutsatt. Ämbetsverket tillstyrker utgående från ett arbetarantal av 292 en ökning av antalet förrådsarbetare med 10 till 302.

2. Under hänvisning till vad som anförts beträffande motsvarande personal vid armén (p. 35) föreslår civilförvaltningen, att medel som under marinens allmänna avlöningsanslag beräknats för avlönning av viss arbetarpersonal överföres till förevarande anslag. Åsyftade medel skall enligt föreskrift i kungl. brev den 16 juni 1961 användas för avlöningar till för helt budgetår räknat högst 460 arbetare avsedda för förvaltningarna (utom byggnadsförvaltningen) vid marinkommando Syd, de militärtekniska avdelningarna vid örlogsvarven samt förvaltningsorganen vid Göteborgs kustartilleriförsvär. Civilförvaltningen erinrar om att dessa medel endast räcker att avlöna omkring 120 arbetare med en beräknad årsinkomst av 13 500 kr. Civilförvaltningen, som räknar med att omkring 430 arbetare kommer att vara anställda nästa budgetår med en beräknad sammanlagd avlöningskostnad av 5 805 000 kr, har emellertid efter underhandskontakt med marinstaben i förevarande sammanhang ansett sig endast böra upptaga oförändrat belopp, 1 600 000 kr.

3. Under anslaget bör enligt civilförvaltningen även beräknas medel för avlönande av 18 arbetare vid Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvär. Ifrågavarande arbetare har anställts enligt medgivande av Kungl. Maj:t och har hittills avlönats från underhållsanslag. Avlöningskostnaderna beräknas till omkring 243 000 kr. Särskilda medel beräknas emellertid icke av civilförvaltningen.

Chefen för marinen har i skrivelse den 31 oktober 1961 framlagt förslag till organisation av Stockholms örlogsvarv. Marinchefen föreslår härvid, bland annat, att kostnaderna för avlönande av 20 arbetare vid örlogsvarvet (nu på sakanslag) skall bestridas från avlöningsanslag. Härom anföres följande.

I enlighet med Kungl. Maj:ts ställningstagande i statsverkspropositionen 1961 har de kollektivavtalsanställda arbetarna, som icke ingår i verkstadsavdelningen, förutsatts avlönas från avlöningsanslag. De har således inräknats bland de för närvarande 460 arbetare, marinförvaltningen jämlikt

regleringsbrevet II 1961 bemyndigats anställa för ifrågavarande ändamål. Ett överförande av torpedverkstaden till vapenförvaltningen i enlighet med detta förslag kräver dock en höjning av ifrågavarande siffra till 480.

Departementschefen

Antalet förrådsarbetare m. fl. med avlöning från förevarande anslag angavs i 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 189) till 299 man. Till följd av Kungl. Maj:ts beslut om rationalisering av Norrlands kustartilleriförsvar kan antalet emellertid minskas med 7. Jag har icke något att erinra mot myndigheternas förslag om ökning för nästa budgetår med 10 förrådsarbetare.

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslag för armén biträder jag civilförvaltningens förslag om redovisning av avlöningskostnaderna för arbetarpersonal. Från förevarande anslag bör således i princip bestridas kostnaderna för avlönande av sådan arbetarpersonal vid marinen som ej avlönas med anlitande av diversemedelstitel eller från byggnadsanslag. Vid tillämpning härav bör för nästa budgetår medel för avlönande av ytterligare 525 man beräknas under anslaget; jag bortser härvid från förut nämnda 20 arbetare vid Stockholms örlogsvarv.

Vid framräknande av nyss nämnda antal, 525 man, har jag utgått från det av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivna antalet, 460 man. Detta antal borde rätteligen minskas med 17 till följd av att optiska verkstaden, nautiska instrumentverkstaden och eldledningsverkstaden vid förutvarande Karlskrona örlogsvarv från och med den 1 juli 1961 övertagits av Karlskronavarvet Aktiebolag. Å andra sidan har bland förenämnda 460 arbetare inrymts 40 arbetare som för innevarande budgetår avlönats från marinens avlöningsanslag. Fråga är här om dels 13 arbetare vid intendenturförvaltningarna vid marinkommandona Ost och Väst samt Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvar, dels 24 arbetare vid tygförvaltningarna vid Norrlands kustartilleriförsvar samt Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvar, dels ock en arbetare vid Älvsborgs kustartilleriregemente och två vid sjökrigsskolan. Härutöver bör från förevarande anslag i fortsättningen avlönas 65 arbetare som nu avlönas från sakanslag. Här är fråga om dels tio arbetare utom förrådsarbetare vid tygförvaltningen vid Stockholms kustartilleriförsvar och åtta arbetare utom förrådsarbetare vid tygförvaltningen vid Blekinge kustartilleriförsvar, dels arbetare med undantag för förrådsarbetare vid tygförvaltningen (apteringsverkstaden och linjegruppen) vid Stockholms kustartilleriförsvar, vid tygförvaltningen (linjegruppen) vid Blekinge kustartilleriförsvar och tygförvaltningen (artilleriservicegruppen, minservicegruppen, teleservicegruppen och linjegruppen) vid Gotlands kustartilleriförsvar, dels ock ett antal serviceskräddare vid intendenturförvaltningarna vid Stockholms, Blekinge och Gotlands kustartille-

riförsvar. Kostnaderna för dessa 65 man uppskattar jag till 880 000 kr. Samtidigt nedgår medelsbehovet under anslag från vilka personalen för närvarande avlönas, bland andra, anslaget Marinen: Underhåll av fartyg m. m.

Det av marinchefen framlagda förslaget rörande organisationen av Stockholms örlogsvarv är alltså föremål för beredning inom försvarsdepartementet. Jag är därför icke nu beredd att ta ställning till marinchefens förslag om överföring till förevarande anslag av kostnaderna för avlöning av 20 arbetare vid örlogsvarvets torpedverkstad. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga att, om så befinnes lämpligt, besluta om sådant överförande. Särskilda medel härför under förevarande anslag bör dock icke beräknas för nästa budgetår.

Vid bifall till mina förslag bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 10 750 000 kr (+ 6 965 000 kr). Större delen av ökningen sammanhänger med att under anslaget beräknas medel för avlöning av arbetare som innevarande budgetår avlönas med anlitan av medel under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Överföring av avlöningskostnaderna till detta anslag har skett i överensstämmelse med principer som godkänts av riksdagen. Till följd av ofullständigt underlag vid tidpunkten för avlöningsstatens uppgörande har emellertid vederbörlig post under avlöningsstaten upptagits med för lågt belopp. Posten kommer därför att överskridas med avsevärt belopp. Detta överskridande motsvaras emellertid av besparingar under de anslag från vilka avlöningskostnaderna tidigare bestridits. Då Kungl. Maj:t vidtagit sådana åtgärder att myndigheterna icke kan utnyttja besparingarna, kommer överskridandet icke att leda till överskridande av försvarets totala kostnadsram. I anslutning till det sagda vill jag som min uppfattning uttala att från försvarsgrenschef uttryckta önskemål icke bort föranleda civilförvaltningen att i sina medelsäskanden upptaga anslaget till belopp som ämbetsverket på grundval av för verket tillgängliga uppgifter — vilka av ämbetsverket klart redovisats för Kungl. Maj:t — bedömt vara uppenbart otillräckligt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 10 750 000 kr.

AVLÖNINGAR M. M. TILL VÄRNPLIKTIGA

[69] 43. *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	11 000 000	10 559 558
1961/62 (statsliggaren s. 241)	11 200 000	
1962/63 (förslag)	11 400 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kr.

Chefen för marinen beräknar antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen under nästa budgetår till cirka 2 390 000, varav cirka 1 440 000 dagar vid flottan och cirka 950 000 dagar vid kustartilleriet. Det sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar fördelar sig med cirka 2 240 000 dagar på första tjänstgöring (motsvarande) och cirka 150 000 dagar på repetitionsövningar. Antalet tjänstgöringsdagar understiger med cirka 50 000 dagar det antal, som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår. Beräkningarna bygger på förutsättningen, att repetitionsövningarna under nästa budgetår kommer att vara av vanlig längd och således icke förkortas på sätt som varit fallet under innevarande budgetår.

Med utgångspunkt i nämnda antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för penningbidrag och sjötillägg under nästa budgetår till sammanlagt 10 000 000 kr. Härvid har hänsyn tagits till de från och med innevarande budgetår höjda beloppen för sjötillägg m. m., för vilka merkostnaden beräknats till 300 000 kr. På grund av uppgifter från chefen för marinen angående antalet till premier berättigade värnpliktiga beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för premier till i runt tal 1 370 000 kr. För inkvarteringsersättningar räknar ämbetsverket med 30 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag beräknas således till $(10\,000\,000 + 1\,370\,000 + 30\,000 =) 11\,400\,000$ kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört i den inledande översikten och då jag icke funnit anledning till erinran mot myndigheternas uppgifter rörande antalet tjänstgöringsdagar, utgår jag vid beräkningen av medelsbehovet från det av myndigheterna angivna antalet. Då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot gjorda anslagsberäkningar, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 11 400 000 kr, innebärande en höjning med 200 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 11 400 000 kr.

SJUKVÅRD

[70] 44. Marinen: Sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	960 000	886 277
1961/62 (statsliggaren s. 242)	960 000	
1962/63 (förslag)	900 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse bör anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 minskas med 60 000 kr. till 900 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kr.

RESEERSÄTTNINGAR M.M.

[71] 45. *Marinen: Reseersättningar m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	4 300 000	2 564 603
1961/62 (statsliggaren s. 242)	2 735 000	
1962/63 (förslag)	3 000 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 265 000 kr.

	Ökning
1. Överföring från annat anslag	10 000
2. Traktamentshöjningar	220 000
3. Omräkning med hänsyn till anslagsbelastningen	35 000
	265 000

Motiv

1. Från anslaget Militärhögskolan: Omkostnader bör med hänsyn till vad som anförts i propositionen 1961:110 (s. 79) ett belopp av 10 000 kr. överföras.

Departementschefen

Mot civilförvaltningens anslagsberäkning har jag i stort sett ingen erinran. Jag föreslår därför, att anslaget upptages med ett avrundat belopp av 3 000 000 kr, innebärande en ökning med 265 000 kr.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

EXPENSER M. M.

[72] 46. **Marinen: Bränsle m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 600 000	8 173 989
1961/62 (statsliggaren s. 242)	7 600 000	
1962/63 (förslag)	8 400 000	

Marinförvaltningen (skr. 14/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 400 000 kr. Därvid räknar ämbetsverket enligt prisläget i maj 1961 med kostnadshöjningar om 300 000 kr till följd av höjda taxor å belysnings- elektricitet och vatten. Kostnadshöjningen angives för elektricitetens del vara 175 000 kr, utgörande sex procent av belastningen för budgetåret 1959/60, och för vattnets del 125 000 kr, utgörande 30 % av nämnda bud- getårs belastning. Med hänsyn till att anslaget för budgetåret 1960/61 blev överbelastat trots då rådande milda vinter bedömes anslaget därjämte böra uppräknas med 100 000 kr.

Departementschefen

Med beaktande av prishöjningar och anslagsbelastningen under sistför- flutet budgetår föreslår jag, att anslaget uppföres med 8 400 000 kr, inne- bärande en höjning med 800 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1962/63 an- visa ett förslagsanslag av 8 400 000 kr.

[73] 47. **Marinen: Telefon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 100 000	1 107 406
1961/62 (statsliggaren s. 242)	1 125 000	
1962/63 (förslag)	1 150 000	

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kr. Av be- loppet hänför sig 19 000 kr till abonnemangs- och samtalsavgifter för nya helikopterbaser samt 6 000 kr till approximativt beräknade kostnader inom marinkommando Syd i samband med omorganisationen av den marina varvsdriften i Karlskrona.

Jag lämnar marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet utan erin- ran och föreslår således, att anslaget uppföres med (1 125 000 + 25 000 =) 1 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 150 000 kr.

[74] 48. *Marinen: Övriga expenser m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	360 000	375 163	7 276
1961/62 (statsliggaren s. 243)	380 000		
1962/63 (förslag)	410 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kr. Ämbetsverket räknar därvid med 5 000 kr. för ökad annonsering i rekryteringsfrämjande syfte, 6 000 kr. för materiel till snabbkopieringsapparater, 2 000 kr. med anledning av utökad försöks- och utbildningsverksamhet m. m. vid kustartilleriets skjutskola samt 7 000 kr. med anledning av organisationsändringar vid marinkommando Syd och Stockholms örlogsvarv.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget uppföres med 410 000 kr., innebärande en höjning med 30 000 kr. Jag räknar därvid bland annat med en kompensation för prisstegringar på papper och annonsering.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 410 000 kr.

MATHÅLLNING

[75] 49. *Marinen: Mathållning*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	14 500 000	14 245 465
1961/62 (statsliggaren s. 243)	15 500 000	
1962/63 (förslag)	14 700 000	

Yrkande

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget minskas med 725 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar		139 850
2. Höjda dagskostnader	481 950	
3. Höjda mässpenningar	159 500	
4. Omräkning		1 225 400
	641 450	1 365 250
	— 723 800	
	Avrundat 725 000	

Motiv

1. Kostnadsminskningen beräknas sålunda:

	Tjänstgöringsdagar			För 1961/62 beräknad dagskostnad	Summa kr.
	1961/62	1962/63	ökning(+) el. minsk- ning (—)		
Landportion	1 951 000	1 889 000	— 62 000	3,85	— 238 700
Skeppsportion	1 983 000	993 000	+ 10 000	5,40	+ 54 000
Fast tillägg till mässpenningar:					
officerare	77 000	76 000	— 1 000	3,55	— 3 550
högboatsmän, över- furirer	112 000	115 000	+ 3 000	2,75	+ 8 250
furirer, furirsaspiranter .	186 000	198 000	+ 12 000	2,20	+ 26 400
kockar, hov- mästare	90 000	95 000	+ 5 000	2,75	+ 13 750
					— 139 850

¹ Beträffande beräkningsgrunden för dagantalet, se prop. 1961:1, bil. 6, s. 195.

2. Dagskostnaderna för nästa budgetår beräknar marinförvaltningen enligt prisläget i maj 1961 till fyra kr för landportion och fem kr 60 öre för skeppsportion. Normalportionspriset utgör tre kr 22 öre. Skeppsportionspriset har beräknats motsvara cirka 150 % av normalportionspriset eller fyra kr 82 öre. Övriga mathållningskostnader beräknas till 78 öre per portion. Dagskostnaderna överstiger motsvarande för budgetåret 1961/62 beräknade kostnader med 15 öre för landportion och 20 öre för skeppsportion. Med denna ökning av dagskostnaderna och med utgångspunkt i beräknat antal tjänstgöringsdagar för nästa budgetår utgör den totala kostnadsökningen till följd av prishöjningar ($1\,889\,000 \times 0,15 + 993\,000 \times 0,20 =$) 481 950 kr.

3. De i mässpenningarna ingående fasta tilläggen har från och med den 1 juli 1961 höjts, för dag räknat, med 35 öre för officerare, 30 öre för underofficerare, 25 öre för högboatsmän och överfurirer, 20 öre för furirer och furirsaspiranter samt 25 öre för kockar och hovmästare. Med denna ökning

av de fasta tilläggen och med utgångspunkt i beräknat antal tjänstgöringsdagar för nästa budgetår utgör kostnadsökningen till följd av de höjda tilläggen ($76\,000 \times 0,35 + 136\,000 \times 0,30 + 115\,000 \times 0,25 + 198\,000 \times 0,20 + 95\,000 \times 0,25 =$) 159 500 kr.

4. Beloppet motsvarar skillnaden mellan beviljat anslag för innevarande budgetår och det exakt beräknade medelsbehovet för samma budgetår.

Departementschefen

För egen del föreslår jag — med beaktande jämväl av prishöjningar och ändrat antal tjänstgöringsdagar — att anslaget uppföres med 14 700 000 kr, innebärande en minskning med 800 000 kr.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 14 700 000 kr.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

[76] 50. Marinen: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	16 900 000	6 774 936	2 550 855
1961/62 (statsliggaren s. 243)	7 620 000		
1962/63 (förslag)	7 600 000		

¹ Härutöver har 125 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 till ett belopp av 2 441 750 kr bunden genom utlagda beställningar.

Yrkande

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 80 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Avlöningskostnader beräknas icke under förevärande anslag		193 000
2. Ändrat antal tjänstgöringsdagar		109 750
3. Anskaffning av viss specialbeklädnad	80 000	
4. Bristtäckning	100 000	
5. Prisstegringar	240 000	
6. Övrigt		37 250
	420 000	340 000
	+ 80 000	

Motiv

1. Kostnader för avlöningar förutsättes i överensstämmelse med uttalande i 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 43) icke skola belasta förevarande anslag.

2. Kostnadsminskningen beräknas sålunda.

	Tjänstgöringsdagar			För 1961/62 beräknad dagskostnad	Summa kr.
	1961/62 ¹	1962/63	minskning ¹		
Värnpliktiga m. fl. ...	2 527 955	2 492 880	35 075	2,45	85 934
Icke-ordinarie furirer m. fl.	377 915	362 550	15 365	1,55	23 816
					109 750

3. Beloppet avser beklädnadsutrustning för kvinnlig krigstjänstpersonal. Samma äskande har tidigare framförts, senast för innevarande budgetår (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 196).

4. För täckande av brister i fråga om beklädnad m. m. räknar marinförvaltningen för nästa budgetår med 100 000 kr enligt prisläget i maj 1960. Medel härför har icke beräknats under innevarande budgetår (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 197).

5. Med beaktande av nu angivna kostnadsförändringar utgör medelsbehovet för budgetåret 1962/63 i runt tal 7 460 000 kr, räknat efter prisläget i maj 1960. För omräkning till prisläget i maj 1961 bör enligt marinförvaltningen härtill läggas 240 000 kr.

Departementschefen

Marinförvaltningens förslag om särskild medelsanvisning för anskaffning av beklädnadsutrustning för kvinnlig krigstjänstpersonal kan jag icke biträda. Med godtagande i huvudsak av ämbetsverkets beräkning i övrigt av medelsbehovet föreslår jag att anslaget uppföres med 7 600 000 kr, innebärande en minskning med 20 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 7 600 000 kr.

[77] 51. Marinen: Inventarier m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 380 000	1 483 803	320 685
1961/62 (statsliggaren s. 245)	1 500 000		
1962/63 (förslag)	1 500 000		

¹ Härutöver har 50 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.
12—2955 61 Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 1. Bil. 6

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Yrkande

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 890 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar	6 000	
2. Avlöningskostnader skall ej vidare belasta anslaget		113 000
3. Förbättrat underhåll m. m. av inventarier	470 000	
4. Förnyelse av viss förplägnadsmateriel	50 000	
5. Djupfrysingsmateriel	65 000	
6. Inventarier till nya lokaler m. m.	237 000	
7. Bristtäckning	130 000	
8. Prishöjningar	45 000	
	1 003 000	113 000
		+ 890 000

Motiv

1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

	Tjänstgöringsdagar		ökning (+) eller minskning(—)	För 1961/62 beräknad dagskostnad	Summa kr.
	1961/62	1962/63			
Inventarier	3 161 000	3 162 500	+ 1 500	0,09	+ 135
Förplägnadsmateriel ...	3 170 995	3 162 500	— 8 495	0,10	— 850
Serviseffekter och duktyg till fartygs- mässar	509 790	570 000	+ 60 210	0,10	+ 6 021
					+ 5 306
					Avrundat 6 000

2. Kostnader för avlöningar förutsättes i överensstämmelse med uttalande i 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 43) icke skola belasta förevarande anslag.

3. För att kunna vidmakthålla nöjaktig standard på inventariebeståndet erfordras för ersättningsanskaffning och underhåll enligt marinförvaltningens beräkningar för nästa budgetår enligt prisläget i maj 1960 ett belopp av 760 000 kr, vilket innebär en ökning med 470 000 kr i förhållande till vad som kan avses för ändamålet under innevarande budgetår.

4. Beloppet avser nödvändig förnyelse av maskinell köksutrustning, som på grund av ålder bör utrangeras.

5. Senast för innevarande budgetår äskade marinförvaltningen 65 000 kr för fortsatt anskaffning av djupfrysningssmateriel. Medel har emellertid inte kunnat avses för ändamålet. Äskandet upprepas för nästa budgetår.

6. Av anslaget för innevarande budgetår beräknas 310 000 kr åtgå för anskaffning av inventarier m. m. för nytillkommande lokaler. För nästa budgetår beräknar marinförvaltningen motsvarande medelsbehov vid oförändrade priser till 547 000 kr, innebärande en höjning med 237 000 kr. Av beloppet 547 000 kr hänför sig 300 000 kr till vissa lokaler vid Berga örlogsskolor, 100 000 kr till byggnader för radarteknisk utbildning och 147 000 kr till nya bergrumsanläggningar m. m.

7. Särskild motivering för detta förslag har icke lämnats.

8. Nu redovisade äskanden avser ett medelsbehov under anslaget av sammanlagt i runt tal 2 345 000 kr, räknat i prisläget i maj 1960. Härtill bör enligt marinförvaltningen för prisstegringar under tiden maj 1960—maj 1961 läggas ett belopp av 45 000 kr.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat 1 500 000 kr. Inom den föreslagna anslagsramen bör det vara möjligt att i viss omfattning tillgodose anmälda behov av inventarier m. m. för nytillkommande lokaler. För ändamålet kommer vid bifall till mina förslag att kunna användas ett något högre belopp än det som står till förfogande för motsvarande ändamål under innevarande budgetår. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

[78] 52. Marinen: Tvätt

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 175 000	1 176 148
1961/62 (statsliggaren s. 247)	1 130 000	
1962/63 (förslag)	1 250 000	

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 120 000 kr. Ämbetsverket grundar sin beräkning av medelsbehovet på statistik för de senaste tre budgetåren. I det äskade beloppet ingår medel för täckande av merkostnader för tvätt och efterbehandling av kustartilleriets uniform m/59. Jag föreslår, att anslaget uppföres med äskat belopp, d. v. s. (1 130 000 + 120 000 =) 1 250 000 kr, och får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kr.

ÖVNINGAR M. M.

[79] 53. **Marinen: Övningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 23 000 000	20 579 923	7 227 289
1961/62 (statsliggaren s. 247)	23 300 000		
1962/63 (förslag)	21 900 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 252 000¹/₂ kr.

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i runt tal 5 700 000 kr. bundna.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 310 000 kr. till följd av löne- och prisstegringar.

Marinförvaltningen beräknar, att medelsbehovet ökar med 353 000 kr. på grund av 1961 års traktamentshöjning och med 32 000 kr. till följd av höjda lärararvoden. Med hänsyn till höjda materiellpriser anses anslaget vidare böra uppräknas med 137 000 kr. Slutligen anmäler ämbetsverket att kostnaderna för målflygning ökat med 17 000 kr., huvudsakligen beroende på höjda löner. Å andra sidan räknar marinförvaltningen med en kostnadsminskning under anslaget om 228 000 kr. på grund av sänkta drivmedelspriser. Det ökade medelsbehovet utgör således sammanlagt (353 000 + 32 000 + 137 000 + 17 000 — 228 000 =) avrundat 310 000 kr.

Departementschefen

För egen del beräknar jag, att medelsbehovet ökas med 300 000 kr. till följd av löne- och prisförändringar. Jag har därvid även beaktat den ökning av medelsbehovet som torde uppkomma på grund av beslutad ändring av anvisningarna till 4 § resereglementet för försvaret (jfr arméns motsvarande anslag).

Vid anmälan av anslaget *Armén: Övningar m. m.* har jag räknat med att förevarande anslag för nästa budgetår minskas med 1 700 000 kr. på grund av att beslutad anskaffning av målflygplan bör bekostas av annat anslag. Med hänsyn till förefintlig reservationsmedelsbehållning torde denna reduktion av anslaget icke behöva medföra någon minskning av övningsverksamheten vid marinen. Jag förutsätter härvid, att belopp som står till Kungl. Maj:ts förfogande kan utnyttjas för övningsverksamhet.

Anslaget till *marinens övningar* bör för nästa budgetår således uppföras med (23 300 000 + 300 000 — 1 700 000 =) 21 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 21 900 000 kr.

[80] 54. **Marinen: Drivmedelsförråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	420 000	415 944
1961/62 (statsliggaren s. 249)	160 000	
1962/63 (förslag)	150 000	

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget sänkes med 10 000 kr.

Ämbetsverket förutsätter, att utgifterna ökar med 10 000 kr till följd av ökat transportbehov. Inkomsterna vid utlämning av drivmedel till högre taxa än den som tillämpas för militära myndigheter och institutioner med undantag av försvarets självförsörjande inrättningar antages vidare nedgå med 75 000 kr på grund av minskad spännvidd mellan taxorna. Å andra sidan räknar ämbetsverket med att anslaget kan nedräknas med 95 000 kr på grund av minskad omfattning av tankfartygsdrift och med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Jag finner mig böra biträda marinförvaltningens förslag. Anslaget bör således upptagas till $(160\,000 + 10\,000 + 75\,000 - 95\,000 =)$ 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

[81] 55. **Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100 000	149 912	5 208
1961/62 (statsliggaren s. 249)	100 000		
1962/63 (förslag)	150 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Enligt ämbetsverket medför helikopterorganisationens utbyggnad behov av drivmedelskomplettering vid tillfälliga tankningsplatser utanför ordinarie baser. Marinförvaltningen räknar vidare med att det blir nödvändigt att i högre grad än hittills övergå från fat- och dunkhantering till storemballage vid kustartilleriets rörliga förband. Slutligen anmäles att ett flertal metoder att göra drivmedelsersättningen för flottans mindre fartyg mera rörlig och anpassad efter nutida krav prövas. Med hänsyn till anförda omständigheter finner marinförvaltningen en anslagshöjning ofrånkomlig.

Departementschefen

Med beaktande av vad marinförvaltningen anfört och under hänsynstagande till att någon anslagsuppräknig icke skett till följd av de prisstegringar som inträffat efter budgetåret 1958/59 anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget höjes med föreslaget belopp och således uppföres med (100 000 + 50 000 =) 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

[82] 56. **Marinen: Materialförråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	555 000	529 035
1961/62 (statsliggaren s. 249)	295 000	
1962/63 (förslag)	255 000	

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget sänkes med 40 000 kr.

Ämbetsverket har funnit, att en anslagsuppräknig med 10 000 kr bör ske på grund av förrådsomflyttningar i samband med organisationsändringar vid örlogssvarven. Å andra sidan räknar ämbetsverket med att anslaget kan nedräknas med 50 000 kr med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Det bör i förevarande sammanhang bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1961 bemyndigat marinförvaltningen att inom en kostnadsram av en miljon kronor anskaffa viss ur beredskapssynpunkt angelägen materiel och därvid medgivit, att förevarande anslag för innevarande budgetår får överskridas med högst angivet belopp.

För nästa budgetår bör anslaget i enlighet med marinförvaltningens förslag uppföras med (295 000 + 10 000 — 50 000 =) 255 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kr.

[83] 57. **Marinen: Hundbevakningstjänsten**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	10 000	6 895	10 546
1961/62 (statsliggaren s. 250)	10 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i huvudsak obunden.

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget — då reservationsmedelsbehållningen beräknas kunna täcka medelsbehovet under nästa budgetår — minskas med 9 000 kr och uppföres med ett formellt belopp om 1 000 kr. Jag biträder ämbetsverkets förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

FLYTANDE MATERIEL, VAPENMATERIEL M. M.

[84] 58. *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 88 500 000	85 333 189	² 4 797 356
1961/62 (statsliggaren s. 250)	92 500 000		
1962/63 (förslag)	95 500 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 3 400 000 kr.

² Varav 799 768 kr till Kungl. Maj:ts disposition.

För budgetåren 1947/61 har riksdagen medgivit utläggande av beställningar å fartyg m. m. inom en kostnadsram av 1 306,516 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 1 144,855 miljoner kronor. Härvid har inräknats *dels* ett belopp av 15,8 miljoner kronor, som genom beslut den 5 juni 1959 överförts från reservationsanslaget Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m., *dels* belopp av 0,9 miljon kronor och 2,3 miljoner kronor, som genom beslut den 18 juni 1959 och den 5 juni 1959 överförts från anslagsposten 2 till anslagsposten 1 under staten för ifrågavarande anslag, *dels ock* belopp om tillhoppa 4,1 miljoner kronor, vilka under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1961 var således beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 306,516 — 1 144,855 =) 161,661 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 370,0 miljoner kronor, medan 92,5 miljoner kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1962 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av (161,661 + 370,0 — 92,5 =) 439,161 miljoner kronor att icke vara täckta av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1961 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 397 miljoner kronor icke utnyttjade.

För anskaffning av fartyg m. m. under budgetåren 1961/68 har riksdagen godkänt en kostnadsram av 607,1 miljoner kronor i prisläget maj 1960 (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 206).

Marinförvaltningen hemställer, att kostnadsramen för fartygsbyggnader m. m. för budgetåren 1962/69 upptages till 747,3 miljoner kronor räknat i prisläget maj 1961. Detta innebär således en ökning med $(747,3 - 607,1 =) 140,2$ miljoner kronor i förhållande till den för budgetåren 1961/68 godkända kostnadsramen. Ökningen hänför sig till delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	116,5	92,5
2. Outnyttjad del av årskvoten för budgetåret 1960/61 ...	3,2	
3. Anpassning till marinens totala kostnadsram	90,0	
4. Prisstegring	23,0	
	232,7	92,5
		+ 140,2

Marinförvaltningen framhåller, att kostnadsramen ansluter till en inriktning enligt marinplan 60 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, punkt 1) och bygger på ett av chefen för marinen avgivet förslag till materielplaner för marinen avseende budgetåren 1962/69. För inhämtande av närmare upplysningar härutinnan torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Här må anföras följande.

1. Årskvoterna för budgetåren 1961/62 och 1968/69 har angivits i prisläget maj 1960.

2. Årskvoten för budgetåret 1960/61 uppgår till 88,5 miljoner kronor och nettoutgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till att 3,4 miljoner kronor överförts från anslaget till reglering av prisstegringar) till i runt tal 85,3 miljoner kronor. Den icke utnyttjade delen av årskvoten utgör således $(88,5 - 85,3 =) 3,2$ miljoner kronor.

3. Inom den av överbefälhavaren angivna totala kostnadsramen för marinen avseende budgetåren 1962/69 beräknas en ökning av årskvoterna för nämnda budgetår med tillhopa 90 miljoner kronor enligt prisläget i maj 1960 vara möjlig.

4. Med hänsyn till försvarsindex, som utvisar en höjning i prisläget i maj 1961 med 3,2 % i förhållande till prisläget i maj 1960 i vad avser förevarande anslag, har kostnadsramen uppräknats med angivet belopp.

Marinförvaltningen hemställer i anslutning till chefs för marinen nyssnämnda förslag till materielplaner, vilket innefattar förslag till anskaffningsplan beträffande förevarande anslag, att beställningsbemyndiganden lämnas för budgetåret 1962/63 till ett belopp av 117 miljoner kronor. Vidare föreslår ämbetsverket, att ett belopp av 95,5 miljoner kronor anvisas i be-

talningsmedel för nyssnämnda budgetår. Av betalningsmedlen anges 76,5 miljoner kronor erforderliga för att täcka betalningsutfallet på tidigare lämnade beställningsbemyndiganden.

Det av marinförvaltningen föreslagna beställningsbemyndigandet för nästa budgetår fördelar sig på olika delposter enligt följande (beloppen i miljoner kronor).

1. Ersättningsbyggnad av stridsfartyg	26,0
2. Ombyggnader och moderniseringar	49,0
3. Fartyg och båtar för kustartilleriet	7,0
4. Trängfartyg	5,0
5. Helikoptrar	14,0
6. Skeppsteknisk materiel	6,0
7. Forskning och försök	10,0
	117,0

Beträffande de under förenämnda delposter angivna anskaffningarna må här följande nämnas.

1. Ersättningsbyggnaden förutsättes omfatta 6 minsvepare, varav 3 av fiskefartygstyp och 3 av typ Arkö.

2. Bemyndiganden har bland annat upptagits för fortsatt ombyggnad av 4 jagare av Visbytyp till fregatter, för slutförande av moderniseringarna av jagaren Småland och vissa torpedbåtar samt för modernisering av jagare typ Östergötland.

3. Bemyndigandebeloppet erfordras för fortsatt anskaffning av bevakningsbåtar, transportbåtar m. m. för kustartilleriet.

4. Bemyndiganden har upptagits för bland annat en bogserbåt och en vattenbåt.

5. Bemyndigandet är i huvudsak avsett för anskaffning av 2 tunga helikoptrar samt en lätt helikopter, den sistnämnda som ersättning för en havererad helikopter.

Departementschefen

Inom den totalram jag för nästa budgetår beräknar för marinen bör den av marinförvaltningen föreslagna uppräknningen av årskvoten för budgetåret 1962/63 i den år 1961 godkända kostnadsramen för fartygsbyggnader m. m. vara möjlig att genomföra. Däremot kan jag med hänsyn till påbörjad utredning rörande försvarskostnadernas utveckling efter budgetåret 1962/63 icke tillstyrka någon höjning av årskvoten för följande budgetår. Jag föreslår därför, att kostnadsramen för budgetåren 1962/69 fastställas till 657,3 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning samt att förevärande anslag för nästa budgetår uppföres med 95,5 miljoner kronor.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka, att beställningsbemyndigandet för

nästa budgetår upptages till högre belopp än 75 miljoner kronor. Därvid förutsätter jag bland annat att med hänsyn till projekteringsläget de tre minsveparna av typ Arkö icke skall påbörjas under nästa budgetår. Som jag anfört i översikten torde däremot inom av mig föreslaget bemyndigande kunna inrymmas åtgärder för ombyggnad av jagare till fregatter samt nybyggnad av tre minsvepare av fiskefartygstyp. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning till vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det av mig föreslagna bemyndigandet.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(439,161 + 75 - 95,5 =) 418,661$ miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Det för innevarande budgetår erhållna beställningsbemyndigandet under förevarande anslag har beräknats skola inrymma bland annat totalkostnaden för anskaffning av sex attackubåtar (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 206). Projekteringen avseende ifrågavarande ubåtar har med hänsyn dels till arbets omfattning och svårighetsgrad, dels ock till den fortlöpande tekniska utvecklingen visat sig dra höga kostnader. I syfte att säkerställa erforderligt utrymme för projektarbetet har Kungl. Maj:t i en den 17 november 1961 fastställd bemyndigandeplan för budgetåret 1961/62 avseende marinens fartygsbyggnader upptagit bemyndiganden för anskaffning av endast fem attackubåtar.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	
<i>1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68)</i>										
Årskvoter enligt 1961 års statsverksproposition	1,6	92,5	75	79	82	88	92	97	—	607,1
Justering till prisläge maj 1961	—	—	+ 2,5	+ 2,5	+ 2,5	+ 3	+ 3	+ 3	—	+ 16,5
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	+ 18,0	—	—	—	—	—	—	+ 18,0
Outnyttjat belopp för budgetåret 1960/61 ²	+ 3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 3,2
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	-92,5	—	—	—	—	—	—	+ 105	+ 12,5
<i>1962 års kostnadsram (budgetåren 1962/69) i prisläge maj 1961</i>	4,8	—	95,5	81,5	84,5	91	95	100	105	657,3

¹ Avser marinens totala kostnadsram.

² Årskvoten för budgetåret 1960/61 88,5 miljoner kr. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföring från anslaget till reglering av prisstegringar) i runt tal 85,3 miljoner kr.

Slutligen bör i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1961 ställt ett bemyndigande-belopp av 6 miljoner kronor av för budgetåret 1961/62 medgivna beställningsbemyndiganden till marinförvaltningens förfogande att utnyttjas för vissa ur beredskapssynpunkt angelägna anskaffningar m. m.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å fartyg m. m. inom en kostnadsram av 75 000 000 kr;

b) till *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 95 500 000 kr.

[85] 59. **Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 67 500 000	57 971 682	15 323 039
1961/62 (statsliggaren s. 252)	71 300 000		
1962/63 (förslag)	71 700 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 2 500 000 kr.

Marinförvaltningen har — om hänsyn toges till att bemyndiganden om i runt tal 3,083 miljoner kronor indragits enligt beslut av Kungl. Maj:t den 28 februari 1958 — för budgetåren 1947/61 erhållit bemyndiganden att utlagga beställningar till ett belopp av 903,986 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. I betalningsmedel har 826,279 miljoner kronor anvisats. I sistnämnda belopp har inräknats de medel, tillhoppa 2,95 miljoner kronor, som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Vid utgången av budgetåret 1960/61 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (903,986 — 826,279 =) 77,707 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 75 miljoner kronor medan 71,3 miljoner kronor anvisats i betalningsmedel. Vid utgången av innevarande budgetår kommer således enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av (77,707 + 75,0 — 71,3 =) 81,407 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1961 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 63 miljoner kronor icke utnyttjade.

För anskaffning av vapenmateriel m. m. under budgetåren 1961/68 har riksdagen godkänt en kostnadsram av 474 miljoner kronor i prisläget maj 1960 (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 209).

Marinförvaltningen hemställer, att kostnadsramen för anskaffning av vapenmateriel m. m. för budgetåren 1962/69 upptages till 573,3 miljoner kronor räknat i prisläget maj 1961. Bifall till ämbetsverkets förslag skulle således innebära en ökning med $(573,3 - 474,0 =) 99,3$ miljoner kronor i förhållande till den för budgetåren 1961/68 godkända kostnadsramen. Ökningen hänför sig till delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	85,5	71,3
2. Outnyttjad del av årskvoten för budgetåret 1960/61	9,6	
3. Anpassning till marinens totala kostnadsram	58,1	
4. Prisstegring	17,4	
	170,6	71,3
		+ 99,3

Marinförvaltningen framhåller, att kostnadsramen ansluter till en inriktning enligt marinplan 60 (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, punkt 1) och bygger på ett av chefen för marinen avgivet förslag till materielplaner för marinen avseende budgetåren 1962/69. För inhämtande av närmare upplysningar härutinnan torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Här må anföras följande.

1. Årskvoterna för budgetåren 1961/62 och 1968/69 har angivits i prisläget maj 1960.

2. Årskvoten för budgetåret 1960/61 uppgår till 67,50 miljoner kronor och nettoutgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till att 2,5 miljoner kronor överförts från anslaget till reglering av prisstegringar) till i runt tal 57,97 miljoner kronor. Den icke utnyttjade delen av årskvoten utgör således $(67,50 - 57,97 =) 9,53$ eller avrundat 9,6 miljoner kronor.

3. Inom den av överbefälhavaren angivna totala kostnadsramen för marinen avseende budgetåren 1962/69 beräknas en ökning av årskvoterna för nämnda budgetår med tillhopa 58,1 miljoner kronor enligt prisläget maj 1960 vara möjlig.

4. Med hänsyn till försvarsindex, som utvisar en höjning i prisläget i maj 1961 med 3,2 % i förhållande till prisläget i maj 1960 i vad avser förevarande anslag, har kostnadsramen uppräknats med angivet belopp.

Marinförvaltningen hemställer i anslutning till chefens för marinen nyssnämnda förslag till materielplaner, vilket innefattar förslag till anskaffningsplan beträffande förevarande anslag, att beställningsbemyndigande lämnas för budgetåret 1962/63 till ett belopp av 109 miljoner kronor, varav 47 miljoner kronor hänför sig till anskaffningar för flottan och 62 miljoner kronor till anskaffningar för kustartilleriet. Anskaffningsplanen förutsätter enligt marinförvaltningen att bemyndiganden erhålles med ett belopp motsvarande två årskvoter utöver betalningsmedel. En sådan relation anses

nödvändig med hänsyn till den i allmänhet långa leveranstiden för vapenmateriel. Ämbetsverket föreslår vidare, att ett belopp av 71,7 miljoner kronor anvisas i betalningsmedel för nästa budgetår. Av betalningsmedlen uppskattas 50 miljoner kronor erforderliga för att täcka betalningsutfallet på tidigare lämnade bemyndiganden.

Det föreslagna beställningsbemyndigandet avses i huvudsak för fortsatt utveckling samt anskaffning av materiel och ammunition för sjö- och kustrobotssystem, för komplettering av tygmateriel och ammunition avseende tidigare beställda tornbatterier, för täckande av brister i fråga om vapen-(tyg-)materiel och ammunition samt för utveckling och anskaffning av torped-, radar-, radio-, telefon-, hydrofon-, stridslednings- och fordonsmateriel m. m. ävensom för försöksverksamhet.

Departementschefen

I likhet med vad som föreslagits beträffande marinens fartygsbyggnader i det föregående bör årskvoten för budgetåret 1962/63 i den år 1961 fastställda kostnadsramen för anskaffning av vapenmateriel m. m. uppräknas med av marinförvaltningen äskat belopp medan årskvoterna för följande budgetår endast bör justeras till prisläget i maj 1961. Jag föreslår under beaktande härav att kostnadsramen för budgetåren 1962/69 fastställas till 517,8 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning samt att förevarande anslag för nästa budgetår upplages till 71,7 miljoner kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår hemställt om beställningsbemyndigande till ett belopp av 109 miljoner kronor. En relativt stor del av det för kustartilleriet avsedda bemyndigandet förutsättes skola utnyttjas för anskaffningar avseende ett kustrobotförband. Ett bifall till förslaget skulle innebära, att statsmakterna i realiteten binder sig för jämväl återstående anskaffningar avseende ifrågavarande förband, vilka uppgår till vida större belopp än som täckes av det av marinförvaltningen för objektet föreslagna bemyndigandet. Såsom jag uttalat vid anmälan av anslaget Marinen: Fartygsbyggnader m. m. i föregående års statsverksproposition (bil. 6, s. 206) bör, när fråga är om sammanhängande anskaffningar, bemyndigandet i princip omfatta totalkostnaderna. Då kostnaderna för uppsättande av ett kustrobotförband såvitt nu kan bedömas synes kunna rymmas inom den kostnadsram jag föreslår för budgetåren 1962/69, bör beställningsbemyndigandet för nästa budgetår avvägas så att det — jämte tidigare för huvudsakligen robotutveckling erhållna bemyndiganden — täcker totalkostnaden för kustrobotprojektet. Det erforderliga bemyndigandet beräknar jag på grund härav till 170 miljoner kronor. Beslut om påbörjande av anskaffningar för uppsättande av ett kustrobotförband torde — sedan systemets vapentekniska data klarlagts samt pågående projekteringsarbete avslutats och mer exakta kostnadsberäkningar utarbetats — få meddelas av Kungl. Maj:t, som även bör ha att laga ställning till vilka anskaffningar i övrigt som kan rymmas inom det bemyndigande som föreslås för nästa budgetår.

	Out- nyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1961/ 62	1962/ 63	1963/ 64	1964/ 65	1965/ 66	1966/ 67	1967/ 68	1968/ 69	
<i>1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68)</i>										
Årskvoter enligt 1961 års statsverkspropo- sition	5,8	71,3	56,9	61	65,1	68,2	71,3	74,4	—	474
Justering till prisläge maj 1961	—	—	+1,8	+2	+2	+2,2	+2,2	+2,4	—	+12,6
Anpassning till kost- nadsram ¹	—	—	+13	—	—	—	—	—	—	+13
Outnyttjat belopp för budgetåret 1960/61 ²	+9,5	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 9,5
Förskjutning av kost- nadsramen ett bud- getår	—	-71,3	—	—	—	—	—	—	+80	+ 8,7
<i>1962 års kostnadsram (budgetåren 1962/69) i prisläge maj 1961</i>	15,3	—	71,7	63	67,1	70,4	73,5	76,8	80	517,8

¹ Avser marinens totala kostnadsram.

² Årskvoten för budgetåret 1960/61 67,5 miljoner kr. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringen från anslaget Reglering av prisstegringar) i runt tal 58 miljoner kr.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (81,407 + 170,0 — 71,7 =) 179,707 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 170 000 000 kr;

b) till *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 71 700 000 kr.

[86] 60. **Marinen: Underhåll av fartyg m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	46 000 000	44 450 163	8 800 166
1961/62 (statsliggaren s. 253) ¹	42 500 000		
1962/63 (förslag)	46 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 2 600 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i huvudsak bunden.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 4 700 000 kr., varav 2 200 000 kr. enligt ämbetsverket är att hänföra till löne- och prisstegringar.

Vid beräkningen av medelsbehovet har marinförvaltningen utgått från den i marinplan 60 för anslaget angivna årskvoten, vilken jämkats med hänsyn dels till att haverikostnader för fartyg och helikoptrar samt drift- och underhållskostnader för avmagnetiseringsstationer numera helt skall bestridas från anslaget, dels ock till att vissa lönekostnader överförts till avlöningsanslag. Den uppräkningsanslag som ej avser löne- och prisstegringar är enligt marinförvaltningen nödvändig med hänsyn till att antalet större fartygsöversyner (generalöversyner) ökar under tidsperioden 1962—1965. Denna ökning sammanhänger med en koncentration till slutet av 1950-talet av nyleveranser av jagare, ubåtar och motortorpedbåtar. Ämbetsverket framhåller även, att översynerna kräver större insats än tidigare i tekniskt och ekonomiskt hänseende på grund av den komplicerade elektroniska materiel som ingår i de modernare fartygen. Slutligen påpekar ämbetsverket, att haverikostnaderna avseende fartyg och helikoptrar blivit väsentligt högre än beräknat.

För att under nästa budgetår rymma underhållskostnaderna inom äskat anslag är det enligt marinförvaltningen nödvändigt att dels bibehålla nuvarande, alltför långa intervaller mellan besiktningar och översyner av äldre fartyg, dels ock eftersätta underhållet av viss materiel. Till följd härav kommer enligt ämbetsverket marinens materiella standard och beredskap att nedgå och möjligheterna att hålla den äldre fartygsmaterielen i tidsenligt skick att minska. Beroende på haverifrekvensen kan det vidare bli nödvändigt att tillfälligt upplägga stridsfartyg, som är i behov av översyn eller reparation.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget höjes med 3 500 000 kr. Då jag härvid i anslutning till mitt förslag i det föregående (punkt 68) förutsatt, att vissa avlöningskostnader icke skall belasta anslaget från och med nästa budgetår, innebär mitt förslag en reell uppräkningsanslag med i huvudsak samma belopp som marinförvaltningen föreslagit.

I sammanhanget vill jag nämna att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1961 bemyndigat marinförvaltningen att inom en kostnadsram av 2 500 000 kr. utföra vissa översyner å stridsfartyg m. m. samt vissa prov avseende beredskapsförlagda fartyg. För dessa åtgärder har medel icke beräknats under anslaget för innevarande budgetår. I den mån anslaget till följd av förenämnda bemyndigande visar sig otillräckligt torde det ankom-

ma på Kungl. Maj:t att med stöd av riksdagens bemyndigande besluta om överskridande av anslaget.

I enlighet med vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (42 500 000 + 3 500 000 =) 46 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 000 kr.

[87] 61. **Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	600 000	449 195	151 082
1961/62 (statsliggaren s. 253)	500 000		
1962/63 (förslag)	600 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 116 000 kr.

Marinförvaltningen anmäler, att föreliggande medelsbehov uppgår till sammanlagt 1 500 000 kr. Medlen avses till huvudsaklig del för anskaffning av maskiner m. m. för örlogsvarv, verkstäder och marinens baser, därvid bland verkstäderna numera jämväl upptagits försvarets televerkstad i Göteborg, för vilken marinförvaltningen är förvaltningsmyndighet. I medelsbehovet ingår härjämte medel för anskaffning av kranar, traverser och hantlingsredskap för vissa förråd. Med hänsyn till utrymmet inom marinens kostnadsram anser sig ämbetsverket emellertid endast böra föreslå en anslagsuppräknig med 116 000 kr., varav 16 000 kr. för kostnadsökningar på grund av löne- och prisstegringar.

Departementschefen

Med beaktande av att inträffade prisstegringar enligt vad marinförvaltningen under hand upplyst medfört väsentligt större kostnadsfördyring än vad ämbetsverket angivit vid anslagsberäkningen anser jag mig böra föreslå, att anslaget höjes med 100 000 kr. Härav torde i runt tal 35 000 kr. kunna hänföras till prisstegringar. För nästa budgetår bör anslaget således uppföras med (500 000 + 100 000 =) 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

[88] 62. Marinen: Bidrag till sjövärnskåren

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	330 000	358 528	7 532
1961/62 (statsliggaren s. 254)	330 000		
1962/63 (förslag)	390 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 35 000 kr.

Chefen för marinen framhåller under erinran om att anslaget varit oförändrat sedan 1955, att en anslagshöjning är väl motiverad, då ytterligare medel erfordras för underhåll och nyanskaffning av båtmateriel. Marinchefen föreslår emellertid nu endast en höjning med 35 000 kr., varav 10 000 kr. för sedan 1955 höjda rese- och traktamentskostnader och 25 000 kr. för sedan 1954 höjda mathållningskostnader. Civilförvaltningen har ingen erinran häremot.

Departementschefen

Vid 1947 års riksdag beslöts, att samtliga av staten bestridda kostnader för inom försvaret verkamma icke statliga organisationer i princip skulle redovisas under de för bidrag till samma organisationer anvisade anslagen under fjärde huvudtiteln (jfr prop. 1947: 1, bil. 6, s. 139 ff). Från och med budgetåret 1947/48 har också medel för förnödenheter och materiel beräknats under de olika anslagen till bidrag till frivilliga organisationer.

Sedermera har en särskilt tillkallad utredningsman med uppgift att verkställa utredning rörande försvarets titelredovisningssystem, generaldirektören R. G. Renlund, i en den 10 november 1956 framlagd promemoria rörande ändrad titelredovisning vid försvaret avgivit förslag till, bland annat, redovisning av kostnader för frivilliga försvarsorganisationers verksamhet.

Utredningsmannen framlägger två alternativa förslag. Enligt alternativ I bör samtliga kostnader för organisationerna bestridas av till organisationernas förfogande ställda medel. Enligt alternativ II bör samtliga kostnader för förnödenheter, som tillhandahålles av militär myndighet, kvarstanna å försvarsgrenarnas respektive anslag, varvid kostnaderna bestrides i samma ordning som för värnpliktig personal. Övriga kostnader ersättes i vanlig ordning genom vederbörande organisations försorg från för ändamålet särskilt anvisade medel.

Utredningsmannen anser alternativ I från budgetteknisk och statistisk synpunkt vara att föredraga, medan alternativ II innebär ett enklare redo-

visningssystem och därmed minskat administrativt arbete. Utredningsmannen förordar alternativ II.

Av remissinstanserna anser statskontoret och armétygförvaltningen att utredningsmannen bort förorda alternativ I. Jämväl arméintendenturförvaltningen anser detta alternativ vara att föredraga (dock icke beträffande kostnader för mathållning och furagering). Försvarets civilförvaltning, centralförbundet för befälsutbildning, överstyrelsen för Svenska röda korset och riksförbundet Sveriges lottakårer tillstyrker i huvudsak utredningsmannens förslag.

Det av utredningsmannen redovisade alternativet I överensstämmer med nuvarande principiella ordning. De förenklingar som kan vinnas genom en övergång till alternativ II bör enligt min mening icke tillmätas avgörande betydelse. Med hänsyn till de fördelar från budgetteknisk och statistisk synpunkt som nuvarande ordning innebär förordar jag, att den alltjämt skall tillämpas. Det är emellertid betydelsefullt att anslagen upptages med belopp som svarar mot de verkliga kostnaderna. Så är för närvarande icke fallet beträffande flertalet anslag. Jag anser det därför erforderligt att i åtskilliga fall föreslå uppräknig av nuvarande bidrag. Samtidigt vill jag förorda att för framtiden medelsbehoven för förnödenheter och materiel särskilt redovisas för riksdagen och att dessa medel icke utan riksdagens medgivande får tagas i anspråk för andra ändamål. I det följande återkommer jag med förslag rörande medelsanvisningen till de olika organisationerna under respektive riksstatsanslag.

Under återopande av vad sålunda anförts rörande redovisning av kostnader för förnödenheter m. m. beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till 390 000 kr, vilket innebär en anslagshöjning med 60 000 kr. Av höjningen belöper i runt tal 40 000 kr på mathållningskostnader och återstoden på rese- och traktamentskostnader, arvodesjusteringar m. m. Av anslaget skulle vid bifall till mitt förslag 110 000 kr hänföra sig till mathållningskostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 390 000 kr.

FLYGVAPNET

AVLÖNINGAR M.M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

[89] 63. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	121 800 000	124 066 323
1961/62 (statsliggaren s. 254)	136 000 000	
1962/63 (beräknat belopp) ...	135 000 000	

Under åberopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 135 000 000 kr.

[90] 64. Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	35 000	30 798
1961/62 (statsliggaren s. 258)	40 000	
1962/63 (förslag)	40 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr.

[91] 65. Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 930 000	1 344 444
1961/62 (statsliggaren s. 258)	1 530 000	
1962/63 (förslag)	1 600 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 70 000 kr. Under erinran om att kostnadsökningen för beslutad lönegradsuppflyttning av fänrikar och löjtnanter samt för beslutad höjning av traktamentena kan uppskattas till respektive 30 000 kr och 20 000 kr samt under hänsynstagan-

de till anslagsbelastningen föregående budgetår föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår i enlighet med civilförvaltningens förslag uppföres med (1 530 000 + 70 000 =) 1 600 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

[92] 66. **Flygvapnet: Rekryteringskostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	270 000	179 604
1961/62 (statsliggaren s. 259)	250 000	
1962/63 (förslag)	250 000	

Försvarets civilförvaltning föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Chefen för flygvapnet har i sitt militärorganisatoriska underlag för budgetåret 1962/63 i fråga om underbefäl (fältflygare, trupputbildare och signalister) räknat med sammanlagt 1 920 anställningsprövande, av vilka 290 beräknas bli anställda. Anslaget har för innevarande budgetår beräknats med beaktande av, såvitt nu är i fråga, 1 935 anställningsprövande och 295 nyanställda (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 214). Vidare utgår chefen för flygvapnet från att oförändrat 650 ynglingar inkallas till uttagningsprov för anställning såsom officersaspiranter.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med civilförvaltningens förslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Rörande uppdelningen av anslaget i poster torde få hänvisas till vad jag anfört under arméns motsvarande anslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kr.

[93] 67. **Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	265 000	240 948
1961/62 (statsliggaren s. 260)	300 000	
1962/63 (förslag)	1 330 000	

Kungl. Maj:t har genom beslut den 19 maj 1961, i anslutning till att vissa avlöningskostnader överförts från sakanslag till avlöningsanslag,

föreskrivit, att anslaget får användas för avlöande — utöver vad som förutsatts vid beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår — av 22 förrådsarbetare för helt budgetår räknat samt tillfällig arbetskraft för förrådsarbete under 766 arbetsmånader.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 1 030 000 kr. Beloppet svarar mot ökningen i medelsbehovet till följd av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut.

Under erinran om att ifrågavarande överföring föranleder minskningar av medelsbehovet under flygvapnets anslag till bränsle m. m., beklädnad m. m. och drivmedelsförråd m. m. med belopp, som svarar mot överföringen, biträder jag civilförvaltningens äskande och föreslår, att anslaget uppföres med $(300\,000 + 1\,030\,000 =)$ 1 330 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 330 000 kr.

AVLÖNINGAR M. M. TILL VÄRNPLIKTIGA

[94] 68. Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	9 000 000	8 828 449
1961/62 (statsliggaren s. 260)	8 650 000	
1962/63 (förslag)	9 280 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget ökas med 630 000 kr.

Chefen för flygvapnet beräknar i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under samma budgetår till cirka 2 665 000, varav för första tjänstgöring cirka 2 443 000 dagar och för repetitionsövningar 222 000 dagar. Det sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar överstiger med cirka 128 000 dagar det antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga, som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår.

Civilförvaltningen beräknar medelsbehovet för penningbidrag under nästa budgetår med beaktande av förenämnda antal tjänstgöringsdagar till cirka 8 240 000 kr. På grundval av uppgifter från chefen för flygvapnet om antalet till premier berättigade värnpliktiga beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för premier till i runt tal 420 000 kr. För flygtillägg m. m. åt värnpliktiga räknar civilförvaltningen med cirka 620 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag beräknas således till $(8\,240\,000 + 420\,000 + 620\,000 =)$ 9 280 000 kr. Den beräknade anslagshöjningen betingas — förutom av nämnda ökning av antalet tjänstgörings-

dagar för värnpliktiga — främst av ökade kostnader till följd av höjning av flygtilläggen m. m. åt värnpliktiga.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört i den inledande översikten och då jag icke funnit anledning till erinran mot myndigheternas uppgifter rörande antalet tjänstgöringsdagar, utgår jag vid beräkningen av medelsbehovet från det av myndigheterna angivna antalet. Då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot gjorda anslagsberäkningar, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med äskat belopp, 9 280 000 kr. Under erinran om att anslagsökningen utgör 630 000 kr får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 9 280 000 kr.

SJUKVÅRD

[95] 69. Flygvapnet: Sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	650 000	708 210
1961/62 (statsliggaren s. 260)	650 000	
1962/63 (förslag)	700 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse bör anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 höjas med 50 000 kr till 700 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

RESEERSÄTTNINGAR M.M.

[96] 70. Flygvapnet: Reseersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 200 000	4 728 879
1961/62 (statsliggaren s. 260)	4 500 000	
1962/63 (förslag)	5 500 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 950 000 kr.

	Ökning
1. Traktamentshöjningar	440 000
2. Ökad verksamhet	300 000
3. Överföring från annat anslag	10 000
4. Ökning med hänsyn till belastningen	200 000
	950 000

Motiv

2. Chefen för flygvapnet har föreslagit en uppräknings av anslaget med 400 000 kr. Av uppräknings belöper 250 000 kr på bastjänstskolan. Kostnaderna för denna skolas verksamhet, som hittills belastat övningsanslag, bör fortsättningsvis bestridas från förevarande anslag, då skolan är fast utbildningsanstalt. Återstoden av den föreslagna uppräknings hänför sig till ökad omfattning av utbildningen vid de skolor som förlagts till Roslagens flygkår, fortsatt utbyggnad av luftbevakningen, flyttningen av flygvapnets tekniska skola till Halmstad m. m.

Civilförvaltningen anser, att ökningen för angivna ändamål bör kunna begränsas till 300 000 kr.

3. Medel för vissa resekostnader för flygvapnets elever vid militärhögskolan har förutsatts skola anvisas under förevarande anslag i stället för som för närvarande under militärhögskolans omkostnadsanslag (jfr prop. 1961: 110, s. 79).

4. Anslagsbelastningen har under budgetåret 1960/61 utgjort i runt tal 4 700 000 kr. Härvid har anslagsposten till de värnpliktigas resor — för vilka under anslaget för budgetåret 1960/61 beräknats 675 000 kr — icke alls belastats, enär dessa kostnader bestritts från arméns motsvarande anslag med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 21 oktober 1960. Från och med innevarande budgetår bestrides ifrågavarande kostnader från särskilt anslag. Övriga anslagsposter har överskridits med sammanlagt omkring 275 000 kr. Civilförvaltningen anser emellertid ökningen till följd av anslagsbelastningen kunna begränsas till 200 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget i huvudsaklig anslutning till civilförvaltningens beräkning uppföres med ett belopp av 5 500 000 kr, innebärande en höjning med 1 000 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kr.

EXPENSER M. M.

[97] 71. Flygvapnet: Bränsle m.m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 500 000	8 255 181
1961/62 (statsliggaren s. 261)	7 800 000	
1962/63 (förslag)	8 100 000	

Genom beslut den 19 maj 1961 har Kungl. Maj:t meddelat beslut av innebörd att viss kollektivavtalsanställd arbetarpersonal som tidigare avlönats från förevarande anslag skall från och med innevarande budgetår avlönas från anslaget Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal. Lönekostnaden för ifrågavarande personal kan uppskattas till 565 000 kr.

Flygförvaltningen (skr. ¹⁴/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 824 000 kr. Härav har vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet 149 000 kr hänförs till ökad bränsleförbrukning, omkring 200 000 kr till höjda städlöner samt omkring 475 000 kr till ökning med hänsyn till belastningen, främst beträffande elektrisk energi och städning.

För egen del föreslår jag att anslaget beräknas i huvudsak i enlighet med flygförvaltningens äskande; minskning bör dock ske med ett belopp som svarar mot lönekostnaderna för förenämnda arbetarpersonal. Anslagsökningen bör således begränsas till avrundat 300 000 kr och anslaget uppföras med (7 800 000 + 300 000 =) 8 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle m.m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 8 100 000 kr.

[98] 72. Flygvapnet: Telefon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 300 000	3 014 550
1961/62 (statsliggaren s. 261)	3 300 000	
1962/63 (förslag)	3 300 000	

I enlighet med förslag av flygförvaltningen bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat 3 300 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Telefon m.m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kr.

[99] 73. Flygvapnet: Övriga expenser m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	300 000	286 287	17 926
1961/62 (statsliggaren s. 262)	320 000		
1962/63 (förslag)	380 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 bunden genom utlagda beställningar.

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr. Höjningen motiveras med ökat behov av skrivmateriel för undervisningsändamål, föranlett av ökad utbildningsverksamhet.

För egen del föreslår jag, att anslaget höjes med 60 000 kr till (320 000 + 60 000 =) 380 000 kr. Jag har därvid beaktat att prisstegringar inträffat i fråga om papper och annonsering. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 380 000 kr.

MATHÅLLNING

[100] 74. Flygvapnet: Mathållning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	8 200 000	8 904 285
1961/62 (statsliggaren s. 262)	9 200 000	
1962/63 (förslag)	9 600 000	

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 930 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Ökat antal tjänstgöringsdagar	462 000	
2. Flygvapenövning 1962/63	550 000	
3. Belastningen m. m.		82 000
	1 012 000	82 000
	-+ 930 000	

Motiv

1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

1961/62	Tjänstgöringsdagar 1962/63	ökning	För 1962/63 beräknad normalpor- tionskostnad	Summa kr
2 760 000	2 900 000	140 000	3:30	462 000

I tjänstgöringsdagarna ingår antalet försålda portioner, uppskattat till 300 000 för såväl budgetåret 1961/62 som budgetåret 1962/63.

2. Övriga mathållningskostnader har under budgetåret 1960/61 uppgått till 1 800 000 kr. Under detta budgetår har någon större övning ej ägt rum. Då en flygvapenövning avses skola anordnas under budgetåret 1962/63, beräknar flygförvaltningen för detta budgetår 2 150 000 kr för övriga mathållningskostnader. För budgetåret 1961/62 har motsvarande kostnader beräknats till 1 600 000 kr. Kostnadsökningen för nästa budgetår utgör således (2 150 000 — 1 600 000 =) 550 000 kr.

3. Flygförvaltningen räknade i närmast föregående petita med en normalportionskostnad av tre kronor 50 öre för innevarande budgetår. Departementschefen ansåg dock ett lägre belopp böra beräknas härför och förordade, bland annat med hänsyn härtill, att anslaget för innevarande budgetår skulle upptagas med ett belopp, som med 400 000 kr understeg det av flygförvaltningen äskade. För nästa budgetår räknar flygförvaltningen som framgår av det föregående med ett normalportionspris av tre kronor 30 öre, eller 20 öre lägre än vad ämbetsverket föregående år upptog. I förhållande till flygförvaltningens tidigare beräkning har alltså skett en prissänkning med (2 900 000 $\times$ 0,20 =) 580 000 kr. På motsvarande sätt räknade flygförvaltningen föregående år med en bruttoinkomst för försåld portion om fem kronor 50 öre medan motsvarande inkomst för nästa budgetår nu beräknas till fem kronor 30 öre, innebärande en minskning med 20 öre. Inkomstbortfallet till följd härav skulle utgöra (300 000 $\times$ 0,20 =) 60 000 kr. Netto föreligger nu i förhållande till flygförvaltningens beräkningar föregående år ett minskat anslagsbehov om (580 000 — 60 000 =) 520 000 kr. Emellertid godtogs som nämnts icke flygförvaltningens beräkningar av normalportionspriset för innevarande budgetår. Bland annat med hänsyn härtill anvisades ett lägre belopp än det äskade. Nu upptaget belopp för omräkning utgör huvudsakligen den del av prisskillnaden mellan 1960 och 1961 års beräkningar, som överstiger reduktionen i föregående års statsverksproposition, jämte vissa avrundningar.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under sistförflutet budgetår och med beaktande dels av viss ändring i resereglementet för försvaret, vilken kan väntas

minska medelsbehovet under anslaget med omkring 70 000 kr, dels ändringar i antalet tjänstgöringsdagar, dels ock den planerade flygvapenövningen bör enligt min mening anslagshöjningen kunna begränsas till 400 000 kr. Anslaget skulle härvid komma att uppgå till (9 200 000 + 400 000 =) 9 600 000 kr.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 9 600 000 kr.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

[101] 75. Flygvapnet: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	18 050 000	10 059 235	2 276 062
1961/62 (statsliggaren s. 263)	8 200 000		
1962/63 (förslag)	9 600 000		

¹ Därutöver har 150 000 kr. överförs från anslaget Reglering av prisstegringar.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Genom beslut den 19 maj 1961 har Kungl. Maj:t meddelat beslut av innebörd att viss kollektivavtalsanställd arbetarpersonal som tidigare avlönats från förevarande anslag skall från och med innevarande budgetår avlönas från anslaget Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal. Lönekostnaden för ifrågavarande personal kan uppskattas till 355 000 kr.

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 1 445 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Prishöjning på flygbeklädnad	5 000	
2. Ökat antal tjänstgöringsdagar m. m.	312 800	
3. Höjda dagskostnader	482 940	
4. Bristtäckning i snabbare takt	850 000	
5. Omräkning med hänsyn till belastningen	80 000	
6. Omräkning i övrigt		285 000
	1 730 740	285 000
	+ 1 445 740	
Avrundat	1 445 000	

Motiv

2. För nästa budgetår beräknar flygförvaltningen antalet tjänstgöringsdagar till (inom parentes anges förändringar i förhållande till innevarande budgetår): för normalbeklädnad 3 212 000 (+ 185 000), för skyddsbeklädnad 2 346 000 (+ 163 000), för lottabeklädnad 30 000 (—) samt för beklädnad åt tekniska biträden 42 000 (—). Angivna förändringar medför — om till grund för beräkningen lägges de dagskostnadsbelopp varefter innevarande års anslag beräknats (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 222) — att medelsbehovet ökas med 350 800 kr.

Antalet tjänstgöringsdagar ökar för icke-ordinarie furirer m. fl. Till följd härav ökar inkomsterna och minskar medelsbehovet med i runt tal 30 000 kr.

Vid anslagsberäkningarna för innevarande budgetår begränsades förevärande anslag med 145 000 kr med hänsyn till den anskaffning av yllevaror för försvaret, som skett efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 85. För nästa budgetår beräknas anslaget av samma anledning kunna begränsas med 153 000 kr. Därvid minskar medelsbehovet under anslaget med 8 000 kr.

I enlighet med det anförda upptages såsom ökning under denna punkt ett belopp av $(350\,800 - 30\,000 - 8\,000 =)$ 312 800 kr.

3. Dagskostnadsbeloppen för normalbeklädnad, lottabeklädnad och beklädnad för tekniska biträden beräknas öka med 15 öre, 1 öre respektive 2 öre till en krona 87 öre, en krona 74 öre respektive 87 öre. Med det antal tjänstgöringsdagar för nästa budgetår som beräknas för dessa slag av beklädnadsmateriel uppkommer till följd av angivna förändringar ett ökat medelsbehov av $(3\,212\,000 \times 0,15 + 30\,000 \times 0,01 + 42\,000 \times 0,02 =)$ 482 940 kr.

4. Med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1960/61 beräknar flygförvaltningen reparations- och förrådskostnaderna till 1 250 000 kr respektive 290 000 kr, vilket innebär en sammanlagd ökning med 80 000 kr.

5. Totalkostnaderna för att täcka brister i krigsförråd beräknas av flygförvaltningen till 24 300 000 kr, varav 750 000 kr beräknas skola tillgodoses med anlitan­de av anslaget för innevarande budgetår. Motsvarande kostnader angavs i medelsäskandena för innevarande budgetår till 19 760 000 kr. Det nu angivna medelsbehovet förutsättes skola tillgodoses successivt under tiden till och med budgetåret 1967/68. Flygförvaltningen föreslår, att för nästa budgetår ett belopp av 1 600 000 kr anvisas för engångsanskaffningar, vilket innebär en ökning med 850 000 kr.

6. För normalbeklädnad, skyddsbeklädnad, lottabeklädnad samt beklädnad åt tekniska biträden kan av anslaget för innevarande budgetår disponeras 6 016 000 kr. Det med hänsyn till tjänstgöringsdagar och godtagna dagskostnadsbelopp exakt beräknade medelsbehovet uppgår emellertid till 5 731 000 kr. Skillnaden utgör 285 000 kr.

Departementschefen

I detta sammanhang bör det bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1961 bemyndigat flygförvaltningen att utöver anvisat anslag utlägga beställningar å beklädnadsmateriel inom en kostnadsram av 1 700 000 kr. Medgivandet har lämnats för att påskynda täckandet av de brister i flygvapnets beklädnadsutrustning som åsyftas i flygförvaltningens medelsäskanden för nästa budgetår. I beslutet har föreskrivits, att kostnaderna för anskaffningen skall bestridas förskottsvis från förevarande anslag och slutligt, enligt vad Kungl. Maj:t framdeles vill besluta, från medel som må ställas till förfogande för anskaffning av beklädnadsutrustning för flygvapnet.

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett avrundat belopp av 9 600 000 kr, innebärande en anslagsökning av 1 400 000 kr. Det är härvid att märka, att den av Kungl. Maj:t genom förenämnda beslut den 19 maj 1961 beslutade överföringen av vissa avlöningskostnader i och för sig bort föranleda en minskning av förevarande anslag med 355 000 kr. Jag förutsätter emellertid, att för innevarande budgetår frigjorda medel utnyttjas för att i någon mån nedbringa i medelsäskandena angivna brister. Vid bifall till mitt förslag om medelsanvisning bör för nästa budgetår i runt tal 2 000 000 kr kunna disponeras för bristtäckning. Beloppet bör i första hand utnyttjas för att slutligt bestrida kostnaderna för materiel som fått beställas enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 27 oktober 1961.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 9 600 000 kr.

[102] 76. Flygvapnet: Inventarier m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 1 475 000	1 396 884	489 696
1961/62 (statsliggaren s. 263)	1 600 000		
1962/63 (förslag)	1 600 000		

¹ Därutöver har 50 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 418 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats enligt följande.

	Ökning
1. Ökat antal tjänstgöringsdagar	30 000
2. Prishöjningar	33 000
3. Engångsanskaffningar	355 000
	418 000

Motiv

1. Antalet tjänstgöringsdagar i fråga om inventarier och förplägnadsmateriel beräknas öka med 152 000 respektive 161 750. Då dagskostnaden upptages oförändrat till 9 öre för inventarier och 10 öre för förplägnadsmateriel, uppkommer härvid en kostnadsökning av $(152\,000 \times 0,09 + 161\,750 \times 0,10 =)$ avrundat 30 000 kr.

2. Prishöjningen på kontorsinventarier har varit exceptionellt stor.

3. För engångsanskaffningar har för budgetåret 1961/62 anvisats sammanlagt 735 000 kr under förevarande anslag. För nästa budgetår beräknar flygförvaltningen motsvarande medelsbehov till 1 090 000 kr, innebärande en ökning med 355 000 kr. Av beloppet 1 090 000 kr hänför sig 845 000 kr till inventarier och 245 000 kr till förplägnadsmateriel.

Vad beträffar inventarier räknar flygförvaltningen med 106 000 kr för nyanskaffningar i samband med flyttningen av flygvapnets centrala skolor, 20 000 kr för viss uppehållsplats, 198 000 kr för viss luftförsvarscentral, 89 000 kr för övriga anskaffningar till redan befintliga byggnader samt 432 000 kr för anskaffningar till nybyggnader.

I fråga om förplägnadsmateriel räknar flygförvaltningen med 10 000 kr för fasta anläggningar tillhörande luftbevaknings- och stridsledningstjänsten, 105 000 kr för fortsatt rationalisering i arbetsbesparande syfte vid ytterligare tre flottiljer samt 130 000 kr för att täcka brister i krigsförplägnadsmaterielen. Dessa brister har kostnadsberäknats till totalt 870 000 kr och flygförvaltningen föreslår, att de skall täckas genom att 90 000 kr tas i anspråk av innevarande budgetårs anslag samt genom att 130 000 kr anvisas under ett vart av budgetåren 1962/68.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. För engångsanskaffning av inventarier och förplägnadsmateriel räknar jag med 672 000 kr.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

[103] 77. Flygvapnet: Tvätt

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	950 000	970 114
1961/62 (statsliggaren s. 264)	980 000	
1962/63 (förslag)	1 040 000	

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 60 000 kr. Ämbetsverket grundar sina anslagsberäkningar på de verkliga utgifterna under budgetåret 1960/61 jämte det för budgetåret 1962/63 beräknade antalet tjänstgöringsdagar, vilket ligger cirka sex procent högre än motsvarande antal för innevarande budgetår. Jag lämnar ämbetsverkets beräkning av medelsbehovet utan erinran och föreslår, att anslaget uppföres med (980 000 + 60 000 =) 1 040 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kr.

ÖVNINGAR M. M.

[104] 78. Flygvapnet: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 6 000 000	5 816 615	1 379 076
1961/62 (statsliggaren s. 264)	6 750 000		
1962/63 (förslag)	8 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 100 000 kr.

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 cirka 500 000 kr bundna.

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 1 200 000 kr.

	Ökning
1. Höjda traktamenten m. m.	550 000
2. Ökad övningsverksamhet	355 000
3. Ökad kursverksamhet	100 000
4. Anskaffning av flygkarta	100 000
5. Bärgning och markskador	50 000
6. Övriga övningskostnader	45 000
	1 200 000

Motiv

1. Till följd av 1961 års traktamentshöjning bör anslaget enligt flygförvaltningen uppräknas med 350 000 kr. Vidare beräknas ett ökat medelsbehov om 200 000 kr uppkomma på grund av beslutad ändring av anvisningarna till 4 § resereglementet för försvaret (jfr arméns motsvarande anslag).

2. Enligt direktiv av överbefälhavaren bör ur beredskapssynpunkt viss ökad övningsverksamhet komma till stånd. Flygförvaltningen beräknar kostnaderna härför till angivet belopp. För inhämtande av närmare upplysningar rörande förevarande förslag torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

3. Genom tillkomsten av ny materiel har en ökning av utbildningsverksamheten ansetts erforderlig. Merkostnaderna härför har angivits till 100 000 kr.

4. Med hänsyn till pågående nyanskaffning av flygkarta i skala 1: 250 000 utgör enligt flygförvaltningen medelsbehovet för kartanskaffning 270 000 kr under nästa budgetår, vilket innebär en anslagsuppräkning med 100 000 kr.

5. På grund av att kostnaderna för bärgning och markskador i samband med flygplanhaverier ökat kraftigt under föregående budgetår är det enligt flygförvaltningen nödvändigt att uppräknas förevarande anslag med 50 000 kr.

6. Kostnaderna för utbildning av personal inom flygvapnet vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut beräknas för nästa budgetår till 179 000 kr, vilket enligt flygförvaltningen innebär en kostnadsökning av i runt tal 40 000 kr. Enligt vad som inhämtats från flygstaben sammanhänger de ökade kostnaderna för ifrågavarande utbildning med att en kurs för värnpliktiga biträdande meteorologer avses äga rum under budgetåret 1962/63.

För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t medgivit att 15 000 kr av förevarande anslag må användas för anskaffning av priser vid tävlingar, som tjänar den militära utbildningen. Med hänsyn till inträffade prisstegringar bör enligt flygförvaltningen ytterligare 5 000 kr avses för nyssnämnt ändamål.

Departementschefen

Inom den kostnadsram som jag för nästa budgetår räknar med för flygvapnet bör övningsanslaget kunna uppföras med avrundat 8 000 000 kr, innebärande en ökning med 1 250 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

[105] 79. Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	22 000	25 680	8 916
1961/62 (statsliggaren s. 265)	28 000		
1962/63 (förslag)	28 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Flygförvaltningen, som för nästa budgetår icke räknar med någon förändring beträffande remonteringsbehovet av hundar, hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag biträder ämbetsverkets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 28 000 kr.

FLYGMATERIEL M. M.

[106] 80. Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift ²	Behållning
1960/61	¹ 733 000 000	² 637 683 282	³ 213 124 384
1961/62 (statsliggaren s. 265)	733 600 000		
1962/63 (förslag)	732 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 33 400 000 kr.

² Varav 13 000 000 kr. hänför sig till utgifter för prisregleringsändamål.

³ Varav 4 060 038 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

För budgetåren 1947/61 har riksdagen medgivit utläggande av beställningar inom en kostnadsram av 6 581,425 miljoner kronor, häri icke inräknade medel, som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 5 659,275 miljoner kronor, varav 39,9 miljoner kronor utgör medel, som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. I angivna bemyndiganden och betalningsmedel har icke inräknats vad som genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1959 tillförts anslaget Marinen: Fartygsbyggnader m. m. och statens budgetutjämningsfond, (15,8 + 5,25 =) 21,05 miljoner kronor. Vidare har betalningsmedlen reducerats med det belopp om 15,95 miljoner kronor som Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande äger utnyttja för prisregleringsändamål (jfr prop. 1961: 110, s. 121—122). Den 30 juni 1961 var alltså enligt då meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av (6 581,425 — 5 659,275 =) 922,15 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har riksdagen medgivit, att beställningar må utläggas inom en kostnadsram av 720 miljoner kronor samt anvisat 733,6 miljoner kronor i betalningsmedel. Enligt hittills meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(922,15 + 720 - 733,6 =)$ 908,55 miljoner kronor att icke vara täckta av betalningsmedel.

Den 1 september 1961 var enligt flygförvaltningen beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 720 miljoner kronor, häri inräknade bemyndiganden om sammanlagt cirka 4 miljoner kronor som stod till Kungl. Maj:ts disposition, icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för budgetåren 1961/68 uppgår till 6 142,6 miljoner kronor i prisläget maj 1960 (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 230).

Flygförvaltningen hemställer, att kostnadsramen för budgetåren 1962/69 upptages till 6 733,7 miljoner kronor räknat i prisläget maj 1961. Bifall till ämbetsverkets förslag skulle således innebära en ökning med $(6\,733,7 - 6\,142,6 =)$ 591,1 miljoner kronor. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har ökningen fördelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	1 003,0	733,6
2. Outnyttjad del av årskvoten för budgetåret 1960/61	108,3	
3. Reservationsmedel till Kungl. Maj:ts förfogande	4,0	
4. Omfördelning		15,0
5. Prisstegring	224,4	
	1 339,7	748,6
		+ 591,1

Vad flygförvaltningen anfört beträffande förslaget till anskaffningsplan för budgetåren 1962/69 är av sådan natur, att en redogörelse härför icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. För inhämtande av närmare upplysningar torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Här må anföras följande.

1. Årskvoterna för budgetåren 1961/62 och 1968/69 har angivits i prisläget maj 1960.

2. Årskvoten för budgetåret 1960/61 uppgår till 733 miljoner kronor. Sedan överföring skett av 33,4 miljoner kronor från anslaget Reglering av prisstegringar utgör nettoutgiften för samma budgetår 637,7 miljoner kronor. I sagda utgift ingår emellertid ett belopp om 13 miljoner kronor som utnyttjats för prisregleringsändamål. Den icke utnyttjade delen av årskvoten utgör således $(733,0 - 637,7 + 13,0 =)$ 108,3 miljoner kronor.

3. Flygförvaltningen har i kostnadsramen inräknat den del av behållningen å anslaget som står till Kungl. Maj:ts förfogande.

4. Årskvoten för budgetåret 1962/63 i kostnadsramen har minskats med angivet belopp för att vissa andra ändamål skall kunna tillgodoses inom flygvapnets totala kostnadsram.

5. Med hänsyn till försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget i maj 1961 med 3,2 % i förhållande till prisläget i maj 1960 i vad avser förevarande anslag, har kostnadsramen uppräknats med angivet belopp. Härav hänför sig ett belopp om 23,4 miljoner kronor till uppräkning av årskvoten för innevarande budgetår i den år 1961 fastställda kostnadsramen för budgetåren 1961/68.

Flygförvaltningen hemställer för budgetåret 1962/63, att beställningsbemyndiganden lämnas till ett belopp av 830 miljoner kronor och att anslaget uppföres med 785 miljoner kronor.

Det föreslagna beställningsbemyndigandet avses för fortsatt materielanskaffning enligt tidigare angivna riktlinjer samt för forsknings- och försöksverksamhet. Materielanskaffningen avser bland annat flygplan J 35 »Draken» och skolflygplan med tillhörande utrustning, vissa robotar och ammunition, materiel för pågående utbyggnad av stridsledningssystem modell 60 och flygvapnets bassystem.

Departementschefen

Genom beslut den 30 juni 1961 har Kungl. Maj:t bemyndigat flygförvaltningen att för anskaffning av luftvärnsrobot typ Bloodhound II utnyttja beställningsbemyndiganden intill ett belopp av 250 miljoner kronor. Då för ifrågavarande anskaffning erforderliga beställningsbemyndiganden ej fanns att tillgå under anslaget Flygvapnet: Luftförsvarsrobot, har Kungl. Maj:t föreskrivit, att för anskaffningen skall tills vidare utnyttjas — förutom beställningsbemyndiganden om 102 miljoner kronor under anslaget till luftförsvarsrobot — bemyndiganden under förevarande anslag intill ett belopp av 148 miljoner kronor. Kungl. Maj:t har vidare förklarat sig framdeles vilja efter riksdagens hörande fatta beslut om hur kostnaderna för anskaffning av förevarande luftvärnsrobot slutligt skall bestridas.

Enligt min mening bör samtliga kostnader för det beslutade förvärvet av luftvärnsrobot typ Bloodhound II slutligt bestridas från det för luftförsvarsrobotanskaffning avsedda anslaget. I samband med att definitivt äskande beträffande anslaget till luftförsvarsrobot framlägges avser jag därför föreslå, att beställningsbemyndigandet för nästa budgetår upptages till sådant belopp att totalkostnaden för ifrågavarande robotanskaffning kommer att kunna helt täckas av bemyndiganden under detta anslag.

Vid beslutet om anskaffning av nyssnämnda luftvärnsrobotar förutsattes, att en viss minskning av tillgången på betalningsmedel skulle ske under flygvapnets anslag till anskaffning av flygmateriel m. m. Minskningen synes i avbidan på ytterligare överväganden böra för budgetåret 1962/63 utgöra 55 miljoner kronor, vilket belopp bör frändragas årskvoten för detta

budgetår i kostnadsramen för flygmaterielanskaffning m. m. På grund härav och med hänsyn till den kostnadsram jag för nästa budgetår räknar med för flygvapnet föreslår jag, att för anskaffning av flygmateriel m. m. uppföres ett anslag för budgetåret 1962/63 av 732 miljoner kronor samt fastställas en kostnadsram för budgetåren 1962/69 uppgående till 6 654 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning. Av sammanställningen framgår, att ett reservationsmedelsbelopp om en miljon kronor inlagts i kostnadsramen. Beloppet, som står till Kungl. Maj:ts förfogande, avser vissa försäljningsinkomster. Övriga till Kungl. Maj:ts förfogande stående reservationsmedel, 2,95 miljoner kronor, vilka är avsedda att utnyttjas för prisregleringsändamål under innevarande budgetår, bör däremot inte inräknas i kostnadsramen för flygmaterielanskaffning.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1962/63 bör i anslutning till den av mig föreslagna kostnadsramen upptagas till 800 miljoner kronor. Beslut om anskaffningsverksamhetens inriktning torde i sedvanlig ordning få meddelas av Kungl. Maj:t. Någon anskaffning av drivmedelsmateriel, för vilken flygförvaltningen upptagit ett bemyndigande om 1,286 miljon kronor, bör emellertid icke ske under förevarande anslag. Till denna anskaffning torde jag få återkomma vid anmälan av anslaget till anskaffning av drivmedelsutrustning i det följande.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	
1961 års kostnadsram (budgetåren 1961/68)										
Årskvoter enligt 1961 års statsverksproposition	101	733,6	776	841	873	907	940	971	—	6 142,6
Justering till prisläge maj 1961	—	—	+24	+27	+28	+29	+30	+31	—	+ 169
Anskaffning av luftvärnsrobot	—	—	—55	—	—	—	—	—	—	— 55
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	—13	—	—	—	—	—	—	— 13
Outnyttjat belopp för budgetåret 1960/61 ²	+108	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 108
Vissa reservationsmedel . . .	+ 1	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 1
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	733,6	—	—	—	—	—	—	+1035	+301,4
1962 års kostnadsram (budgetåren 1962/69) prisläge maj 1961	210	—	732	868	901	936	970	1 002	1 035	6 654

¹ Avser flygvapnets totala kostnadsram.

² Årskvoten för budgetåret 1960/61 733 miljoner kronor. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringen från anslaget Reglering av prisstegringar) i runt tal 638 miljoner kronor. Då i nettoutgiften under anslaget ingår ett belopp av 13 miljoner kronor, som utnyttjats för prisregleringsändamål, utgör den verkliga nettoutgiften för flygmaterielanskaffning (638—13,0 =) 625 miljoner kronor.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(908,55 + 800 - 732 =)$ 976,55 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Det torde i förevarande sammanhang även böra bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1961 medgivit flygförvaltningen att intill ett belopp av 28 miljoner kronor inom ramen för erhållet beställningsbemyndigande för innevarande budgetår företaga vissa ur beredskapssynpunkt angelägna anskaffningar. Den planerade beställningsverksamheten i övrigt måste till följd härav inskränkas. En ytterligare reducering av denna verksamhet har vidare hittills måst vidtagas för att möjliggöra den i det föregående berörda robotanskaffningen. Som jag anfört i det föregående bör denna anskaffning på sätt därvid angivits helt ske med anlitande av anslaget till luftförsvarsrobot. Vid bifall härtill skulle beställningsbemyndiganden till ett belopp av 148 miljoner kronor frigöras under förevarande anslag. För att förhindra att beställningarna av flygmateriel m. m. i alltför stor utsträckning koncentreras till budgetåret 1962/63 bör, därest riksdagen icke har något att erinra häremot, ifrågavarande bemyndigandebelopp om 148 miljoner kronor redan under innevarande budgetår få användas för andra anskaffningsändamål.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 800 000 000 kr;

b) till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 732 000 000 kr.

[107] 81. **Flygvapnet: Luftförsvarsrobot.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 103 550 000 kr. I sina medelsäskanden föreslår flygförvaltningen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 62 000 000 kr. Enär beredningen av ärendet icke kan slutföras innan statsverkspropositionen avlåtes, bör anslaget i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknat belopp. Anslaget bör härvid, såsom berörts i den inledande översikten och under anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. upptagas med ett belopp av 123 000 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Luftförsvarsrobot* för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 123 000 000 kr.

[108] 82. Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 156 814 000	125 983 039	37 235 058
1961/62 (statsliggaren s. 266) ²	161 000 000		
1962/63 (förslag)	164 000 000		

¹ Härutöver har anslaget tillförts 6 200 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar. Vidare har av anslagsbeloppet 12 500 000 kr. överförts till statens budgetutjämningsfond.

² Härav står ett belopp av 6 700 000 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

Av reservationsbehållningen stod vid utgången av budgetåret 1960/61 ett belopp av i runt tal 13 145 000 kr till Kungl. Maj:ts disposition medan återstående del var helt bunden.

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 5 668 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Ändrade drivmedelspriser		6 961 647
2. Ändrad sammansättning av flygplansbeståndet m. m.	8 314 350	
3. Omläggning av drivmedelstransporter	443 000	
4. Avlöningskostnader	200 000	
5. Minskad ersättning för reservdelar	100 000	
6. Omräkning	3 500 000	
7. Avrundning	72 297	
	12 629 647	6 961 647
	+ 5 668 000	

Motiv

1. I förhållande till de drivmedelspriser, på vilka anslagsberäkningen för innevarande budgetår grundats, har priserna sänkts med 2 öre per liter å rea- och flygbensin samt med 3 öre per liter å motorbensin. Beträffande följande drivmedelsslag har priserna höjts (höjningen i öre per liter anges inom parentes): reamotorolja Me 52 (5), flygmotorolja (6—10) och dieselbrännolja (4). Med hänsyn till övergång i viss utsträckning till en dyrare kvalitet av särskild smörjolja beräknas medelspriset per liter för dylik olja till ett 20 öre högre belopp än tidigare. Övriga drivmedelspriser har icke ändrats. Under förutsättning av oförändrad drivmedelsförbrukning nedgår medelsbehovet till följd av angivna prisförändringar med 6 961 647 kr.

2. Beräkningen av anslaget för innevarande budgetår har skett med utgångspunkt i ett flygtidsuttag av högst 165 000 flygtimmar.

Den genomsnittliga underhållskostnaden per flygtimme för flygplan- och motormaterial har vid anslagsberäkningen för budgetåret 1961/62 förutsatts uppgå till 557 kr 28 öre. För budgetåret 1962/63 beräknar flygförvaltningen motsvarande kostnad till 599 kr 30 öre. Som utgångspunkt vid denna beräkning har ämbetsverket haft den faktiska genomsnittskostnaden under budgetåret 1960/61, 510 kr 20 öre per flygtimme. Beloppet har omräknats med hänsyn till ändrad fördelning av flygtiden på olika flygplantyper, därvid övergång sker till moderna flygplan med mer omfattande och komplicerad utrustning. Ifrågavarande underhållskostnader kommer alltså enligt det sagda att öka med $(599,30 - 557,28 =) 42 \text{ kr } 02 \text{ öre}$.

Den genomsnittliga drivmedelskostnaden per flygtimme kan för innevarande budgetår med ledning av staten för anslaget och under beaktande av i det föregående angivna förändringar beträffande drivmedelspriserna beräknas till 223 kr 75 öre. Med den drivmedelsförbrukning flygförvaltningen förutsätter för nästa budgetår blir motsvarande kostnad 232 kr 12 öre, d. v. s. en ökning med 8 kr 37 öre. Ökningen föranledes av att flygtidsuttags fördelning på olika flygplantyper ändras, därvid fortsatt övergång sker till mer bränslekrävande flygplantyper.

Enligt vad nyss anförts kommer medelsbehovet för underhåll och drivmedel vid oförändrad flygtid att öka med $[165\,000 \times (42,02 + 8,37) =] 8\,314\,350 \text{ kr}$.

3. I anslutning till en av flygförvaltningen till Kungl. Maj:t ingiven framställning om utnyttjande av vissa medel under anslaget till anskaffning av drivmedelsutrustning för anskaffning av materiel för landsvägstransporter förutsätter ämbetsverket, att drivmedelstransporter å järnväg delvis ersättes med landsvägstransporter. På grund härav har ämbetsverket räknat med minskade transportkostnader under anslaget till drivmedelsförråd m. m. (jfr punkt 109) medan medelsbehovet under förevarande anslag beräknats stiga med 443 000 kr till följd av ökad förbrukning av motordrivmedel.

4. Med hänsyn till under budgetåren 1959/61 inträffade lönehöjningar, till vilka enligt flygförvaltningen hänsyn icke tagits i full utsträckning vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår, anmäles ett ökat medelsbehov om 200 000 kr.

5. Som ersättning för reservdelar tillföres förevarande anslag årligen visst belopp från anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. Beloppet utgör innevarande budgetår 11 100 000 kr. För nästa budgetår beräknas beloppet däremot till 11 000 000 kr, innebärande en minskning och därmed ett ökat medelsbehov under förevarande anslag med 100 000 kr.

6. För innevarande budgetår har medelsbehovet till ett belopp av 3 500 000 kr förutsatts skola tillgodoses genom reservationsmedelsförbrukning.

Departementschefen

Flygförvaltningen synes vid sin beräkning av medelsbehovet icke till fullo ha beaktat den överföring av avlöningskostnader från förevarande anslag till avlöningsanslag som skett från och med innevarande budgetår (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 234). Till följd av denna överföring kan enligt mina beräkningar det av ämbetsverket äskade anslagsbeloppet reduceras med i runt tal 2 000 000 kr.

Med anledning av flygförvaltningens i det föregående berörda framställning angående anskaffning av landsvägstransportmateriel har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 september 1961 uppdragit åt försvarets civilförvaltning att, i samråd med chefen för försvarsstaben och flygförvaltningen, upptaga överläggningar med järnvägssstyrelsen om avgifter för transporter på järnväg av drivmedel för flygvapnet samt att på grundval av resultatet av överläggningarna till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till åtgärder i förevarande ämne. I avvaktan härpå räknar jag i detta sammanhang med att ifrågavarande drivmedelstransporter under nästa budgetår sker på järnväg.

I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot flygförvaltningens beräkningar, vilka grundar sig på ett oförändrat flygtidsuttag av 165 000 flygtimmar. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 164 000 000 kr, innebärande en höjning med 3 000 000 kr. Av anslaget bör 5 000 000 kr i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår utnyttjas för omställning av verkstadsdriften.

Det torde i detta sammanhang böra bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 oktober och den 10 november 1961 ställt sammanlagt 12,6 miljoner kronor av till Kungl. Maj:ts disposition stående medel under anslaget till förfogande för särskild drivmedelsanskaffning, varav 1,2 miljon kronor för att förskottsvis bestrida kostnader för viss anskaffning för marinens räkning. Därest riksdagen icke har något att invända häremot bör kostnaderna för nyssnämnda anskaffning för marinen jämväl slutligt bestridas från förevarande anslag genom utnyttjande av medel, som till följd av sänkta drivmedelspriser ställts till Kungl. Maj:ts disposition.

Slutligen bör för riksdagen även anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1961 medgivit flygförvaltningen att för forcering av översyner av flygplan m. m. ianspråktaga personal vid de centrala flygverkstäderna under högst 150 000 timmar utöver den arbetstid som bedömts kunna uttagas inom ramen för härför tillgängliga medel under förevarande anslag. Därest kostnaderna för ifrågavarande översynsarbeten icke kan täckas inom ramen för anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m., torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att med stöd av riksdagens bemyndigande medge erforderligt anslagsöverskridande.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 164 000 000 kr.

[109] 83. *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	8 200 000	7 013 129
1961/62 (statsliggaren s. 268)	9 650 000	
1962/63 (förslag)	8 300 000	

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget sänkes med 1 650 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har denna minskning uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Övergång till landsvägstransporter		1 774 800
2. Ökad transportmängd	146 300	
3. Avrundning		21 500
	146 300	1 796 300
	— 1 650 000	

Motiv

1. Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår har den drivmedelskvantitet som skall transporteras bedömts icke komma att överstiga 348 000 m³. Vidare har genomsnittskostnaden per transporterad kubikmeter antagits vara 26 kr. För nästa budgetår uppskattar flygförvaltningen — som förutsätter att drivmedelstransporterna å järnväg till övervägande delen ersättes med landsvägstransporter — motsvarande kostnad till 20 kr 90 öre. Vid beräkningen av nämnda kostnad har ämbetsverket vad gäller landsvägstransporterna enbart tagit hänsyn till chaufförslöner medan däremot kostnaderna för motordrivmedel såsom framgått av det föregående upptagits under anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. Under förutsättning av oförändrad transportmängd skulle alltså medelsbehovet under förevarande anslag i förhållande till innevarande budgetår minska med $[348\,000 \times (26,00 - 20,90) =]$ 1 774 800 kr.

2. Transportmängden under innevarande budgetår har som nyss nämnts uppskattats till högst 348 000 m³. Under nästa budgetår beräknas transportmängden till följd av fortsatt övergång till mera bränslekrävande flygplanstyper stiga till 355 000 m³. Härigenom ökar medelsbehovet med $[(355\,000 - 348\,000) \times 20,90 =]$ 146 300 kr.

Departementschefen

Såsom framgått av det föregående (jfr punkt 108) anser jag mig för närvarande icke böra räkna med att övergång sker till drivmedelstransporter å landsväg under nästa budgetår. Mot flygförvaltningens beräkning av transportmängden har jag icke funnit anledning till erinran. Med hänsyn härtill och med beaktande av den låga anslagsbelastningen under sistförflutet budgetår föreslår jag, att anslaget uppföres med 8 300 000 kr, innebärande en sänkning med 1 350 000 kr. Jag har därvid, i anslutning till vad jag föreslagit vid anmälan av anslaget till avlöningar till viss arbetarpersonal i det föregående, även tagit hänsyn till den minskning av medelsbehovet som sammanhänger med att avlöningskostnader icke längre får bestridas från anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 8 300 000 kr.

[110] 84. *Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 2 300 000	1 298 916	4 846 801
1961/62 (statsliggaren s. 268)	2 150 000		
1962/63 (förslag)	4 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 200 000 kr.

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i runt tal 1 500 000 kr bundna genom utlagda beställningar.

Yrkande

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 655 000 kr.

	Ökning
1. Ökad drivmedelsförbrukning	15 000
2. Cisterner på flygplatser	450 000
3. Transportmateriel	190 000
	655 000

Motiv

Flygförvaltningen redogör i särskild skrivelse närmare för medelsbehovet under förevarande anslag. För inhämtande av upplysningar härutinnan torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Rörande de särskilda punkterna i det föregående må här anföras följande.

1. Beloppet hänför sig till drivmedelsmateriel i allmänhet. Medelsbehovet

härfor beräknas med ledning av drivmedelsförbrukningen, vilken för nästa budgetår förutsättes öka. Ökningen har i förestående sammanställning beräknats i förhållande till det belopp (340 000 kr) som för innevarande budgetår upptagits för drivmedelsmateriel i allmänhet i den av Kungl. Maj:t fastställda planen för anslagets användning.

2. För cisterner på flygplatser har i dispositionsplanen för innevarande budgetår upptagits 1 300 000 kr. Med hänsyn till planerad flygfältsutbyggnad m. m. beräknas medelsbehovet för ifrågavarande ändamål komma att uppgå till sammanlagt 8 890 000 kr under budgetåren 1962/69. För nästa budgetår beräknas medelsbehovet till 1 750 000 kr, vilket innebär en ökning med $(1\,750\,000 - 1\,300\,000 =) 450\,000$ kr.

3. För innevarande budgetår har i den av Kungl. Maj:t fastställda dispositionsplanen för anslaget upptagits 510 000 kr för transportmateriel. Flygförvaltningen, som förutsätter att drivmedelsdistributionen till flygbaserna omlägges från järnvägs- till landsvägstransporter, beräknar det totala medelsbehovet under budgetåren 1962/69 för landsvägstransportmateriel till 4 100 000 kr. För nästa budgetår utgör den erforderliga medelsanvisningen 700 000 kr, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med $(700\,000 - 510\,000 =) 190\,000$ kr.

Departementschefen

Såsom framgått av det föregående (jfr punkt 108) är frågan beträffande omläggning av drivmedelstransporterna till flygbaserna föremål för ytterligare överväganden. Oberoende av huruvida järnvägs- eller landsvägstransporter kommer att äga rum för framtiden föreligger ett icke obetydligt medelsbehov för anskaffning av transportmateriel. För nästa budgetår bör därför viss uppräknings av anslaget ske för sådan anskaffning. Vidare bör under förevarande anslag medel beräknas för anskaffning av den drivmedelsmateriel (pipelines, tankbilar m. m.), för vilken flygförvaltningen äskat beställningsbemyndiganden under anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. (jfr punkt 106). Med hänsyn härtill och då jag i övrigt tillstyrker vad flygförvaltningen föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 4 000 000 kr, innebärande en höjning med 1 850 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om hur anslagsmedlen skall fördelas på olika anskaffningar.

I detta sammanhang bör det bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 november 1961 lämnat flygförvaltningen tillstånd att för anskaffning av cisterner m. m. utnyttja 1,6 miljon kronor av medel som under förevarande anslag ställts till ämbetsverkets förfogande för anskaffning av drivmedelsmateriel för berghangarer.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

[111] 85. **Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 000 000	1 000 000	—
1961/62 (statsliggaren s. 268)	1 000 000		
1962/63 (förslag)	1 000		

Flygförvaltningen har, under åberopande av en inom ämbetsverket uppgjord plan för ökning av drivmedelslagringen under budgetåren 1962/69, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 000 000 kr. Såsom framgått av det föregående (jfr punkt 108) har Kungl. Maj:t under innevarande budgetår ställt medel till förfogande för ökning av drivmedelslagringen vid flygvapnet. Härigenom har det av flygförvaltningen anmälda lagringsbehovet tillgodosetts så långt tillgängliga lagringsutrymmen medger. Förevarande anslag bör därför för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

[112] 86. **Flygvapnet: Understöd åt privatflyget**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	366 000	369 249	2
1961/62 (statsliggaren s. 268)	366 000		
1962/63 (förslag)	366 000		

Från förevarande anslag utgår bidrag till den av Svenska aeroklubben ledda segelflygverksamheten.

Luftfartsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1961) hemställer, efter samråd med chefen för flygvapnet och sedan Svenska aeroklubben avgivit förslag i ämnet, att anslaget höjes med 13 000 kr. Av beloppet avser 7 000 kr flygtillägg till vissa instruktörer och 6 000 kr ökade administrationskostnader. I övrigt föreslår luftfartsstyrelsen en minskning av bidraget till materielkostnader med 20 000 kr på grund av att materielläget numera förbättrats samt en motsvarande ökning av bidraget till utbildningsverksamhet på grund av ökad sådan verksamhet.

Departementschefen

För egen del anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör upptagas med 366 000 kr, vilket innebär oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 366 000 kr.

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål

KRIGSARKIVET

[113] 1. Krigsarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	416 000	454 273
1961/62 (statsliggaren s. 269)	482 000	
1962/63 (förslag)	491 000	

Yrkande

Krigsarkivarien (skr. 28/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 21 000 kr.

	Ökning
1. 1 expeditionsvakt Ao 7	12 449
2. 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibiträde Ao 7 ...	1 778
3. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961:142	3 042
4. Löneklassuppflyttningar	4 079
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	400
	21 748

Avrundat 21 000

Motiv

1. Vid krigsarkivet finnes för närvarande en förste expeditionsvakt och en expeditionsvakt. Därjämte finnes ett antal värnpliktiga arkivbiträden, vilka i någon mån kan utnyttjas för expeditionsvaktsgöromål; tillgången på sådana värnpliktiga har emellertid under senare år minskat. Expeditionsvaktsgöromålen vid arkivet har ökat dels genom att transporter till arkivets magasin i Solvalla tillkommit, dels genom att arkivet genom fotokopieringsverksamhet vidgat sin forskarservice. Behovet av personalförstärkning är stort, varför en ordinarie expeditionsvaktstjänst bör tillkomma.

2. Vid arkivet finnes två skrivbiträden. För ett av dessa bör med hänsyn till göromålens art — utöver maskinskrivning, registrering av handlingar, förande av låneliggare, biträde vid kassagöromålen och sekreterarbete — inrättas en ordinarie kanslibiträdestjänst.

3. Kostnaderna för de med anledning av förslag i propositionen 1961:142 beslutade lönegradsuppflyttningarna m. m. beräknar krigsarkivarien till angivet belopp.

Departementschefen

Krigsarkivariens förslag att inrätta ytterligare en tjänst för expeditionsvakt kan jag inte tillstyrka. Jag förutsätter härvid, att det skall vara möjligt att något öka antalet värnpliktiga arkivbiträden.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål till tjänst för kanslibiträde i Ae 7.

Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot krigsarkivariens beräkning av medelsbehovet, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(482\,000 + 9\,000 =) 491\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	112 900
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	8 300
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	250 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	112 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 200
Summa kr 491 000	

b) till *Krigsarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 491 000 kr.

[114] 2. Krigsarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	33 000	31 489
1961/62 (statsliggaren s. 270)	37 000	
1962/63 (förslag)	42 000	

Krigsarkivarien hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kr, varav 1 800 kr på grund av höjda städlöner, prisstegringar och nytillkommen personal, 200 kr för höjda traktamenten och 8 000 kr för engångsanskaffningar av främst skrivmaskiner, kortsåp och förvaringssåp. Engångsanskaffningarna motiveras med förnyelsebehovet och verksamhetens utökning. För egen del föreslår jag att höjningen inskränkes till sammanlagt 5 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(37\,000 + 5\,000 =) 42\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet*: *Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 kr.

[115] 3. **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	2 000	2 392	1
1961/62 (statsliggaren s. 270)	3 000		
1962/63 (förslag)	3 000		

I enlighet med förslag av krigsarkivarien bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 kr.

[116] 4. **Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100	19 858	678
1961/62 (statsliggaren s. 270)	35 000		
1962/63 (förslag)	3 000		

Krigsarkivarien hemställer, att anslaget minskas med 32 500 kr till 2 500 kr.

Under förevarande anslag har medel anvisats för inredning m. m. av vissa arkivaliemagasin på Solvallaområdet (jfr prop. 1957: 1, bil. 6, s. 192 och 193). Överflyttningen av arkivalier till magasinerna har påbörjats. Det för nästa budgetår äskade anslaget avser kostnader för fortsatt överflyttning av arkivalier till nämnda magasin och vissa omflyttningar av arkivalier i samband därmed.

Jag biträder krigsarkivariens beräkning av medelsbehovet. Anslaget bör dock uppföras med ett till 3 000 kr avrundat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 kr.

ARMÉMUSEUM[117] 5. **Armémuseum: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	245 000	263 918
1961/62 (statsliggaren s. 270)	274 000	
1962/63 (förslag)	282 000	

Yrkande

Armémusei nämnd (skr. $\frac{6}{7}$ 1961) hemställer, att anslaget höjes med 9 900 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning
1. 1 konserveringsbiträde Ao 7—Ao 9	1 572
2. 1 förste museivakt Ao 8 — uppsyningsman Ao 9	708
3. 1 kollektivavtalsanställd salsvakt	4 700
4. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961: 142	1 416
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	600
6. Avrundning m. m.	904
	9 900

Motiv

1. Innehavaren av tjänsten utför ett för bevarande av museets omfattande textilbestånd ytterst fordrande manuellt arbete. Med hänsyn bland annat till löneställningen vid motsvarande arbetsuppgifter hos andra institutioner bör tjänsten uppflyttas i lönegrad.

2. Efter förslag i propositionen 1961: 142 lönegradsuppflyttades två hantverkare vid armémuseum från och med den 1 juli 1961 från Ao 8 till Ao 9. Förste museivakten vid museet, vilken själv utför hantverkargöromål och enligt arbetsordningen är hantverkarnas förman, bör på samma sätt uppflyttas i lönegrad. I skrivelse den 14 augusti 1961 föreslås, att uppflyttningen skall ske från och med den 1 juli 1961.

3. Befattningshavaren erfordras till följd av att två nya salar, ingående i den permanenta skådesamlingen, skall öppnas för allmänheten våren 1962.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning tillstyrker förslaget om uppflyttning i lönegrad av konserveringsbiträdet och lämnar i övrigt äskandet utan erinran i sak.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av en förste museivakt i Ao 8 till Ao 9. Medelsbehovet beräknar jag till 708 kr. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 november 1961 bemyndigat museet att meddela vederbörande förordnande att från och med den 1 december 1961 bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i lönegrad Ao 9.

I enlighet med förslag av armémusei nämnd beräknar jag ett belopp av 4 700 kr för ytterligare en salsvakt. För tidigare beslutade lönegradsupp-

flyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. erfordras 2 592 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit ökar medelsbehovet med sammanlagt 8 000 kr. Anslaget bör således uppföras med ett belopp av (274 000 + 8 000 =) 282 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	144 100
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	23 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	51 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	59 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 000
Summa kr 282 000	

b) till *Armémuseum*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 282 000 kr.

[118] 6. *Armémuseum*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	60 000	68 599
1961/62 (statsliggaren s. 271)	89 000	
1962/63 (förslag)	67 000	

Armémusei nämnd hemställer, att anslaget sänkes med 26 000 kr. Härvid svarar en minskning på 29 000 kr mot ett engångsbelopp för innevarande budgetår till inredning med montrar m. m. av nya utställningssalar medan en höjning på 3 000 kr hänför sig till prisstegringar m. m. under delposten övriga expenser. Försvarets civilförvaltning tillstyrker förslaget. För egen del räknar jag med ett bortfall av engångsbeloppet samt föreslår att för övriga expenser räknas med en ökning av 1 000 kr och att, med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61, ytterligare 6 000 kr anvisas för bränsle m. m. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med (89 000 — 29 000 + 1 000 + 6 000 =) 67 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum*: *Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 67 000 kr.

[119] 7. Armémuseum: Samlingars konservering m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	15 000	14 998	2
1961/62 (statsliggaren s. 271)	15 000		
1962/63 (förslag)	15 000		

I enlighet med förslag av armémusei nämnd bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kr.

FÖRSVARETS FORSKNINGSANSTALT

[120] 8. Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	8 659 000	8 770 252
1961/62 (statsliggaren s. 271)	10 400 000	
1962/63 (förslag)	11 000 000	

Yrkande

Försvarets forskningsanstalt (skr. 16/8 1961) hemställer, att anslaget höjes med 2 888 000 kr.

	Ökning
1. Organ för operationsanalys m. m. inrättas	
1 avdelningschef högst Bp eller Br 4	49 596
1 forskningschef Bp eller Br 3	47 232
2 laboratorer Bp eller Br 1	85 680
2 laboratoriechefer eller laboratorer högst Ae 26	66 384
1 förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör högst Ae 24 — laboratoriechef eller laborator högst Ae 26	3 264
1 byråingenjör Ae 19 — förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör högst Ae 23	5 292
2. Forskningsanstalten i övrigt: nya tjänster	
5 forskningschefer högst Bp eller Br 3	236 160
1 avdelningsdirektör Br 1	42 840
11 laboratoriechefer eller laboratorer Bp eller Br 1	471 240
20 laboratoriechefer eller laboratorer högst Ae 26 (därav 10 nu Ag 26 på forskningsanslaget)	663 840

	Ökning
10 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 24 (nu Ag 24 på forskningsanslaget)	299 280
15 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 23 (nu Ag 23 på forskningsanslaget)	426 240
10 forskningsingenjörer Ae 21 (nu Ag 21 på forskningsanslaget)	256 320
3. Forskningsanstalten i övrigt: lönegradsuppflyttningar	
1 krigsråd Bo 1—Bo 3	4 392
3 laboratoriechefer eller laboratorer Bp eller Br 1 — forskningschefer Bp eller Br 3	13 176
7 laboratoriechefer eller laboratorer högst Ae 26—Be 1	67 536
1 byrådirektör Ae 24—Ae 26 (teletekniska laboratoriet)	1 752
1 kontorist Ao 9 — kansliskrivare Ao 10 (sekreterare åt avdelningschef)	804
1 expeditionsvakt Ao 7 — förste expeditionsvakt Ao 9 (administrativa byrån)	1 572
4. Omräkning	
Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142	45 352
Löneklassuppflyttningar m. m.	60 000
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	40 000
	2 887 952
	Avrundat 2 888 000

Motiv

Beträffande den principiella uppläggningsplanen av den femårsplan som ligger till grund för forskningsverksamhetens inriktning i stort, hänvisar forskningsanstalten till de redogörelser som lämnats i samband med anstaltens äskanden för budgetåren 1959/60 och 1960/61 (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 255 samt 1960: 1, bil. 6, s. 293). Något behov av genomgripande förändringar av nuvarande inriktning av verksamheten i stort har icke yppat sig. Med hänsyn härtill anser sig forskningsanstalten endast böra framhålla några väsentliga drag i den militärtekniska utvecklingen och konsekvenserna därav för forskningsanstalten. Därvid anför anstalten följande allmänna synpunkter.

Den militärtekniska forskningen i andra länder, framförallt hos stormakterna, har ytterligare utvidgats. Resultatet av de enorma insatserna inom denna forskning och inom den konstruktions- och utvecklingsverksamhet, som grundas på forskningen, visar sig också i det kontinuerliga tillförandet av ny materiel till stormaktsgruppernas stridskrafter. Om vårt försvar skall kunna anpassas efter utvecklingen, är det en nödvändig konsekvens, att våra egna resurser för försvarsforskning stärkes. Forskningen för studie- och prognosverksamheten som planeringsunderlag liksom forsk-

ning som underlag för nya metoder och ny materiel måste hållas på en rimlig nivå. Väsentlig hänsyn måste därvid tagas till att skyddet mot nya vapen kan anpassas till utvecklingen i omvärlden.

I och för sig motsvarar de i föregående femårsplaner redovisade behoven av personal och medel i stort även vad som nu kan bedömas vara en rimlig andel av vårt lands resurser för de närmaste budgetåren. Emellertid har femårsplanen ej kunnat realiserats av brist på framförallt tjänster och lokaler samt, inom området kärnvapenverkan och skydd, dessutom till väsentlig del på grund av andra tidigare redovisade omständigheter. Det mest aktuella problemet i samband med föreliggande äskanden är att skapa möjligheter att nå upp till den personalomfattning, som planerna förutsätter, och möjligheter att tillgodose lokalbehov i rimlig takt.

Beträffande de viktigare forskningsområdena anför anstalten i övrigt bland annat följande.

Inom kärnvapenområdet kan det liksom föregående år klart konstateras, att stormakterna inriktat sig på att kunna föra kärnvapenkrig och att en intensiv verksamhet synes pågå för att finna nya vägar för utveckling av kärnvapen, sannolikt allttjämt med inriktning på »mindre» kärnvapen och på kärnvapen, där de indirekta verkningarna av radioaktivt utfall kan nedsättas väsentligt. De för forskningsanstaltens del planerade studierna av kärnvapenverkan och skyddsfrågor motsvarar närmast ett nödvändigt minimum och alla ansträngningar måste göras för att fullfölja planerna och ta igen de eftersläpningar, som omnämnts. En viss omläggning av detaljplanerna för ifrågasvarande område är med hänsyn till eftersläpningen nödvändig och också möjlig. Bland annat genom att matematikmaskinen IBM 7090 anskaffats, kan sålunda de teoretiska kärnfysikaliska studierna utvidgas. En förskjutning kommer också att ske, så att delar av andra områden tidigare lägges i förhållande till planerna och härför använda resurser kopplas in på kärnvapenområdet, så snart förutsättningar föreligger.

Forskningsanstalten erinrar om den stora betydelsen av att området kemiska och biologiska stridsmedel kan bevakas intensivt och hävdar att all anledning föreligger att vidmakthålla och utvidga vår skyddsforskning på området.

Vid den upprustning som stormakterna nu vidtar lägger man, anför forskningsanstalten, väsentlig vikt vid de konventionella vapnen. Vi har all anledning att noggrant följa detta område, som också tillmätts stor betydelse i femårsplanen.

Även om de senaste årens manifestationer inom satellit- och rymdfartsområdet knappast ändrar bilden av den militära robotutvecklingens huvuddrag återspeglar de dock enligt forskningsanstalten den oväntat snabba utvecklingen. Vi har, hävdar anstalten, all anledning att med kraft söka följa utvecklingen för att i första hand kunna bedöma de egenskaper, som stormakternas robotar kan komma att ha, och dessutom ge underlag för

bedömningen beträffande de robotar vi själva skall skaffa. Forskningsanstaltens inriktning på mera grundläggande och framåtsiktande studier på detta område fortsätter nu planenligt.

Spanings- och sambandsmedel ägnas, framhåller forskningsanstalten, intensiv bearbetning på alla håll. Liksom inom telemotmedelsområdet fullföljer anstalten även här planerna med en förskjutning mot mera grundläggande problem.

Forskningsanstalten beräknar medelsbehovet för budgetåret 1962/63 under anstaltens samtliga anslag till 53 059 000 kr. Då anslagen till anstaltens verksamhet för innevarande budgetår uppgår till ett sammanlagt belopp av 51 345 000 kr, erfordras en anslagsökning av $(53\,059\,000 - 51\,345\,000 =)$ 1 714 000 kr. Av detta belopp är enligt forskningsanstaltens uppfattning 1 000 000 kr reell ökning medan 714 000 kr hänför sig till löne- och pristegringar.

Rörande anstaltens yrkanden under förevarande anslag torde i övrigt följande få anföras.

1. Efter beslut av 1958 års B-riksdag tillskapades en försöksorganisation för operationsanalys inom försvaret (jfr prop. 1958: 110, s. 502 ff). Denna organisation, som senare något utvidgats, omfattar nu följande tjänster, nämligen en avdelningsdirektör Bp eller Br 1, två laboratorer Bp eller Br 1, sex laboratorer Ae 26, en förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör högst Ae 24, tre förste forskningsingenjörer, varav en Ag 24 och två Ag 23, en byråingenjör Ae 19 samt fyra biträden, eller sammanlagt 18 befattningar. Laboratorerna avses för tjänstgöring vid försvars-, armé-, marin- och flygstaberna. Inom organisationen handlägges även långtidsplaneringen och översikten av försvarsforskningen.

Försöksorganisationen för operationsanalys har vid forskningsanstalten organisatoriskt inrymmts i en försöksvis inrättad, generaldirektören direkt underställd institution för operationsanalys, planering och utredning. Vid institutionen sammanhålls även arbetet med den tekniska underrättelsetjänsten i vad avser forskningsanstalten. För denna arbetsuppgift finnes inom institutionen två byrådirektörer Ae 24, en förste byråingenjör Ae 23, en förste byråsekreterare Ae 21 samt ett biträde, eller sammanlagt fem tjänster. Institutionen omfattar således, inbegripet den i lönegrad Bp 1 placerade institutionschefen, 24 befattningar varav 17 i lönegrad A 23 eller högre. Av dessa avlönas ordinarie och extra ordinarie tjänstemän utom en byråingenjör Ae 19 och två biträden Ae 15 respektive Ae 7 från förevarande anslag medan kostnaderna för övrig personal — tre extra tjänstemän, en byråingenjör Ae 19 och två extra ordinarie biträden — belastar anslaget till viss forskningsverksamhet.

Försöksorganisationen för operationsanalys har nu varit i funktion under cirka tre år. De hittillsvarande erfarenheterna av verksamheten bestyrker i allt väsentligt riktigheten av de grundtankar, på vilka förslaget till

organisation byggdes. Syftet med försöksorganisationen var främst dels att behandla begränsade, väldefinierade problem, dels att ge underlag och erfarenheter för studier av större och mera komplicerade frågor — främst avvägningsfrågor. Forskningsanstaltens uppgifter i studierna skulle vara teknisk koordinering, innefattande rekrytering och utbildning m. m., samt utarbetande av lämplig metodik. En väsentlig del av verksamheten avsågs bedrivas med hjälp av konsulter.

Studierna kom redan från början att syssla med vida problemställningar såsom sammansättningen och värderingen av försvarsfunktioner och har på sistone genom tillkomsten av de s. k. samstudierna direkt inriktats mot avvägningsfrågorna mellan försvarsfunktionerna, d. v. s. mot frågan om krigsmaktens optimala sammansättning.

Det finns enligt forskningsanstalten olika sätt för att bygga upp operationsanalysverksamheten i vårt land. En väg kan vara att först syssla med begränsade problem och att, allt efter det erfarenheterna och kunskaperna ökar, ta sig an allt större och mera komplicerade problem. Ett annat sätt är att söka göra största möjliga nytta vid varje tidpunkt i anslutning till studierna av de centrala försvarsproblemen. Målsättningen för operationsanalysverksamheten bör enligt forskningsanstalten vara att söka bearbeta båda problemtyperna, även om en huvuduppgift alltså bör vara att ge bästa möjliga underlag för bedömningar i avvägningsfrågor och för mera betydelsefulla anskaffningsfrågor.

Erfarenheterna av hittillsvarande verksamhet visar, att nuvarande personalorganisation är otillräcklig vid en sådan målsättning för verksamheten.

Förutom en successiv personell upprustning av den nuvarande försöksorganisationen för operationsanalys bör en fastare organisation av hela institutionen för operationsanalys, planering och utredning genomföras. Anstalten finner för sin del övervägande skäl tala för att densamma organiseras som avdelning. Ytterligare en tjänst för avdelningschef i lönegraden Bp eller Br 4 bör därför tillkomma från och med budgetåret 1962/63.

Avdelningen bör enligt forskningsanstalten organiseras på fem sektioner, en för planeringsverksamhet, tre för operationsanalys och en för teknisk underrättelsetjänst. Föreslagen organisation för budgetåret 1962/63 och på längre sikt samt nuvarande organisation framgår av följande sammanställning.

	Nuläge	1962/63	På längre sikt
Chef	1 B 1	1 B 4	1 B 4
Planering	1 B 1	1 B 1	1 B 1
	1 Ae 15	1 Ae 15	1 Ae 15
	3 Ae 9/7	3 Ae 9/7	3 Ae 9/7
Sektioner för operationsanalys			
vid staberna	2 B 1	4 B 1	13 B 1 ¹
	6 Ae 26	6 Ae 26	

¹ Härav avses 2 för civilförsvarsstyrelsen.

	Nuläge	1962/63	På längre sikt
i övrigt	1 Ae 24 1 Ag 24 2 Ag 23 1 Ae 19	1 B 3 3 Ae 26 1 Ag 24 1 Ae 23 2 Ag 23	1 B 3 2 B 1 8 Ae 26 2 Ae 23
Teknisk underrättelsetjänst	2 Ae 24 1 Ae 23 1 Ae 21 1 Ae 7	2 Ae 24 1 Ae 23 1 Ae 21 1 Ae 7	2 Ae 24 1 Ae 23 1 Ae 21 1 Ae 7
Antal tjänster	24	29	37

2. och 3. I anslutning till forskningsanstaltens personaläskanden i övrigt uttalar anstalten, bland annat, att dess möjligheter att hävda sig i konkurrensen om främst den kvalificerade arbetskraften alltjämt är synnerligen otillfredsställande. En försämring av anstaltens konkurrensmöjligheter anges ha skett till följd av att — oaktat en blygsam upprustning skett — trycket ökar från den privata arbetsmarknaden med den kraftiga löneglidningen där under de senaste två åren. Det förslag till lönegradsändringar och inrättande av nya tjänster, vilket anstalten lägger fram, måste därför ses som ett minimiförslag. Beskränningar därav får kännbara konsekvenser för forskningsprogrammets genomförande.

De anvisade forskningsmedlen har inte kunnat utnyttjas i den utsträckning som förutsatts, delvis sammanhängande med att antalet högre tjänster är otillräckligt varigenom forskarbehovet ej kunnat tillgodoses i erforderlig omfattning. Ett ökat antal högre tjänster kräves därför. Ökad användning av kontraktsanställning måste även övervägas.

Beträffande den föreslagna extraordinariesättningen av ett stort antal tjänster i lönegraderna A 21—26 framhåller anstalten bland annat, att ifrågavarande tjänstemän även med extra ordinarie anställningsform kommer att vara sämre lottade än flertalet andra lärda tjänstemän vid universitet, högskolor m. fl. inrättningar, där man sedan länge har ett mycket stort antal ordinarie tjänster. Utöver nu framförda äskanden anmäler styrelsen önskemål om att vid kommande B-listeförhandlingar bland annat avdelningschefernas löneställning måtte upptas till behandling.

Den begärda tjänsten för avdelningsdirektör i Br 1 avses skola placeras vid försvarets teletekniska laboratorium och handlägga frågor om driftsäkerhet hos militär telemateriel. Som motiv för förslaget anför forskningsanstalten bland annat följande.

Vid försvarets teletekniska laboratorium, som genom riksdagsbeslut år 1954 inrättades som en del av anstaltens avdelning 3, föreligger behov av nyinrättande av en tjänst i lönegrad Br 1 för en avdelningsdirektör med uppgift att handlägga frågor rörande driftsäkerhet hos militär telemateriel. Bakgrunden härtill är ett utredningsarbete, som sedan någon tid pågått under försvarets förvaltningsdirektion genom dess teletekniska delegation. I korthet kan den härigenom klarlagda frågeställningen sägas vara följande.

Den snabba tekniska utvecklingen av den militära materielen har medfört att materielens komplicitet ökar i starkt stigande tempo, särskilt på det teletekniska området. Då funktionssäkerheten hos de enskilda delar eller komponenter, varav materielen är uppbyggd, ej har ökat i samma takt som kompliciteten, har det uppstått ett tilltagande funktionssäkerhetsunderskott, som ger anledning till allvarlig oro hos berörda instanser. Funktionssäkerheten hos de nya system, som är under uppbyggnad, tenderar numera att bli så låg, att systemens effektivitet kanske ej blir godtagbar, och drift- och underhållsproblemen kan befaras bli så stora, att nuvarande resurser ej är tillräckliga.

Utöver de åtgärder, som det kan provas befogat att vidta från respektive förvaltningars sida, har det befunnits önskvärt att bedriva viss gemensam utrednings-, samordnings- och studieverksamhet, som tills vidare bör koncentreras på det teletekniska området. Detta synes lämpligen till en början kunna ske genom att en driftsäkerhetsexpert anställs med uppgift att utreda och bearbeta hithörande problem, såsom driftsäkerhetsundersökningar av olika slag av telemateriel, värdering av tillförlitligheten hos olika uppbyggnadssystem, »miljö»-beskrivningar för specifikationsändamål, utbildnings-, forsknings- och dokumentationsfrågor m. m. Ifrågavarande tjänst synes lämpligen kunna inrättas vid försvarets teletekniska laboratorium i form av en befattning för avdelningsdirektör i Br 1.

Försvarets förvaltningsdirektion har i sitt ställningstagande till utredningen tillstyrkt inrättandet av en tjänst för driftsäkerhetsexpert, och samråd har ägt rum med direktionen rörande det nu framlagda förslaget. Härutöver anser sig forskningsanstalten böra anföra, att de på forskningsproblem inriktade momenten bör tillmätas ökad vikt, och att därvid bland annat ett operationsanalytiskt inriktat studium av lämpligaste medelsfördelning mellan av kvalitetsspecifikationer givna anskaffningskostnader och av driftsäkerhetskvalitén betingade underhållskostnader synes vara en mycket viktig, permanent uppgift.

Beträffande motiveringarna i övrigt för yrkade förändringar i fråga om forskarpersonalen hänvisas till innehållet i en av forskningsanstalten i särskild ordning överlämnad skrivelse, som av sekretessskäl icke bör redovisas i statsrådsprotokollet men som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Den år 1958 vid forskningsanstalten inrättade försöksorganisationen för operationsanalys inom försvaret bör — sedan nu under en treårig försökstid erfarenheter av hithörande verksamhet samlats — erhålla en fastare form. Jag föreslår därför, att försöksorganisationen omvandlas till en särskild byrå vid anstalten, avsedd att direkt underställas generaldirektören. Inom denna byrå bör utföras, förutom operationsanalys, också långtidsplanering samt bedrivs teknisk underrättelsetjänst. För chefen för denna byrå bör inrättas en tjänst för överingenjör i Bp eller Br 3. På längre sikt har forskningsanstalten räknat med att anstalten skall tillföras tjänster avsedda för civilförsvarsstyrelsens behov av operationsanalys. Till denna fråga anser jag mig icke nu böra ta ställning.

I anslutning till forskningsanstaltens äskanden i övrigt av nya tjänster föreslår jag, att följande tjänster inrättas vid anstalten, nämligen fyra för forskningschef i Br 3, fem för laboratoriechef eller laborator i Br 1 samt en för avdelningsdirektör i Br 1. Sistnämnda tjänst avses för försvarets tekniska laboratorium.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor, beräknar jag medel för uppflyttning av en expeditionsvakt i Ao 7 till förste expeditionsvakt i Ao 9.

Övriga förslag om nya tjänster och om lönerregleringar kan jag icke tillstyrka. Jag är icke heller beredd att biträda forskningsanstaltens förslag om ändrade anställningsformer och om överföring av tjänster från forskningsanslaget till förevarande anslag.

Merkostnaderna för i det föregående föreslagna personalförändringar beräknar jag till omkring 500 000 kr. Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beräknar jag därutöver 100 000 kr för lönegradsuppflyttningar m. m. enligt 1961 års avtalsrörelse (prop. 1961: 142), löneklassuppflyttningar m. m. Sammanlagt erfordras en anslagshöjning om (500 000 + 100 000 =) 600 000 kr.

Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med (10 400 000 + 600 000 =) 11 000 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckning för försvarets forskningsanstalt som för-
anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 630 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	19 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	5 700 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 485 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	166 000
Summa kr	11 000 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kr.

[121] 9. Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	900 000	943 900
1961/62 (statsliggaren s. 273)	945 000	
1962/63 (förslag)	1 055 000	

Yrkande

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 110 000 kr. Ökningen hänför sig till följande poster.

	Ökning
1. Reseersättningar	20 000
2. Övriga expenser	50 000
3. Publikationstryck	40 000
	110 000

Motiv

1. Av höjningen hänför sig omkring 8 000 kr till merkostnad till följd av de från och med den 1 juli 1961 höjda traktamentsbeloppen och omkring 12 000 kr till ökad resefrekvens i samband med forskningsverksamhetens tillväxt.

2. Expensanslaget har icke tillförts medel i den omfattning forskningsverksamheten krävt. Ej heller har anstalten erhållit täckning för de merkostnader — beräknade till närmare 15 000 kr för år — som den allmänna varuskatten medfört.

3. Forskningsanstalten saknar särskilda medel för publikationstryck. Med anlitande av medel från forskningsanslaget har hittills visst tryck, främst vetenskapliga rapporter, protokoll m. m., utförts med anlitande av offsettryckmaskin i sådana fall då kravet på exakthet ej medgivit stencileringsförfarande. Därutöver har med medel från delposten till övriga expenser bestritts kostnaderna för tryckning av publikationer m. m. av informativ karaktär, exempelvis arbetsordning. För de nu angivna ändamålen erfordras särskilda medel. Dessa bör anvisas under en särskild delpost.

Departementschefen

Forskningsanstaltens omkostnadsanslag bör i enlighet med anstaltens förslag höjas med 110 000 kr och följaktligen för nästa budgetår uppföras med (945 000 + 110 000 =) 1 055 000 kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 055 000 kr.

[122] 10. Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	134 665 000	29 379 688	15 321 713
1961/62 (statsliggaren s. 273)	36 000 000		
1962/63 (förslag)	37 000 000		

¹ Härutöver har 1 500 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar.

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 3 284 000 kr. bundna genom utlagda beställningar.

Yrkande

Försvarets forskningsanstalt hemställer dels om höjning av anslaget med 1 241 000 kr., dels ock om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel för forskningsändamål intill ett belopp av 2 500 000 kr. utöver anvisade medel.

Beräkningen av den äskade anslagshöjningen framgår av följande sammanställning.

	Ökning	Minskning
1. Ökad verksamhet	1 841 000	
2. Prisstegringar	714 000	
3. Överföring av tjänster till avlöningsanslag		1 314 000
	2 555 000	1 314 000
	+ 1 241 000	

Motiv

1. Till stöd för yrkandet under denna punkt anför forskningsanstalten bland annat följande. Behov av ökad medelsanvisning föreligger inom flertalet forskningsområden, dock ej för forskning rörande skydd och försvar mot kärnvapen. Under förutsättning att viss del av den redovisade reservationsbehållningen, som till övervägande del är hänförlig till området forskning rörande skydd och försvar mot kärnvapen, tills vidare tages i anspråk för andra forskningsområden, kan den erforderliga ökningen inskränkas till 1 841 000 kr. För att motverka ytterligare förseningar inom viktiga forskningsområden är det önskvärt, att för nästa budgetår vad gäller forskningsanstalten kapitalbudgeten förstärkes med två miljoner kronor på bekostnad av driftbudgeten, så att vissa eftersläpningar i byggnadsverksamheten kan inhämtas. En sådan omfördelning av medlen bedömes möjlig med hänsyn till under budgetåret 1961/62 beräknad medelsförbrukning under förevarande anslag.

2. Det äskade beloppet för prisstegringar, 714 000 kr., utgör 3,3 % av den del av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, som avses för annal än löner, arvoden och resekostnader.

3. Det under denna punkt upptagna beloppet utgör den beräknade kostnadsminskningen under anslaget vid bifall till de under avlöningsanslaget redovisade förslagen om överförande av vissa tjänster till sistnämnda anslag.

I särskild skrivelse har anstalten närmare redogjort för hur anslaget avses skola användas. Då redogörelse härför icke bör lämnas till statsrådsprotokollet, torde få hänvisas till de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Med beaktande av medelsbehovet för lönehöjningar och prisstegringar m. m. föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 1 000 000 kr. I enlighet med vad jag anfört under anslaget Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar räknar jag icke med bifall till förslaget om överföring av vissa tjänster från förevarande anslag till avlöningsanslaget. Liksom för innevarande budgetår bör medgivande inhämtas till att materielbeställningar utläggas för ett belopp av 2 500 000 kr utöver anvisade medel.

Samtliga utgifter för militära ändamål vare sig de avser driftbudget eller kapitalbudget avväges inom en gemensam ram. Återhållsamhet i fråga om medelsanvisningen på driftbudgeten bidrar därför till ökat utrymme på kapitalbudgeten. Enligt vad jag inledningsvis anfört föreslår jag i fråga om kapitalbudgeten för nästa budgetår en ökning av två miljoner kronor med hänsyn till medelsbehoven för forskningsanstaltens räkning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 37 000 000 kr;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kr.

[123] 11. Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	2 800 000	3 279 058	987 838
1961/62 (statsliggaren s. 274)	4 000 000		
1962/63 (förslag)	1 475 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 63 000 kr bundna genom utlagda beställningar.

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget minskas med 2 525 000 kr.

För anskaffning av instrument och apparatutrustning, möbler och kontorsutensilier samt verkstadsutrustning har under anslaget för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 900 000 kr. Anstalten föreslår oförändrad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål.

Under anslaget har för budgetåren 1957/59 anvisats sammanlagt 1 625 000 kr för inredning och utrustning av nytillkommande lokaler åt forskningsanstalten inom kvarteret Garnisonen i Stockholm (jfr prop. 1957: 1, bil. 6, s. 203 samt prop. 1958: 110, s. 512). Här avses första etappen av pågående utbyggnad av forskningsanstaltens lokaler. Ytterligare nybyggnader (etapp II) inom kvarteret Garnisonen beräknas bli färdigställda under innevarande budgetår. Inredningen m. m. härav beräknas skola slutföras under nästa budgetår. För speciell inredning och utrustning av dessa lokaler räknar forskningsanstalten med ett medelsbehov av sammanlagt 2 000 000 kr. (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 253 f). Då för innevarande budgetår anvisats 1 600 000 kr för ändamålet, erfordras för nästa budgetår 400 000 kr.

För speciell kontorsinredning och laboratorieutrustning samt larmanläggning och snabbtelefonanläggning vid nytillkommande kemiskt-medicinskt laboratorium, sprängämneslaboratorium och verkstadsbyggnad vid avdelning 1 i Ursvik erfordras 175 000 kr.

För budgetåren 1960/62 har forskningsanstalten under ifrågavarande anslag anvisats sammanlagt 3 500 000 kr. för dellikvid avseende en databehandlingsmaskin (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 302 och prop. 1961: 1, bil. 6, s. 254). Därefter återstående medelsbehov, vilket fördelade sig på budgetåren 1962/64, utgjorde enligt förstnämnda proposition 2 900 000 kr. Därvid förutsattes, att jämväl medel under anslaget till viss forskningsverksamhet skulle få tagas i anspråk för betalning av maskinen. Anstalten erinrar om att den, med stöd av ett av Kungl. Maj:t den 9 juni 1961 lämnat bemyndigande, med utnyttjande av reservationsbehållningen under forskningsanslaget erlagt slutlikvid för maskinen. Ytterligare medel under förevarande anslag erfordras därför icke för detta ändamål.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget utgör sålunda ($900\,000 + 400\,000 + 175\,000 =$) 1 475 000 kr, innebärande en minskning med ($4\,000\,000 - 1\,475\,000 =$) 2 525 000 kr i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Departementschefen

I enlighet med forskningsanstaltens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 1 475 000 kr, vilket innebär en minskning med 2 525 000 kr. Jag erinrar härvid om att genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 9 juni 1961 del av reservationsbehållningen under anslaget till viss forskningsverksamhet fått ianspråktagas för utgifter som eljest i varje fall till en del skolat bestridas från förevarande anslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av
viss utrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservations-
anslag av 1 475 000 kr.

FÖRSVARETS RADIOANSTALT

[124] 12. *Försvarets radioanstalt: Avlöningar.* 13. *Försvarets radioanstalt: Omkostnader.* 14. *Försvarets radioanstalt: Övningar.* 15. *Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel.* Beträffande radioanstaltens yrkanden och motiv liksom mina ställningstaganden härtill torde få hänvisas till innehållet i en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Åberopande vad i nämnda promemoria anföres hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1962/63 anvisa

a) till *Försvarets radioanstalt: Avlöningar* ett förslagsanslag av 12 200 000 kr;

b) till *Försvarets radioanstalt: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 265 000 kr;

c) till *Försvarets radioanstalt: Övningar* ett reservationsanslag av 50 000 kr;

d) till *Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel* ett reservationsanslag av 2 225 000 kr.

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

[125] 16. *Försvarshögskolan: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	255 000	249 259
1961/62 (statsliggaren s. 274)	323 000	
1962/63 (förslag)	332 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. 1 pensionerad underofficer i arvodesbefattning	7 978	
2. 1 kanslibiträde Ao 7 — kontorist Ao 9	756	
3. Extra skrivhjälp	3 000	
4. Omräkning		1 734
	11 734	1 734
	+ 10 000	

Motiv

1. Chefen för försvarshögskolan anför att, genom att högskolan från och med den 1 oktober 1961 får egna lokaler, arbetsbelastningen på skolans expeditionspersonal kommer att öka och att skolan därför bör tillföras en arvodesanställd pensionerad underofficer med uppgift att svara för lokalerna, kart- och planschförrådet, bildapparater, vakttjänst m. m.

Civilförvaltningen ansluter sig till förslaget.

2. Skolchefen framlägger ånyo förslag om utbyte av en tjänst för kanslibiträde i Ao 7 mot tjänst för kontorist i Ao 9 (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 255).

Civilförvaltningen, som icke tillstyrkt tidigare förslag i ämnet, vill numera icke motsätta sig det föreslagna tjänstutbytet.

3. Kostnaderna, som avser extra skrivhjälp till högskolans elever för utskrift av elevarbeten m. m., belastar innevarande budgetår arméns allmänna avlöningsanslag.

Departementschefen

Redan för innevarande budgetår har med Kungl. Maj:ts medgivande en arbetskraftsförstärkning vid högskolan skett genom att en frivilligt tjänstgörande underofficer anlitas under viss tid. En permanent förstärkning av expeditionspersonalen torde emellertid vara erforderlig och jag föreslår därför att vid skolan inrättas en underbefälsbeställning i Ar 11/9. Jag vill erinra om att jag vid anmälan av propositionen 1960: 109 angående befälsordningen vid armén (s. 86) uttalat, att det bör prövas om ej vissa befattningar för pensionerad underofficer kan utbytas mot befattningar för äldre underbefäl. Jag biträder vidare förslaget att under detta anslag beräkna 3 000 kr för extra skrivhjälp.

Förslaget om utbyte av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 mot en kontoristtjänst i Ao 9 är jag icke beredd tillstyrka.

Merkostnaderna för i det föregående angivna åtgärder utgör i runt tal 17 000 kr. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 m. m. anser jag dock anslagshöjningen kunna begränsas till 9 000 kr. Jag föreslår således att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av (323 000 + 9 000 =) 332 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarshögskolan, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	138 300
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	16 400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	110 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	14 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	50 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Summa kr 332 000

c) till Försvarshögskolan: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 332 000 kr.

[126] 17. Försvarshögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	57 000	44 406
1961/62 (statsliggaren s. 275)	58 000	
1962/63 (förslag)	62 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 4 000 kr.

	Ökning
1. Höjda städlöner	400
2. Höjda traktamenten	3 100
3. Prisstegring på undervisningsmateriel	500
	4 000

Motiv

2. Chefen för försvarshögskolan räknar med att de från och med den 1 juli 1961 höjda traktamentena ökar medelsbehovet med 1 600 kr. Civilförvaltningen föreslår under åberopande av tillgänglig statistik över rese- och traktamentskostnader för sin del för ändamålet en höjning med 3 100 kr.

3. Mot av skolchefen föreslagen uppräknings med 500 kr av expensposten på grund av prisstegring på främst undervisningsmateriel har civilförvaltningen intet att erinra.

Departementschefen

Av civilförvaltningen framlagt förslag om höjning av anslaget med sammanlagt 4 000 kr lämnar jag utan erinran och föreslår således, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (58 000 + 4 000 =) 62 000 kr.

Under budgetarbetet har fråga uppkommit angående ordningen för bestridande av resekostnader och traktamente för skolans elever vid i utbildningen ingående resor. Jag vill med anledning härav erinra om att det förutsatts att dylika kostnader för militära och civilmilitära elever skall bestridas från vederbörande försvarsgrens anslag och för civila elever av vederbörande civila myndigheters anslag (jfr prop. 1959:1, bil. 6, s. 270). Anledning att ändra denna princip synes mig icke föreligga. Detta torde emellertid icke böra hindra att, såsom hittills skett, från förevarande anslag får, även för elever, bestridas vissa gemensamma resekostnader, exempelvis för hyra av buss, vid i utbildningen ingående resor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Försvarshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 62 000 kr.

MILITÄRHÖGSKOLAN

[127] 18. Militärhögskolan: Avlöningar

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 276)	1 916 000
1962/63 (förslag)	2 287 000

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. 15/9 1961) hemställer, att anslaget höjes med 449 000 kr.

1. Nya tjänster m. m.

	Ökning
a) 7 regementsofficerare, kaptener eller ryttmästare Ar 24/21 ...	203 160
b) 2 underbefäl Ar 11/9	29 100
c) 1 pensionerad officer i arvodesbefattning A: 24 (expeditions-officer)	10 475
d) 1 kansliskrivare Ae 10 (kassan)	16 956
1 kontorist Ae 9 (kassan)	13 788
1 kanslibiträde Ae 7 (kassan)	14 544
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (kassan)	11 220

2. Lönegradsförändringar m. m.

a) 2 lektorer Ao 26/25—Ao 26 jämte tilläggsarvode	8 880
b) Ändrad disposition av vissa beställningar, m. m.	—

3. Medel till viss skrivhjälp

18 000

4. Ytterligare utbildningsarvoden

8 280

5. Medel för oförutsedda utgifter

15 000

6. Omräkning

Löneklassuppflyttningar m. m. 77 062

Rörligt tillägg

16 135

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter

6 400

 449 000

Motiv

Chefen för militärhögskolan har som utgångspunkt för sina äskanden bland annat haft att den flyglinjens tekniska kurs, som börjar hösten 1962, skulle provisoriskt förlängas från nuvarande 12 till 18 månader. Särskild framställning om sådan förlängning har den 14 oktober 1961 inkommit till Kungl. Maj:t.

Om de särskilda punkterna i äskandet anför civilförvaltningen följande.

1 a) Skolchefen föreslår, att för fyra till skolan kommenderade lärare inrättas beställningar i Ar 24/21 på skolans stat (jfr prop. 1961: 110, s. 77). Främst pekas på önskvärdheten av att erhålla beställningar i alternativ lönegrad för att minska antalet lärarbyten. Civilförvaltningen biträder förslaget men förutsätter, att berörda personalkårer minskas med vardera en kaptensbeställning.

Skolchefen föreslår vidare inrättande av två beställningar i Ar 24/21 för andre lärare i taktik på marinlinjen, den ene i sjötaktik och den andre i kustartilleritaktik. Civilförvaltningen biträder förslaget.

Ytterligare föreslår skolchefen inrättande av två beställningar i Ar 24/21 på flyglinjen, den ena för lärare i taktik och den andra för lärare i teknik, ävensom en beställning för flygdirektör av 2. graden eller flygingenjör av 1. graden i Ar 24/23, avsedd för lärare i robotlära med aerodynamik. Vid bedömningen av lärarbehovet för budgetåret 1962/63 bör, framhåller skolchefen, beaktas att budgetåret 1961/62 ingen teknisk kurs förekommer på flyglinjen. Hösten 1960 räknades med att budgetåret 1962/63 till skolan skulle kunna överföras två officersbeställningar från flygvapnet. Numera återstår emellertid, sedan en beställning tagits i anspråk vid försvarsstabens omorganisation, enligt chefen för flygvapnet endast en beställning att överföra till skolan. Civilförvaltningen vill, i avvaktan på att ställning tages till utformningen av flyglinjens tekniska kurs, endast tillstyrka inrättande av en beställning för lärare i taktik.

1 b) och c) Skolchefen upprepar det år 1960 av överbefälhavaren framlagda förslaget om inrättande *dels* av två underbefälsbeställningar, varav en för bud- och dupliceringscentralen och en för uppbördsmanngöromål för armélinjen, *dels ock* en arvodesbefattning i A: 24 för expeditionsofficer (jfr prop. 1961: 110, s. 63). Civilförvaltningen har intet att erinra mot förslagen.

1 d) I enlighet med skolchefens förslag förordar civilförvaltningen — sedan från och med den 1 juli 1961 den vid IV militärbefälsstaben inrättade kassaavdelningen överförts att bilda kassa vid militärhögskolan — att samtliga fyra vid militärbefälsstabens kassa placerade civila tjänster överföres till skolans stat. Här upptagna kostnadsökningar motsvaras av kostnadsminskningar under arméns anslag. Kassachefen bör liksom tidigare upptagas på intendenturkårens stat. Skolchefen framhåller i frågan, att sedan militärbefälsstaben flyttat till Strängnäs omorganisation av högskolans kassa kan övervägas.

2 a) Skolchefen framhåller, att med den nuvarande löneställningen för lektorerna svårigheter föreläggat att få kompetenta sökande till tjänsterna. Löneställningen bör därför bli densamma som för universitetslektor, d. v. s. Ao 26 jämte ett tilläggsarvode. Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

2 b) Skolchefen hemställer, att nuvarande lärarbeställningar i Ar 26/24 vid skolan, vilka enligt propositionen 1961: 110 avses för förste lärare i strategi samt kurschefer, måtte åtminstone undantagsvis få utnyttjas så, att även annan, väl meriterad lärare skulle med anlitande därav kunna befordras till överstelöjtnant (motsvarande). Civildförvaltningen har intet att erinra mot att dispositionsföreskrifterna för anslaget ändras i enlighet härmed.

Skolchefen hemställer vidare på anförda skäl, att linjecheferna och stabschefen — vilka nu är placerade i Ao 26 respektive Br 1 — lönegradsplaceras i enlighet med vad överbefälhavaren föreslog år 1960 d. v. s. i Bo 1 respektive Ao 26/24 (jfr prop. 1961: 110, s. 62 och 64). Civildförvaltningen upp-tager under hänvisning till bristen på erfarenheter av den nya organisationen icke detta förslag.

Civildförvaltningen biträder icke ett av skolchefen framlagt förslag, att lönegradsbeteckningen för vissa lärarbeställningar ändras från Ar till Ao.

3. Skolchefen anför, att det vid bestämmande på sin tid av krigshögskolans omfattning av skrivpersonal förutsatts, att utskrift av elevernas hemarbeten skulle ombesörjas genom elevernas egen försorg och att ersättning skulle utgå härför. Sådana medel bör beräknas även för militärhögskolan. Civildförvaltningen biträder förslaget och räknar därjämte även för nästa budgetår med 10 000 kr till tillfällig skrivhjälp m. m.

4. Utbildningsarvoden erfordras för föreslagna tre nya lärare.

5. I anslutning till förslag av skolchefen har civildförvaltningen under anslagets icke-ordinariepost räknat med en reserv av 15 000 kr för tillgodoseende av oförutsedda medelsbehov.

Departementschefen

Frågan om de tekniska kurserna vid militärhögskolan lämnades i huvudsak åsido då förslaget om högskolans inrättande föregående år framlades (jfr prop. 1961: 110, s. 74). I enlighet med erhållet uppdrag verkställer överbefälhavaren för närvarande utredning i ämnet. Slutlig ställning till frågan om de tekniska kursernas anordnande bör icke tagas innan riksdagen fått tillfälle att pröva frågan. Skulle det emellertid — sedan ärendet fullständigt utretts — befinnas lämpligt att provisoriskt förlänga någon eller några av de nuvarande tekniska kurserna, bör Kungl. Maj:t vara oförhindrad att besluta om en sådan förlängning.

Förslagen till anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 har gjorts på grundval av den förutsättningen att omfattningen av undervisningen kommer att bli större än under innevarande budgetår. Bland annat tillkom-

mer ytterligare en högre kurs på marinlinjen samt teknisk kurs på flyglinjen. Jag har icke funnit anledning till erinran mot antalet kurser; beträffande flyglinjens tekniska kurs är medelsbehovet under budgetåret 1962/63 i stort sett oberoende av kursens längd. Med hänsyn till den utökade undervisningen bör lärarpersonalen förstärkas.

Vid militärhögskolan bör sålunda tillkomma två beställningar för lärare i Ar 24/21, en avsedd för marinlinjens och en för flyglinjens taktikundervisning. För dessa bör vidare beräknas två utbildningsarvoden. Merkostnaden härför beräknar jag till sammanlagt 70 000 kr. För anställande av icke heltidstjänstgörande lärare bör vidare anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas med 20 000 kr.

I anslutning till att en lärare i Ar 24/21 tillkommer för flyglinjen bör en beställning för major eller kapten i Ao 24 eller Ao 21 vid flygvapnet indragas. Till denna fråga torde jag få återkomma framdeles vid anmälan av flygvapnets allmänna avlöningsanslag.

För militära lärare vid skolan finns för närvarande beställningar dels för regementsofficer i Ar 26/24, dels ock för regementsofficer, kapten eller rytmästare i Ar 24/21. Beställningarna i Ar 26/24 har inrättats för kurschefer och förste lärare i strategi. I syfte att möjliggöra att även andra lärare än de nyssnämnda skall kunna befordras till den högre regementsofficersgraden föreslår jag, att två beställningar i Ar 24/21 utbytes mot beställningar i Ar 26/24.

Skolans administration bör förstärkas med en expeditionsofficer i A: 24. Vidare bör från IV militärbefälsstaben till skolan överföras tjänsterna för biträdespersonalen vid kassan, d. v. s. en kansliskrivare Ae 10, en kontorist Ae 9, ett kanslibitråde Ae 7 samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Sammanlagt erfordras för dessa ändamål en anslagshöjning om 67 000 kr.

Jag är icke beredd biträda förslagen om ändrad löneställning för två lektorstjänster i Ao 26/25. Däremot förutsätter jag, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om omfattningen av undervisningsskyldigheten för innehavarna av lektorstjänsterna liksom huruvida avlöningsförstärkning må utgå till dem.

Under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag ett belopp av 40 000 kr för utgivande av bidrag för utskrift av elevarbeten samt för tillgodoseende av tillfälliga personalbehov. Då för innevarande budgetår 10 000 kr beräknats för tillfällig personal, ökar medelsanvisningen med 30 000 kr.

Med anledning av en av försvarets civilförvaltning i skrivelse den 17 november 1961 gjord framställning föreslår jag vidare att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, vilkens innehavare skall ha kartritningsutbildning, utbytes mot tjänst för kontorsbiträde eller kanslibitråde i högst Ae 7 med lönegradsplacering enligt bestämmelserna i kungl. brev den 28 juli 1958 om reglerad befordringsgång för vissa kartritningsbiträden.

I övrigt är jag icke beredd tillstyrka av myndigheterna framförda förslag till personalförändringar.

För de genom 1961 års B-listeförhandlingar höjda utbildnings- och stabsarvodena m. m. (prop. 1961: 142) samt för merkostnader för vissa övergångsvis anställda befattningshavare, merkostnader för anställande av annan än pensionsavgången personal i arvodesbefattning för pensionerad personal, löneklassuppflyttningar och compensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. beräknar jag sammanlagt 184 000 kr.

En kontorsbiträdetsjänst i Ao 5, vilken icke synes kunna besättas med formellt kompetent innehavare, bör utbytas mot tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Vid fördelningen av avlöningsmedlen mellan ordinarie- och icke-ordinarieposterna har jag utgått från att av återstående fyra tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 vid skolan två avses för biträden, förordnade å högre tjänst, för vilka icke-ordinarie ersättare erfordras.

Sammanlagt innebär vad jag föreslagit en höjning av (70 000 + 20 000 + 67 000 + 30 000 + 184 000 =) 371 000 kr. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med (1 916 000 + 371 000 =) 2 287 000 kr.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för militärhögskolan, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för militärhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 229 600
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	51 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	368 400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	205 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	404 800
6. Compensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	28 100
Summa kr 2 287 000	

c) till *Militärhögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 287 000 kr.

[128] 19. Militärhögskolan: Omkostnader

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 278)	768 000
1962/63 (förslag)	448 000

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget minskas med 320 000 kr.

Motiv

Chefen för militärhögskolan föreslår, att anslaget minskas med 290 000 kr. Skolchefen förutsätter härvid att 320 000 kr. överföres till försvarsgrenarnas reseanslag (jfr prop. 1961:110, s. 79) samt att medelsbehovet för övriga expenser ökar med 30 000 kr. Civilförvaltningen anser för sin del att någon ökning beträffande övriga expenser icke nu bör företagas bland annat med hänsyn till att erfarenheter av medelsförbrukningen saknas.

I detta sammanhang preciserar civilförvaltningen sin uppfattning rörande fördelningen av rese- och traktamentskostnader för militärhögskolans elever mellan militärhögskolans och försvarsgrenarnas anslag (jfr prop. 1961:110, s. 79).

Från försvarsgrenarnas anslag bestrides kostnader för flyttningar, traktamenten vid anstånd med omstationering, in- och utryckningsresor samt fria semesterresor, ävensom kostnader för resor och i förekommande fall traktamenten vid tjänstgöring inom egen försvarsgren av längre varaktighet, exempelvis 4 å 5 månader, i den mån kostnaderna ej är av natur att bestridas från övningsanslag. Vid växeltjänstgöring föranledda kostnader för resor och traktamenten bestrides från reseanslag för den försvarsgren, där tjänstgöringen äger rum. Från arméns anslag bestrides kostnader för instruktörer vid repetitionsövningar inom armén, därest tjänstgöringen ej utgör led i utbildningen. Försvarsgrens reseanslag torde även böra belastas med rese- och traktamentskostnader i samband med inträdesprovningar till skolan.

Från militärhögskolans omkostnadsanslag bestrides kostnader för i utbildningen ingående resor, jämväl vid kortare tjänstgöring exempelvis i 1-månadsperioder vid förband (motsvarande) inom egen försvarsgren, i den mån kostnaderna icke är av natur att bestridas från skolans eget övningsanslag.

Kostnaderna för elevernas flygträning synes däremot böra bestridas från flygvapnets övningsanslag.

Departementschefen

För egen del föreslår jag, att anslaget i enlighet med civilförvaltningens förslag minskas med 320 000 kr. till (768 000 — 320 000 =) 448 000 kr. Vad ämbetsverket anfört rörande fördelningen av elevernas resekostnader mellan detta anslag och försvarsgrenarnas anslag lämnar jag utan erinran.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 448 000 kr.

[129] 20. Militärhögskolan: Övningar

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 278)	600 000
1962/63 (förslag)	800 000

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 211 000 kr.

Chefen för militärhögskolan framhåller som motiv för att öka anslaget med angivet belopp bland annat höjda traktamentskostnader, tillkomst under nästa budgetår av ytterligare en kurs på flyglinjen samt större omfattning under nästa budgetår av tillämpningsövningar på armélinjen.

För egen del föreslår jag, att anslaget uppföres med ett till 800 000 kr avrundat belopp.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärhögskolan: Övningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

FÖRSVARETS LÄROVERK

[130] 21. Försvarets läroverk: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 220 000	1 092 138
1961/62 (statsliggaren s. 279)	1 260 000	
1962/63 (förslag)	1 400 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av styrelsen för försvarets läroverk, att anslaget höjes med 126 000 kr.

	Ökning
1. Timarvoden m. m.	118 000
2. Löneklassuppflyttningar	1 000
3. Folkpensionsavgifter	6 400
4. Omräkning	600
	126 000

Motiv

1. Styrelsen för försvarets läroverk anför, att anslagsberäkningen för nästa budgetår präglas av större osäkerhet än vanligt. Sålunda föreligger icke någon timplan för läsåret 1962/63. Ovisshet råder vidare beträffande lärarnas tjänstgöringsskyldighet. Beträffande antalet veckotimmar har styrelsen för gymnasieklasserna räknat med en minskning men samtidigt antagit, att minskningen uppväges av den beslutade förlängningen av läsåret för dessa klasser (jfr prop. 1960:109, s. 62—63). För övriga klassavdelningar beräknas antalet veckotimmar bli oförändrat. Såvitt avser tjänstgö-

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 10 000 000 kr;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 10 250 000 kr.

[151] 43. **Anskaffning av taggtråd**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100 000	56 465	68 623
1961/62 (statsliggaren s. 295)	100 000		
1962/63 (förslag)	100 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 19 000 kr bundna.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget, i enlighet med av överbefälhavaren meddelade direktiv, uppföres med oförändrat 100 000 kr.

Ärendet är av sådan natur att en närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av taggtråd* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[152] 44. **Järnvägskrigsbromateriel**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 3 000 000	6 975 111	310 969
1961/62 (statsliggaren s. 295)	3 000 000		
1962/63 (förslag)	3 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget *Reglering av prisstegringar* 300 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

I enlighet med riksdagens medgivande (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 299) har Kungl. Maj:t medgivit armétygförvaltningen att under budgetåret 1959/60 utlägga beställningar av järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram

av 12 000 000 kr. Härvid har förutsatts, att betalningsutfallet skulle fördelas i huvudsak jämnt på budgetåren 1959/63. Såsom betalningsmedel har till och med budgetåret 1961/62 anvisats tillhopa 9 000 000 kr. Vidare har under budgetåren 1959/61 från anslaget till reglering av prisstegringar till förevarande anslag överförts sammanlagt (190 000 + 300 000 =) 490 000 kr. Tillgodoförandet av prisregleringsmedel utgör icke ökning av förenämnt beställningsbemyndigande utan får anses allenast innebära att likviditeten förbättras.

På förekommen anledning har vid förevarande anslagsfrågas beredning inom försvarsdepartementet från armétygförvaltningen under hand införskaffats utredning om dispositionen av beställningsbemyndigandet och om beräknade prisstegringar. Då närmare redogörelse härför icke bör lämnas till statsrådsprotokollet, torde få hänvisas till de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Utredningen ger vid handen att för fullföljande av ifrågavarande anskaffning av järnvägskrigsbromateriel erfordras att armétygförvaltningen erhåller ett ytterligare beställningsbemyndigande av 1 100 000 kr. Behovet av betalningsmedel för nästa budgetår kan tillgodoses inom ramen för det av armétygförvaltningen föreslagna anslagsbeloppet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram av 1 100 000 kr;

b) till *Järnvägskrigsbromateriel* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

[153] 45. Anskaffning av krigskartor

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	450 000	221 388	235 664
1961/62 (statsliggaren s. 193)	700 000		
1962/63 (förslag)	700 000		

¹ Anslaget Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 obunden.

Enligt beslut av 1961 års riksdag (prop. 109) har handläggningen av kartärenden vid försvarsstaben från och med den 1 oktober 1961 överflyttats till arméstaben.

Chefen för försvarsstaben föreslår, att anslaget från och med nästa budgetår uppföres under Armén med beteckning Armén: Anskaffning av krigskartor. Försvarsstabschefen hemställer, efter samråd med chefen för armén, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Anslaget för nästa bud-

fulla bristerna i utrustnings- och ersättningsbehovet av sjukvårdsmateriel och läkemedel enligt nu gällande krigsorganisation utlägga beställningar å sjukvårdsmateriel m. m. inom en kostnadsram av 3 500 000 kr. Därvid förutsatte Kungl. Maj:t att ifrågavarande beställningar skulle likvideras under budgetåren 1961/63 med anlitande av medel under förevarande anslag.

Med hänsyn till vad sjukvårdsstyrelsen anfört beträffande bristerna i utrustnings- och ersättningsbehoven finner jag det angeläget att föreliggande brister i krigsförbandens sjukvårdsmaterielutrustning m. m. kan tillgodoses inom rimlig tidrymd. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 500 000 kr. samt att sjukvårdsstyrelsen därutöver erhåller bemyndigande att utlägga beställningar inom en kostnadsram av 3 000 000 kr. Därvid förutsätter jag att betalningsutfall kommer att äga rum under budgetåret 1963/64. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det föreslagna bemyndigandebeloppet.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget höjes med 500 000 kr. — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av sjukvårdsmateriel m. m. må utläggas inom en kostnadsram av 3 000 000 kr.

[150] 42. **Visa signalförbindelser m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	19 750 000	7 572 076	3 398 041
1961/62 (statsliggaren s. 294)	10 000 000		
1962/63 (förslag)	10 250 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 600 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Från och med budgetåret 1955/56 tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). De av riksdagen för budgetåren 1955/61 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt 54 175 000 kr, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. Vidare har riksdagen för budgetåren 1952/55 medgivit, att utöver anvisade anslag beställningar fått utläggas till en kostnad av sammanlagt 13 000 000 kr. För att bestrida kostnader för ifrågavarande beställningar har till och med budget-

året 1960/61 anvisats tillhopa 48 475 000 kr, häri inräknat det belopp om sammanlagt 725 000 kr, som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1961 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(54\,175\,000 + 13\,000\,000 - 48\,475\,000 =)$ 18 700 000 kr icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndigande till ett belopp av 9 500 000 kr lämnats, medan 10 000 000 kr anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1962 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av $(18\,700\,000 + 9\,500\,000 - 10\,000\,000 =)$ 18 200 000 kr att sakna täckning av betalningsmedel.

Chefen för försvarsstaben framlägger i medelsäskandena för nästa budgetår en plan rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåren 1962/69. Kostnaden för de i planen upptagna materielanskaffningarna m. m. uppgår till sammanlagt 71 750 000 kr. Den framlagda planen avser bland annat utbyggnad av fasta radiolänkförbindelser, anskaffning av operativa signalförbindelser och komplettering av krigstelegrafnätet. Medel har vidare beräknats för fortsatt utbyggnad av signalanläggningar för fullträffsäkra uppehållsplatser i enlighet med generalplanen för dessa, fortsatt anskaffning av kryptomateriel, underhåll m. m.

För nästa budgetår hemställer försvarsstabschefen dels om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel m. m. inom en kostnadsram av 10 375 000 kr, dels om ett anslag på 10 250 000 kr. Av sistnämnda belopp avser 6 350 000 kr beräknat betalningsutfall på tidigare lämnade bemyndiganden.

Ärendet är av den natur att närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

I enlighet med försvarsstabschefens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 10 250 000 kr. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör enligt min mening bestämmas till 10 000 000 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(18\,200\,000 + 10\,000\,000 - 10\,250\,000 =)$ 17 950 000 kr att sakna täckning av betalningsmedel.

Under anslaget Armén: Telefon m. m. har jag anmält, att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivit visst anslagsöverskridande för täckande av behov för vilkas tillgodoseende medel äskats under förevarande anslag.

Anslagsökningen utgör 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

vissa organisatoriska förändringar vidtagits i vad angår ledningen av verksamheten. Krigsmaktens själavårdsverksamhet handlägges i central instans av överbefälhavaren med biträde av försvarsstabens personalvårdsbyrå. I denna byrå ingår för närvarande en fältprost (arvode 1 200 kr för år ur förevarande anslag) och enligt beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 110) en stabspastor i Ae 19 med halvtidstjänstgöring. Avlöningskostnaderna för stabspastorn utgår från förevarande anslag. I regional instans (militärbefälsstaber etc.) saknas särskild personal för handläggning av hithörande frågor. I lokal instans — vid fredsförbanden — finnes ett 80-tal militärpastorer med arvode ur kyrkofonden (50 arvoden om 900 kr och 28 arvoden om 600 kr för år). Vidare finnes anställda präster för militär själavård med avlönning från andra medel än anslag under fjärde huvudtiteln i Boden, Stockholm och Karlskrona. I krigsmaktens krigsorganisation ingår ett betydande antal fält-(marin-)pastorer och -predikanter — i medeltal en för varje enhet av bataljons (motsvarande) storlek. I sammanhanget torde böra nämnas att chefen för ecklesiastikdepartementet dels med stöd av Kungl. Maj:ts den 4 mars 1960 givna bemyndigande samma dag tillkallat en sakkunnig för att verkställa utredning rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m., dels ock med stöd av Kungl. Maj:ts den 7 oktober 1960 givna bemyndigande sistnämnda dag tillkallat en sakkunnig för att verkställa utredning rörande svenska kyrkans och de frikyrkliga samfundens själavårdande verksamhet under krig m. m. — kyrkoberedskapsutredningen.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår icke någon ändring i nuvarande centrala organisation. Emellertid föreslår utredningen, att tjänsten för stabspastor i Ae 19 med halvtidstjänstgöring vid personalvårdsbyrån utbytes mot befattning för heltidstjänstgörande stabspastor med hänsyn till att dennes arbetsuppgifter har sådan omfattning och är av sådan natur (i. ex. ledare eller lärare vid kurser på annan plats än i Stockholm under en vecka eller mera) att de icke kan lösas av en halvtidsanställd befattningshavare som har församlingsarbete.

Beträffande regional och lokal organisation föreslår utredningen dels att vid envar militärbefälsstab inrättas en befattning för militärpastor, dels ock att nuvarande differentierade arvoden för militärpastor utbytes mot arvoden om 1 000 kr för år för militärpastorer såväl i regional som lokal instans. Arvodena förutsättes jämväl i fortsättningen utgå ur kyrkofonden.

Enligt utredningen skall militärpastor vid militärbefälsstab handlägga vissa administrativa ärenden såsom utbildnings- och krigsplanlägningsfrågor inom själavårdens område. På uppdrag av militärbefälhavaren bör han enligt utredningen även utföra inspektionsverksamhet inom själavårdssamfundet. Han skall jämväl vid behov biträda marinkommando- och eskaderchefer med motsvarande uppgifter.

Utredningen föreslår slutligen, att självvårdsverksamheten vid de militära förbanden i fred — efter mönster av den ordning, som statsmakterna beslutat för sjukhusens vidkommande (jfr prop. 1958: 67) — inordnas i den ordinarie församlingsvården. Samtidigt förutsättes emellertid att särskild militärpastor alltjämt skall förordnas vid förband.

Yttranden

Utredningens förslag att stabspastorn vid personalvårdsbyrån skall vara heltidstjänstgörande och att befattningar för militärpastor skall inrättas vid envar militärbefälsstab tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. Beträffande utredningens förslag till lokal organisation har däremot i väsentliga frågor skilda meningar redovisats vid remissbehandlingen. Rörande remissmyndigheternas uttalanden må i övrigt nämnas följande.

Chefen för försvarsstaben ifrågasätter, om icke stabspastorn bör placeras i Ae 21 med hänsyn till att han på grund av arbetsuppgifternas art bör ha omkring sex års erfarenhet av praktisk församlingsverksamhet vid tillträddandet. *Chefen för armén* ifrågasätter, om tillräckligt kvalificerad befattningshavare kan erhållas, om stabspastorstjänsten placeras i Ae 19. *Chefen för marinen* föreslår lägst lönegrad 20 för stabspastorn och *Karlsstads domkapitel* lägst lönegrad 21. *Kammarkollegiet* framhåller, att rent administrativt arbete, utbildnings- och krigsplanläggningsfrågor, helt ligger vid sidan av gängse församlingsvård och att det icke bör inordnas i densamma. Föreslagen regional organisation bör därför enligt kollegiet icke inordnas i församlingsvården. Av nämnda skäl bör arvode till militärpastor vid militärbefälsstab utgå från anslag under fjärde huvudtiteln. *Chefen för marinen* ifrågasätter om arvodet bör fixeras till ett fast för alla lika belopp med hänsyn till att vissa stabspastorer vid militärbefälsstaber avses kunna utnyttjas jämväl vid andra regionala staber (marinkommandostaber). Enligt marinchefen torde det vara bättre med en ersättning graderad med hänsyn till arbetsuppgifterna. *Utredningen rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m.* anser det uteslutet att militärpastors vid militärbefälsstab verksamhet kan vara inordnad i en enstaka församlings arbete. Det torde enligt utredningen innebära visst avsteg från eljest tillämpade normer att avlöna honom från anslag ur kyrkofonden. *Chefen för försvarsstaben* samt *cheferna för armén* och *marinen* anser att militärpastor vid militärbefälsstab ej skall bedriva inspektionsverksamhet inom självvårdsområdet utöver vad rör krigsplanläggning. Enligt chefen för armén bör militärpastor vid militärbefälsstab jämväl biträda försvarsområdesbefälhavare i krigsplanläggningsfrågor m. m.

Beträffande den lokala organisationen framför *kammarkollegiet* åtskilliga invändningar mot utredningens förslag. Bland annat hävdas, att ett

getår avses i huvudsak disponeras för anskaffning av fältkartor och telefonfältkartor samt provisorisk översiktskarta m. m. Medel har vidare beräknats för förberedelser för krigskarttryckning m. m., tryckning av eldledningskartor, införande av UTM-rutnät på fältkarta samt omtryckning av fält- och telefonkartor. Enligt försvarsstabschefen skulle medelsförbrukningen under anslaget för budgetåret 1960/61 i och för sig kunna motivera, att anslaget för nästa budgetår sänktes. På grund av svårigheten att överblicka medelsbehovet för nästa budgetår, bland annat för förberedelser för krigskarttryckning, bör anslaget emellertid uppföras med oförändrat belopp.

Försvarets civilförvaltning ifrågasätter, huruvida icke anslaget i fortsättningen bör uppföras under rubriken D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål och där erhålla benämningen Anskaffning av krigskartor.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget, som bör upptagas under D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål och benämnas Anskaffning av krigskartor, uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

FAMILJEBIDRAG

[154] 46. Familjebidrag

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	35 000 000	32 303 090
1961/62 (statsliggaren s. 295)	34 500 000	
1962/63 (förslag)	33 000 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Ämbetsverket utgår vid sina beräkningar från att familjebidragskostnaderna per man och dag i genomsnitt uppgår till i jämförelse med innevarande budgetår oförändrade belopp (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 291). På grundval av uppgifter från försvarsgrenscheferna om antalet tjänstgöringsdagar och dessas fördelning på olika slag av tjänstgöring uppskattar civilförvaltningen kostnaderna för familjebidrag till i runt tal 44 500 000 kr, varav omkring 22 300 000 kr för värnpliktiga inkallade till repetitionsövningar. Då övriga utgifter under anslaget beräknas uppgå till oförändrat 225 000 kr, skulle anslaget behöva uppföras med 44 725 000 kr. Med beaktande av anslagsbelastningen under föregående budgetår föreslår civilförvaltningen, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 34 500 000 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag i den inledande översikten anført rörande repetitionsövningsverksamheten under nästa budgetår och då jag ej funnit anledning till erinran mot angivet antal tjänstgöringsdagar, utgår jag vid beräkningen av medelsbehovet från samma antal tjänstgöringsdagar som civilförvaltningen.

Med hänsyn till medelsförbrukningen under anslaget under de senaste budgetåren pågår inom civilförvaltningen undersökningar om förutsättningarna för en ändring av det vid beräkningen av familjebidragskostnaderna hittills tillämpade systemet. På grundval av anslagsbelastningen upptager jag medelsbehovet under anslaget till 33 000 000 kr, innebärande en minskning med 1 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Familjebidrag* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 000 kr.

PERSONALVÅRDSVERKSAMHET M. M.**[155] 47. Försvarets personalvård: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 005 000	1 087 456
1961/62 (statsliggaren s. 296)	1 220 000	
1962/63 (förslag)	1 330 000	

Självårdsverksamheten inom krigsmakten

*Försvarets personalvårdsutredning*¹ har den 20 september 1960 avlämnat betänkande III med förslag angående självårdsverksamheten inom krigsmakten.

Över betänkandet har remissyttranden avgivits av chefen för försvarsstaben, försvarsgrenscheferna, försvarets civilförvaltning, statskontoret, domkapitlen i rikets stift, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, utredningen rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m., diakonistyrelsens militärnämnd, frikyrkliga samarbetskommittén, förbundet Soldaternas vänner, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisation. Över betänkandet och förenämnda remissyttranden har kammarkollegiet avgivit yttrande.

Nuvarande organisation m. m.

Den nuvarande fredsorganisationen för den militära självården tillkom genom beslut av 1939 års riksdag (jfr prop. 1939: 139). Sedermera har

¹ Byråchefen vid försvarsstaben U. S. Rosenblad.

föreslagits bli ordinariesatt (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 292). Med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalitet och omfattning bör tjänsten enligt försvarsstabschefen vara minst kansliskrivare.

Erfarenheterna har visat att arbetsuppgifterna för konsulenter blivit mer omfattande och krävande än vad ursprungligen beräknats. Stabskonsulenter i Ae 19 är placerade vid I., IV. och VI. militärbefälsstaberna, konsulenten i Ae 17 vid V. militärbefälsstaben (den enda i Ae 17 i regional instans), konsulenter i Ae 15 i Karlsborg och Sollefteå samt konsulenter i Ae 13 i Luleå, Karlskrona, Strängnäs och Umeå.

4. Arvodena till deltidsanställda personalvårdsassistenter höjdes 1959. En ökning med 5 % synes nu påkallad.

Chefen för försvarsstaben hemställer vidare, att den obetecknade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal på grund av svårigheter att förutse alla de faktorer som påverkar anslagsförbrukningen upptages förslagsvis.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning, som i yttrande över betänkandet rörande självvårdsverksamheten tillstyrkt att stabspastorn blir heltidstjänstgörande, biträder förslaget om inrättande av en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning i A: 24 vid personalvårdsbyråns undervisningsavdelning. Ämbetsverket framhåller emellertid, att med hänsyn till att hans arbetsuppgifter väsentligen avses omfatta ärenden rörande F.N.-tjänsten bör befattningen inrättas för viss tid och behovet av densamma omprövas, om uppgifterna av F.N.-natur skulle minska. Civilförvaltningen tillstyrker förslagen dels om lönegradsändring för studierektorn och bibliotekskonsulenten dels ock om inrättande av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål samt utbyte av en dylik tjänst mot en kontorsbiträdestjänst. Civilförvaltningen biträder icke övriga förslag rörande personalvårdsbyrån.

Såvitt avser den lokala organisationen finner ämbetsverket med hänsyn till att speciella arbetsuppgifter torde åvila konsulenter, anknutna till militärbefälsstab, skäl föreligga för bifall till förslagen lönegradsändring för stabskonsulenter vid I, IV och VI militärbefälsstaberna samt för konsulenten i Ae 17 i Karlstad. I avvaktan på att ytterligare erfarenheter vinnes föreslår civilförvaltningen, att en eller möjligen två deltidsanställda personalvårdsassistenter blir heltidsanställda som konsulenter i Ae 13. Övriga förslag om lönereglering för konsulenter anser ämbetsverket vara av natur att böra prövas i annan ordning. Förslaget att uppföra posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal förslagsvis biträdades icke av civilförvaltningen.

Departementschefen

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t på framställning av chefen för försvarsstaben den 26 maj 1961 medgivit, att kostnader för

anställande av vikarier vid försvarets personalvård må under budgetåret 1960/61 intill ett belopp av högst 45 000 kr bestridas från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, under förevarande anslag.

Försvarets personalvårdsutredning föreslår i föreliggande betänkande rörande själavårdsverksamheten inom krigsmakten i huvudsak, att själavårdsverksamheten vid de militära förbanden i fred inordnas i den ordinarie församlingsvården och att befattningar för militärpastor inrättas vid militärbefälsstaberna.

Utredningens förslag beträffande den lokala organisationen är på vissa punkter icke klart utformat; sålunda synes utredningen bland annat förutsetta att särskild militärpastor skulle förordnas vid förband samtidigt som verksamheten inordnas i det ordinarie församlingsarbetet. Kammarkollegiet har i vad avser utformningen av denna organisation på åtskilliga punkter framlagt avvikande förslag.

Ärkebiskopen, som med hänsyn till innehållet i kammarkollegiets yttrande beretts tillfälle att uttala sig i denna fråga under hand, erinrar om att statsmakterna just beslutat om ny pastoratsindelning i rikets stift och om den andliga vårdens ordnande vid sjukhusen. Vidare skall församlingsarbetet anpassas efter den nya lagen om församlingsstyrelse. Ärkebiskopen har framhållit, att den militära själavården i lokal instans hittills fungerat. Enligt ärkebiskopen är det icke lämpligt att genomdriva flera reformer samtidigt. Kyrkan behöver enligt ärkebiskopen nu först komma i gång i de nya pastoraten. Vidare måste den andliga vården vid sjukhusen organiseras. Efter en tid torde erfarenheter vinnas om systemet fungerar och vad som ytterligare behöver åtgöras. Ärkebiskopen framhåller slutligen, att personalvårdsutredningens förslag till regional organisation för den militära själavården bör genomföras nu med hänsyn till att ett planläggningsarbete i ett något tidigare skede är av vikt, så att den lokala organisationen kan fungera redan från det den genomföres.

Efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet och med hänsyn till vad ärkebiskopen anfört i ämnet och till de skilda meningar som redovisats vid remissbehandlingen, såvitt avser utredningsförslaget i denna del, anser jag, att med lösandet av frågan om lokal organisation för den militära själavården bör anstå tills vidare.

Vad gäller den regionala organisationen biträder jag utredningens förslag om inrättande av befattningar för militärpastor vid militärbefälsstaberna samt föreslagna arvoden — 1 000 kr — för desamma. I likhet med vissa remissmyndigheter anser jag dock, att kostnaderna för arvoden till dessa militärpastorer bör bestridas av medel under fjärde huvudtiteln. Jag beräknar medel härför under förevarande anslag. Utredningens förslag att stabspastorn vid försvarsstabens personalvårdsbyrå skall bli heltidstjänstgörande kan jag däremot icke biträda.

inordnande i den ordinarie församlingsorganisationen icke låter sig förena med tanken på bibehållandet av särskilda militärpastorer vid förbanden.

Enligt instruktion för försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd (SFS 1949: 460) ingår fältprosten såsom ledamot i nämnden. Kungl. Maj:t har den 16 juni 1961 (regleringsbrev II) förklarat, att till den verkställande prästerlige ledamoten i nämnden skall utgå ersättning med 1 500 kr för år från anslaget till vissa nämnder m. m.

Personalvårdsutredningen har den 30 november 1960 avlämnat betänkande IV med förslag till central nämndorganisation för personalvårdsfrågor m. m. inom försvaret och därvid — såvitt här är i fråga — föreslagit dels att vid ändrad nämndorganisation förenämnt arvode icke längre skall utgå från anslaget till vissa nämnder, dels ock att arvodet till fältprosten höjes från 1 200 kr till 2 000 kr för år.

Anlagsäskanden

Yrkande

Chefen för försvarsstaben, som hört försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, hemställer, att anslaget höjes med 135 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Personalförändringar		
1 stabspastor Ae 19	23 124	
1 stabspastor Ae 19, halvtid, utgår		11 562
1 pensionerad officer A: 24	9 700	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	11 220	
3 konsulenter Ae 13	45 792	
3 deltidsanställda personalvårdsassistenter utgår ...		9 900
2. Löneregleringar m. m.		
1 byråintendent Ae 21 — förste byråintendent Ae 23	2 784	
1 byråassistent Ae 19 — byråinspektör Ae 21	1 356	
1 studierektor Ae 23—Ae 24	1 752	
1 bibliotekskonsulent Ae 21—Ae 23	1 476	
1 kontorist Ae 9 — kansliskrivare Ao 10	840	—
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kontors- biträde Ao 5	—	—
3 stabskonsulenter Ae 19—Ae 21	7 170	
1 konsulent Ae 17 — stabskonsulent Ae 19	2 292	
2 konsulenter Ae 15—Ae 17	4 476	
4 konsulenter Ae 13—Ae 15	7 668	
4. Arvodeshöjning	3 900	
5. Medel för vikarier och extra personal	19 450	

	Ökning	Minskning
6. Lönegradsuppflyttning enligt prop. 1961: 142	1 584	
7. Löneklassuppflyttningar	9 888	
8. Höjda folkpensionsavgifter	1 990	
	156 462	21 462
		+ 135 000

Motiv

1. Beträffande stabspastorstjänsten hänvisar försvarsstabschefen till vad personalvårdsutredningen anfört härom i betänkande angående självårdsverksamheten inom krigsmakten (jfr det föregående).

Till propositionen 1959: 110 (s. 3 ff.) anmäldes ett av försvarets personalvårdsutredning 1958 framlagt betänkande med principförslag till ny personalvårdsorganisation inom krigsmakten. I förenämnda betänkande föreslog utredningen inrättande av, bland annat, en arvodesbefattning i A: 25 vid undervisningsavdelningen. Förslaget vann inte bifall. Sedermera har chefen för försvarsstaben föreslagit inrättande av en beställning för kapten i Ar 21 vid avdelningen (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 292). Ej heller detta förslag har bifallits. Enligt försvarsstabschefen har handläggningen av ärenden på undervisningsavdelningen släpat efter. Eftersläpningen har främst gällt krigsplanläggning och undervisning av värnpliktiga i medborgarkunskap. Till detta kommer att avdelningen pålagts, bland annat, personalvårdsverksamheten för de svenska F.N.-bataljonerna. Ehuru behov kvarstår oförändrat av major i arvodesbefattning eller civil tjänsteman i lägst 17 lönegraden föreslår försvarsstabschefen av sparsamhetsskäl endast en arvodesbefattning i A: 24.

Tjänsten för biträde för skriv- och kontorsgöromål är avsedd för den för personalvårdsbyrån och dess avdelningar gemensamma skrivcentralen, där personalstyrkan — tre tjänstemän — är för liten.

Erfarenheterna av den nya personalvårdsorganisationen ger vid handen, att behov föreligger av tio nya konsulenter i den lokala organisationen. Chefen för försvarsstaben föreslår emellertid i avvaktan på närmare erfarenheter av de värnpliktiga personalvårdsassistenternas tjänstgöring att endast tre nya konsulenttjänster inrättas. I första hand är dessa avsedda att placeras i Jönköping, Skövde och Uddevalla. I samband härmed bör tre befattningar för deltidsanställda personalvårdsassistenter utgå.

2. Byråintendenten är chef för socialtjänstavdelningens socialrättsdetalj och handlägger förvaltningsmässiga ärenden, bland annat frågor om ekonomiska samt sociala förmåner och skyldigheter ävensom anslagsärenden och medelsförvaltning för personalvården.

Förslagen till lönegradsplacering för byråassistenten (chef för bostadsdetaljen), studierektorn och bibliotekskonsulenten har framförts tidigare (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 292 ff.).

Kontoristtjänsten (handsekreterare åt byråchefen m. m.) har tidigare

Från detta anslag utgår bidrag till soldathemsverksamhet samt till Drottning Victorias örlogshem i Stockholm och Militärhemmet i Karlskrona.

Chefen för försvarsstaben, som hört försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, hemställer, i avvaktan på utredning angående soldathemsverksamheten och därav betingade förslag, att anslaget höjes med 10 000 kr för täckande av ökade driftskostnader vid soldathemmen.

Försvarets civilförvaltning har i yttrande tillstyrkt chefens för försvarsstaben hemställan.

Departementschefen

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 17 november 1961 givna bemyndigande har jag samma dag tillkallat en särskild utredningsman för att verkställa utredning och avge förslag rörande statligt stöd åt soldathemsverksamheten och därmed sammanhängande frågor.

Mot myndigheternas förslag till medelsanvisning har jag ej funnit anledning till erinran. Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas med 190 000 kr (+ 10 000 kr). Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Soldathemsverksamhet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

[158] 50. Fritidsundervisning m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	320 000	319 902	66 822
1961/62 (statsliggaren s. 298)	340 000		
1962/63 (förslag)	360 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 ett belopp av 56 322 kr bundet.

Yrkande

Chefen för försvarsstaben, som hört försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, hemställer, att anslaget höjes med 24 000 kr.

	Ökning
1. Fritidsundervisning	10 000
2. Lån och bidrag till värnpliktiga i brådska fall	4 000
3. Inredning av fritidslokaler m. m.	10 000
	24 000

Motiv

1. Intresset för korrespondensundervisning har ökat bland de värnpliktiga. Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd föreslår, att anslags-

posten till fritidsundervisning uppräknas med 100 000 kr med hänsyn till att en vidgning av fritidsundervisningen är angelägen.

2. Användningen av dessa medel har ökat genom den mer effektiva kuratorsverksamhet, som inrättandet av konsulenttjänsterna medfört.

3. Under senaste år har det visat sig utomordentligt svårt att inom anslagen för byggnads- och underhållsarbeten inom krigsmakten tillgodose rimliga anspråk på trivsel inom förbandens fritidslokaler.

På förslag av försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd hemställer försvarsstabschefen vidare, att i särskilt angelägna fall medlen till lån och bidrag får användas för att i brådskande fall lämna hjälp åt enskilda personer som icke fullgör värnplikt.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning tillstyrker uppräknings av anslaget med 20 000 kr för fritidsundervisning och inredning av fritidslokaler m. m. Ämbetsverket biträder däremot icke förslaget om ytterligare medel för lån och bidrag med hänsyn till anslagsbelastningen och ej heller att lån må utlämnas till annan än värnpliktig.

Departementschefen

Medelsbehoven under förevarande anslag för nästa budgetår beräknar jag öka med 20 000 kr, varav 10 000 kr för ökad omfattning av korrespondensundervisningen och 10 000 kr för inredning av fritidslokaler m. m. I likhet med civilförvaltningen biträder jag icke förslaget om ytterligare medel för lån och bidrag till värnpliktiga. Jag är ej heller beredd tillstyrka att lån utlämnas till annan än värnpliktig.

Anslaget bör alltså uppföras med $(340\,000 + 20\,000 =)$ 360 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 kr.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

[159] 51. Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	2 550 000	2 566 003	51 963
1961/62 (statsliggaren s. 299)	2 630 000		
1962/63 (förslag)	3 080 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

I annat sammanhang har personalvårdsutredningen föreslagit höjning av arvodet till fältprosten från 1 200 kr till 2 000 kr för år. För egen del räknar jag med 3 000 kr för år för detta ändamål. Jag förutsätter härvid att särskilt arvode till verkställande prästerlig ledamot i försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd icke vidare skall utgå.

Av chefens för försvarsstaben yrkanden biträder jag förslaget om inrättande av en arvodesbefattning i A: 24 vid personalvårdsbyråns undervisningsavdelning. Jag tillstyrker också att en tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. I övrigt anser jag mig alltjämt icke böra räkna med några tjänsteförändringar vid personalvårdsbyrån.

Såvitt rör personalvårdens lokala organisation är jag icke beredd föreslå andra förändringar än inrättande av två tjänster för konsulent i Ae 13, avsedda att placeras i Jönköping och Skövde. Vid bifall härtill bör för nästa budgetår medel under förevarande anslag beräknas för arvode åt 27 deltidanställda personalvårdsassistenter. För arvoden åt dessa beräknar jag 87 000 kr.

Under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken alltjämt bör vara obetecknad, bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av omkring 25 000 kr för vikariatsersättningar samt för anställande av tillfällig extra personal.

Utöver i det föregående angivna förändringar, vilka medför ett ökat medelsbehov av omkring 75 000 kr, bör hänsyn jämväl tagas till löneklassförändringar och belastningen på olika anslagsposter m. m. Anslaget bör uppföras med $(1\,220\,000 + 110\,000 =) 1\,330\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets personalvård, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets personalvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	57 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	31 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	163 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	798 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	264 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000
Summa kr	1 330 000

c) till *Försvarets personalvård: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 330 000 kr.

[156] 48. **Försvarets personalvård: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	137 969
1961/62 (statsliggaren s. 297)	250 000	
1962/63 (förslag)	250 000	

Chefen för försvarsstaben, som hört försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Försvarsstabschefen framhåller, att stor återhållsamhet iakttagits med för budgetåret 1960/61 anvisade medel, enär erfarenheter om de faktiska kostnaderna för verksamheten saknats. Sålunda har någon fördelning av medel för resekostnader och traktamenten för den regionala och lokala personalvårdsverksamheten icke gjorts under budgetåret 1960/61. En dylik fördelning kommer att göras från och med budgetåret 1961/62. Vidare planeras en utvidgning av främst rese- och utbildningsverksamheten.

Försvarets civilförvaltning vill av skäl som försvarsstabschefen anfört ej motsätta sig att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961 meddelade bestämmelser rörande framställning och förrådshållning av tryckalster för krigsmakten m. m. bör från och med nästa budgetår i omkostnadsstaten för förevarande anslag upptagas en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost till publikationstryck. För ändamålet beräknar jag för nästa budgetår 6 000 kr. Någon anslagsuppräknings erfordras dock inte. Då jag i övrigt ej funnit anledning till erinran mot myndigheternas förslag tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets personalvård: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kr.

[157] 49. **Soldathemsverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	180 000	179 500	503
1961/62 (statsliggaren s. 297)	180 000		
1962/63 (förslag)	190 000		

ning med 6 000 kr. Å andra sidan räknar jag med att inkomsterna kommer att öka med 22 000 kr och således uppgå till 94 000 kr. Jag föreslår därför att anslaget för nästa budgetår upptages med (122 000 — 94 000 =) 28 000 kr, vilket innebär en minskning med 16 000 kr. Jag tager icke nu ställning till hur anslaget bör fördelas på olika ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom vid fastställande av stat för anslaget.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärapoteket: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kr.

FÖRSVARETS TANDVÅRD

[138] 29. Försvarets tandvård: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 055 000	2 209 126
1961/62 (statsliggaren s. 288)	2 272 000	
1962/63 (förslag)	2 272 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Sjukvårdsstyrelsen har i avvaktan på resultatet av den översyn av försvarets tandvårdsorganisation som för närvarande pågår genom 1959 års besparingsutredning för försvaret icke upprepat sina senast föregående år framförda förslag om personalförändringar under förevarande anslag (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 273). Ämbetsverket framhåller emellertid, att någon ändring i bedömningsgrunden icke skett beträffande ifrågavarande förslag.

Departementschefen

I enlighet med civilförvaltningens förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp, 2 272 000 kr. Anledning ifrågasätta ändring i fastställd avlöningsstat föreligger icke. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets tandvård: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 272 000 kr.

[139] 30. Försvarets tandvård: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	280 000	278 692
1961/62 (statsliggaren s. 289)	280 000	
1962/63 (förslag)	280 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 45 000 kr.

Sjukvårdsstyrelsen framhåller, att största återhållsamhet beträffande nyanskaffning av tandvårdsmateriel bör iakttagas i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande försvarets tandvårdsorganisation. Större delen av den dyrbarare materielen vid tandpoliklinikerna har emellertid varit i bruk under 15 till 20 år. Den är hårt försliten. Reparationskostnaderna ökar därför. Ytterligare ökning bör undvikas. Sjukvårdsstyrelsen anser det därför nödvändigt, att viss del av nyssnämnda materiel, omfattande bland annat operationsstolar, röntgenapparater, operationsbelysningar och bormaskiner, utbytes mot ny materiel under nästa budgetår. Ett dylikt utbyte, vilket icke anses hänförligt till normal ersättningsanskaffning, beräknas kunna ske inom ramen för en anslagsökning av 45 000 kr. — Någon anslagshöjning till följd av ökade traktamentskostnader anser sjukvårdsstyrelsen icke vara erforderlig.

Departementschefen

För egen del anser jag mig böra föreslå att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 280 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets tandvård: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kr.

MILITÄRPSYKOLOGISKA INSTITUTET

[140] 31. Militärpsykologiska institutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	395 000	407 155
1961/62 (statsliggaren s. 289)	465 000	
1962/63 (förslag)	560 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av militäröverpsykologen, att anslaget höjes med 102 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster		
1 förste militärpsykolog Ae 26	33 192	
1 militärpsykolog Ae 24	29 928	
1 kanslibiträde Ae 7	12 444	

2. Löneregleringar m. m.

1 amanuens (reglerad befordringsgång) — biträ-		
dande militärpsykolog Ae 21	2 508	
1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	768	
3. Medel för utnyttjande av datamaskin	10 000	
4. Löneklassförändringar	5 835	
5. Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142	7 780	
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 000	
7. Omräkning		2 455
	104 455	2 455
	+ 102 000	

Motiv

1. Militäröverpsykologen har — med förmälan att den militärpsykolog i A 24 som från och med innevarande budgetår tillfördes institutet inriktats på psykologisk-pedagogiska arbetsuppgifter — ånyo föreslagit inrättande av en tjänst för militärpsykolog i Ao 24 för handhavande av socialpsykologiska undersökningar m. m. inom krigsmakten (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 275).

I skrivelse den 12 december 1960 har chefen för flygvapnet och militäröverpsykologen gemensamt hemställt, att vid institutet måtte från och med budgetåret 1961/62 inrättas en tjänst för militärpsykolog i Ae 24, avsedd för flygpsykologiska uppgifter. Ifrågavarande psykolog har i första hand ansetts böra inriktas på flygsäkerhetsfrågor och olycksförebyggande verksamhet. Förslaget, som för innevarande budgetår icke föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd, har upprepats i anslagsäskandena för nästa budgetår.

I äskandena framhåller militäröverpsykologen vidare, att den planerade tillkomsten av nya ubåtstyper, vilka är konstruerade för stora dykdjup och lång tids kontinuerlig drift utan användande av snorkel, samt den därmed sammanhängande utvecklingen av marinens dykeritjänst aktualiserat en mängd psykologiska problem. För att institutet skall kunna behandla dessa problem erfordras personalförstärkning. Militäröverpsykologen föreslår därför, att en tjänst för biträdande militärpsykolog i Ae 21 tillkommer.

För att klarlägga frågor rörande en militärt inriktad psykoteknologisk forskning har chefen för försvarets forskningsanstalt och militäröverpsykologen utarbetat en särskild studie. Med utgångspunkt i den i studien framkomna grundsynen har militäröverpsykologen vidare gjort viss utredning för att konkretisera och specificera ifrågavarande behov för det militära försvaret. Med hänsyn till behovet inom krigsmakten av psykoteknologisk service, vilket enligt militäröverpsykologen till följd av den tekniska utvecklingen växt under senare år, framlägges förslag rörande påbörjad uppbyggnad av en psykoteknologisk organisation. För nästa budgetår anses tjänster böra tillkomma för en förste militärpsykolog i Ae 26, två militärpsykologer i Ae 24 och två biträdande militärpsykologer i Ae 21. Tjänsten för förste

militärpsykolog och en av tjänsterna för biträdande militärpsykolog erfordras för ett i militärpsykologiska institutet ingående ledningsorgan medan övriga tjänster avses för psykologer, som förutsättes skola avdelas för psykoteknologiska uppgifter inom försvarets forskningsanstalts, armétygförvaltningens och flygförvaltningens arbetsområden.

Slutligen har militäröverpsykologen ånyo föreslagit, att en arvodesbefattning för pensionerad underofficer, avsedd för handhavande av institutets arkiv m. m., och en för handsekreterare åt militäröverpsykologen avsedd kanslibiträdestjänst i Ae 7 tillkommer (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 275). Arvodesbefattningen föreslås numera placerad i A 17.

Av vad chefen för militärpsykologiska institutet anfört i sina medelsäskanden får enligt civilförvaltningen anses framgå, att en viss utbyggnad av institutets personaluppsättning är nödvändig med hänsyn till de på institutet ankommande, alltmer växande arbetsuppgifterna. Civilförvaltningen, som tidigare ansett sig böra förorda en etappvis skeende utbyggnad av institutet, föreställer sig att en utvidgning av militärpsykologiska institutets personalresurser bör ske i en något långsammare takt än vad militäröverpsykologen förutsätter. I sammanhanget erinrar ämbetsverket även om att överbefälhavaren för nästa budgetår icke biträtt högre ökning avseende institutets anslag än sammanlagt 100 000 kr. Civilförvaltningen anser sig för nästa budgetår icke kunna tillstyrka en utökning av psykologpersonalen vid institutet med mer än två nya psykologtjänster, varav en i Ae 26 och en i Ae 24. I ämbetsverkets anslagsäskanden har icke angivits för vilka arbetsuppgifter ifrågavarande tjänster bör avses. Ämbetsverket har emellertid i utlåtande den 2 juni 1961 över chefens för flygvapnet och militäröverpsykologens framställning om inrättande av psykologtjänst för flygpsykologiska uppgifter tillstyrkt att en sådan tjänst tillkommer. I övrigt har civilförvaltningen under förevarande punkt räknat med att institutet tillföres ytterligare en tjänst för kanslibiträde i Ae 7.

2. Militäröverpsykologen har ånyo föreslagit, att den för chef för tillämpningssektionen avsedda regementsofficersbeställningen i Ao 24 omvandlas till beställning i alternativt Ao 26 eller Ao 24. Vidare upprepas förslagen att utbyta två amanuens tjänster i reglerad befordringsgång och en kanslibiträdestjänst i Ae 7 mot tjänster för två biträdande psykologer i Ae 21 respektive en kontorist i Ao 9. Slutligen föreslås i likhet med föregående år att huvuddelen av psykologpersonalen erhåller ordinarie anställningsform.

Civilförvaltningen har räknat med att en tjänst för biträdande psykolog i Ae 21 tillkommer i utbyte mot en amanuens tjänst samt att kanslibiträdets tjänsten i Ae 7 omvandlas till kontoristtjänst i Ae 9. Övriga förslag har ämbetsverket inte biträtt.

3. För att det skall bli möjligt för institutet att vid bearbetningen och uppföljningen av undersökningsdata använda rationella metoder bör enligt

militäröverpsykologen anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas med 10 000 kr. Därvid skulle försvarets forskningsanstalts datamaskin (IBM 7090) kunna utnyttjas under perioder av låg belastning. — Civilförvaltningen vill inte motsätta sig den föreslagna uppräknningen.

Yttrande

Flyg- och navalmedicinska nämnden, som den 2 maj 1961 avgivit utlåtande såvitt avser förslaget om inrättande av en för flygpsykologiska arbetsuppgifter avsedd tjänst för militärpsykolog i Ae 24, har bland annat med hänsyn till nödvändigheten att förbättra möjligheterna för flygsäkerhetstjänsten tillstyrkt, att den föreslagna psykologtjänsten tillkommer vid militärpsykologiska institutet.

Departementschefen

En viss utökning av verksamheten vid militärpsykologiska institutet synes motiverad. Jag föreslår därför, att två tjänster för militärpsykolog i Ae 24 inrättas. Den ene av dessa psykologer bör avses för socialpsykologiska undersökningar avseende anpassnings- och trivselfrågor m. m. medan den andre bör utnyttjas för flygpsykologiska uppgifter, i första hand inom flygsäkerhetsområdet. Jag är således icke beredd tillstyrka, att uppbyggnaden av ett särskilt, till militärpsykologiska institutet anknutet psykoteknologiskt organ påbörjas. Vidare föreslår jag, att en alternativ beställning i Ao 26 eller Ao 24 tillkommer för chefen för tillämpningssektionen i utbyte mot nuvarande beställning i Ao 24 samt att en ny kanslibiträdestjänst i Ae 7 inrättas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för utbyte av en befintlig tjänst för kanslibiträde i Ae 7 mot kontoristtjänst i Ae 9. I övrigt kan jag icke tillstyrka några personalförändringar m. m. vid institutet.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser för användningen av den av försvarets forskningsanstalt disponerade datamaskinanläggningen IBM 7090/1401 gäller för närvarande, att ersättning icke skall utgå för maskintid, som upplåtes åt myndighet inom försvarsdepartementets verksamhetsområde. Då jag icke ifrågasätter någon ändring härutinnan för nästa budgetår, synes av militäröverpsykologen föreslagen uppräkning av arvodesposten icke erforderlig.

Utöver i det föregående angivna förändringar, vilka medför ett ökat medelsbehov av cirka 77 000 kr, bör vid anslagsberäkningen hänsyn jämväl tagas till 1961 års lönereglering, löneklassförändringar, belastningen på olika anslagsposter m. m. Jag föreslår med hänsyn härtill, att anslaget för nästa budgetår höjes med tillhoppa 95 000 kr och således uppföres med (465 000 + 95 000 =) 560 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för militärpsykologiska institutet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	29 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	105 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	308 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	102 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000
Summa kr 560 000	

c) till *Militärpsykologiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kr.

[141] 32. Militärpsykologiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	120 000	128 100
1961/62 (statsliggaren s. 290)	124 000	
1962/63 (förslag)	130 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av militäröverpsykologen, att anslaget höjes med 8 000 kr.

Militäröverpsykologen har föreslagit, att anslagsposten till reseersättningar m. m. uppräknas med 5 000 kr med hänsyn till 1961 års traktamentshöjning. Vidare bör enligt militäröverpsykologen anslagsposterna till expenser och publikationstryck höjas med sammanlagt 4 000 kr till följd av den psykologiska prövningsverksamhetens ökning och höjda tryckningskostnader.

Civilförvaltningen tillstyrker den föreslagna uppräkningsposten till reseersättningar m. m. Däremot anser ämbetsverket, att höjningen i övrigt bör begränsas till 3 000 kr. Den sammanlagda anslagsökningen utgör således enligt civilförvaltningens förslag (5 000 + 3 000 =) 8 000 kr.

Departementschefen

För angivna ändamål bör det vara tillfyllest med en anslagsuppräknings om 6 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning besluta om hur anslaget, vilket för nästa budgetår således bör uppföras med (124 000 + 6 000 =) 130 000 kr., skall fördelas på olika ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärpsykologiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kr.

CENTRALA VÄRNPLIKTSBYRÅN**[142] 33. Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	894 000	904 177
1961/62 (statsliggaren s. 290)	1 004 000	
1962/63 (förslag)	1 055 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, att anslaget höjes med 44 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Nya tjänster m. m.		
1 pensionerad officer (aktuarie) A: 24	10 475	
1 kontorist Ae 9	13 788	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång	10 116	
2. Löneregleringar m. m.		
1 pensionerad officer (expeditionsofficer) A: 24—A: 27	1 755	
1 kansliskrivare Ao 10 — förste kansliskrivare Ae 12	1 860	
1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	768	
1 kontorist Ae 9 — maskinoperatör Ae 9	—	
1 kanslibiträde Ae 7 — maskinoperatör Ae 7	—	
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång — maskinbiträden Ae 5	—	
3. Löneklassförändringar	4 296	
4. Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142	3 500	
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 020	
6. Omräkning		3 578
	47 578	3 578
	+ 44 000	

Motiv

1. Ärenden rörande användbarhets- och befattningskoder vid armén handlägges för närvarande av en till centrala värnpliktsbyrån kommenderad officer. Chefen för värnpliktsbyrån anser det lämpligt att ifrågavarande ärenden, vilka anses intimt sammanhänga med registreringsverksamheten, handlägges av en till värnpliktsbyrån fastare knuten befattningshavare. En för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning i A: 24 bör därför tillkomma. Civilförvaltningen räknar med bifall till förslaget.

Chefen för värnpliktsbyrån återkommer till frågan om personalförstärkning för handläggning av uppskovsärenden (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 279). Numera föreslås att en tjänst för kontorist i Ae 9 tillkommer för ändamålet. Civilförvaltningen har intet att erinra häremot.

Slutligen föreslår chefen för värnpliktsbyrån ånyo, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 (fjärrskriftsoperatris) tillkommer vid byrån (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 279). Civilförvaltningen förordar allttjämt att för ändamålet avses en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

2. Med hänsyn till den omläggning som för närvarande pågår vid värnpliktsbyråns statistikdetalj, innebärande bland annat att det centrala registret skall uppdateras med utnyttjande av datamaskin, är det enligt chefen för byrån angeläget att löneställningen för chefen för nämnda detalj och dennes assistent förbättras. Nuvarande tjänster för aktuarie i Ao 23 och assistent i Ae 15 föreslås därför utbyta mot tjänster för byrådirektör i Ao 26 och assistent i Ae 17. Civilförvaltningen anser sig icke kunna tillstyrka dessa förslag.

För expeditionsofficeren, som förutom expeditionella ärenden bland annat svarar för värnpliktsbyråns mobiliseringsplanläggning, bör enligt chefen för byrån avses en arvodesbefattning i A: 27 i stället för nuvarande befattning i A: 24. Civilförvaltningen räknar med bifall till detta förslag.

Chefen för värnpliktsbyrån har upprepat tidigare framfört förslag att omvandla den vid byrån befintliga tjänsten för kansliskrivare i Ao 10 till tjänst för förste kansliskrivare i Ao 12 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 279). Liksom föregående år föreslår civilförvaltningen, att en tjänst i Ae 12 inrättas samt att tjänsten i Ao 10, vilken bör indragas vid vakans, icke får utnyttjas för förordnande.

Chefen för värnpliktsbyrån har vidare ånyo föreslagit, att två tjänster för kanslibiträde i Ae 7, avsedda för expeditionen respektive tekniska detaljens materielförråd, omvandlas till kontoristtjänster i Ae 9 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 280). I likhet med föregående år tillstyrker civilförvaltningen den föreslagna omvandlingen av tjänsten vid tekniska detaljens materielförråd.

Civilförvaltningen förutsätter, att löneställningen för värnpliktsbyråns båda teknikertjänster i lönegrad Ae 10 respektive Ae 9, vilka enligt chefen för byrån bör utbytas mot tjänster för ingenjörbiträden i Ae 12, prövas i annan ordning. Däremot tillstyrker civilförvaltningen chefens för värn-

pliktsbyrån förslag om ändrad tjänstebenämning för fyra tjänster vid statistikdetaljens maskingrupp. Ämbetsverket är icke berett att biträda ett ånyo framfört förslag om ordinariesättning av en kontoristtjänst och fyra kanslibiträdestjänster.

Departementschefen

Från och med innevarande budgetår har på försvarsstabens stat tillkommit en beställning för major eller kommandörkapten av 2. graden i Ao 24, avsedd för långsiktig personalplanering (jfr prop. 1961: 109, s. 113). I förenämnda proposition (s. 113) anmälades jämväl ett av bland andra överbefälhavaren framfört förslag om inrättande vid centrala värnpliktsbyrån av en kaptensbeställning, avsedd för mera detaljbetonad personalplanering. Jag ansåg mig då icke böra tillstyrka, att beställningen tillkom under budgetåret 1961/62. Under erinran om att förslaget avseende innevarande budgetår aktualiserades först vid en tidpunkt då slutligt anslagsäskande beträffande värnpliktsbyråns avlöningsanslag redan avlåtits till riksdagen föreslår jag att ifrågavarande kaptensbeställning, som bör placeras i lönegrad Ar 21, inrättas från och med nästa budgetår.

Jag föreslår, att en arvodesbefattning i A: 24 för pensionerad officer, avsedd för handläggning av ärenden rörande användbarhets- och befattningskoder, tillkommer vid värnpliktsbyrån. Med anledning av chefens för värnpliktsbyrån förslag om inrättande av nya tjänster för en kontorist i Ae 9 och ett tekniskt biträde i Ae 7 föreslår jag vidare, att två kanslibiträdestjänster i Ae 7 tillföres byrån. Härvid bör emellertid två biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål indragas. Förslaget om att hänföra den för chefen för värnpliktsbyråns expedition avsedda arvodesbefattningen till A: 27 i stället för A: 24 kan jag även biträda.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för utbyte av dels en tjänst för kanslibiträde i Ae 7 mot tjänst för kontorist i Ae 9, dels ock två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål mot tjänster för maskinbiträde i Ae 5. I övrigt räknar jag icke med några personalförändringar m. m. vid centrala värnpliktsbyrån.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. vilka medför ett ökat medelsbehov av cirka 42 000 kr. — 1961 års lönereglering, löneklassförändringar, belastningen på olika anslagsposter m. m. Anslaget bör till följd härav för nästa budgetår höjas med sammanlagt 51 000 kr och således uppföras med (1 004 000 + 51 000 =) 1 055 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	326 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	90 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 140
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	385 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	238 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 060
Summa kr	1 055 000

c) till Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 055 000 kr.

[143] 34. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	367 000	381 263
1961/62 (statsliggaren s. 291)	412 000	
1962/63 (förslag)	446 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, att anslaget höjes med 34 000 kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet uppdelats på delposter enligt följande.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård: belastningen	1 000	
2. Höjda traktamenten	1 000	
3. Hålkortsmaskiner m. m.	41 800	34 000
4. Prishöjningar	2 200	
5. Viss materiel	2 000	
6. Publikationstryck	20 000	
	68 000	34 000
		+ 34 000

Motiv

1. Belastningen å anslagsposten för sjukvård har under budgetåren 1959/60 och 1960/61 utgjort respektive 7 826 och 7 458 kr. Posten har för sam-

ma budgetår varit uppförd med 6 000 kr. För innevarande budgetår har 6 500 kr. beräknats för ändamålet.

3. Chefen för värnpliktsbyrån har hemställt, att medel beräknas för utbyte av en översättare (typ IBM 552) vid hålkortsanläggningen. Kostnaderna för att erhålla en modernare och mera allsidigt användbar översättare beräknas till 17 200 kr., varav cirka 8 850 kr. utgör engångskostnader. Enligt chefen för byrån erfordras vidare viss nyanskaffning av inventarier (hålkortshurtsar, lådfack m.m.) till en kostnad av 5 300 kr. För ersättningsanskaffning av magnetisk tape samt för hålkortsanskaffning avseende örlogsflottans truppregister, vilken anskaffning numera ansetts skola ankomma på värnpliktsbyrån, beräknas en anslagshöjning om tillhoppa 11 500 kr. vara erforderlig.

Vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår har medel avsetts för viss tillfällig förstärkning av byråns maskinpark (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 283). För slutförande av pågående uppställning av nytt centralt nummerregister bör enligt chefen för värnpliktsbyrån två stansmaskiner och en kontrollstansmaskin tillfälligt förhyras även under nästa budgetår. Kostnaden härför har angivits till i runt tal 7 800 kr.

Det ökade medelsbehovet för hålkortsmaskiner m.m. utgör således enligt chefens för värnpliktsbyrån förslag ($17\,200 + 5\,300 + 11\,500 + 7\,800 =$) 41 800 kr., varav i runt tal 22 000 kr. hänförs till kostnader av engångsnatur. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget. Hänsyn bör emellertid enligt ämbetsverket tagas till att ett belopp av 34 000 kr. av innevarande års anslag hänförs till engångskostnader för hålkortsmaskiner m.m. (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 283).

4. Med hänsyn till att kostnaderna för reservdelar och annan förbrukningsmateriel till adresserings- och vissa stansmaskiner ökat under föregående budgetår bör anslaget enligt chefen för värnpliktsbyrån höjas med 6 000 kr. Civilförvaltningen tillstyrker för ändamålet en höjning med 2 200 kr.

5. I enlighet med chefens för värnpliktsbyrån förslag anser civilförvaltningen att anslaget bör uppräknas med 2 000 kr. för anskaffning av viss materiel för mobiliseringsändamål.

6. Chefen för värnpliktsbyrån och civilförvaltningen utgår från att tryckningskostnaderna avseende broschyr för inskrivningsskyldiga från och med nästa budgetår skall bestridas från förevarande anslag. Kostnaderna härför beräknas uppgå till angivet belopp.

Chefen för värnpliktsbyrån har härutöver föreslagit höjning av anslaget dels för ökade telefonkostnader, dels ock med hänsyn till den allmänna varuskatten. Då för sagda ändamål viss anslagsuppräkning skett för innevarande budgetår har dessa förslag icke tillstyrkts av civilförvaltningen.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att anslaget uppräknas med 34 000 kr. i huvudsak i enlighet med civilförvaltningens förslag och således uppföres med (412 000 + 34 000 =) 446 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 446 000 kr.

MILITÄRMUSIKEN

[144] 35. **Militärmusiken: Avlöningar.** 36. **Militärmusiken: Reseersättningar m. m.** Dessa anslag är för innevarande budgetår uppförda med respektive 10 300 000 kr och 320 000 kr.

Genom beslut den 3 juni 1960 uppdrog Kungl. Maj:t åt organisationsnämnden för militärmusiken att — med beaktande av vad härutinnan anförts i propositionen 1960: 110 (s. 14—15) och under förutsättning av oförändrat antal militärmusikkårer och i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter för kårerna — närmare undersöka möjligheterna att begränsa det totala antalet militärmusiker och till Kungl. Maj:t inkomma med resultatet av denna undersökning. I skrivelse den 14 oktober 1961 har nämnden överlämnat resultatet av ifrågavarande undersökning ävensom redogörelse för befordringsläget och förslag till ändrad statfördelning inom militärmusiken. Beredningen av ärendet har icke kunnat slutföras innan statsverkspropositionen avlättes. Förevarande anslag bör därför i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknade belopp. Försvarets civilförvaltning har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under militärmusikens avlöningsanslag till — i avbidan på resultatet av förenämnda utredningsuppdrag — oförändrat 10 300 000 kr samt under reseersättningsanslaget till 450 000 kr. För egen del räknar jag med 10 000 000 kr för avlöningar och 475 000 kr för reseersättningar m. m.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna

a) till *Militärmusiken: Avlöningar* ett förslagsanslag av 10 000 000 kr;

b) till *Militärmusiken: Reseersättningar m. m.* ett förslagsanslag av 475 000 kr.

[145] 37. **Militärmusiken: Materiel**

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 293)	140 000
1962/63 (förslag)	140 000

Arméintendenturförvaltningen föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp. Med erinran om att förevarande anslag icke beröres av det under föregående punkt omförmälda utredningsförslaget biträder jag ämbetsverkets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärmusiken: Materiel* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kr.

INDUSTRIELL KRIGSBEREDSKAP[146] 38. **Årskostnader för industriell krigsberedskap**

	Anslag	Nettoutgift
¹ 1960/61	700 000	438 427
¹ 1961/62 (statsliggaren s. 175)	700 000	
1962/63 (förslag)	700 000	

¹ Anslaget Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap.

Armétygförvaltningen hemställer (skr. 4/8 1961), att anslaget Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 700 000 kr. Anslaget är avsett för bestridande av kostnader sammanhängande med förvaltningen av ämbetsverket underställda s. k. skuggfabriker och maskiner. De fasta utgifterna under anslaget — lokalhyror, uppvärmnings- och kraftavgifter samt löner till vakter och tillsynsmän — beräknas till minst 380 000 kr. För kontinuerliga reparations- och underhållsarbeten å byggnader och maskiner m. m. erfordras 260 000 kr. Ersättningarna till försvarets fabriksfond beräknas slutligen uppgå till 60 000 kr. Jag tillstyrker armétygförvaltningens förslag. Emellertid har överbefälhavaren föreslagit, att detta anslag och anslaget Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap skall uppföras bland för försvaret gemensamma ändamål. Som jag anfört i översikten har jag intet att invända häremot. Det synes lämpligt, att anslagen härvid redovisas under en ny rubrik, Industriell krigsberedskap. Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

[147] 39. Engångskostnader för industriell krigsberedskap

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
¹ 1960/61	² 4 350 000	2 569 982	³ 5 961 346
¹ 1961/62 (statsliggaren s. 175)	4 600 000		
1962/63 (förslag)	4 850 000		

¹ Avser anslaget Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.

² Härutöver 150 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar.

³ Under anslaget redovisas därjämte ett belopp av 5 711 857 kr., utgörande kontant behållning av armétygförvaltningens beredskapskapital.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 bunden intill ett belopp av i runt tal 2 568 000 kr.

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kr. För fortsatt anskaffning av maskiner för tillverkning av granatkastarammunition beräknas för nästa budgetår 3 000 000 kr. Enligt armétygförvaltningen är det angeläget, att utbyggnaden av ifrågavarande produktionsutrustning fullföljes (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 78). För anskaffning av maskiner för tillverkning av annan ammunition än för granatkastare beräknar ämbetsverket ett belopp av 400 000 kr. För att förbättra tillgången på verktygsutrustning och mätdon för ammunitionstillverkning erfordras vidare ett belopp av 450 000 kr. Slutligen räknar armétygförvaltningen med ett belopp av 1 000 000 kr för anskaffning av maskinutrustning för tillverkning av viss skyddsmateriel — främst skyddsmasker och maskeringsnät.

Medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag beräknas således av armétygförvaltningen till (3 000 000 + 400 000 + 450 000 + 1 000 000 =) 4 850 000 kr.

Departementschefen

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t den 10 mars 1961 godkänt ett av armétygförvaltningen med civilt industriföretag ingånget avtal angående anordnande av en krigsberedskapsanläggning för tillverkning av granater. De kostnader för anläggningen som enligt avtalet skall bestridas av armétygförvaltningen beräknas till i runt tal tio miljoner kronor. Dessa kostnader har förutsatts skola bestridas från förevarande anslag under budgetåren 1960/64.

Armétygförvaltningen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 4 850 000 kr, vilket innebär en anslagshöjning av 250 000 kr. Jag biträder ämbetsverkets förslag. Under erinran om vad jag vid anmälan av närmast föregående anslag anfört rörande anslagets benämning och placering i riksstaten hemställer jag således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 4 850 000 kr.

ANSKAFFNING AV VISS MATERIEL M. M.

[148] 40. Sjukvårdsmateriel

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	¹ 1 775 000	1 924 993	442 330
1961/62 (statsliggaren s. 293)	1 775 000		
1962/63 (förslag)	2 500 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 50 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 725 000 kr.

För fredssjukvårdsmateriel har medelsbehovet enligt ämbetsverket under senare budgetår beräknats efter ett belopp av 2,4 öre för tjänstgöringsdag (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 286). Av ämbetsverket utförda statistiska beräkningar för budgetåren 1958/61 visar, att beloppet, 2,4 öre för dag, icke täcker de verkliga kostnaderna. Nämnda öresbelopp har avsett såväl kostnaderna för anskaffning och underhåll av materiel för fredssjukvården vid försvarets truppförband som kostnaderna för den utbildningsmateriel, som användes för övning och utbildning i sjukvårdstjänst. Sjukvårdsstyrelsen anser, att i fortsättningen särskilda medel bör beräknas för utbildningsmateriel. På grundval av föreliggande statistiskt underlag beräknas medelsbehovet för nästa budgetår för egentlig fredssjukvårdsmateriel efter ett belopp av 2,5 öre för tjänstgöringsdag. Med ett beräknat antal av 32 000 000 tjänstgöringsdagar för personal, berättigad till fri öppen sjukvård på kronans bekostnad, bedömes medelsbehovet för budgetåret 1962/63 uppgå till 800 000 kr. för egentlig fredssjukvårdsmateriel. För tillgodoseende av behovet av utbildningsmateriel erfordras enligt försvarsgrenshefernas beräkningar omkring 700 000 kr., vilket i runt tal motsvarar 2,3 öre för tjänstgöringsdag. Då detta belopp innefattar kostnader för ny materiel, om vars förslitningsgrad erfarenhet saknas, anser sig sjukvårdsstyrelsen i avvaktan på närmare erfarenheter böra räkna med en dagskostnad av 2,0 öre. För utbildningsmateriel beräknas således medelsbehovet till $(32\,000\,000 \times 0,02 =)$ avrundat 600 000 kr. För krigssjukvårdsmateriel beräknas — efter samma grunder som för innevarande budgetår (jfr förenämnd prop.) — oförändrat 1 096 000 kr. eller avrundat 1 100 000 kr. Sjukvårdsstyrelsen beräknar alltså det sammanlagda medelsbehovet till $(800\,000 + 600\,000 + 1\,100\,000 =)$ 2 500 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår i enlighet med sjukvårdsstyrelsens förslag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 500 000 kr, vilket innebär en höjning med 725 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

[149] 41. Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 2 750 000	2 066 491	2 952 103
1961/62 (statsliggaren s. 294)	3 000 000		
1962/63 (förslag)	3 500 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 100 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i hudsak bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kr.

Sjukvårdsstyrelsen framhåller, att bristerna i utrustnings- och ersättningsbehovet av sjukvårdsmateriel och läkemedel i gällande krigsorganisation uppgår till 20 550 000 kr. För fyllande av bristerna erfordras en årskvot av i runt tal 3 000 000 kr. under en sjuårsperiod. Vidare framhåller sjukvårdsstyrelsen att under våren 1961 har en översyn av de i krigsorganisationen ingående etappgruppernas sjukhusorganisation påbörjats. Redan nu framgår, att omfattande förändringar i fråga om materielutrustningen vid sjukhusenheterna kommer att ske. Den planerade omorganisationen torde komma att medföra avsevärda kostnadsökningar för nyanskaffning av, bland annat, röntgen- och tåltutrustning, instrument och läkemedel. Påbörjad omorganisation av infanteribrigadernas och kustartilleriets sjukvårdsenheter bör genomföras i sådan takt, att den är fullt utbyggd när omorganisationen av etappförbanden påbörjas. För att möjliggöra detta erfordras för budgetåret 1962/63 en ökning av medelstilldelningen under anslaget med 500 000 kr.

De anskaffningar som i första hand bör ske för nästa budgetår omfattar enligt sjukvårdsstyrelsen följande materiel m.m., nämligen förbandsmateriel, bårmateriel, fältröntgenutrustning, vårdutrustning (sängar, filter m. m.), tåltmateriel, dextran, penicillin, antibiotika, motmedel mot nervgas, materiel för vårdplatser för masskador samt vattenreningsfilter.

Departementschefen

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t den 6 oktober 1961 bemyndigat sjukvårdsstyrelsen att för tackande av de mest betydelse-

fulla bristerna i utrustnings- och ersättningsbehovet av sjukvårdsmateriel och läkemedel enligt nu gällande krigsorganisation utlägga beställningar å sjukvårdsmateriel m. m. inom en kostnadsram av 3 500 000 kr. Därvid förutsatte Kungl. Maj:t att ifrågavarande beställningar skulle likvideras under budgetåren 1961/63 med anlitande av medel under förevarande anslag.

Med hänsyn till vad sjukvårdsstyrelsen anfört beträffande bristerna i utrustnings- och ersättningsbehoven finner jag det angeläget att föreliggande brister i krigsförbandens sjukvårdsmaterielutrustning m. m. kan tillgodoses inom rimlig tidrymd. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 500 000 kr. samt att sjukvårdsstyrelsen därutöver erhåller bemyndigande att utlägga beställningar inom en kostnadsram av 3 000 000 kr. Därvid förutsätter jag att betalningsutfall kommer att äga rum under budgetåret 1963/64. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det föreslagna bemyndigandebeloppet.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget höjes med 500 000 kr. — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av sjukvårdsmateriel m. m. må utläggas inom en kostnadsram av 3 000 000 kr.

[150] 42. Vissa signalförbindelser m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	19 750 000	7 572 076	3 398 041
1961/62 (statsliggaren s. 294)	10 000 000		
1962/63 (förslag)	10 250 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 600 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Från och med budgetåret 1955/56 tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). De av riksdagen för budgetåren 1955/61 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt 54 175 000 kr, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. Vidare har riksdagen för budgetåren 1952/55 medgivit, att utöver anvisade anslag beställningar fått utläggas till en kostnad av sammanlagt 13 000 000 kr. För att bestrida kostnader för ifrågavarande beställningar har till och med budget-

året 1960/61 anvisats tillhopa 48 475 000 kr, häri inräknat det belopp om sammanlagt 725 000 kr, som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1961 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(54\,175\,000 + 13\,000\,000 - 48\,475\,000 =)$ 18 700 000 kr icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndigande till ett belopp av 9 500 000 kr lämnats, medan 10 000 000 kr anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1962 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av $(18\,700\,000 + 9\,500\,000 - 10\,000\,000 =)$ 18 200 000 kr att sakna täckning av betalningsmedel.

Chefen för försvarsstaben framlägger i medelsäskandena för nästa budgetår en plan rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåren 1962/69. Kostnaden för de i planen upptagna materielanskaffningarna m. m. uppgår till sammanlagt 71 750 000 kr. Den framlagda planen avser bland annat utbyggnad av fasta radiolänkförbindelser, anskaffning av operativa signalförbindelser och komplettering av krigstelegrafnätet. Medel har vidare beräknats för fortsatt utbyggnad av signalanläggningar för fullträff-säkra uppehållsplatser i enlighet med generalplanen för dessa, fortsatt anskaffning av kryptomateriel, underhåll m. m.

För nästa budgetår hemställer försvarsstabschefen dels om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel m. m. inom en kostnadsram av 10 375 000 kr, dels om ett anslag på 10 250 000 kr. Av sistnämnda belopp avser 6 350 000 kr beräknat betalningsutfall på tidigare lämnade bemyndiganden.

Ärendet är av den natur att närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

I enlighet med försvarsstabschefens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 10 250 000 kr. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör enligt min mening bestämmas till 10 000 000 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(18\,200\,000 + 10\,000\,000 - 10\,250\,000 =)$ 17 950 000 kr att sakna täckning av betalningsmedel.

Under anslaget Armén: Telefon m. m. har jag anmält, att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivit visst anslagsöverskridande för täckande av behov för vilkas tillgodoseende medel äskats under förevarande anslag.

Anslagsökningen utgör 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 10 000 000 kr;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1962/63* anvisa ett reservationsanslag av 10 250 000 kr.

[151] 43. **Anskaffning av taggtråd**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	100 000	56 465	68 623
1961/62 (statsliggaren s. 295)	100 000		
1962/63 (förslag)	100 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 19 000 kr bundna.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget, i enlighet med av överbefälhavaren meddelade direktiv, uppföres med oförändrat 100 000 kr.

Ärendet är av sådan natur att en närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av taggtråd* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[152] 44. **Järnvägskrigsbromateriel**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	13 000 000	6 975 111	310 969
1961/62 (statsliggaren s. 295)	3 000 000		
1962/63 (förslag)	3 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget *Reglering av prisstegringar* 300 000 kr.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1960/61 i sin helhet bunden.

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

I enlighet med riksdagens medgivande (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 299) har Kungl. Maj:t medgivit armétygförvaltningen att under budgetåret 1959/60 utlägga beställningar av järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram